هي ڪتاب حڪايت الصالحين منجهه سنڌي زبانا
جهن ڪالي نيڪ بختن جي آهين بيانا
منا عربي زبان جهه ڪي سنڌيم جو برف آهه
ولي محمد نالي ڪارن حافظ صديقا ط

Hukayut Oosalaheen

or stories of good men

written in Sindee

by

Wulee Mahomed

for

Hafix Sedeek

Lithographed by Ardaseer Rustomjee,

at the Advertiser Press Kurrachee

1851

Preface

The Hukayut Oosalaheen consists of 20 Chapters in each of which some religious or moral duty is enforced & illustrated by a number of tales and allegories. It was translated from the Arabic language into Sindee by Wallee Mahomed at the Command of Hafiz Sedeek. The date of the transla=tion is not Known.

It is esteemed by the Mahomedans as one of the most popular of the few Books, which are extant in Sindee and like most works in the language, it is written in a Kind of rude irre=gular metre, the ear and the conve=nience of the writer and reciter being more consulted than strict rules of pro=sody

sody. The style is considered pure and comparatively free from the foreign idioms in which learned Sindee compositions gene-rally abound.

It may therefore be regarded with some in-terest by philologists, apart from its utility to those who are studying Sindee for more practical purposes, which induced Govern-ment to direct a few Copies to be lithogra-phed. It has been printed from a Copy made at Tatta which was esteemed cor-rect by the few who considered themselves judges in the matter. But in a language which has been so long neglected & of which so few even now pretend to know the cor-rect Orthography and rules of Grammar many mistakes beyond those incidental to even the most careful transcription, are likely to meet the eye of the critical reader. -

Kurrachee - 29th October 1851

E. P. Arthur
Lieut. Police

بسم الله الرحمن الرحيم

سدا ڳايو صاحب کي ثنا سارا ها جل جلاله

جنهن کيو قادر قدرت سان عالم آبادا

مخلوقن کي ڪياءِ پيدا في الحالا

ملڪ مارو مرو جن ديو ٻين حيوانا

مخلوقاتن مان ڪياءِ آدم افضل

ولقد ڪرمنا بني آدم قادر ڪلاما

نبي مرسل مڙيئي مخلوقاتن پيداءَ

سو واحد آهي من ربي قادر آهيتو ما جل جلاله

حڪيم عليم من ربي صانع سبحانا جل جلاله

آهي سميع بصير سو رازق رحمانا جل جلاله

منهنجي مهر ڪرائي جنهن جي لکه ڪروا ه

هو الواحد القهار جابر جوابا

سهيه چنڊ ٻر تارا ڪتي ءِ ٻن ارض سماءَ

ءِ پڻ هُونِ صلواة سرور اُني سدا هميشاهه
جو آڌار آهي عالم جو مولي محبوبا
جنهن جو هنڌ هم ناهي كو منجهه مرتبي مورا
دُرُسني ناهي كا دوس ۾ كهڙي اصلا
مهندار مڙن مرسل خاصو خير ورهي
جائي جنهن جا مكي ملك معمور ٿيا
هميشه ته حبيب تي هُونِ سهس سدا
پلتي پاريون كيو رات ڏينهن مرا
ءِ پڻ اُني آل اصحاب اُنجي دائم درودا
جي پيدا سب خلقم ڏيا ڏيهن جا
هاڻي سنهو اموءُ منان هي كاڻ سان
جن تكليف كئي من اُتي حافظ صديقا
اسمي جنهين صديق جو پيلو پيدا
عالم عامل شريعت جو مقبولن منجها
تر كتاب حكايت الصالحين كي كرڻ سنڌي
تر نفع ٿي تنكي جي عاري عربيا
ته ڪيم سعيو سنڌي جو كارڻ رب رضا

ته مارُو سُڻي ڪالي صالحن جي مان ڪن اقتدي
فيض ٿئي مارن کي مولي جي مهـرا
ٿيني ناهه عمل ڪي منجهه پنهجي وجودا
پر مانه برڪتن ۾ تن پلن جي ٿيان صالحن منجها
اُحِبُّ الصّالحين ولستُ منهم
لعلّ الله يرزقني صلاحا
آهي حديث شريفم اهڙي پچارا
روايت ڪري جنهجي ابو هريرا
ته جي حضرة معاذ بن جبل جو صحابي صدقا
ته آئس روُندو آءُ منجهه حضرت حضورا
آچي سلامُ ڏنم سرور کي پيچي سڪ منجها
تڏهه واريو وريام مهجو سيد سلاما
پڇياءِ مون ڪنان ته روءِ ڪيا ڊيلاءِ
تڏهه ڪيم التماس حبيب کي ته يا رسول الله ﷺ
وصيت ڪريو مون کي ڪا نصيحت طريقا
عمل ڪريان تن اُتي ته ڇٽان عذابا
تن فائق فضلس مرسل مجتبى صلى الله عليه وسلم

تہ پَراھُم دَکِہ پائِنکي ساري تِنِ کمِنا
منع ڪيُ موليٰ جن جي قادر ڪريما جل جلالہ
هڏهن هٿ مرڪ تن متي نعمتن دُنيا
جي باقي نہ رهنديُ ڪينڪي ٿيندي في الحال فنا
تات ٿيندي آگاهُ نڪن نعمتن اُخرىٰ
۽ مرا اوڏو ڪريائنکي ڏوُنہ دوزخ عذابا
جو آهي ڏاڍو ڪنوُن ستراٽوُن سخنتا
نہ آهي طاقت جنهجي ڪنهکي مخلوقن منجها
جن تخطو هيڪڙو ڪري صبر ان تي اصلا
تات موتو مر ھان سنهو هي ڪين سان
تہ جڏهہ صحابن تي دُنوُن درجيو دهشتا
منجھ زماني حضرة رسول جي ڪنان عذابا
تڏهہ ڪهڙو حال اسا هجبو جي اوڳا اسارا
۽ ٿيندو زمانون فسق جوء قرب قيا منا
وئي صلا حيث مارن منجها ۽ تقوىٰ طريقا
۽ عمل جيڏيو عالم قاضين حدّ قضا
مروت مهر وئي تي تلخي ٿوا را

نژڏہ

تڏهن ڪرجي مؤمنن کي نه ڪن نظر عبرتا
نهارين ڪم صالحن جا جي اڳي ڪنڌ ريا
۽ ڪن ٿيه نفس کي جيڏين غفلتا
آهي ڪتابن ۾ اهڙي سچارا
نه مارو آهين مريض جي سدا هميشاه
دوائن جي صحت جي آهي وعظ نصيحتا
تات جه سنو وعظ کي تهکي صحت نکا
۽ پڻ فرمايو عالم جي باني دين سندا
نه جيڪو نه پڙهي سيکه ڏيهم ڪي قرآن منجا
سنتي پڇي قرآن جي ساري سهڌ منجا
۽ پڻ سني ڳالهه ڪين سنڌي اصاحبنا
نه ڪار ٿئي قلب تهجو سزائي صفتا
ڪندي ڪناه تهکي ٿئي هڏ نه هيبتا
تات پڙهي ڏسو پڙهي سنڌي اڪينا
عمل ڪرهو تن اڳي نه ٿيو مقبولا
رسو تن نعمتن کي جنکي اوءِ رسيا
ڪيم هن سنڌيم ونڊ باب سيورا ءِ

جهڙا آهي اصل مصنف تصنيفا
پهريون باب منجهه طلب حلال جي سو ذڪر ڪريا
ٻيو باب بيان ڪريان منجهه مشقت عبادتا
ٽيون باب بيان ڪريان منجهه خالق جي خوفا
نرڪهپر تي ورنان اکيان صالح جي هوا
پنجيون باب بيان ڪريان جلن جو سنڌي زبانا
ڪنا ڪالان نهري جهنم فائدو نه آ
ڇهون باب ذڪر تائبن جو جي موٽيا ڏونهن مولى
ڪري توبه استغفار ڪنان ڪنا هنا
ستون باب آهين سندا ڪرامتنا
جي ڪي اوليائن مشائخن رحمة ڪرين خدا
اٺون باب دعائن جو جي سندي صالحنا
نائون مرتبت ولين جي آهين مذڪورا
ڏهون متوڪلن ڪارهم سخاوت صفتا
يارهون باب شڪر ذڪرن ڪاڪبين جا
جن ڪيا زهد زيارت حڪمت سودا
ٻارهون باب زهد عورتن جا ڪيا بيانا

جي هي ڪامل ڏنم وليائن منجا
چوٿون باب بيان ڪبو تن صغيرن جا
جن ڪي عبادت رب جي منجهه ننڍائي عمرا
پنجون باب ڪولن جي پيرن جو آهي بيانا
ڇهون باب ڳالهه سنڌي فقيرن جا
ستون باب ڳالهه آهين تن شخصن جا
جي عاجز رهيا ڪجهه ڳالهه تي پنهنجا دعا
ته نرت سا قبول ٿي منجهه درگاه مولى جل وعلى
اٺون باب اوليائن جي وفات جو ذڪرا
نائون باب ذڪر جوابن جو جي صالحن جا
ڏهون باب بيان آهي ڳالهين متفرقن جا
ڪران توفيق ڏي ڪائي بن اعانتا
جن ڪري پليو ڪريم ڏي منجهه تنهن تصنيفا
آئين قبول ڪجي ڪرمن ڪولي گفتارا
ته ڪجهه رب ريا ڪانه پاڻهي فضلا
آئين قبول ڪج ڪرمن گفتار عدلا ما
۱ هاڻي پهريون باب بيان ڪريان سنڌي ٿوت حرف

نه ڪِ ڦِيرِ ٿي حلال جي اَڪِين ڪِئِي طلبا

ءِ پُڻ ڪِهڙا فائدا اُنهيءَ ۾ آهِن رَبَ ڏِکايا

ڪَنا حضرة عبدالله پُٽ عَبّاس جي آهي رِوايتا

ته جي ماڻهُو عِبادت رَبَ جي ڪري سدا هميشاهه

جِنْ پيٽِ ۾ ٿِئي پُٽِ تِهڻِي ڪَنان عِبادَتا

جِنْ سُکِي ٿِئِي سَرَنُو ڪَمانَ جي مِثلا

نه پُنْ آهِم سُئهُ اللهُ جُو جُو مالِڪُ مُلڪ خدا جل جلاله

فائدُو پيٽس نَمُو رِهِمْ رِئِ حلال کِين ڏارا

جيئي نه کائِي حلال اُکي نَڪري ڪسب تقوى

نيِشِي رسِي نه ربِکِي مطلقا مورا

ڪُرِجن طالبَنِ ڪي تري کالي سِي پُنْ هِيِ سِن هَنجاه

حلال کِين پيچ کالان ءِ پُڻ تقوى

جلي ڪُنا هِن ڪَنان پائکي جي ڪُجاءِ پڌرا

وَذَرُوا ظاهِرَ الاِثْمِ وَبَاطِنَهُ ڪَدَهُ قرآنا

هاڻي سُنهُو تهجُو سَيِّئي بَيانا

پِهرِ حڪايت نيڪيان سائِڻ سُنِيجا

ڪيُونا قلن تهجُو هنيِر سُو نقلاءُ

نَرَ شَيْخِ اِبْرَاهِيمْ پُتْرُ اَدْهَمْ جُوْ رَحْمَةُ اللهِ تَعَالىٰ عَلَيْهِ
جَڏِهِ تَوْبَهْ ڪَرِيْ جِڏِ ثَاءِ بَادِشَاهِيْ پِهْجِيْ ڪَا
تِنْ ڪَئِاءِ نِڪَرُ دِلِ پَهْنِجِيْ فِي الْحَالِ لَا
تَهْ تُوْتْ حَلَالُ جُوْ نَرَ آهِيْ مَنجِهِ مُلڪَ خُرَاسَانَا
پَنِيْ ڪِيْنَ جِهِجِيْ شَيِيْ عِبَادَتَ قَبُوْلَاءُ
تَڏِهْ جِڏِيْ وَطَنُ پَهْجُوْ هَلِيُوْ عِرَاقَ ڏَانهَ
اَچِيْ وِلَايَتِ عِرَاقَ جِيْ جَانْ ڪَئِاءِ پِڇَا
تَانْ هَتْ نَرَ آهِسِ حَلَالُ ڪِ ڪَهِڙِڪِهْ مَاڪَا
وَرِيْ وَيُوْ طَرْطَوَ ڏُوهْ جَايِتُ آهِيْ وِلَاتَا
وَنِجِيْ اُتِ اُپِيْنُوْ نَوْڪَرُ ڪَهِ شَخَصِ کِيْ اَڪِيَا
نِڪِهْبَانِيْ بَاغَ جِيْ اُنَ جِيْ ڪَئِاءِ قَبُوْلَا
اُجُوْرُ وَبُوْلِئَاءُ اُنَ سِ مَهِيْنِيْ جَادِهْ دِرَمَ ا
تُوْتُ ڪَنْدُ وَهُوْ پَهْجُوْ تِهْ مَزُوْرِيْ مَنجَا
تَانْ آيُوْ ڏِيَهْ هِيْڪَرِيْ مَالِڪُ بَاغَ ڏَانهَ
اَچِيْ وِيتُوْ بَاغَمِ وَڏِيْ سِ تَجَمَّلَا
ڪُوْلَا سَانِسِ ڪَثِيْرًا قَالِيْ غِلْمَانَا
ڪُوْنِيْ جِيَاءِ شَيْخَ اِبْرَاهِيمَ کِيْ نَرَ وَنِجِيْ وَتِيْ آءُ

مَنجها باغَ مُنهنجي ڪِي ڏارُون مِٺا مُوچارا
تہ ڪائي ڪَرِ پَهُم تِنھِن خاطِرِ خوش ٿِيندا
پوءِ وَرِي وِيُو سو باغَ ڏِسي مُوجِب فرمانا
ڏارُون آندائِين تہ مَنجها چُونڊِي چَڱيرا
جيڪي ڏِٺائين ظاهِرِ سونهان ۾ سُفِرا
واقِفُ نہ هُيس هِنڌِهِم تہ ڪِهڙا آهِين مِٺا
آڻي حاضِرِ ڪِيائين جيڪس تہ مالڪ باغ اَکيا
جان ڀڳاءِ ڏارُونِ کِي تان سَڀيئي کٽا نِڪِيا
تَڏِهِ جِيئُو مَرِيدِ حاضِرِ شيخ اِبراهيم کي اَکِيا
تہ ڪُرهِم آسِ مِٺا نُو ڪَنان تہ آني ٿو کٽا
تَڏِهِ وَرِي وَيُو باغ ۾ پِڻِ ڏارُونِ لاءِ
چُونڊِي چَڱيڪَہ رَنگَہ جا آندائِين پِيا
ڀڳاءِ تِنهِي تان سَڀِي پِڻ ٿِيائي کٽا
تَڏِهِ چياءِ شيخ اِبراهيم کِي اوٻائي طَريقا
تہ ڪُوڙَ آني ڏارُون مِٺا ڪِي آسا نَہ هِن لاءِ
تَڏِهِ جيئُو شيخ اِبراهيم جَوابُ وَرِي تَن ڏِنا
تہ ڏِٺا آندُم چُونڊِي جِي ڏارُونِ مَنجها

ءِ پڻ خاصا رنگ جا نازڪ نفيسا
ءِ نه آهي علم منکي اندر جو اصلا
ته ڪهڙا آهين ميوا تنهن ۾ ءِ ڪهڙائي ڳنا
آهي علم عليم کي جو عالم اسرارا
تڏهن چيو مالڪ باغ جي ڌڻي شيخ کا
ته ڪچيا نه آهين تو ڪڏهن ڏاڙن باغ منجها
تان پر ڌڻي ان منجها ڪتا ءِ پڻ مٺا
آهي ويٺو باغ ۾ رات روز مرا
واقف نه ٿيو آهي تنهن منجهه هيتري مدتا
تڏهن ڏنو جواب تهکي شيخ ابراهيما
ته منکي امر ڪيو باغبو ته ڪر تون حراستا
ڇکڻ سندي چيز جو نهو مون امرا
ته آزمائي ڏسان آءٌ ڪتا ءِ پڻ مٺا
تڏهن عجب ۾ پيا جيڪي حاضر هوا
امانت ڏسي ته امين جي حيران سڀ ٿيا
پڇيائينس برنڌم پرم ڌري في الحالا
ته ڪن سلطان ابراهيم آهي جو پٽ ادهما

بادِشاهي جيڏي جو فقير ٿيو مُحتَبَب مِروَلي
حَبشِه بَرُ ذُبَرِياءِ سَيرِ مِنَ مارُنِ سَنجيانوءُ مُنكا
.تَن مُتوكَل كرِيا ءِ كَنجي ذِناءِ تِهنِ مالِكَ كاءُ
اُنِ هَلِيو تَكَرُ وكَنُون نَرميو وَنِ رَاءُ
تَدِهِ جِيو صاحِب باغ جي مَنجالي ادَبا
تَ وَڌائي ذِبان مَراجِبُ تونكي جي كَري تَبولا
وَتِ كَنجي كَرَنكهاني سَندِي بُنتانا
كَبا مالِكَ باغ جي جانكي وَسَ دَڌا
مِنتُ كِياسُ كَنيزِي ءِ هَزار حِيلا
تان قَبول كَرِي نَكالِكي مَنجي نَ مِنتا
تَدِهِ جيوا شيخ جَوابَ تِهكي اِنهن پَرِ كِيا
تَرانِهان اَكي جيكِ تي ذِنوسو هئو اُجور ا
ساهِي مَزدُوري مُهجي وَجهُ حَلا لا
هِيرَ وَڌاءِ تو مَراجِبُ مُهجو اِنهِن سَببا
جِتِ تو ميائي اَميِنُ مُنكي صاحِبُ سَندو تقوي
ءِ سِنجاتوءِ زُهدُ مُهجو ءِ يُن پَرِ هِيرَ ا
سو مُومِنَ وَنَندُ سَ هَذِهِم اَرِهندُو اصلا

پوءِ ڇڏيائين ڪنهن باغ جي هليو هيج منجها
پوءِ ڏٺس ڏيئه هيڪري شيخ شقيق بلخياء
جن وٽي شام ڏٺونه ڪن ڏيهن پڇيانا
تن سلام ڏنس شيخ شقيق شوق سان اچي اڪيا
پڇيائين پرين تائي شيخ ابراهيم پٽ ادهما
هوءِ ڪيڏانه ويئي ڪيڏاهه شو ڪر خبرا
تائين اي ادا مهجا پيدا سڪونرا
هيڪري ڪوٺن ڪنان ٻئي ڪوٺن ڏٺونه تو اچاءِ وڃا
عين هيڪرن جبلن ڪنا ٻئي جبلن ڏاڪه وڃان
ڪارڻ طلب حلال جي ڳوليان دشت وڏا
آهيان آءُ هن جا جمرات ڏونر مرا
اي ادا تنر سڀئي معرفت ڪي سندي مولى جل جلاله
بن ڪنائي عبادت جي پهچن جاءِ نڪا
مڪر ثوٽ بن حلال جي حبه ڪجي عبادتا
تنئي سڀئي رياضت بن منجهه رب جي راه
اهي نفس ناقص مهجا ڪر نظر عبرتا
ڪنهن ٻئي نهارتن ته ڪهڙا ڪم ڪياءِ

وَڏي وِڏي هٿ حرام کي حياءُ حيان مُنهنجا
شرم نه ٿيئي شرمندا جن تو ڪرم ڪيا ڪجا
ڪِهڙي مُرڪي مَحمود مرتو جو ڪي حرام جا لقمان
دِرج نه دراءِ ڏئي جي خالق جي خوفا جل جلاله
الٰهي مُهنجا مُن ڏئي راحم رحيما جل جلاله
وِچ حب حبيب جو قادر مُنجهه قلبا
ڏي محبت پهنجي سڀني سُبُوحا
مرهي مرڻ مؤمن جي ڪلمون جون مها

لا اله الا الله محمد رسول الله

صلی الله تعالیٰ علیه وعلیٰ آله وصحبه وسلم

بسم الله الرحمن الرحيم

بي حڪايت ليکيان سا ٻُڌ سڻيجاه
شيخ ابراهيم شتيائي ڪري ٿو نقل
ته هو شخص هيڪڙو روم جي بادشاهن منجا
ڪافر سو هو ڪفر ۾ سدا هميشاه
پٽ تنهن جو صالح ٿيو سڪو مُڙو صحيحا .

هادي کي هدايت ٿهڪي پا اهجي پارا
جيڏي ڪفر ڪافر پيو اسلام ڏانهه
خبر تي پوکي جڏهه پتر جي اسلام ما
تن ارادو ڪيائين دل ۾ ناموس جي سببا
تہ ماري جيڏيان ڪهر پٽهجي پيتر ڪا
ربي خبر پتر کي سنڌي ماهيت موتا
سونيکو پوپئي جيڏي تپهجو وطنا
آيو دار اسلام منجهه محبت مولا جل جلاله
عبادت ڪيائين ڏين جي ڪنائي ورها
پوءِ مريض ٿيو مرض سو منجهه مرض الموت
راوي چوي ڏينهه هيڪڙي جان آس ته آگيا
ڪرهن وٽس تهجي جا آهي سنتنا
تن پيو هو پٽ تي سو سکورو صحبا
ڪنڌ هيٺ هيس تر هيڪڙي وهائي بدرا
ڏسي منکي نجبت ٿيو سندس احوالا
جيم نهکي ڦري ته اي ادا مهجا ياءُ
پٽر بادشاهن جا ڪي هون ههڙي حالا

تن جواب نہ ڏنا، ڪا ڳجهو منکي ڪي اصدا
پوءِ پڇيم ڪئين ته ڪا آهي اشتها
جي هوءِ طلب ڪه توکي ته آئيان آءٌ تهڪا
تڏهه چيائين جوابُ منکي ورهي مهندا
ته جي ڏاڍون متو ڪوما ڪهم هوءِ موجودا
ته هوند ڪيان آءٌ نهڪي هيڙو ڪي ويرا
تڏهه شيخ چوي ته نڪُس آءٌ تهم ولي وتا
يائم پهچي قلبم ڪيم نيت اها
ته وڃي آءٌ اتيان، ڏاڍون ءَ ڪي وڃي ڪه ڪا
پر هوءِ مال سائر ڪتيڪ آئيان جه منجها
تڏهه منکئم ڪهارو وڃي ڪه پاڏوسي ڪنا
ءُ پن وتيم رسي ڪي ته وڃان ڪاتبين لاءِ
وهيس وهلو وير تهم جنبي جبل ڏانهه
آنديم پري هيڪري ڪا ڦتين منجها
وڪيم پري ڪي آهي بازار منجها
وتيم ته منجها هيڪڙو عجيب اسارا
آهي حاضر ڪيم تهڪي مهندا اُتهم مردا

جيئن تهڪي جاءِ منجا اِي ادا مُهجا پياءِ
جا ڪيي اِشتها ڏارُوءَ جي سُو آهي حاضر آءِ
هانئِ ڪاءِ خوشي بس سُوَرتي مَن ڪَنا
تڏهِ بچياءِ پيرم مُنڪي وَرِ بي مهدا
تَرڪِنا اندوءِ ڏارُون ءِ پُڻ ڪهِ ڪَنا
ءِ پُڻ قيمت تهجي ڪنيزِ ڪهڙي ڪسب منجا
تڏهِ ڪيم حقيقت سڀئي ڦري في الحالا
تهرچياءِ مُنڪي ترو نجي پيچ پارُوسي جي خَرا
تان شيُو تارِڪُ سُنت جماعت جُو بد بخت بيڪارا
آيجي خبر ڪيم تهجي حقيقت في الحالا
تڏهِ اُحليباءِ ڏارُونڪي ءِ جيناءِ مُهما
پڇي آءٌ نڪيدس ڏارُونڪي هرگز ڪِ اصلا
جُو منجا مال فاسِق جي شيوءِ پيدا
بي رِهندُو ڪين شيُو جُو آءٌ واپاريان
جي ڪيان ڏارُونڪي ترشيان هيڪ جهوانِ سانِ
عذابُ ڏيه قيامت جي هيڪاندو همراه
آيجَ شياتارِڪ جماعت جاءِ هڪائي نڪيا

اچي ڪانگ ويٺا باغ ۾ بلبل ويٺي مجانبنا
ٻيڪ ويا نڪري اچ تي شيخ محبا
ٻي ڏارون نه ڪا سبو هرگز هميشا ٥
رسوءِ ڪهارؤ سندؤ اهل نسادا ١
شيخ ابراهيم جوي ته ڄيتو مهش وري ٻهارا
تڪا آهي آرزو ٻي خاطر جيا لا
تڏهه جواب ڏنو منڪي ته جابر جوانا
تري سڌ نه آهيم سر بريم ڪا مطلقا مورا
تڪ آهم دل اهڙي من مرادا ١
ته ڏسان شيخ محمضاد کي اڳي مرڻ کنا
ٻي جيئي جان نهاريان ڪري نظرا اين ڏانه
هنجهه هاريا هيج سي تنجهه شيخ جي شوقا
ء هو وطن شيخ جو پنڌ ستئي ڏيهنا
تن هو وقت سانجهي جو غروب جي ويرا
اتيجان سو مهجي نه ٿي هجي تان ايو شيخ متا
عجم پيش آء پيچي اهڙي ڪراما
ڄنم برم شيخ کي نراءِ ڪيتي هوا ١

تاڻي

تَانجي هوُش ڪَرِيا ٻَجي اَچان ٿو اُتَا
هَلِيو آهي ڪَنڌهم اِنُ کهڙي ڏيهان
تان چيا ٿري جوابم وري مُنهم ڪا
تہ هَلِيو آهيان هيئر آءٌ آسانجي پُڇيامنا
نمانز پڙهيم سانجي جي تان تِنهُ اِلهاما
نہ وڃُ ھلو تُون فلاڻي جو آنَ ڏا ه
جو آهي شائق تهجو منجهہ فلاڻي جاءِ
مُوجب تہ اِلهام جي آءٌ آيُس نجيبڊ
پُٺ اُٺيو شهزادو شوق سِن محبت منجها
پا ڪرو ڏاءِ شيخ کي وڌي اُڪيرا
رِخلت ڪيا رَبّ ڏي منجهہ اُنهن احوالا
آنجيان هُو پا ڪرم شيخ جي تان ڪيا ءِ وفاتا
اِي مادونا ايڏي تقوىٰ صالحن جي هنوهي سان
ڪرهو قوت پيهجو رهندي منجهارا
تہ ڪري عبادت آهجي مولو مقبولا
اِي الله مهما من ڏني آگا عليما
وِچ حُبّ حبيب جو قادر منجهہ قلبا

٢٠ اچي ڪانگ ويٺا باغ ۾ بلبل وئي تنھان بستانا
نيڪ ويا نڪري اڄ پيا سيج صحيا
ٻي ڏاڍون نه ڪانئيو هرگز هميشا ه
رسوء ڪهاڙو سنڌ وا اھل فسادا الي
قائم ڪري مُهِي قلم تن تھي محبتا
لڏاي دنيا منجھا اڪا سي اٿيما نا
سن مِرَنِ مومن جي ڪلمون جوڻ مها

بسم الله الرحمن الرحيم

ٻي حڪاية بيکيان سا پڻ سڻيا ه
هو شخص هيڪڙو رهندو خراسان منجھا
ڪارڻ طلب حلال جي هليو شا مڙا نه
پانياء تران حلال جو ڪٿي اچي هٿ منجھا
جيئن ڪه شخص ڏاتم جو ڪنهن آڏا
نه جي ڪر رهندي قوت جنهن تن طلب اي ادا
ترڪيو وھلو تن شيخ حسن بصري ڏا منه
شهر م بصري جي منڪرو تجيلا
اوڙ ودا آهي ڪامل ڪنون مڪملن منجھا
عالم عامل شريعت طريقت جو جھنڊ ڀليا

البته هوندو حلال وٽس ڪارڻ جو قوتا
ڏٺو مرد بصري شهر ۾ وٽ امام شيخ حسنا
وڃي ڪرياءِ ڪوهه ڪنان لقمون حلالا
نه آيو سگهو ته سڀ پر ڪامل ڪمالا
ٿي جي هيءُ ان حلال جو نه ڏي منهن ڪا
تنهن ڏنو جواب جوانکي امام آکيا
ته مون وٽ موجود ناهه ڪي رهندي منجها
ڏيان آءٌ توکي تاپي ڪنهن وٽه منجها
آءٌ آهيان فقير نڪين صاحب احتياجا
دولت نه آهي هٿ ۾ نڪو مال متاع
مار ڏٺم مائي ٻچائي پيان ڪنا
خبر نه آهيم ڪاته ڪي آهن رهندي منجها
رکي حيڏيان تنکي نه ڪيان تن منجها
جانسي ڪذرن تري وائي ۽ پن ڏيه تن منجها
آچي رسيم مخنصو حبڏ اوڏو ٿيان مرڻا
اوڏو ٿيان مرن ڪي ڪنان ساه پسا
تنهن ڪيان ڪن ماني جو ڪني تن منجها

ٻجان جه ڪري آءُ مرن ڪنان
ڪڍران ڪريان ٻجھو آءُ ادا ان طريقا
پرآهيئي جي دليم سچي طلب هلا
تروڃ ندڙي ڪو نهم شائق شتابا
ونجي ڪُران حلا لجو ندڙي شمن ڪنا
آهي ان ڪن رهند وحدلا
پوءِ موجب ڏس شيخ جي وڏو اٿم جاءِ
تي ڪيڙو جوان ٻنجي ڪي هصري طريقا
جن هيڪري پاسي اُتر جي وڏو آئس ڳاهُ
ءِ هتم ته مرد جي هوجا ٻڪا ان نر متجا
ڳاهي جهڙس ڏاڍنکي ڪني نرمي سان
جي اُتر ڏڏو ڳاهُ ڏوه ڏانڊي آيا
ترسيڪه موتي جي تي ڏيڪاريا تنکي ڳاه
ٻجي ورڙ اُتر ڏيو آيا تي پاني ڏانه
ته پاني تي ڏيکاريا تنکي ورڙ پين لاءِ
انير اسانس تي ڪيڙيا ٻيني ڪا
ڪٿي ٻيو ونجي ته جوانکي ڏيئي سدا ما

ڪال

ڪالِ ڪيائِ تهِس تہ آءُ ابيُن نتُو ڏانهَن
ڪارڻِ طلب حلال جي هلِيُس خُراسان منجها
تان حبيبُ جوان جوابُ منتو ڪري ڪالاءِ
تہ آداهوان حلال جو مُن ڪن محمّد ابهاءِ
پر هين نہ ليئي ان سو منُ وتِ هٿهم اصلاءَ
سبب تهجو هُهرُ و سُن ادا مهجا پياءَ
جن ڏينهَن هيڪري هي ٻئي دڳا مهجا
وريائي پاڻ م هيڪ ٻئي سان
جهيڙ ورن وهتريا تم ستنگن س صحيا
تن ورندي نڪيا ٻئي مهجي ٻني منجها
حيدي رمين ملڪي ويا وري ٻي ڏانهن
پوءِ وري ويا س موٽي ان مهڙا
پيڙ پري زمين پرائي منجها خاڪ س آيا
اتي وڌا مهجي زمين م تهمر خاڪ منجها
گڏجي پئي خاڪ سا منجهہ مهجي زمينا
ات ستيا نلي آچ ڪي من وت حلال لا
نات آهيم هي زمين ملڪي سور وئي ڪنا اترنا

ءِ ڏانديُن آهِينم بيا هُما مُنجا احدا لا

ٻَجُ ٻِنُ آهِيم رِهَنْدُ ڊُوکِيان ٻَهجي هَٿِن سانِ

اِيُ هَٽَ هَلِ نَه هَنْدُئِي جِن کَرِ کَمُ گِيا

آنَمُ عَيبَ لِکَائِي ٻَهِرِ رُوءِ رِيا ءُ

کِيڏِي حَرَامُ حَيا نَکرِي سَنڌُ وَيءُ اَللهُ جل جلاله

جُوڏِبِي تُو تُوکي ڏِني هَابِئا هَمَه حَباءِ

حِکمَه حِرُتَا چَاءِ پ تَنُ لُقمان لَذِيذَا

يَاءِ پُڄيا اِتِيڊِي کَانَه کَاهِي هَيڪِي ٿَنْدا

حِکَمَه مَادِي سَتُو حَالَ کَنِي جِنُ سَتُو کَهِرا

کَرِي ڏَرِيَ تِيڊِي مَنجهِ قَيامُ ڏِيهَ پُچيا

آگا اِسْتِقَامَةِ ڏِي جل جلاله مُؤمِنِن کي مَوْلا

اِي اِلٰه مُهِمَا مَنُ ڏِي آگا عَلِيمَا جل شانه

وِچ حُبُ حَبِيبَ جُو صلی الله عليه وسلم قَادِرَ مَنجهِ قَلبا

قَائِمُ کَرِي قَائِمُ ٿِهِجي مُحَبَّتَا

مَرِهي ٿِهجي مِهرَ سَ جِي کَلِمُونَ جُونِ مُها

لا اله الا الله محمد رسول الله

صلی الله تعالیٰ علیه وآله وصحبه وسلم

بسم الله

بسم الله الرحمن الرحيم

چوٿي حڪايت ليکيان سا ٻين سڻجاهه
سنڌي وهب پٽ درد جي ڪن حڪايتنا
ته ڪندو هو احتياط ڪنوٽ پرهيز اپارا
منجهه ٽولن ڪين جي پاسو شبهي ڪنا
تان ڏيه هيڪري هو مهدا بيت الله
تن ڏٺا شخص هيڪرو مهد اجبل صفا
جنهن ٿي وڪي ڪارڪ منجهه انهم جاءِ
پڇيائين پرم ته ڪنان ته اچ تن ڪتا
ءِ ڪارڪ هي خريد ڪئي تو ڪنهن ڪنا
پُڇن سنڌي حقيقت ڪارڪ ڪنا
پر ڪنائين پڇا ڪئي پنجڊ اپارا
جيائين شيخ وهب کي ته اي ادا مُهجا پياءَ
ڪوٿو ڏکوي مُنکي منجهه اپڊي پڇنا
ڪهڙي احتياج پڇن جو توکي اپٽري قدرا
جي ڪرڄن ته ڪن متن نابٽ جڏ ڪارڪنا
تا پنجي ڀرجان ٿيو ادا ڪنا شبها

مٿان هوءَ ان هندي گارڪ حراما
تڏهه جيئس جوان جوابم ڏريءِ ته اکيا
ته ڪي تن ماڻي جي اکين مڻ منجها
آئيو ڪن مارُو جي منجهه مڪي مشرڪا
موڙا انهن ليءِ حلال ڪي مضطر اصلا
تڏهه ڪهڙي ٿئي ٿو گار ڪن خبرا
جڏهه سڀئي پئي ڪالري شيخ وهب ولڀيا
تن رناءِ رت ڪنون وري حيءِ ماءِ مهما
قسم ڪري رب جو ڪياءِ نذرا
ته هنا پوءِ نه ڪيندس ڪڏهن ڪو طعاما
جاني رسندس اچيو مصطفيٰ جي حالتا
آهي اجازو جهم سند و شريعتا
منجهه ڪين مردار جي ڪيو حلال خدا
فمن اضطر غير باغ ولا عاد فلا
اثم عليه ڪيهو ڪريما جبل جلدا
پوءِ هوندي هئي شيخ وهب جي اهڙي عادتا
جن مهدا ڪري تکي ماڻي جي ترڻين بيحانا

جڏهه

جنڏهِ ڪنندُ هو ڪراهَ ڪي وري وات ذانهَ
ٿهر پرند هو سپِرِم وري هي دُعا
نه اي الٰهَ مُهيا مُن ڌني قادر ڪريما
عاجز ٿيو آهيان آءُ باري ٻُڪه ڪنا
تات رحمت ڪرتُ مُن اُتي يا هي ڪرما
بخشُ مُنکي يا جس هن ماني جو حسابا
ٻچيا مه ڪج مُن اُتي هن ماني جو قيامت ڏيهان
ابر پيني دُعاءَ ڪي منجهه دادر جي درڪاهه جلّ جلاله
ڪنيدُ هوان تڪي منجا ڪي قدُ قليده
قنذرُ بچين ساهَ جي نه وادُو وته ڪنا
اُجليدُ هو آبم ڪني باقي ڪا
ءِ ٻٿ ونيرڪين جي رُندُ هو آپارا
ءِ جوندُ هو تر آءُ يا نيان نٿو هن تڪي ڪا
تر ڪرا آهي مثل ڏُونب جي ساحراما
ڪيان نٿو آءُ توکي سن ڪين ضرورتا
ءِ فرماشيندُ هو ڦري شاڪردن ڪا
وصيت ڪندُ هو مُريدنکي هنئهم طريقا

تنهن کاڄا ٿا حلال کي جهيڙو شڪ نه آهه
مُوڙا مڙدار کي پيچا مٺ ڏنگا ڏيا ه
جي ڪرايئو عبادتيم تنهن مٿان لا
راتو ڏينهان رب کي ڪر هو ياد يقينا
ته پن ڏئي قوت حلال جي ڪري نه نفعا
يَا اَيُّهَا الَّذِيْنَ آمَنُوْا كُلُوْا مِنَ الطَّيِّبَاتِ قادر ڪلاما
وعظ وليتن جا هي سي هنجا ه
نصيحت نيڪن جي ساڻي ڪن ڪيا ه
ته مرڪو مهدا محبوب جي قيامت ڏينها
مهجي حقّ ۾ پُن دعا ڏين لڪه ڪيا ه
نرسائي سُنّها ئي وات سي بر ڪت پلينا
الهي مهجا مُن ڏني قادر ڪر تيما جل جلاله
وچ حبُّ حبيب جو قادر منجهه قلبا
قائم ڪري مهجي قلبم تيجي محبتا
هن مڙن مؤمن جي ڪلمون جن مها
لَا اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ مُحَمَّدٌ رَّسُوْلُ اللّٰهِ ﷺ
بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ
بحثي

ٻڌجي حڪايت ليکيان ساڻ سنڀاھ
ناقل ڪن تهجو هنير سو نقلا
ته هو مرد هيڪڙو منجهه شهر شجستانا
تهڙي طلب ڪئي حلال جي ڪارڻ قوتا
ڌڻي جي مارن کي ڪري وس وڏا
تان سڻائي آواز کي ڪهم شخص ڪنا
ته آهي فلاڻي ماڪر ڪوڻجو سائين منجها
جو ڪري پوڄا ٻاهه جي ڪافر ڪميڻا
آهي ان کن ماڻن جي طاهر زمينا
ڪيئا آهن تهجا نادر نفيسا
وهنڌا آهين سڀ پر هڪڙا حلالا
ته ٻيڻس ڪافر پڙم ته اچ تون ڪنا
حبڻ ايوان ون ڪري ڌوڙانو ٻيندا
تاٻجي آيان توڙا ڪنا ولايت شجستانا
تهڙ مجوسي جيس ته اي ٻيلا سڪورا
شجستانا اوري نه لدي هڌهم ڪاڪڪا
مجوتي آئي آهي ميان منهنم ڌانه

تانجي کيهرن کنان کوٿم آهين موجودا
پر منکي طلب حلال جي اوءِ سڀ آرهندا
هلندي سُمُ وات تنجا اهرو آوازا ء و
نا آهي توو ت ان کي سند و حلالا
تنجا نبي مائٽن ميراث ايو ستو گا
تنڌهٔ ڏنون جواب جهنم مجوسي تهندا
ته سو ڏٺيت آهيم ان کي تنجا حلالا
پر جان ڏيندي قيمت ان جي دري منهم گا
خبر نا آهيم ان جي نا اوءِ دراهم کيهرا
کي حرام آهين سڀ کي حلال تنجا
تيلانه نروکنندس اءِ پهچي کهن کا
مولي اسانکي مهرس ڏيي توفيقا ءو
کر کشائش رزق جي هادي حلالا
اي الله مهجا من ڏي آگا عليما جل جلاله
وج حب حبيب جو نادر منجهه قلبا ١
تا هم کري قلم پهچي محبتا
مرهي مرن مؤمن جي کلمن جون مها

لا اله الا الله محمد رسول الله
صلى الله عليه واله
وصحبه وسلم

بسم الله الرحمن الرحيم

پهرين حڪايت ليکيان سائين سنڀاءَ
راوي روايت ڪي ههڙي طريقا
ته هو مرد هنيگر منجهه اڳي زمانا
ته ڪنهن به ڪجهه خاطر ۾ هنير خيالا
ڪنهن احتراز نه ڪيو حرام ڪنا
ته ڪهڙي پڇيا ونجان رب پارا
ڪمايو قبول ٿيي داور جي درگاهه
تڻ جيڏي شهر نڪتو ٻري ڀت ڏاند
ڪين لکو سين ونن جاءِ ڪرين ڪماءِ
جيڏياءِ ڪين آن جو مطلق مورا
عبادة تي ڪياءِ رب کي اپيراتاما
تاڻجان ڪنا اتر ڪاهه جي تنس انڌرا پيت جا
ساڻن ڪنون رنگ ۾ سنئاءِ سبرا

تڏهه ڏٺاءِ خواب ۾ سُنهي ننڊ منجها
الهام مِٿس هاتفي اُوچتو آواز ۱
طاب الآن بطنڪ اِهڙا الفاظا
يعني ٻيٽ تهجو پاڪُ ٿيو ڪنا حراما
صاف ٿيو سڀ پرڪنا پليتا
سواءِ پنهجي ڪنَن ۾ اِي خبر خوشنودا
اِيئي همت صالحن جي سُنهڙو ڪَنَن سانَ
اِي اِلهُ مُنهجا مُنُ ذُنِي رَاحيم رحيما جل جلاله
وچ حُبُ حبيب جو قادر منجهِ قلبا
قوت ظاهري باطني ڪر نصيبا
مرهي مؤمن مرن جي ڪلمون جِن مِها

لا اله الا الله
محمد رسول الله

صلى الله تعالى عليه وآله وصحبه وسلم

بسم الله الرحمن الرحيم

سنتي حڪايت ليکيان سائين سنيجاه
تذڪر شيخ ڪهمش بن حسين جو جو وليَن منجها

سو

سو ونيو ڏيه هيڪڙي منجھ ڪاهي جاءِ
ءِ ڏاري پاسي اُن جي هُئا مُريد سڀ ويٺا
تن هو هيٺ شيخ جي هيڪڙو ديناراءِ
پر سو دينار هو شيخ جو منجا حلالا
ڪري سيو پيتم دينار شيخ هٿا
نهارن لڪو ٿهڪي نه مانه پيي سو پيدا
تن پڇيو شيخ کي مريدن مهداءِ
ته ونيايو اُن کيا دُ نهارو حبه گا
تايي ڪرڻ دينار هيڪڙو منهن جي هٿا
نهاريان تو ٿهڪي هاڀي هڻ ويرا
تڏهه مريدن دينار کي نهارن لکا
تان لڌو دينار کي هيڪڙي شخصا
تهڪني حاضر ڪيو مرشد کي مهڊا
تراجو دينار من لڌو تو نهمرني اڪبا
تڏهه ڏسي دينار کي چيو شيخ مها
ته سخاتم ڪنهڪي هي سو دينارا
متان هي او نهنهءِ تيي منهن جي ملڪا

تڏهن مرن جيئو مريدن وري شيخ کا

ته نه ڪرو آهه اسان ڪجهو ڪو ڏيار اصلا

هي آهي دينار آهيو ريهم شڪ شبها

تان جيئو مرشد جواب وري مريدن کا

ته متان وينو هوءِ ڪو آکي اسان ڪنا

هن جاءِ مرحبه ونڃايو هوءِ دينار ڪا

تات من نکر جي دينار هي جو آهي شبهنا

ايئو احتياط عارفن کي آکي ڪيو عطا

اي الله مهجا من ذني قادر ڪريما جل جلاله

ذي ٻجرو هدايت مينجا سڀي رحما

مکري محتاج ڪهجو تن ارحم رحيما جل جلاله

برڪت تن جي جي طالب تو هم جا

پس مرن مؤمن جي ڪلمون جوتن مها

لا اله الا الله محمد رسول الله

صلى الله تعالى عليه وعلى آله
وصحبه وبارك وسلم

بسم الله

بسم الله الرحمن الرحيم

اَٿي حِڪايَت لِکِيان سا ٻُڌُ سُڻيجاءِ
ڪي شيخ اِبراهيم پُٽ اَدهَم جي ٻُڌي حڪا
تہ هُوس ڏِيہ هيڪڙي مَنجهہ مَسجد مُقدسا
نماز پڙهي سُهَڻي جي جان ٿِيس فارِغا
ءِ ماڙُو وِنا ڪري مَرِ ٻيٺي مَنجها
ڪَنڌ وِڃي ڪري رات جو مُدّت مديدا
تِنِ آيا آهي تہ جَنان مَنجها اسمانا
مَنجهہ صُورَت آدمي جي پر ٻئي مَلڪ هُوا
اچي ايئنتا مَسجد م مِحراب ڪي مهدا
جيتو هيڪڙي تہ مَنجهاورِي ٻئي گا
تہ ڦِيتي ٿِيو مَسجد م ڪو ماڻُو مَنجها
تہ ڏِٺِي جيئو جواب م ڏِيري تهم ڪَا
تہ آيل آهي او شخص شيخ ابراهيم پُٽ ادهما
تِنِ وِري جيئو هيري پيو م ٿيا
تہ ڪهي ابراهيم او بلخين مَنجها
تا پجي آڻي آهي تہ هي مَنجهہ بلخ وِلاتا

تَانجِي ووءِ ووءِ آهِي اِنَ کي مُڙنِ وَاوَيلاءُ
جن جيڏا بادشاهي ٻنهي ڪيا مجاهدا
ذڪر ثناءِ ذاڪرا هيئن محبت مولا جل جلاله
عبادت ڪياءِ رٻ کي ڪنان ڏيهرا
تان ونجي رسيو مرتبي وليتن جي ڪا
پوءِ ونٿن مرتبو سبب هيڪري ڪناها
تنهن ملڪن ٻيهن ته اُوڪيرو ڪناها
تانجي موڙيه هيڪري منجهه نصري ولاتا
ڪناءِ تي ڪارڪ ڪه وايارِي ڪنا
حڏي جلي ڪارڪ الثوو ڪان تا
رن پيوڏ ثناءِ بنت في هيڪري ڪارڪ ڪاءِ
هنجي جا وايارِي جي ٻيئي بيت مثا
يانياءِ ڪري آهي ڪارڪ من ڪنا
يتي اِنَ ڪمان جي ڪين ڪا ڏاءِ سا
حڏه ونجي رسي بيت کي شيخ ابراهيم ڪا
تن ونٿن مرتبو ولايت جو اُنهن ساعنا
حبڏه سُبحي شيخ ابراهيم لي ڪال ملڪن جي مها
تن

تن نکيو رُونڊ ڏاند ڪنڊ ڏُمهٽ ڪنا
هليو مقدس ڪنا وري بصري ڏانه
وڃان وليارِي جي وري هٽ ڏانه
ڏٺيئي درهم گتاءِ ڪارڪ بته ڪنا
پوءِ واري ڏناءِ پهکي هيڪري ڪارڪ ته منجها
ءِ ڪئاءِ معذرت ونش تداي ادا منجها ياءِ
ڪارڪ ڪيئي هيم هيڪري تهجي سمو منجها
يايم ملڪ يانهجي ڪُناه جي سبب
سا بخش منکي جن ڪاڏيم ري اجازا
پوءِ بخشائي وري موٽيو مقدس ڏانه
جنڊه ٻيئي راتڙي مارُو سب ويا
تن اچي ويٺو مهتم اڳي دستورا ءِ و
تن بن ڏٺاءِ ملڪن جي اينئو الٽا
پُڇيو هيڪري تن منجها وري ٻن ڪا
ته جڪُس ڪو آدمي آهي منجهه مسجدا
تان ٻن جيئو انکي ٽراي شيخ ابراهيم آه
جو ڪرُ هو سب ڪارڪ جي ولايت ڪنا

هيڪڙن ڏنس ڏيه ڏني وڏي امر تبا
ٿيو وڏي ولي سو اڪي طريقا
مقبول سو ٿيو منجهه مولي جي درگاه
جڏهه سو سلطان ابراهيم ڦري آئي ڳالاءِ
تن سر هو ٿيو سر نيرم خاطر خوشحالاءِ
سڻي ڳالهه اڪين جي ڪر هو عبرتا
اي نفس نا اهل تن ڪري دربدر دراءِ
حورت ڏسي تو ٿوڪي هارڻا هر جاءِ
تن ماڙهي مالڪي وڃيو هٿ حراما
چوري ڪري جڪي خيانت خبيثا
ٿيئي حقوق رب جا ۽ پڻ مخلوقن جا
منهن آئي مارن جي ڪري اظهار اماڻتا
مسلم مثا ڪرم مڪر منصوبا
مليو مهني مدي ڪري وعظ نصيحتا
ڪارڻ ڦرن مارن جي ڪري وس وڏا
وظيفا پڙ ورد ڪنان ذڪر روءِ ڏيا
تڪيا ڪارڻ طمع جي ڪري هزار حيلا

تواهل

تُو اَصْل طَلَب طَمَعَ جِي مَنجهِه مَن مَقْصُودَا
تَرکِيَان طَعَامُ لَذِيذَ کَنُون مِنٿا مُوجِيا رَا
ڪَنڌِي ڪَرِيَان اَشِيءَ زَر زِينَت بَافتا
ڪَرِيُ وِجان قَبَاءُ هيڪَري ٻيَن مَٿا
ٻَکه ٻيٺا پڙهن اَکر ڪا اُو ڏيا ء
ڪَندَه ڪير جَواب تُون قِيَامَت ڏيهان
جِت پُونڌا پاپ پليم ٻيٺدا سَب ٻيڌرا
يَوْمَ تُبْلَى السَّرَائِرُ شَاهِد تَرَاڻا
مَولى مِهربان ڏي رَاحِم رَحِيمَا جَل جَلاله
بَخشي پُوچ بچائي حَامِي خِيَانتا
سَتر ڪَري سَاتر ڏي عَيب عَاصِين جَا
ٻيڏر وِجهه مَه پڙدو تن گُنَاه ڪوليچا
ڏي طَلب تُوفِيق تُون سَندي حَلا لا
رِهندي منجهان ڏي تن دوزخي رحيما
منهنجو ڏيهم آساني منجهه مجلس محبوبا
سَتر ڪر ڪريهم سَب پر حَضرة مُحَمَّد مهدا صلى الله عليه وسلم
يَاد تُو پيغمبر پاڪ جو ڪن نَاقِص نَصِيبا

لم

برکتن ٻلاءِ رب جي کر آگا اجابتا جل جلاله
موت وٽ مونکي ڏي ياد يقين منجا
ڪلمون طيب ڪوڏس جوان حياءَ منجا

لا اله الا الله محمد
رسول الله

صلى الله تعالى عليه وعلى آله وصحبه وبارك وسلم

بسم الله الرحمن الرحيم

ٻيو باب بيان ڪرڻ سندو رياضتا
ته ڪهڙ زهد ڪيا زاهد ڏيئي تسانن کا
نون حڪايت لکيا ساڻ سنجاه
ناتلن ڪيو اڻ ڪالهه جو هنيڙ سو نقلا
ته ڪه شخص هيو شيخ بايزيد ڪنان
ته ڪرڻ بيان نعمت رب جي جي آهين تو ساڻ
ڏنا جواب نه ڪي نه اي ادا مهجا يا
جه نه ليي نعمت جو جي ڪي من ني مولى
ڪهڙ ڪرڻ بيان تن جي آهين آيارا
پر سنهوا ءِ من ڪنا هيهري حقيقتا

جن

جن ڪم ڪني راتي زهد نفس سان الم
منجهان تن هيڪڙي رياضت ڪريان بيانا
جن جا ڪنهن رات هيڪڙي سُتي ننڊ منجها
پايم نه اٿي پڙان نماز تهجد جي هاڻي هن وڙا
تات غفلت ڪنا نفس جي ٻي اٿري فرضنا
جهم هوند جيجي سبحان الله هيڪڙو مرتبا
ٻوءِ اٿي ڏيم جان ڪيوس قصورا
ته سڀ هن فرصت جو ڪهڙو ڏين آهه
تان ياد پيئم ڏيم پيئن پاڻي ڪا
جن بيتي هيم پيالي هيڪڙي واڌو آڪوڙي ڪا
تيم غفلت اٿين مجهم جي سڀا
تڏهه ڪم نه ڏويان تي ههڙي طريقا
تر نه بيندس پاڻي وڙ هيڪڙو ڪفاره ڀڃي لاءِ
ٻوءِ نر پيتم وڙهم موڙ هم پاڻي ڪا
تڪر جڏهه لڪندي هيم اڱڻه ڪني اساترا
تڏهه وڃڻ ڏهوس جڙون هيڪڙو پاڻي ته منجها
وڃند ڏهوس ان پائيم ڪني خاڪ متا

ڪلم

تانجان ٿيندو هو وري ميٽي خاڪ ورنا
نالو ويندو ياني جو خاڪ جي سبا
پوءِ پيندو هو س ٿڪي ڪني ان ويرا
تانجان ٿيندي هي نري ان ساعتا
هري ان سبب ڪري منجهه ان وقتا
عين هندي هي شيخ جي عادت اصلا
جن جونندو هو نفس کي تڪرار دائم عبادتا
مات مڪر مو هم ڪنا طاعت خدا جل جلاله
تات حليندس ڳاڃ پيچ سب آء نو ڪنا
انير جڳا ٿيندو هو نفس کي متي عبادتا
سني ڳالهه صاحبن جي اي ادا ڪن ڪجا
اي الله مهڄا من ذني آڪا علشيما جل جلاله
وج حب حبيب جو قادر منجهه قلبا
سان مرن مومن جي ڪلمون جون مهما

لا اله الا الله
محمد رسول الله

صلى الله عليه وعلى آله وصحبه وسلم

بسم الله

بِسمِ اللهِ الرَّحمٰنِ الرَّحِيمِ

ڏهِم حِڪايت ٻيڪيان سائِنُ سُڻيجاهُ
جِنِ هُوشخص هيڪڙو وَلِيِنِ منجها
تہ ڪِي حِڪايت ياهجي ههري طريقا
تہ هُوس اءَ ڪَڏهِم منجهِ ڪَهِم مُسافِرتا
تِن واقعُ ٿِيُس ڏِينهِ هيڪڙي منجهِ صُبح صحراءَ
جِت نہ هُو مارُو اوڏيم هَڏهِم اِنسانا
پُوءِ حَڏهِ ساڃهِي ٿِي پِيئِي رات مَٿا
تِن وِهِي رهِيُس اُنهِم ڪري تڪيو اصلا
نِيت هُيم رُوزِي جي هُوءِ ڏيہ آرارجا
پُوءِ اُٿِي پڙهيم ٻہ رڪعت نفل نمازا
تڏهِ جيئُو مُنکي نفس مُهِجِي ههري طريقا
تہ وڌو آن ٿِي مُنکي منجهِ کني مشقتا
هيڪڙو روزو ٻي نماز ٽرِي مُسافِرتا
ڪرن پير پيڏرو ڄڙو ٿي ٻکہ مٿا
پينجا ڏِيہ آرارجا ڪَنُوت سترانا
ءِ اِنِ ڦرن سوڏوناهڪي ڪين پينا

ٿيم قوت جه ڪري سنديءِ عبادتا
تڏهِ جي ڪيم ولاسو نفس کي ۽ جيم ٿهڪا
ته مات ڪري سمه تن هاڻي هن ساعتا
ته راحت رسي توکي ۽ ٿئي آراما
آکيان ايهم ويٺو هوش آءُ منجهه ايهم حالتا
تان ڏٺم شخص هيڪڙو منجهه هٿ آهه
جنبيل هيڪري جهم ماڻي ۽ ڳاڙ ڪين لاءِ
۽ ساٿس هو ڪرو پاڻي جو سفر وصحيا
اچي ڏنا ۽ سلام منکي رکيا ۽ حبيبدا
پڻ ڪروا پاڻي جو رکيائ مٿن مهدا
پڻ ڪرهيا ۽ خواب ٻڌو مون هن نرها
ته ستو هوس ننڊ ۾ تن ڏٺم هي خوابا
ام تنهن منکي ته اچي هن وترا
جنڪ هوءَ ڪرم ڏو پکو طعاما
سو کڻ پرڏهم ياٿس ويٺو فلاڻي جاءِ
اِت آهي شخص هيڪڙو وڻين مٿما
آهيس دونهڙ نفل جو ته ڪري افطارا

پوءِ اُٿُڻ جان آءِ جاڳي ننڊ منجها
نهارِ ٿُم اُتي ڪرم ڀا آهي طعام ڪا
تان حاضر هُئي ڪاڙِڪَ ءِ ماني موجودا
ڪِني آءِ ننڪي وهلو ورنُس ٿو ڏانهه
تڏهه چي نجثم هن شخص کي وري ٻيهارا
ته آهي پنڌ ڪيترو ٿهو ڪرهتا
تان چيائين جواب ته ٻه فرسخ پنڌ اپورا
فرسخ جيڪي ترڪ هن کي منجه عربي لسانا
تان پڻ فرسخن جا حد ڪوه پنڌ ٿيا
ايڏا ڪرم ڪريم جا تِن صالحن سان
جن ڏنا ذڪر نفس کي ءِ ڪيا توڪل تيا
اِهي الله مهما من ڏني سانئر سميعا جل شانه
وِج حب حبيب جو قادر منجه قلبا صلي الله عليه وآله وسلم
سان سِڱِ مؤمن جي ڪلمون چون مها
لا اله الا الله محمد رسول الله
صلي الله تعالیٰ عليه وعلیٰ آله
وصحبه وبارڪ وسلم

بِسمِ اللهِ الرَّحمٰنِ الرَّحِيم

اِگاهِم حِڪايت بيان سا پڻ سُڻياه
راوي ڪري اِن ڪالِ بي اِيءَ حِڪايتا
تہ هو شيخ مالڪ بِن دينار جو وَليُن مِنجها
سو نہ ڪَندو هو ميوا مِٺائي نہ ڪي رهندو رياضت ڪا
رياضت چوڻ ذڪر کي مِنجهہ عربي لِسانا
هوندو هو سدائين روزي سِين جُهرو روزن سندو
مکر ڪندو هو افطار راتي ٽڪرن سان
جي رکي رڌي جنهن ڪندو ن سترنڪا
پوءِ ٿيو مرض شيخ کي ڪَڏهِم ڪنان ڏيهرا
جڏهن ٿيو جيڪر جِتم جيتو مرض ڪنا
تن ڪڏهم کي شيخ ماه جي اِشتها
تڏهن وئو بازار ۾ ڪاسائي جي هٽ ڏانهن
ڏيٺي بڪرو ڪر پهڪي ڪِنڌا شيخ ماه
پوءِ وڌيئ ماه آسيتم هليو هٽ ڪنا
جيو ڪاسائي انهن پٺي پيلي ڪاه

نئو وجهہ

ته وڃجهه تن يتيم مالڪ جي ڪر اُتڪل اِها ۷ لم
تنهان کو شڪي نهي پڻ تو ڪيڏا نه
پڻ ڏو بيلي يتيم شيخ جي وڏو في الحالا
ايجي ڪياءِ ڪالهي ورهي ڪاسائي سان
ته وٺي شيخ گوشت کي هليو هن هنڌا
وٺي جريو ڏو ٻڪري هيڪري جو تاه اعلي
اُت ڪڍي گوشت کي ٻهر آستين ڪنا
سُنڪياءِ تي ماهڪي ڪنائي ٻيڙا
ءِ چياءِ تي نفس کي وڏو هن طريقا
ته اي نفس مُهڃا ڪر صبر تن مٿي انهڪايا
ته هي جي ڏيان تو کي مشقت عيٺ اولاڪا
ءِ نه تو ڏيکاريان لذة تو کي متا چيز مُوچارا
ته نه آهيم اينئن توس ڪا دشمني دعا
مڪر آهيم محبت توس ڪئي اپارا
پيارو آهين من ڪن تن ٻه پرپٺ ڪنا
پانيان تو ته جيت عذاب ڪنا سنڌي آخرتا
آهين لذة ڏني جي ٻه ڪي تري ڏيهرا

سکيءُ جيُنڌي اِنِ کنا رسندءُ نعمتُنا

جي نعمةُ... ايڌيءَ آخرة جي هوندي هميشا

محيُنُ تي دلگيرُ تُنُ هارَ نا اِنَ سببا

سُنيءَ خبر صالحن جيءُ هنُنوءِ هي مسانِ

حيفُ اسان ڀي حالُکيءُ جيءُ کرُنتا نفس جا

سدا ارضا نفس جيءُ کرهيمُ کرن گهيا

اِيءِ الله مُنهنجا مُن ڌنيءِ قادر کريما جل جلاله

لڏا اي دُنيادار منجها کليم طيب سانِ

محمد لا اله الا الله محمد رسول الله

صلی الله تعالی علیه وعلی آله وصحبه وبارک وسلم

بسم الله الرحمن الرحيم

بارهين حڪايت ليکيا سائي سُڻيجاءُ

شيخ جُنيد بغداديءَ کنا آهي نقل رحمه الله عليه

ته دلش ڏيه هيکريءَ منجهِ خدمت اُستاد

جو شيخ سريءُ سقطيءُ وڏن مشائخن منجها

تان ويٺو آهي کوندر کنڌُ منجهِ کهه نفرا

نقّه

تڏهن وهي خدمت ۾ استاد جي پڇيائين ادبا ٩لم
ته اي سڳورا سڀ پير مرشد مارن جا
ڪهڙي سبب اهيو اچي آهي معمول ما
سنا مونکي حقيقت ان جي ڪريو معلوما
تڏهن فرمايو جواب ۾ مونکي مرشد مهدا
ته آهيو ڪي رات ۾ هيڪرو واقعو ٿيو آهه
ٻڌو آهيان ان ۾ فڪر ۾ جهنم جي سيا
ساهي ڪال هيڙي ته اي ادا منهجا بايا
جن ڪندو نفس مونکي سدا اشتها
جن ۾ پائي تڏهن ڪوري ڪوڙي منجها
ڪنهن ٿيهڪي ڏلاسو ڪنون مدت مديدا
پر ڪجهو ڪال غلبو من ۾ نفس امارا
تڏهن جنهن ڪوتي پيڙ کي ته ڏٺم بازار ڏانهه
ڪني ڪري ڪوڙو هيڪرو ڏٺم ته هن ۾ گا
پوءِ پري ٿيهڪي پاڻيس آن مون اکيا
وڃي پتو بازار ۾ مونهجي طلب ڏانهه
ڪني ڪرو ڪوڙو ڏاڍ متنجس پاڻي گا

وَتِ آيُو سُنُو وَرِي بِكُوْ سِشِتَا بَا
رَكِيمُ وَنِيْ بَيَانَ وَتِ تِهِيمُ كَرِيْ كَا
وَشِنِيْ يِتِيمُ وِرِدَ نِجَا جِيْ مُقَتَرَمُ هُوْا
حَبُدِهْ يِيرِيْ مُنْ فَارِغْ كِمَا سِيتِيْ أَوْرَادَا
نِهَرَ غَلِبُوْ نَنْبَرَ كِتِيُو مُتُجِيْ يِشِيْتِ كِنَا
سُتِيْ دُنِيْمُ سِيتِيْ مِهِمَرِيْ طَرِيقَا
تَهْ كَرِيتِهِيْ آيِيْ حُوُمَرَهِيْ كَرِيْيَا مُتُجِيْ كَرُدَا
هُوْمَتِسِ حِيتِزْ سُوْنِ حُوءُ هُدَا حَسِيْنَا
نَهْ دِتُوْ مُنْ كَتِهِمْ كُوْ مِثِلِ اُنَ جُوْ اَشِلَهْ
تِنْ يَسَنْدِهِمْ بِتُسْ بِرِنِهِمْ مَشْخِمِ حَيْرَتَا
حُسْنَ تِهْ حُوَرَجِي كِيُو مُنَكِيْ مَفْتُونَا
تَدُهْ يِجِيمُ كِنِتِسْ بِرِمِ نَرَاتِيْ حَبَارِبَنَا
تُنْ كِتِيرَاهِيِ يُنْ كِبِرِيْ شَخْصُ لَاءُ
تِنْ مُوْرِيْ مُدَهْ مُنْ كَتَا جِيَاءُ هِيْ لَقْطَا
تَهْ نَزَاهِيَانْ تِهْ شَخْصُنْ حِيْ جُوْبِيِ يَانِيْ كَا
مَنَاكَرِيْ كُوْزِيْ تَارُوْسِ كَتِيْ تَدَايَا
بِيْ جِيُوْ حُوْرَهِتُ هَيَوْ يَاهِجُوْ مُفْجِيْ كَرِيْنَا

شِيجِي

پڇي پيو ڪر ويٺم پرند هم نه ويرا
اپر پيئي خواب ۾ جان جا ڪش نند منجها
تان تہ تم ڪر ڌيان ٿيو ڪو پيو آءِ
۽ پاڻ پڻ هار ڏيئي تم سڀ جي اڳين سان
سبب منهنجي ڪونڌر جو اهڙو آهي شيخ جنيدا
اهي هت هل نه هند تي ڪر نظر عمر تا
سڀني ڪالي صالحن جي وت تون نصيحتا
هون بهشت ماري نه آهيت آسانا
حفت الجنة بالمڪاره فرمايو رسول خداؐ
جو نفس وات جي پريندي نه موڙ ا
جنيئي منجها امتحان رب جي چر نه چرتا
پاپي ڪيان پورهائي ۽ پيلاءَ پاڪيزا
پاڻي پيان ٿڌو ڪنون ۽ مٺا لذيذا
۽ پڻ ڪيان ڪواب مصالح سين ۽ چاشي چيزا
۽ پڻ نان بسري ۽ شڪر شرابا
۽ پڻ سڌبو سا ساڪه سفرا ۽ حاضر هئون حلوا
اِن مِن سو ڌو پڻ پرپيم نعمت بهشتا

اهڙا ڪري خيال خام تن خارص مڻ هڏا
مگر فضل ڪئي رب جي ڪمي مون نڪا
ڪتندو شال ڪريم ترتي يعني فضل ڪرما
برڪت سان حبيب جي جو مير محمد شاهُ صلعم
اي الله مهجا من تري آڪا عليما جل شانہ
لڌاءِ ڪلمن منجها هن دنيا

لا اله الا الله محمد رسول الله

صلى الله تعالى عليه وعلى آله وصحبه وبارك وسلم

بسم الله الرحمن الرحيم

ٻڌهم حڪايت ليکيان ساڃن سنياه
راوي ڪري ان ڳالھ جي هنيئڙ روايتا
ته شيخ حبيب عجمي جو هو ولين منجها
ستت ورء نفس تهي ڪئي اشتها
جن ڪاڻ ماه ڪلن تي طريق لذتا
تان شيخ ڦٽي دفع ڪيو ٿهڪي ٿيئي دلاسا
تانجان ڏيہ هيڪري فرمايو شيخ مهيا

تہ

ته مُنکي عاجز ڪيو نفس مُهجي ابر انداز ما
پيو ئي جيءَ اُتيو ڪني آذڙ هم ڪا
وهيو وڙي بازارِ ڪوشت وٺن لاءِ
جيباءِ نانوائي کي ته ائي ادا مهجا پاءِ
ڏيءُ منکي ڏانق هيڪڙي رت ڪي ماه تجا
ءَ پڻ ڏانق جي ماني ڏي منهنجو ڪا
پيو وٺي ماني ماه کي بہ ڪجي پلئ سان
هليو وڙي ڪر ڏوڻه موٽيو بازار ڪنا
ڏٺو تو شيخ وانم ڪهڻ ٺڪري ڪا
سُتو هو ننڊ صغير نڪن اگاڙو غريا نا
جيباءِ پهڪي ته ائي ننڊ ٻرا صغير ا
آهي تن پيٽ ڪهجو سل تن اسان جنرا
تان جيڪو ڪيو رحوا ٻسم وڙيو شيخ ڪا
ته پيو مٺو فوت ٿيو رسيو رحلتا
وڙي جيڪو شيخ صغير کي ته ڪهڙو هوش
تا پڇيو هوش نالو فلاڻو ءِ فلاڻي ڪرما
تڏهن شيخ جيڪو ته مُن سڱيا تو آهي توهم ڪا

پانيان توُ ته کي ڏيان توکي هاڻي هِن ويرا
ٻَڌ نه آهي سائر کي هِڪيو هيڪر حاضرا
ٻي جيئي کَني ڏِناءِ ماڻي ماه ٻِنکري ٽِکا
پاڻ اُتي هَليو کَر ڏُونه خالي کري هَٿرا
جُڪُس غرض شيخ جو هو سُوالي أدا
جن کري دفع وسوسو سندو ٿي نفسا
غرض نه هُوس ڪِين جو ڪِنَن ويرا اصلا
اِهَرا صالح سَندا هُوا خالص نيتا
برڪة اِن نيڪن جي آڳا اسانکي رکڪنا هُنا
ءِ برڪة تن مؤمن جي جي ڪلمن چوڻ ها

لا اله الا الله محمد رسول الله
صلى الله تعالى عليه وآله وصحبه وبارك وسلم

بسم الله الرحمن الرحيم

جو ڏهم حڪايت نيڪيان سائين منجهيا ه
هُوا ابه شخص هيڪرا مشائخن منجها
هي هَليا ڪٿي جي پانمرتي وِنا پاڻي مٿا

هوءَ رفيق ٻانهن سين سانگي منجهه سفرا
پوءِ آيا ڍنڍ هيڪري ڪنڌ شهر ۾ صحرا
اُت مڙ مائي ڪينءَ اِنکي گهُم ۾ مقبولا
تهِ ٻچا ٻائي مائيءَ آنان ڪُڪُڙ جا
ڪينءَ آنءِ طعام کي ونيءَ وليَ اڪٿا
تڏهِ ڪاڏهُ هيڪڙيءَ پي ڪينءَ اِبا
نڳاڏاءِ مون ۾ ڪوڏ ڏونه منجها
پوءِ هليا مون ڪلاڻيءَ پيءَ نهُم ۾ ڪنا
اچي رسيا پائي تي پيئي هيڪاندا
تان جه نڳاڏُ طعام کي سو هليو پائي تا
مثل دستور اڪي تي وڏه وار ترها
ءِ جه ڪاڏُ ڏهو مائي ڪي اِت مڙ مائي منجها
سو آئين رهيو ڪنڌي تي عاجز آيا
هلي سگهي نه آب تي ورئي اڪي دستورا
تڏهه جيئين رُتي پي ترايئي ادا مجها مياءَ
جُهڪن ڪرڪيو تو ڪي ٻائي مهمانا
جن رهيو اهي تن ڪنڌي تي دريا

روءِ رت در تنهن ڪنهن هي حيرانا
تا نجڌه ڏيه ڪڏهن ٻيئي وات متا
تن سنئون جان سنئه مرتان ڏيئاءِ خوابا
مرشد ڏيناءِ ماڪهم حاضر ان ويرا
تهه من حقيقت سڀي ڪياءِ قهو تبانا
تنه جميس استاد خواب ۾ تراي فيدونا
تنهه پوري پانهم ماڻهن ڪه حقيقتا
نه جنڪي تابع ٿين سنڌا سندن نفسا
سي پهارهن عبادت ڪناءِ پڻ در حبيا
ءِ جي هواءِ نفس جي وهن پٺ ميارا
سي ترسن وڃي رحيم کي ٿين جو ڪا حبنا
اي الله مجهان ڏين راحم رحيما جل جلاله
رکر اسان کي نفس ءِ شيطان جي شرا ابليس
پس مرن مؤمن جي امتي احمدا صلي الله عليه وسلم
لذاي دنيا دار مٿهان ڪم برتما

لا اله الا الله محمد رسول الله

صلى الله تعالى عليه وآله وصحبه وسلم

بسم الله

بسم الله الرحمن الرحيم

پڙهم حڪايت نيڪيان سان سڻجاه
ناقل ڪيو نقل سٺو هنئن روايتا
ته ذوالنون شيخ حاتم اصم سڳو رئيا رضي الله عنه
دانق هيڪڙو تهجي شاگردا
ته وٺي آءُ تن ڪڪڙ وڃي بازار منجها
دانق رتي ربي جو منجهہ ولات عربا
هان خماسي جهڙي جون منجهہ يمنا
قدر ڏوڪڙن جو جهم پئي درهما
دبرسم پارو پيو سند جو هي س هجاه
سٺو وڌو شاگرد بازار ڏٺو نه ڪڪڙ وٽن لاءِ
تان ڏٺائين واتم ڪهم پري مرس ڪاءِ
مٿي پٺ جهڙي هو بوڙ ڪڪڙ نا
ندهه جيئو شاگرد شيخ جي وريءَ تهم ڪا
پڇي ڏئي منکي دانق جو ڪڪڙ واپ پرنا مرسا
تن وتنو پري مرس دانق ڪني تهم ڪا
چيائين هل تن هاڻي منهم سان ادا

تہ لاهيان بوري کي منجهہ کهہ جاءِ ٥١
پوءِ هليو وو شهر جي کرڻ وچا
تانجان نکيو شخص هيکڙو پاڻهي کرڪا
موکلاياءِ اُن کنا تہ لاهيدس بوري کا
متي ڏرتهجي جي ڏي مون اِجارا
جيڏ تو رخصت ڏي اُنکي نہ مرد مقبولا
آئي لاٿاءِ بور کيڏرن جو تهجي ڏرمهدا
تو رياءِ داني کي تان پتيو تد زيادا
موجب زيادتي ڏڃي جي جاني مون طلبا
تان جيس پير مرد پيدا ٿيو چيو زبانا
تہ مالڪ کنا کرجي موکلائيم قدر دانا
وذان جي ڏين جو تہ ڏناءِ اجارا
تاتہ هل تون تہ آءِ کنان بوري کا
لاهيان بور ماڪري موکلائي مالڪ کا
ڏيان تو کي زيادتي جا آهي تو طلبا
کني هليو بور کيڏرن جو ڏري اُن هنڌا
هلي لاٿاءِ هنڌ پي پوءِ ڏناءِ کنائي کا.
موجب

موجب زيادتي ٿيڻ جي ڪندڙن منجھارا
وٺي ڪندڙ آئيو شاگرد منجھ شيخ جي خدمتا
قصو ڪيائين سڀئي محمد استادا
عجب پيو شيخ نه ڪن سڻي خبر سا
پوءِ ذنون ڏٺي بي شيخ جا نمر وري شاگرد ڪا
دانق هيڪڙو نڪري بازار ڏانه
مانه ڪڻن جي ڪالو ڪو سؤ پيڙ مرد اڪبا
ته وڃ تون ته ڪنا ڪندڙ اڪيخي آءُ
وهيو شاگرد بازار ۾ وٺي دانق ڪاءُ
ڏٺا شيخ سو پيڙو مڙس پاڪيزا
منجھ وچ بازار جي وڪيائي ڪندڙا
آڻي ذنون ڪتابي تهڪي سوئي دانقا
حيا ڏهيم ڪندڙا ئين هنهن وت آداءُ
تڏهن پڇيس پري مڙس پيرم وري محمدا
ته ڪيتي ڪي ڏنهائي مسيات ڪندڙي ڪاءُ
تڏهن حيئو ڪتابي جوابم آءُ ڪيئن ڪيان
مڪر وتان نتو ڪندڙو ڪارن استادا

٦٠ نالو جي هجو شيخ حاتم آهين ولئين منجها
تڏهن جيئو پير مرد وري تخت ڳال اِها
ته ڳالهه شيخ حاتم سيک جيکي نفس سڀا
ٻي جيئي سڌ ڪيا ستندو تي الله جل جلاله
تہ مٿنکي وڪندي ٻڌ تي هاڻي ڪڌ رنگا
تري ورة سيا مٿکي منجهان ڪترثيا
ع نفس مهجو پيو ڪري سڌ اشتهاء
تڪائي ڪڏ ورڪڌهم ڪهم وقتا
پر من نه ڦريون تهکي منجهه هيئري مدتا
ڏسو رياضت زاهدن جي آءِ اي مومنان
جن منجهه ڦر ورهن نکا ڏو ڪڏ ريگا
اهڙا هوا مرد الله جا ڪامل مڪملا
جنکي غلبو ڦريون هئو رب اهڙي طريقا
ڏسو تو ڦيو ان جي ڦي پيا نفس رسيا
الله مهجا من ڦري قادر ڪريما جل شانه
ڦي حب حبيب جي قادر منهنجي قلبا
لڏائي دنيا منجهان ڪلم طيبا

لا اله الا الله

لا اله الا الله
محمد رسول الله

صلى الله تعالى عليه وآله وصحبه وبارك وسلم

بسم الله الرحمن الرحيم

سورم حڪايت ٻيڪيان سا ٻن سڀنجا ه
شيخ ابو القاسم تادبي ڪري تو نقل ا
تهوس آءَ قادسيم جو شهر مشهور ا
تان آواز سڏاءِ رات کي متنجاءِ غيبا
سمع ڪيو جهڪي سيهم شهر جي اهلا
تراي اهل قادسيت جا تيو هشيارا
جن آدمي اکهي هيڪڙو ولين متنجا
ته ٻنڌ ڪيو نفس پهجو منجه وادي السباع
ڏوري رسيو تهڪي متان تيس ڪو ايذاءُ
نيٺ سڏ عيث جو مارڻ ٻنکيا
آءِ ٻن هوس تنهن جي ابوالقاسما
وهياس وادي ڏونه نالو جه سباع
تان ڏٺوس ابوالحسن نوري کي منجه انهن جا

جن سنئو هو ڪڏ م سنهارو صحتا
پوءِ ڪيدي تهڪي پهر ڪيئون تهم ڪڏ مخبا
جاءِ وس وهنرتي اندوس منجهه شهرا
پوءِ آئي الثو ڪرم مهجي تڪيو ڪي ڏيهرا
پوءِ جڏهن ڪيا وائي وڃين جي ٿيو نيارا
تڏهن پڇئم شيخ ابوالحسن کي ابهم حقيقتا
تہ ڪجا اٿئي هوءِ سنتو منجهه وادي سباع
جڏهن رات ڪيدوس توکي آئي ان هنڌا
تڏهن چيائين جي سن تن آئي ادا ان جو سنيا
جن هلس آءُ بر ڪنا اتس تي ڏٺئه شهرا
پوءِ جڏهن رسئس آءُ وادي سباع ڪا
ڏٺم شهر تا دسيت جو آئي اکين سان
تڏهن جرو نفس مهجو پيئو خوش تحالا
حيا منکي جتهم اهر الفاظا
نہ هدات تو شهرم حيت آهنئم سهندا
سي ڪندا منکي مهماني ڪناڻي ڏيهرا
ڪا راڀڏا ڪيت سفرا ڪنون لزيرا

جڏهن

حبذه ودو نفس سنکي خطرو خيا لا
تڏهه جيو مهس جيت ڪري ترائي ن مهجا
خوش ٿيو ٿي مهمانن ڪري اوڳا اسارا
سنه آهم رب جو مولو جو ملڳنيا جل شانه
جن ٻنل نڌس آء توڪي سنجه وادي سباع
ڄاڻسي مري ونده ما ڪهم مهيوت يابه مهنيا
ته ذشنده قاديه ڪي تن هنڌم اکينا
ين نذر ڪم ٻان ٿي ته ويدس شهرڏانه
عين نڪيندس مهماني ڪي جا آهي ستد نفسا
هوري ڪالي سائين جي سنهوسبو جا
ڪرهو عمل تن اتي اي مومن مرهانا
اکو مرهي اهما مري ڪنا ها
الٰه مهجا من ذني آڪا عليما جل جلاله
لذاي ڪيا ڪس متجاهن دنيا

لا اله الا الله
محمد رسول الله

صلى الله تعالى عليه وآله واصحابه وبارك وسلم

بسم الله الرحمن الرحيم

سترهين حڪايت نيڪيان سان پُن سنڀاه
چوي مالڪ پُٽر ڊينار جو سڪونُ وصِدق ٿا رضي الله عنه
ته ڏٺم رات هيڪڙي سُتي ننڊ منجها
ڪري ٿيو آئون منجهي جواب جي جهنتا
ته اُٿي ونجي تون منجهه فلاڻي مڪانا
اُت آهي شخص هيڪڙو وليِن منجها
آهي جهڪي تو ڏونهه ايرا ڪيرا
ڏسڻ ڪارڻ تنهجي آهي ڪنون شائقا
مالڪ چوي تري راتي ڏٺم ان نرها
سيکهم رات سُهڻي مرشيم اي امرا
نوءِ ونس تري ڏنبر منجهه اُن مڪانا
تان ڏٺم پيرو مرس هيڪڙو اُپيتو اڪيا
جهه ني ڏٺي پانکه مهت جي در مهدا
ونجي ڏنم سلام تهڪي جيا آهي سُنتا
جيا جوابم وعليڪم السلام اي مالڪ پٽر دينارا
تڏهه جيڪم انکي اي پير مرد پاڪيزا

ڪه سڳاريو نالو مهنجو هاڻي توهم ڪا
نه ڏٺو هو تو منکي هرگز هميشا ه
نا ڇپيا چتو جوابم ڪري اي ڪالاءِ
جي سيڳاريو منکي ادا تهم تجو اسما
جن مو ڪليو ٿو ڪي ميان منهم ڏانه
پوءِ مالڪ جي داخل ٿيا س منجهه مسجدا
نماز پڙهيس ڪنهن جي ڪري جماعتا
پوءِ ڪيئي ويو منکي پاهجي گهر ڏانه
ڪرائي ماني جوڻ جي رکيئاءِ من مهڏا
تڏهن جيم نه جيڪر هو لوڻ موجودا
ته هوند ڪري ڪنڌ ماني س ڪادم تهم ڪا
تڏهن فرمايو شيخ فضليس پاهجي ڌيءَ ڪاءِ
جي اُٿي وار تن هلي امان بازار ڏانه
ڪر تو ڪي کهم وٺي آءِ لوڻ ڪا
ته مهمان ماني ڳاءِ ٿيي محظوظا
پوءِ نڪي نيائي شيخ جي وٺي بازار ڏانه
اندائي لوڻ ڪي ڪيئي بازار منجها

پوءِ جهڙ فارغ ٿيا سڀ کنا کين طعاما
تڏهن مالڪ جوڙي من ڇيا هي الفاظا
الحمد لله الذي رزقنا الشفاعة شڪراني طريقا
تڏهن جيوان عورت ڦري منهن ڪا
ته جي هئو ٿ اي مرد قانعين منجا
ته هوند کهڙو نه رکايو اسان هنجي ڪري گا
اسانکي ڪاڏي لون ٿيا ستره وره سڀجا
جڏهن سڀئي اي ڪالري مالڪ عورت ڪا
تڏهن دانه ڪياءِ دردس انداءِ اندرها
ڦارماءِ ڪنڌي وڏاءِ ڏوڙ مٿا
روئي روئي رميو تڪويت ڏانه
ابتدا زهد زاهد سنهو مومنان
مولى مهربان ڏني سانئر سميعا جل جلاله
متڪندر سيئر هي ساهيم سباجا
عمر وڃايم عيش ۾ لعب متجر لهوا
ميٿ مٿاءِ مهجي مولى مهر منجا
ڪر ڪرم ڪريم ڏني هادي هر دوسراءِ

وَالِيءَ وَلِيءَ مُحَمَّدَ کِيءَ مَنجهِه مَجلِسَ مَحبُوبَا ٦٧
سُرخرُوءِ کَرِيءَ سِجَا ڏِينءَ مِيرَ مُحَمَّدَ سَانءِ صلى الله عليه
بَرڪَتَ يِلاَدَنِ جِيءَ جِيءَ ڪَامِلَ ڪَمَالاَ
خَاتمُونَ ڪَجَ خَيرُسَ هَلَنَ وَتُرِهِيَا
جَنِ جِيءَ ڪَلمُونَ ڪُوڏَسَ هَلاَنَ هِنَ هَندَا
لَآ اِلٰهَ اِلاَّ اللهُ مُحَمَّدٌ رَّسُولُ اللهِ
صلى الله تعالىٰ عليه وعلىٰ آله وصحبه وبارك وسلم

بِسۡمِ اللّٰهِ الرَّحۡمٰنِ الرَّحِيۡمِ

بَابُ ٽِرُوُ مَنجهِه تَنِ حِڪَايَتُنِ
جُوُ مَنجهِه مُجَاهِدَنِ وَلِيَنِ ءَعَابِدَنِ جِيءَ آهِ
تَه ڪِهِڙِي عَابِدَنِ تِيءِ ڪِيءِ عِبَادَتَ
اِنَ رَهِمِ حِڪَايَتَ لِکِيَانَ سَاپِنُ سُنِيَاهُ
ڪَهِهِمَ شَخصَ عَرضَ ڪِيُوُ مَنجهِه خِدمَتَ عُمَرَشَاهَ رضي
تَه اِيءَ اَمِيرَ المُؤمِنِينَ ڏُوءُ ڏِينءَ جَا جل جلاله
وَڏُوُ آهِيَاتَ نَفسَ پِهِجُوُ مَنجهِه مُشَقَتَا
جِنءَ ڏِيهَانَ ڪَرِهُوُ عِبَادَتَ خَلقَ جِيءَ رَاتِيَانَ عِبَادَتَ
آرَامُ نَه آهِيءَ اَنکِيءِ هِنڌِهِمِ اِنَ اَمرَ ڪَنَا

تڏهن فرمايو فضلس تہ جوان ڪا رضي الله عنه
تہ جي سمهان ڏينہ جو تہ رعيت ٿئي ضايعا
۽ جي سمهان راتي ڪريان آراما
تہ خراب ٿئي نفس منهنجو منجهہ ڏينہ قياما
تان جهڙي آهي حق نفس جو دار دنيا
سو ڪهڙي آرام ڪري منجهہ رات ۽ ڏينهان
بيو ڪنڊي ايهي نيڪن جي آڳي ڪي عطا
اونهيم حڪايت ليکيان سائين سنجاه
هو شخص هيڪڙو تابعين منجها
نالو مسروق جنهجو پٽ سندو اجدعا
سو جڏهن ايندو هو منجهہ نمازا رضي الله عنه
تن ايندي نماز پير هنس سجندا
ايڪ ڪندو هو نماز ڪيئي اپارا
ڪڏهہ ڪڏهہ ماءُ سندس هوائي روندا
پسيو تصديع تنهجي هوائي اندوهيا
تان جيس ڏينہ هيڪڙي سندس والدا
تہ ايئن پٽ ڪونہ ڪري تون پاڻ تي رحمتا

راحت ڏي نه روح کي ڪا ڪري ساعتا
نه آرام ٿئي نفس کي ڪنا مشقت عبادتا
تن جو ذبح دوزخ ڪنا اي پترا
سو آهي خالق خلقيو اماڪن لاءِ
ڪني مخلوق نه هم قيامت ڏينهن پوندا
نه آهي خلقت تهجي خالص تن هم لاءِ
جو تن آرام نه ڏي نفس کي سدا هميشاهه
تڏهن چيو مسروق ماءُ کي ته اي مهجي ماءُ
باني ڪارڻ تهجو سڄيو حال جڳاءِ
هڏهن ڏينهن قيام جي ٿيندي قادر جي قضا
تڏهن جنت کس آهه تو ٿي نيندا دوزخ ڏانهه
جتن آهي فضل عدالت عذابا
تڏهن جمعيت ناهه جا کي پيئو پا هيا ڪمرا
وس نا هيان پا هجي ته ڪريان راحت گا
راوي جوئي هن ڪا لجوتر ڪه مدت نجانا
مريض ٿيو ولي سو منجهه مرض الموتي
تهه روئن لکو نکن تنجيد اپارا

مارن ڇيُس پرم ته روءِ کيا رنڊءِ
ڄمار سڀئي زهد ۾ نئوتا ڪي صرفا
جواب ڏنا، تنکي ته رُوان انهم لاءِ
جن ست ورهين عمر جي ڪيم عبادتا
ته مانه مولو مهربان پني ڪري رحمتا
اُميد هيم رحمت جي ڊپ جبرُو عذابا
پر هو امرُ غيب جو پردي منجهارا ءِ
هيڏ آهي وقت ظهور جو خبر نه آهم کا
ته جانان ته خاتمو ٿيندو ڪهڙي طريقا
ابتدا در وارو ڪهڙو ملڪ منهم لاءِ
ڪي ابتدا در بهشت جو ڪي ڏري دوزخا
ڪارن خوف انهم هار ڀاين هنجه هيجا
ڪا شڪي واءِ مهجي نه جائو هو منکي اصلا
نه ڄيتو هوس پچا ڪنا اصلاً ابتداءِ
ويهم حڪايت ليکيان سا ٻڌ سنجاهه
محمد پُٽ جريج جو ڪري ٿو نقلا
نه هو ڪو ڪيج نالي شخص هيڪڙو ولين منجا

ته

ته رکيو چاليهو چاکلي مهري طريقا
جن کنڌ وهو ڏيهاڙي ختمون قرآن جو تماما
چاليه کياء منجه چاليهين ختمان تماما
عرب چاليه هزار درهم کياء خيراتا
جي ڏناء فقيرنکي خالص لکه خداء جل جلاله
عرب يارناء مارنکي چاليه هزار سيا
منجها حديثن حضرة جي محمد مصطفی صلی الله عليه وسلم
عرب پرناء نفل چاليه هزار سيا
نشبه رته کياء مورهم ان چاليهي ماصلا
داني ڏينه هو منجه عبادت مشغولا
ايئن اهاهدا سالکن جا سنهو مومناه
ايکيهم حکايت ليکيان سائين سنجاه
ته شيخ جنيد هو بغداد منجها عليه الرحمة
تنهن کنڌ وهو کبر جو سکور صحبا
هو تنهن هي عادت تنهي ستا هميشاه
جن سيکه ڏينهن پهر کنڌ وهو عبادتا
تنهي اندر دکان جي لڳي لوکا

چار سار ڪعتن پڙهندو هو نفل نمازا
پوءِ ڪندو هو مارنس ڪوڏا ڪلاما
هاڃ سودي سلف جي ڪندو هو ته پوا
سيجي حيمادر پاهجي اپير ڪئاءِ ڪنڌ وانا
جڏهن تنهن وقت وفات جو هلڻ جي ويرا
تن پرت لکو ٿرانکي سيجي تقيسا
تن جيس حاضر منجها شيخ ابن عطاء
ته هاني ڪرامات تن ته ٿيي راحتا
سيجي عمر کي عبادت رب کي ءِ ٻن مجاهدا
هين ناهِ احتياج ڪو سند و مشغوليا
تڏهه جواب ڏناءِ جو انکي تراي مهجا پيا
هي آهي وقت مشغولي جو سند و مجاهدا
جن عمر اچي تمام ٿي ڏي وقت هتا
ناموڻ عملن جو هاني ملڪ وپريدا
پوءِ لکندا عمل ڪو نڪو نهجي مرت پوا
تڏهه پاڪي ڪراين شغل هن ويرا
تنا موڻ مهجو عملن صالحن تي ٿيي تماما

ٻيا

ري جوندهم فوت ٿيو رسيو رحمتا
بابُ ٻيهم حڪايت ليکيان سا ٻڌن سنجهاءِ
روايت ڪي شخص هيڪڙي مشائخن منجها
ته ستو هوس ننڊ ۾ منجهه ڪهم مڪانا
تن ڏٺئون منجهه سهڻي تڪرتئيم امرا
ته آئي متن وهلو وٺجه هن هندا
تحقيق فوت ٿيو آهي مؤمنن جو خليفا
جاڳي خواب ڪنان وقتم انس بغداد ڏانهن
تان پير ڦيرڙو من ڪينڪ آرام سندو رخلتا
تڏهن وٺس ڪرم هيڪڙي نجيئم تن ڪا
ته من ڏٺئو هو سهڻون سمهندي هيرڪي ويرا
جان انس شهر ۾ تان هتهم خبر نڪا
تان جيئم مالڪ ڪرجي ترائي سهڻون سچو آهه
تحقيق فوت ٿيو آهي آج شيخ جنيدا
جو هو خليفو لخلقي عمر شد مادرسنا
ايئن امر تبا تن جا واحد وذايا حبل جلاله
جيئن ڪياءِ بار باڪ تي ٿيندا اجورا

جيڏي ڪئا عبادت نيڏا مرتبا
صحي لوڙيد الذت آخرت جي دارا
ترتيبهم حڪاية ليڪيا سا پڻ سنجاه
ناقلن ڪيو ان ڪال جو هنيئر سو نقلا
ته ڪڏهن هليو حج تي شيخ ابراهيم اذهم عليه الرحمة
تن ڪيا تصور دل ۾ هئري طريقا
نه مارو وڃن حج تي ڪنائي پيرا
جي چرن ڪين وهنري ادب جي جهنا
پر آهي مرتبو بيت الله جو اکرون اِنها
جن پيرڪجي پيڏر خالص لاءِ خدا جل جلاله
جڪا متڪي ته هلان آءُ اکين سر ڪعبة الله ڏانه
آهي لائق حرم ڏي وڃن سر ڪني نيازا
تن وڪڙ ڪني ڪيا سجدو صحيا
انير وُ بيت الله ڏونه منجهه ستن ورهنا
وڃي حج ڪيا هيچ سر سبتو مڪي گاءِ و
ويهي رهيو ان ماڪيم پارو ورهٔ سحبا
سي بارهي ورهه هي سند بس اهري عادتا

جن سيکه رات ٻرنڌ وهو سهمي وصوسان
ستنه ٿيڙ ٿمان جي منجهه مسجد حراما
ٻڌهِ اُنس اهل اوچتو ٻن رات جي وقتا
تن رحلت ڪياءِ رب ڏي هئي خبر نگا
حبشه رات ڪنڌي ڏيه ٿيو ٻيڙي پيدا
نهر ظاهر ٿي جهان ۾ وفات جي خبرا
ته شيخ ابراهيم بن ادهم جي ڪئي وفاتا
ايتا مجاهدا مؤمنان سنهو وليّن جا
جو ٻيهر حڪايت ليکيان سائين سنجياه
جهڙي سليمان داراني جو وليّن منجها عليهم الرحمه
جي هوس آءُ ايتو رات هيڪري منجهه حرا
تي پرم ورد پاهيو جو هو هميشه مقررا
تان آيم اوجهي اوجرائي منجهه اکينا
ته ڏيئه وهي رهيس ان ما ڪم تيس مشغولا
تان ڏٺم آيم سنڌري وڏي شان کا
ڏٺم منجهه سهڻي هيڪري حور منجهه خوابا
ڪلن منجها جنهجي ٿي نڪيا حور جا جلوا

بسي سونهن ته حور جي پيئي مغز مجا
پوءِ چيو پوءِ حور منکي پترين اشارتا
ءِ چيا منکي جيئي زبانيءَ اهڙي ترها
ته واءِ تهجي حالکي ووءِ ووءِ واويلاءِ
ننڊ ڪري ننڊ غفلت تن هاريا هيڃ منجا
ڏس تان نظر ڪري آيتِ الڪيءِ عبرتا
آکي منکي خلقيو آهي طالب توهم لاءِ
ڪهڙي ننڊ ڪري سمهين تون حڪاءِ
تنهن شيخ جوئي من نه ڪيو پان تي ان ترها
نا سمهندس ڪڏهن سڪ ۾ تي هميشاه
حتہ سيءَ ڪالري ڏي حور من ڪنا
تن کلن لڳي خوش تي سيءَ ڏي نوار ادر
تي پرجي وڏي ڪرم ھجو سعيو ي نور منجا
جو نور نڪيو حور جي ڏندن وچا
حيرت ۾ پيو اءِ ڏسندھ نور جا جلوا
پوءِ چيا منکي ورئي ته اي شيخ سليمانا
ڪي چائي تو ته نور ھي منکي پيو ڪا

تڏه

تڏهه جيئم جو ايمر ته منکي خبر نه ڪا
تا نچي نوه ٿي وضو ساري رات هيڪري تهجد لاءِ
منجهه وچ رات جي ساري جي موسما
اٿي تهجد نماز اکي کي اکيا جل جلاله
نت بهتي اکي ته هُجي خالق جي خوفا
هنجن هاري هيج س درجي درا خدا عز و جل
ان وير الله بيٺو منکي ترپ جي پيارا
پوءِ الهي آيو فردوس کا جو بهشت آهي اعلى
اچي ونتم فرو هيڪرو تهجي هنجن منجها
سنو لائيم گين مڪي مکنم هتن سان
هي نور مهجو جو مهٽي حلو ويٺوان کا
سني ڪالئي صالحن جي وتو عبرتا
ته اکو مر هي آنکي بس پا هيجي وفضل آو
ڪرشو عبادت ربکي تنهجي صبوحا
جيڪا آهيم ساعت ڪا منجهه دنيا
نجي مهم حڪايت ليڪيان سا پڻ سنجها ءُ
هئي عورت هيڪري رابعه جنهجو نالو رضي الله عنها

٨١ منجا قيتلي ٻئي عدوين جي هئي سڪوري سا
هئي عادت نه عورت جي هوري هميشاهه
جن سڀڪي رات جونديءَ هئي پيچي نفس گا
ته اڄ رات آهي پوئين اي نفس ويچار ا
صُبح سي سڀ جي منجهه حياتيءَ دُنيا
تات اُتي جهد ڪرڻ منجهه عبادت خدا جل جلاله
ته افسوس نه ٿيئي توکي قيامت ڏيهان
پوءِ سڀئي رات رب کي ڪري عبادتا
جي تيئو وقت صُبح جو نماز جي ويرا
ته پٽ جوندي هئي نفس کي راتو ڪي طريقا
ته اي نفس منجها رات ڪيئي مشقتا
بشارت هوئي توکي اڄو ڪي ڏينهه پوا
پئي ڏينهه آهي پوئي منجهه حياتيءَ دُنيا
پوءِ سنده شال نعمتن کي جيتنهه محنتا
تا نئي غالب اچي تئين ڪڏ ٿيندي نيڻ گا
ته ڪمنديءَ هئي ڪرم جونديءَ نفس گا
ته مه اُجر هيرن هاڻي هشيارا او
سکوئي

سُکُون ڪندي ننڊ ري تيڏي خوشحالا
اِينئن ڪيتريون ئي رابعه بچاه ورهه سيا
پوءِ رحلت ڪياءِ مرت ڏٺي هلي دار بقا
سيڪي عمر پاڻهي پاسو نه ڪو ورياءِ اصلا
عين ڪڏهن نه ڪياءِ ڪندي متي وهانا
ائين ئي همت عورتن جي سنهو مؤمنا
واءِ اسان جي حال کي جي غافل غفلتا
سيڪي راتي سمهي اُٿي آءُ ويرا
جيهم حڪايت نيڪيان سائين سنجاه
راوي ڪن ان حڪايت جي مهري روايتا
ته بيبي رابعه جا هئي منجهه بصري شهرا
سا هئي نيڪ بخت نڪن وليائن منجا
هو وظيفو تهجو عمر مسند اهميشا
سيڪه رات نماز نفل جي پڙهندي هئي چار سا رڪعتا
پوءِ وقت صبح جي ويهي مصلي متا
ڪندي هئي ننڊري ڪو لحظو ساعتا
پوءِ چوندي هئي نفس کي جذبا ڪندي ننڊ منجا

٨٠ تہ اي نفس مُنهجا ضعيف تون ڇڏ هاڻي غفلتا
هيڏي ننڊ نه تون ڪريءَ هاڻي ڪجا ريڌ ڏ
ڪر نظر عبرت جون تان ڪريئين زاريا
تہ مهڏ تون ڪي قبر ۾ ننڊ ڪني آه
سُتو هوندين سڪ ۾ ڏينهن قيامت سيئهان
هيڙ ڪر عبادت ربّ جي بنڌ ڪم هيتا
هوندو هوس هي ڪري جيئن آن منجها
روءِ آستر تي هجو اُن جو ڪيا هيجي حياءِ
پُن هنين صوف سفري خمار پن اُن منجها
خمار جيجي تهڪي جو بدن عورت متي ڪا
سجوئي لباس اُن جو پرهن ميا ڪيڙا
پو جڏهن رحلت ڪيا رب ڏي هلي دارفنا
تڏهن پن ڪفن ڪيا ڪپڙا اُهي اُن سندا
جڏهن منزل رسا نيو مؤمن ڪني تهم ڪا
پن ڏنس ڪهم عورت، خوابم ستي ننڊ منجها
تہ متين آهي جيو سفر و سابي پيت منجها
تڏهن پڇيئس اُن عورت خوابم هيهري طريقا

ڪيڏانہ

ڪيڏانه ڪيئي جيئن ان جو جو هو منجھ دنيا
چيئو بي بي رابعه ان عورتنکي خوابم هيري طريقا
ته اکي عوض انجي ڪيم هي عطا
تنهه آکي وڙي رڪيم ڪني قيامت سيئهات
وري جيئن بيوم تنبو ان عورت آکيا
ته اي بيبي ڪي مجاهدا اوڏا منجھ دنيا
نا ڪجي اوڙ محنت مري مهمي مشقتا
هي هذهم ڪنيڪ نڪو تن قدرا
مقابل ان نعمتن جي جي آکي ڪي عطا جل جلاله
مگر فضل رب جي تنهن نه اوپا ها
اين وري جيئن عورت ته مشکي ڪر وصيتا
اچيم ڪو تو لل اهر و عبادتن منجها
اوڏيي پتيان آءُ جه ڪري منجھ خالق جي درگاه
جواب ڏناس جهنم هيري طريقا
نرکنو ڪجھ ذڪر کي رات روز مرا
آهي ڪنائي ذڪرم قرب ڪريما جل جلاله
ستايهم حڪايت ليکيان سائين سينجاه

تہ شيخ صفوان جي ڪن ھيري حڪايتا
تہ پاسو نہ رکندو ھو پيٽ ڀي سدائي هميشاه ٨٢
ٻنهي راتين ڏينهن رجي ھو جيرو منجهه دنيا
چاليهه ورهه عمر جا ڪيائين گذاريا
تِهم پاسو نگور پاءِ مورهين ظاهر زمين متا
جڏهن غلبو ڪندي هيس ننڊ ري اچي نيڻن کا
تڏهن متو رکي مونڻ تي ڪندو هو آراما
قدر لحظي هيڪڙي نہ واڌو تہ ڪيا
پوءِ اٿي عبادت رب جي ۾ ڪندو هو مشغولا
اِنيئن گذاريائون عمر جا چاليهه ورهه سڀا
جڏهن تنهن مرض موت جو منجهه آخر عمر آ
ضعيف ٿيو نڪي مرض جي ڏاڍايا
تنهن حبيب مامون حاضر تہ سمهه شيخ صفوانا
طاقت نہ اٿئي تنهنجي وهڻ جي اصلا
تائين ڪيئي پيان عهد سو جو ڪيم خالق سان
گهڻا ڳڃين وعدو ادا امرن جي ورا
پوءِ پير ڪري پيٽ تي سمهي ٿيو وليا
رحمت ريتو رب جي لڌو منجها دنيا

ابڙا

إِنْذا مُجاهِدا صالِحِنَ كِيا مَنجهِنم عِبادَتا ٨٣
گالِهُ سُنيُ وَلِيَنِ جي کِي تِيُو هُشيار
پَترَوِي کِرهُو تِن جي تَه حِيتو عَذابا
مَوليٰ مِهرَبانَ ڏِني سايمِ سَبا جاءِ
ڏِسي حالُ ڏُهارِي جو کَرِيم کَجِ کَرَما
مُنکي نفس نِهُوڙِ وُ کِيم کَمَ کِيا
جي تانه کَري حِياءُ کُو عِبادَت مَوليٰ
تِرُ تَرِي طاعَت جو مَنَ مَتا ڻِ جا
فَضلَ رَبّي تَقِيرِکِي بِي حِيتَنِ وارِث نَکا
شَفاعَة رَبّ شَفيعُ جي بِي جاءِ نَکا
سانِ وَسِيلي وَرَبا مِرجي عَفوُ کَجِ آکا
سَتَرَ کَجِ سانِر ڏِني عَيبَ عاصِينِ جا
ڏِينَکا رِهِيم ڏاتارَ تُو هِنَ اَکَبِنِ سانِ قَبُو کَرِيما
تَه اُبِي اَدَبَ بِي اَحمَدَ حيامَر جي کَرِيانِ زِيارَتا
جِيَنِ مُرادُ مَن جي شالَ سَبُ اَسَرُ اُميدَا
خُوشُ حالُ خاطِرم شالَ لَهي کَسُ قَلبا
سَکَراتَ کَرِهِيمُ سَهکي بَرکَتَهِ يلِيُنا عَ

سائين مرين مؤمن جي امتي خضر نجا صلى الله عليه وسلم

ياد ڏيار ڏيهن ڪلمون موت جي ويراءِ

لا اله الا الله محمد رسول الله

صلى الله تعالى عليه وعلى آله وصحبه وبارك وسلم

باب جو تهم نيڪيان سند ۽ خوف خدا ۽ جل جلاله

ته ڪهڙي دوند اهو اکيان ڳنيو ير ڦهارا

آتا يهم حڪايت نيڪيان سائين سنجاه

شيخ منصور بن عمار جو ڪري روايتا عليه الرحمة

ته نڪس رات هيڪري آءِ پهچي گهر منجها

ونجو ويس واتڪي ڪهم حاجت لاءِ

تان ٻڌم آواز هيڪڙو پهچي ڪنن سان

ڪوندر ير پل ڪني عمس هيڪري گهر منجها

تان اي رهس سنن لاءِ انهم گهر مهڙا

تان اهي شخص هيڪڙو جو توبين رب ڪنا

ڪرهو سوال صاحبڪي جوڻ هي لفظا

ته اي الله منهجا من ذني قادر ڪريما جل جلاله

تنهن ڪيم مخالفت تنهنجي سان خوشي قلبا
مگر ڪيو غلبو منهنجي نفس نادانا
مغرور ڪيو مونکي منهنجي شقي شيطانا
وڃي خيال خاطر ۾ تنهنجي آهي اڪو عليما جل جلاله
ٿيندي بازي بجري ودين منهنجي بحر عميقا
بڇو بڌ ڇيندڙ ومنهنجو اوراه عصيانا
هاڻ آهيان شرمند ونڪن پيئو ڪم ڳجا
سڪه ساريان ڪانڪا ڪانڪا ڇتن جاءِ
ڪيهر ڇيتا جين ڪاءِ بچيان عذابا
رحمت ربءَ رحيم جي ٻي من راهه نڪا
ابرتي ڪياءِ ونيني ءِ معذرة مولا جل جلاله
تنهن شيخ منصور جي من پريٺ هي آيتا
قوا انفسڪم واهليڪم نارا
وقودها الناس والحجارة تڏڪن ڪي ٻهرا
حبذ سوا آيت قرآن جي سا سڪوري صحيحا
تن دانه ڪري ڪري پيئو ڪين لڪو لوڙا
پيئن ٻيٺي دانه ڪياءِ درد سان ڏناءِ وڪ ورنا

آءُ هلڻ هاڄ ٻهجي رمڻ وٺي ڏاه
جان موٽڻ وقت صبح جي آءُ ان ڪم ڪنا
تان ڏٺم ان در تي رکيو جنازا
ماڻهو منجهه سامان تجهيز جي آهن مشغولا
جڏهن مدفون ڪري ميت کي ٿيا فارغا
تڏهن ڏٺم پير مارنکي ميت جي حقيقتا
تا نکيا، منکي جوابم وري ٿن اکيا
ته روئون رات جو ان ٿي در جيو درب خدا
روئي رڙي وقت سحور جي ڪياءِ وفاتا
اي نفس ناقص مٿڃا ڪري نه عبرتا
ته بيتو وڏائي واحد جي اڳيان ڪيئي ڪنيا
روئندا ڏينا رات ورتون خالق جي خوفا
هئا ٿوکي حيا نه ٿي ٻهجا بيئي ڪم ڳجا
بيا ڏٺه قيام جي ڪهڙو ڪنده جوابا
جت پوندا آپ مٿئم ٿيندا سڀ پيدا
اونتريهم حڪايت ليکيان سان سنجاه
حضرة عبدالله بن عمر کنا مروي آهي سا

فرمايو

فرمايو صحابي سڳوري سچي صدق منجها
جي حضرت يحيٰ پيغمبر رُنون ڪنا خوف خدا
اِنير رُناءِ مُکن ۾ بيحد اپاڙا
جن ڪل مبارڪ نبيءَ جا ڦاٽي ٻجي پيا
ڪل وئي ڪٽجي ڪري گوشت مٿا
ڏند مبارڪ تن منجها ظاهر هوا پيا
ڪه ڏٺئه جيئو حضرت يحيٰ کي وري والدان
تن جي تن ڇڏيو مُکي اي پاڪيزا پترا
ته رکان ڏندن مٿي تُهجي ڪپي پهي ڪا
ته مانه جيئي رهن فترا جي ثنا مه مٿا
تنهه ڪارڻ رضا ماءُ جي قبناءِ رخصتا
رکيو ٻي پهو اُتي ڪني ڪلن مٿا
پوءِ وري رُنون سڳوري نبي عليه السلام خدا جل جلاله
تان هريو ٿي لٿو پهو وري في الحال لا
ءِ حضرت زڪريا نبي جو والد حضرت يحيٰ عليهما السلام
سو جڏهن ڪندو هو مانکي واعظ وريا ما
تن عادت هيس اِهري سدا هميشاه

جڏهن نظر ڪري مجلس ۾ پهر ڪندو هوئيا
ته ڪي حضرة يحيى مجلس ۾ آهي ڪي غير حاضر آهي
جان هوندو هو حاضر انهن منجهه مجلسا
تان نه ڪندو هو ذڪر دوزخ جو اصلا
۽ ڦيا متن جو ذڪر ٿي ڪندو نه هو مورا
ڪنا سبب شفقت جي مٿي حضرة يحيى عليه السلام
پٽ ويٺو هو ٿيه هيڪڙي حضرة يحيى
ڪه پاسي مجلس جي مراقبي منجها
ٿي ڇيڙيو پيرم مبارڪي حضرت زڪريا
تان ڪه ٿيا تو نبي ڪي مراقبي سببا
ويٺو مه ڪيو هو جادر جيو متا
تڏهن ڪيو ذڪر زڪريا سندو جيري دوزخا
وعظ ويرم مبارڪي ڪيائي خبر اها
ته جيو منڪي امين رب جي حضرة جبريلا
ته پرور پيدا ڪيو آهي دڙڪو منجهه دوزخا
نالو جهنم دڙڪي جو سڪران لکن متا
خلقيو آهي خالق تهم هيڪڙي جيل ڪا

غضبان

عضبان ڪوتين ٿهکي سو آهي ڏونگرا
ته نه ڇتندو دَرَ ڪي جبل جي عذابا
مکر سوئي ڇتندو جه رُنون آبارا
دِرجي دَرادِ رَبَ جي خالق جي خوفا
انبيرني جيو وعظم حضرت زڪريا
تِن داند ڪياءِ دَرَدس وِو هوش ڪنا
يُوءِ جڏهه هُشيار ٿيو ڪهه مدت پڄانا
تِن ڪنڌي ڦاري ڏوڙ باڻي مني منجهارا
رُونڊو وِو ٻيٽ ڏي نڪري مهت منجها
تِن مارن پِن رُنون نڪن پيني رُوئن عيني
ٻُڌم پيا ٿهکي وري سي ورِ فا
اچي خبر ڪئي ته اِن ڪال جي سان حضرة زڪريا
ته پِن سُڻي داند ڪي رُنون آبا را
ڪري ٻيو تيغمبر سُڻي بيهوشي ڪنا
ڪِني آيا مارو ٿهکي منجهي گرڌا ند
حال سُنڌس هِهرو هِهري ماهيتا
جڏهه سُئو ان ڪلا مکي حضرت يحيي

ته ٻيئي اُٺي عصا کڻي نڪي ڪر منجهاهُ
هلي ٻُٽ پُٽرجي سا وهلي سِتابا
نِهاريئي ڏونڪر يم تري ڏيهه ڪڏر سا
ٻيڏنه پروري ٻيجهرو نڪو اُٺيه اصلا
تا نجان ڏِٺاءِ ٻنهار ڪي منجهه ٿهم صحراءَ
ٻِڇياءِ تنکي ٻيجهرو پاڙجو تان ڏِٺاءِ اُٺيانا
ته اسان ٻڌو رانڪي منجهه هن جبل جي جهتا
جه کِهِ ٻي جيو واديڙو ڪنا جبل غضبانا
ءِيٽ واديڙو ڪنا ٻيرن دهرو ترحا
ٻيئي هلي اُٺيه ٻڌي جنٻي منجهه جبلا
تان ڏِٺاءِ وادي م ويٺو غمناڪا
ويٺو جهڙي لفظ اوهي جي ٻنهار حيا
تن وتي آئيس ٻي ڪرڏو ته پاڻس همراه
انداءِ مهداس ماٺي حِرن جي عين ڪماه
عين حيا تس ته موجب حق ما ٿن جي ڪرامتا
ڪاه تن هن مانيڪي عسن مهجو ڪلاما
عسمه تن اجو ڪي دارني ڪرتن آراما

91 تن ونئون حضرت يحييٰ نڪن سني سڱالا
پر موجب حق ماءُ جي ڪيائين اطاعتا
ماني ڳاڙي رانڪي ڪي ڪيائين آرما
تڏهن پيو وقت سحور جو مهد بيره ڪا
پهر آئي جبرئيل پيرس جو ريوڪي حضرت يحييٰ
۽ چيائينس پيغام رب جو ٿڏائي حضرت يحييٰ
تحقيق چيو سلام تو اُتي خالق خلق خدا
فرمايو نفلس مالڪ ملڪنا
ته جڪس نه هنده ڪر ڪونلو بهشت ڪنا
جن پيهم تن سڪر ٿيو متجهه حياتي دُنيا
سه اهم ڪيهي وڏائي جو حوي تو مولي جل جلاله
ٿيجي جي تن ڏس پرڪو هيڪڙو مهجو فرد سا
ته هونده روءِ تن شوق پيچ انهم طريقا
جن مات نڪري موڙهم حبيبي وتخي ساه
۽ جي دانا دوزخ جي ڏس هيڪڙو ويرا
ته هوند ڪري وتخي ماه ته ڪو هاتڪ هيٺا
سني پيغام رب جو اٿيو حضرت يحييٰ عليه السلام

نيڪُو وُڏو پَٽ ڏِي دانهُ ڪَنڊُ وَڙ دادُ
پُوءِ نه ڏِٺو ڪِنهن والدان هَٿِم هَمِيشادُ
تاغان شهيدُ ٿيو رسيو ٻِ خلعتا
ايڏو خوفُ خالق جو هُو اِکِين ڪَتا
تِرتيمِ حڪايت نيڪيان سائين سنيجياه
راوي ڪن اِن حڪايه جي اِئين روائتا
تحقيق سُفيان ثوري جو هو وليئن منجا
بيني تي پٽ تهجي منجهه جواني وقتا
ماڻس پُڇيس اِن ڪال جي ماڪهم ماهيتا
تان جواب نه ڏِناءِ تنکي هٿم ڪي اَصلا
پوءِ پُڇيس شاگرد هيڪڙي مُريدن منجا
تڏهِ حياءِ نهڪي جوابم تدائي پٽ ترا
شيخ تن سنهي هي هائي حڪايتا
جن هو اُستاد مُهجو ڪاملن منجا عليه الرحم
پَرو آهيان سونهي علم جه ڪنا
دُسيئو انگي حذه وقت وفاتا د د
تهر هوس حاضر آءِ وتس خادم خدمتا

من قيايو

پوءِ فرمايو مون کي وري اُستاد اکيا
تڏهن سفيان کي تون ڏس مون جو احوالا
مون ڪيو ارشاد خلق کي ۽ پڻ دعوتا
ڏونده طاعت رب جي پنجاهه ورهيتا
۽ پڻ منع ڪيم مان نيکي وارنهه کنا ونگايا
هنئين ٿيو آهي مونجي حق ۾ اني الهاما
ته تون نه آهين لائق خدمت جو ڪي اسان جي اصلا
تني ڇڏيا ترتيم مون کي في الحالا
جوئي شيخ سفيان جڏهن سڻيم بي ڪالا
رت ڪيو هڏ ونڌ جو مونجي اُنهن ساعتا
آواز ڪيا ارچتو جو سُتو حاضرينا
پوءِ هئي عادت شيخ سفيان جي اين همشياءِ
جن روندو هو رت ودتون خالق جي خوفا
۽ پڻ ڪندو هو ڪڏهن رت ورتون پيشابا
پوءِ مريض ٿيو ڪن ان مرض جي سببا
منجهه سڃاڻن ان مرض جي طبيب عاجز ٿيا
تان ڪونه سڃاڻي ڪتهم ان مرض کا

تکر تنجا ٿو هي ڪري ڪهم طبيبا
جو هو نصراني نسورو ڪافرن منجها
ته ڏسي پيشاب شيخ جو جيو هي مبها
ته ڪو نه ڏسجي ڪٿهم مهرو شخصا
جن جو ترو هن شخص جو وڍر جي ٿيو ذرا
ڪنا خوف خدا جي منجهه مهابت مولىٰ
هي جو رت پيشاب جو سو آهي ان سببا
مُٿن سڀجي پي رواتيم هيئر مذڪورا
ته او جو ڪافر طبيب هو نصرانين منجها
ته پڌهم پيتا بکي پڙهم اندر اسلاما
پڙيا ءِ ڪلم طيب کي ٿيو موحدن منجها
سڀني ڳالهين سابقن جي ڏٺو نصيحت آها
سلف صالح جي اڳيان سڀ روندا رت ڏا
ڪنا هيبت حق جي ڦاٿا سندن جگرا
تات ڪيئر و حال اسان مسڪين جو ڪنا هيم ڪنا
ڏارا فضل رب جي پيني پير نڪا
ءِ پڻ رهي شفاعت شفيع جي ولهن وات نڪا

بلڪ

ملي پروسي هوت حبيب جي پي وهن وانگا
ايڪ ترهيم حڪايت ليکيان سائين سنجاهه
ڪيهم شخص چيو شيخ حسن بصري کنا
ته ڪارڻ ڪهاري آهي مغموما
اٿين سبب ڪهڙي تون روءِ هميشاهه
تنهن جواب ڏنائين جوان کي ته اي مهيا پاءِ
درجات تون ورءِ ڪني ڪنا عذاب خدا عز جل [جل جلاله]
متان داخل ڪريم دوزخ م تنان خرابا
پوءِ نه آهم سڪ اياتري ڪڏاهين ڪا
آهي پڻ پرواه من ذي غني غيورا [جل جلاله]
ڪامن ڪري مڇي اڳي ڪي نه اپد اءِ او
مروات انهم سبب ڪري آءِ سدا هميشاهه
ناوي چوي ڏنه هيڪري شيخ حسن ٿيو مرتضيا
ڪرلهن تهڪ ڪو آيو ولتين منجها
آچي ويٺو ڪر شيخ جي پيشي نگين لاءِ
تان ڏنائين ڪر شيخ جو هر مهو پاڻي سان
تنهن ٻڌائي پير حقيقت پانيڪا

ڪِي ڪُڙتاءِ پاڻ جو نيڪو نه هتا ٩٦
تان ڏنئون جواب جهنم جارية مهدا
ته نڪي من هارو پاپي نڪي نيڪيءَ وتاڌر
تڪڙ پاڙيم جيڙو ڪهڙو ڪتم جي لاءِ
توءِ ڏسي جيئي جيڙي جي ڏنئون شيڻا
انهن ڏنا سڪن جن نيڪي نيت پيا
شعر
هي هرپاڻ سيئي اڻ جي هنجنس اجي آهه
ايڏو خوف خالق جو هو اکين ڪيا
تات آديت لو خوف رب کي ونتو نصيحتا
پڙهيهم حڪايت ليڪيات سا پڻ سنئيا
راوي ڪن هن حڪايتو اُنهن سو نقلا
تهو شيخ فتح موصلي وليتن منجا عليه الرحمه
زاهد هو زهد سِ عابد عبادتا
شاگرد هو هيڪڙو شيخ جي اکيا
تن ٿي رنون شيخ دت ورنو خالق جي خوفا
هنجهه ٿي وهي نڪاري ڪالن متا
تڏهه شاگرد عرض ڪيو مرشد مهدا

نه قسم

ته قسم آهي ڪريم جو اي پلاءِ سڪورا
جن ڀڃي ڪرتن منهن ماهيت مذڪورا
ته روءِ تو دت ورتون ڪارن ڪيا پلاءِ
تڏهه فرمايو شيخ جوابم تهم شاڪرد ڪا
ته جهه نه ڏٺو سه سندو خداءِ جل جلاله
ته هوند خبر نه ڪيم ڪه احوال جي توکي ڪا اصلا
برهان سبب سه جي ڪريان بيانا
تحقيق ڏٺون من رب کي ڪناي ورها
اينئن ڪيا مريدن حقيقت حالا
پوءِ حضرت شيخ فتح فوت ٿيو رسيو رحمتا
تنهن ڏٺو شيخ هيڪڙي خواب جي صورتا
پڇيائس پيرم ته اي مرشد ما رن جا
ڪي ڪيو قادر توسين مرن پڇانا
تا بخشي رب کي رحمت منهن پرور پاتشاهه
پڇي مندي مهجي ڪيا پان ورا
ڪوتاي منکي بخشيا عرش عظيم اڪيا
ته اي ڪو لا مهجا ٿي رتو ڪنون منجهه دار دنيا

تڏهن جي من عرض ڪيو آگي ڪي اکيا
ته در تنهن تي دبراءِ تهجي اي قادر قهارا
تڏهن راضي ٿي رب فرمايو، پهچي رحمتا
ته اي ڪولا مهجا چاليه ورهه سچا
نه لڪايم تو اڳي هن ڏهم ڪو ڪنا
اڳير جتنين جيئنون اي ادا مهجا ياءِ
جيڪر ڦرتوش جيتو لڪيو لڪ متا
در تو ننه اڪتو دتن ڪونه درا
ترتيب ٻهمر حڪايت لکيان سائين سنجاه
راوين ڪيو هن ڪالجو هنير سونقد
ته شيخ مالڪ پٽ دينار جو ولين منها
سو ڪنکيو ڏيه هيڪري ڪهمر مقام وتا
تن ڏٺا جماعت هيڪري مجهه انهمر جاءِ
جن تي دفن ڪيو ڪهمر ميت ڪا
اچي اٿيو ان وت نهار تا قبر ڏانهه
ءِ تن ميت ڏي ڪيا نظر عبرتا
تن در جي دبراءِ رب جي رناءِ اپارا

رُوئي رُوئي ڪري پيو بيهوشي ڪنا
تڏهه منجهي منهن مالڪ کي ڪيائين ڪرڌانه
پوءِ جڏهه سرت پئي سر نيم ڦري مالڪ کا
تڏهه چيائين جيڪي زبانس وريئي هي لفظا
ته جيڪر نه ڏبر جان انپر جن مارومن چوندا
ته مالڪ جو پيو ٿيو وءُ عقل ڪنا
ڏين جو ڪر پيئي منهجي ڪن منتري ڪا
ته هوند ڪريان پا هجا ڪارا سپ انڪرا
وڃان منٿ مقدوري ڪيءَ ڪمان ڪنين منجها
ءِ جوان مارنگي اتهم اوآبزا
ته اِئي مسلمانان ڏبر جو دوزخ دبرا
نه هوند جيڪو ڏسي منکي منجهه ان احوالا
سو ڏبر جي دبراءِ ڏني جي بيچي يقين منجها
نه ڪري بيفرماني رب جي وئي عبرتا
پر ڪنا خوف مارن جي ليا ڪي لوڪا
جديهم ان کا لڪ ڪيم خاموشا
پوءِ جڏهه مالڪ مريض ٿيو منجهه مرض الموتا

تڏهه وصيت ڪيا، چيا، مريدن کا ۱۰
ته مرن پڇاڻا منهنجي هي حق ادا ڪجاهُ
هي وصيت منهنجي پوري ڀارجاهُ
جن جڏهه مران آءٌ لاڏيان مٿان دنيا
تهر مٿي مه منهنجي هيٺيرا آءِ لکجاهُ
ته هي آهي مالڪ پيڙ دنيا جو ڪو ڪنا دنيا
ڪولو آهيئي هي جو ڪو پڇي آڳي ڪا
۽ حبانو منهنجو مٿنجي مٿي هڏهم مرڪجاهُ
ملڪ رسو منهنجي ڪچيم واري آءِ وڃجاهُ
هٿ پير منهنجا آءِ محڪم ٻڌجاهُ
جهپر ڪيرجي ڪولو جو پڇي مالڪ ڪنا
اٻپر جيڪي ڪيري منڪي قبر وڃجاهُ
اوندو وجي مه پير منڪي آءِ ڪرجاهُ
۽ قيام ڏيه منڪي آءِ پرهندن ڏسجاهُ
هيڪرو وقت اٿين قبر جي نظر آءِ ڪجاهُ
پيو حڏهه پرپندا انا ماعملن جا تهر نهارجاهُ
نظر ڪري پري ڏسجا سچه مٿجا

نڪر

ته ڪي مُه مُهجو اچو آءِ ڪي ڪارڻ ٿيو آهه

۽ ڪي نامون جيني هت م منکي ڏيڊا ر

ٿرڻ نهار هاه منکي اءِ ميڙان مهندا

ته ڪرڻ ٿبو بار جينڪاي جو هلڪاي ڪنا

اِنپر وصية ڪري رناءِ آيار ا

۽ تي چياءِ ته ڪا شکي منکي نجاؤ ماءُ

ته هوند نه ڏنم سيبي هي ڏوه ۽ ڏڪرا

ٿيءِ حبڻه ڏنه ڪذر ٿيو سيني رات متا

تِڻ ڏکرڻ مالڪ ماکهم ٿيس سکرآنا

تِڻ ايو آواز غيب جو منجائي هوا

ته مالڪ کي امن ٿيو ڪنا اهڪايا

جڏهين شاکرڻ مالڪ جو مريدن منجا

ته سڻي آواز غيب جو اُنش نعجيدا

تِڻ ڏنم سنهاري مالڪ کي منجهم سکرا

جن ڪيو هواءِ آنکر شهد کي ڏوند سماءُ

۽ چياءِ تي ڪا م طيب کي حيتو زبانا

ليمو ڍجن وليڻ جاءِ اي موٰمنا ۽

١٠٢ جيئن هين اوڏائي الله سان لڳا، ڪنهن تي ڏير نا
جو تر بهم حڪايت لکيا سائين سڻجاه
ناقلن ڪيو اِن ڪا، جو هنئير سو نقل
ته هو شخص هيڪڙو هن امت منجها
نالو تنهجو زين الصحبة، جو ندائي هو عليه الرحمه
نه جيو ڏيه هيڪڙي تنهجي پيارن ڪا
جي هوءَ اجالسي سنڌس مريدن منجها
جي ڪنهن پڇي عمر جا سڪيئي ڏينهڙا
تان ستت ورهين تي سنهو تن جا ڏينهڙا
اڪيه هزار هيڪڙا، ڇه سا پيا
تان پڇي ڪرايان سيڪه ڏينهن هيڪڙو ڪنا
ته اڪيه هزار ڇه سا موندو تهن ڪنا هن جا
ڪهڙي جواب تن جو ڪرايان قيامت ڏينها
ناهه قدرت جواب جي منجهه اگئين جي درگاهه
پي جيئن پاڪ هيا، پٽ تي ڪنيا، منهن پٽي ڪا
ڏناءِ ريت و ڙتون واڻ ڪياءِ درد ا
ڪري پيو پٽ تي بيهوشي ڪنا ع ٥ ق

جڏهِ وري ابو هوشم ڪهه مدت پڄانا
تن وري دوستن لکو نڪن ٻيحد اپارا
رحلت ڪياءِ رب ڏي تنهن ان حالتا
سڀني ڪالي صاحبن جي ڏٺو عبرتا
ڪرهو پيروي تن جي ته رسو رحمتا
ٻجهز ٻهم حڪايت ليکيان سا پڻ سچاهه
جن شيخ عطار سليمي جو ڪاملن منجها
ته نه نهاريو آپ ڏٺه چاليه ورهه سڄا
۽ پڻ نه کلياءِ ڪڏهن ته مدت ڪه ويا
ڪنا خوف خالق جي هميش ٻيءُ عادتا
۽ جڏهن روندو هو مردوس ڏئي جي دريا
تڏهن روئن مٿي ڏيه تريا راتي هو اکين ٻندا
ٻهم مات مومرهم ڪنڊو هو نڪا
جڏهن ملڪ تيند هو ڪي آواز ڪڪرنا
تڏهن پوندو هوس قلم اير خوف خدا
آنڪرا سنڌس ان سبا هوائي ٿيندا
نه هوندو هوس آرام ڪي تنهن ان حالتا

اُٿي نه آرام جيڪي وڃي جمعيت نڪا
جهڙي مريض کي قرار نه ٿئي ڪي اصلا
۽ جُونءِ وهوان وقت هاري ميهن ڪا
ته هي جيڪي اُهڪائي رُسن پيئي مارُنڪا
ٿئي مري ڪنا شوم مٿن مُهجي ٿين ٿا پيدا
ڪا شڪي جي نه هوش آءِ ته ماروسيٽيا
۽ هوندي هي عادت شيخ جي اهائي اصلا
جن دوندو هو سيڪه ڏينهن جونڊو نفس ڪا
ته اي نفس مُهجا ناقص نڪن بي تن هشيارا
جن موت اچي اچهون ڏينهن شڪ شُبها
پيا لوپيند ه موت جو حضرة عزرائيل هتا
۽ صحي لنگهيند ه صراط اُتا جا آهي جيري ٿا
۽ جا بو جڳل جرندا تو ڪي جو طرفا
۽ جا ۽ تهجي قبر آهي محل سڪونتا
جلي جيڪيا اچوءِ ٿي ڪت نڪندا ڪا
۽ قاضي ٿيندو ورب اُنهم عادل عدالتا
ٻند خانو دوزخ ۽ اُتياري ملڪ مالڪا

نه اُتِ قاضي اِهڙو جو ڪري رعايتا
ڪري خلاف فرمان جو پڻ تو هِمَ سارِ
نه بندِ ٻچانون تِهڙو جو ٿيئي خرابا
هانِ ڪري وَٽ عملن کي منجهِ هڻ مباڪا
سبب جنهي تن جيت وَڏي عذابا
اِنَ پرِ جيئو نفس کي هو رُوندو اپارا
پوءِ آئيو شخص هيڪڙو ڪٿِ جن جي لاءِ
تِن شيخ ڏِٺو هو ڪرو ٿم منجهه عبادتا
ءِ ڏاڍي پاسي شيخ جي هو پاڻي نيت متا
پاڻيو اُن شيخ ڏِٺم نه شيخ وضو ڪيو آهه
هي جو پاڻي پيتم سو اثر اُن جو پڻ آهه
پوءِ ڇڏِهُ اُٺيو مرد اهو بزرگ ڪه تهِ دکا
تِن ڏِٺاءِ ڪرم شيخ جي پري عورت ڪا
ٻچاءِ تهڪي وري پاڻي جي حقيقتا
ترڪ شيخ ڪرو ٿم ساري وضوءِ ڪا
تڏهه جواب ڏِنو ٿِن ڪٿِينس ته پري عورتا
ته اِي پاڻي وضوءِ جو هڏهم ڪين آهه

بلڪ منجهان هنن شيخ جي اِي پاڻ ٿيو پيدا
پوءِ جڏهن شيخ وفات ڪئي رسيو رحمتا ۱۰۶
تن ڏٺو مرد ڪه شعبي مستجارا
ته بخشيس برم تر ڪئي ڪيو توس خدا
تا پڇي ڪرم ڪيا نعمت ڏنا بيحد اپارا
هوس جڙتي نڪن منجهم دار دنيا
هنئير ڪالهه خوش ٿيو قادر جي ڪرما جل جلاله
مرن پڇاڻان سڌ ٿيو منجها درگاها
ته ڪه تي رنو دني ماءِ منهجا ڪولا
تڏهن چيم حضور مان ائين التماسا
ته رنم در راءِ ٿيهي دت ڏني قادر قهارا
تڏهن فرمايو فضل سان اگي احسانا جل جلاله
ته ڪو توکي خبر نه هئي ان ڳالهه جي ماهيت مورا
تحقيق رب منهجو آهي غفور رحيما جل جلاله
ايئن خوف خالق جو هو ولين کا
حيترهيم حڪايت بيڪيان سائين سنجاه
وادي رواين جي هنئير ڪيو بيانا

مزمزيض

ته مريض ٿيو شيخ منصور پٽ سنڌو ڏکيرا
روئي روئي ڏانهه ڪري جهير ڪري ماءُ ١٠٧
مٿي مرڻ وياءَ جي روئن را مانا
تڏهه بچيم پرم کهو حاضرن مهڏا
ته اي شيخ تون روءِ ڪارڻ ڪيها ڏيڍءِ
هي زاهد دنيم حياتي ڏيهرا
ءِ نجذيوءِ مال ڪٽي جهجي مٿي تو بچياءِ
عبادت ڪيئي رب جي اتي وره سچا
سبب دوئن جو تنهجي ڪهڙ ٿئي آهه
تڏهه چياءِ جواب ته تو درجان ڏني جي وراءِ
متان ترئي منکي شامت ڪنا هنا
پوءِ روئي حياءِ پٽرکي ته اي مهجا پٽرا
سن وصيت مهجي ڏيئي ڪن قلبا
مورخ مهجي مه کي متن ابا قبلي ڏانه
نهارج نظر ڪيو ابا مهجي مه ڏانه
جتڏهه ڏسي پيشاني پي پڌرو پکر ڪا
ءِ ترمن اکي مهجي سڪرات جي ويرا

تڏهه ڄيڀ جُتي زبانس ڪلمون مُن مهڏا
مانہ توفيق ڏيهي ڏني تہ پڙهان ڪلمون طيبا ١٠٨
۽ جڏهه داخل ڪرهون قبر ۾ وارث وڃي واپيگا
تڏهه آئي مهڏا قبر جي اُتهه آوازا
پڙهج ڪلم طيب کي سچي يقين منجها
مانہ مولو مهر سين ڪري مُن عطا
توفيق جواب جي سندي منڪر نڪيرا
پوءِ ڪنج هت نبيءَ تنهن داور جي درگاه جل جلالہ
۽ ڄڄ ڪني نيازس تہ اي اللہ مهڻا
هي آهي ڪولو تهجو تن آهي سندس اللہ
ڪئا گناه ڪنان اپر اندا زيا
تائي هير جي عذاب ڪرهين اي آگا
تہ آهي ڪولو تهجو تن آهي سندس اللہ جل جلالہ
۽ آهي لائق عذاب جو ٻيهم شڪ شبها
۽ جي رحمت ڪرهين رحيم ڏني پاهجي ڪرما
تہ آهي فضل تهجو اڪرا ان ڪنا
در تهجو واحد ڏني سند آه سخا

پوءِ

پوءِ مون ڪلاڏي موچ تن پرين پيو ور ڳا
انهيءَ ڪري پرين پٺڙي ڪيا رحلتا
پٺڙي پيتم پوءِ جي ڪي پرين سڀ ڳجاءِ
ڏٺاسِ ورندي راتم سهڻي منجهارا
پڇيائِس سڀ حال جي وري حقيقتا
ڏنئون جواب جو انکي پوءِ پرند هم اکيا
ته سخت ڪنون صورت هئي اي پرمن پٺرا
حاضر ڪيا منکي ستيئي حساب لاءِ
پڇيائون پرم ته آندي ڪهڙي عبادتا
تڏهن چيم ته سنت حجن جي ڪيم خالص لا الخدا
تا چيائون ته قبول نه ٿيو ڪوحج منڪر ڏين منجها
تڏهن ڪنا هيئت حساب جي ڏنم انکرا
پن وري عرض ڪيم اڳي ڪي اکيا جل جلاله
ته ڪيم جهاد ڪافرن سين پيڙه مرتبا
ڪارن علاج دين جي في سبيل الله
تا چيائون ته سي پن قبول ڪين ٿيا
وري پڇيائون منکي ترين ڪهڙي عبادت ڪيا

١١٠ تڏهه جيم تر لکه دير من جو ڪيو مُن خيراتا
صدقو ڦِرتر تحين خالص لکه خدا اءِ جل جلاله
تاي نا قبوليت جو ٿيو جوابا
تڏهه نا اميدي دِل رحيم ته هاڻي ٿيه خرابا
ڪنڌي سنڌي جو تڪي رهي هڏ نڱا
آئيان هوس اِن حال تان تيو آواز ا
ته ڪي يادنه آهي توکي جن نڪته ڪرم ٿيا
منجهه ڏيه هيڪڙي پهچي ڪم لاءِ
تان ڏيتو ڪرڙ هيڪڙو پيو وات مٿا
سوکيني تو پاسهم ڪيو انهم نيت لاءِ
مٿان ڪهڪي ايذاء پئي مؤمنن مٿا
قبول ڪيم عمل پهچو انهم سبب
بخشيم برڪت اِن جي توکي سب گناه
اينر حيتس حيتون الڪي جي فضلا
اي هت پليت بحرانا قص نادانا
جو ٿائي حيڪائي جي ناهڪا خار خطان جا
اي هت ٿئي نرهيت پيو ڪم ڪيا

ديتي

رَبُ عَمَلَنِ نَاهِ ڪَا مَنَ مَنَا ٻِنِ جَا
جُڙُون عَمَلَنِ نَاهِ ڪُو پَاندَ ابَدِيَنِ پَرِيَا
سُڻِي خَبَرُ وَلِيَنِ جِي وَٺُو نَصِيحَتَا
تَه ڪِيئُو خَوفُ تِنِهِيَ سَندُو خَالِقِ ڊَرُ
تُون غَافِلُ گُذَارِي عَقلتَم رَاتِيَ ڏِيهَ سَجَا
جُڪَسُ تَوکِي ڏِيتُو شَقِي شَيطَانَا
مَنَاتِ عَزُو ثَنِي هَتُ ڪَرِي مَنِي حِلمِ خُدَا
جِيئِن لَڳِي شَيطَانَ جِي دَهِ رَاهَ ڪَنَا
فَلَا يَامَنُ مَكْرَ اللّٰهِ اِلَّا القَومُ الخَاسِرُونَ ٻُڌو وٻُڌو
تُونهِين غَفُورُ آهِي تَنِي رَاحِمُ رَحِيمَا جل جلاله
تَه فَهَادِيُن نَالو سَندُو سِيِّ خَا صُوفِي آهِ
نَبِّئ عِبَادِي اَنِّي اَنَا الغَفُورُ الرَّحِيمُ وَاَنَّ
عَذَابِي هُوَ العَذَابُ الاَلِيمُ فَرمَايُو خُدَا جل جلاله
تِيلَانَه رُوئَندَائِي دَتُ وِيَا اَکِيَانَ جِي هُوَا
تَاتُ تُهَانَ گَنُوئِن حَيَاتَاءِ تِي رَحمَتَ رَحِيمَا
آگَا اَرحَمُ مِنُ ڏِنِي سَبَا جَا سَيِنَا
ڪَرِيَا جِيئَن رَيَاجَ تُن مَنِي مِسڪِينَاءِ

بخش تون جي بچاءِ جي ٿي اسان هٿا
مرڪ ڪريم ڪهڙو جن اسان ڪو عملا
پيو وسيلو ناهي ڪو ٻيو محمد مصطفيٰ صلي الله عليه وسلم
برڪت ٻيا ڏاڍ رب جي مرهي تن مولىٰ جل جلاله
فضل سان فقير کي مٿري محبوبا
ڪر ٻر خرو سچا ڏني س پاهجي ڪرما
سان مرڻ مؤمن جي امتي احمد جا صلي الله عليه وسلم
جن موت ويرمن ڏني ڏي تون توفيقا
جن جي ڪلمون يقين س هلهم هن هندا

لا اله الا الله محمد رسول الله

صلي الله تعالىٰ عليه وعلى آله واصحابه وبارك وسلم

باب ٻيو منجهه تن حڪايتن جا
جي منجهه بيان زبان جلن جي بي فائدي ڪنا
نه ڏکوئڻ ڪنهن شخص جو انسان مٿا
سٽن بهشم حڪايت لکيان ساڻ سنجياه
آهي ڪتابم اهڙي بچپارا

ته شيخ حسان جو پُٽ ابو سفيانؒ
سو هليو ويو ڪڏهن شهر جي وچا
ماڙو مريد ساڻس هُئا اڪثان اپارا
تان ڏٺائون اتم ڪله نئي بيٺ ڪا
جا اڳ نه هئي اُن جاءِ ۾ هڏهن هميشاه
تڏهن پڇيا پير ڪهڙ مريد ڪا
ته ڪڏهن اڏيو ڪُرهي محبت هن جاءِ
لئي جواب ڏنئون پشيمان ٿيو پڇي قول ڪا
چوڻ لڳو نفس کي ته اي هت مُهما
تون ڪيئن آهين ڪارڻ ڪيا ريلاءِ
پڇيو ته توکي جو احتياج نه آه
يو مذ رڪناءِ يان نئي مهري طريقا
ته نه ڪالاسندس ورهه هيڪڙو ڪفارة لاءِ
روزو رکندس مات جو خالص لاءِ خدا
پڻ شيخ نڪالا ابو ورہ سحيم هڏهن ڪي اصلا
ايڻ اخوف خدا جا هُئا انيڪن ڪا
انتريهم حڪايت ليکيان سا ٿين سنيجاه

هُئي مالِڪُ پُٽُ ضَيغَمَ جو سُڪونُ سهڻا
ته هُئي پيءُ مُنهنجي جي عادَت اَصلِ اها
جِن جا ڪَندڙُ هُوا راتِم ڪندو عبادتا
اِن پَرِ عادَت هُيسِ اِهڙي سَدا همشاهُ
پوءِ ڏِيهَ هيڪَڙي شيخ رَباحُ جنهجو نامُ
سو آيو ڪارڻِ مُلاقات پيءُ جي عصرِ مهانا
تِن سَنئون هو پيءُ مُنهنجو موجب عادتا
اَچي شيخ پڇيءَ مون ڪنا پيءُ مُنهنجي جي حقيقتا
تَڏِهَن مون ڏنو جواب تَه سُتو منجه ننڊ اِره
تَڏِهَن فرمايو شيخ ته ڪي تان هَڏ نَه آهه
ساعَت سُمهڻ جي وِجي پڇانا
ٻيءَ جيءُ موٽيو وري شيخ اُنا
هُئي مالڪ مون موڪليو مادرُ شيخ ڏانهه
وَٽِي آءُ وَلِتِي تَه آءُ جا ڪابا
ڪَنِي پيءُ پُڇي ڪي ته وَر ڪٿي شيخ ڪا
مادرُ وِرتيم شيخ جي جو ڪوٺ لاءِ
تِه لائي ويرم ڪني جِن پيئي رات مٿا

وري آيو ڪري ڀڄي مدت پڄاڻا
روندو آيو نيڪن ٻ سجد اپارا
پڇيم انکي سڀئي حقيقتا
تا انکياءِ جواب ته وڙو شيخ هتا
هلي ويو مقام ڏٺي اءِ پين پٽيا
ورو روندو چيندو ڀڄي نفس ڪا
ءِ چيائين نفس کي هيهرا الفاظا
سڀ ڪو آهي مختار پاڻکي پا هجي يارا
جي سنو هو وڃي جو ته تهجو حڪم نه آهه
ڪڻ جيئن تو ته پئي ويلو سنڌر جو نه آهه
ٻي حيئي چيئي نفس کي ڪياءِ پان تي ندا
ته نه سمهندس وره سڄو رات ڏينهان
ڪارڻ ڪفارت ان گناه جي هرگز ڪي اصلا
ٻي جوندي وڃو پاڻکي ڀي هجي خيالا
ته نهاريا من ڏونه جان ڪجي ڪم وسرا
تڏه نا اميد ٿي موتڻ اءِ اُن ويرا
ادا سڀني ڪالئي صالحن جي هنو هي سان

وڏو جيئو مارُ نڪي آهي زبان ڪنا
سا سو کهي رڳ جلي جوان تن سڌا هميشاهُ
ڪنا ڪالان تهري جهجو احتياج نزاهُ
ته بس اُوت يان نبي سنڌي رحمتا
اُونيتا ليهم حڪايت ليکيات سائين سُبحاهُ
انير آهي راوين ڪنا اهري روايتا
عامر پُتر شراحيل جو جو وليتن منجا
هُو ڪامل ڪمال ڪني امام مهدارا
آيو ته وتِ ڏِيه هيڪري ڪو شخص نهرا
هُو جو جاهل جهل ڪني بيحد اپارا
آچي تِه شخص امام کي کيا وين کهيا،
۽ امام تي نهارو ان ڏانهه ۽ سُوا، تي لفظا
کيا، ڪين هذهم ڪو اڪر الفاظا
يُوءِ جڏهه مات کي نه شخص ڪين ڪنا
تڏهه جيسو امام هت ڪني منجه دار جي ڏرگاهه
ته اي الله مُهجا من ڏيني واقف اسرارا
جي نجن آهي مر ڏهي منجه پهچي قولا

تَہ آڳا عَفو ڪَجِ، تَنُ عَيب عاصِين جا
ءِ جان ڪُوڙ و اهي، قَبُول ٿِئي اِي پُرسا
تا ٻُن بَخشُ اَنکي فَضلَ سَ مَولىٰ جل جلاله
مَه وَثَنا ءِ جِهِن حَقَّ مُهِجي مِ قيامت ڏِيهان
اِنهي پِيءُ اُنيو دُعا ڪي نِي الحَيا لا
ٻُ ءِ شِرُوعُ ڪيو شيخ اُنِ نقلُ نِمازا
اُنيو حام حياءُ سَلف آڳي ڪيو عطا
سُٺي خَبر صالحِن جي وَ تَنُو عِبرتا
حيالِيهم حِڪايت اِنکيان سائِن سُنيجاهُ
جَن عَبدُ الله پُتر عَوف جي هُئي عادت اِها
جن جي ڏَمَ اُنو مَنِي ڪَهُمُ وِپاءُ
ڪِ وَ ٻِي ڪَهُمَ ڪَولِنَ مُنجا ڪِئي ڪه خطا
جِه ڪَري شِيو خاطِرِمِ ڏَمُ عَبدُ الله
تہ جونِدو هُو اَنکي مبارڪ الله جل جلاله
اِنها وَ اِذو نه جوندو هُو ڪَهُمَ ڪِي اَصلا
نُوري ڪَنُو ٿِ ڏمُ وُ ٻِي حَدِ اِيا را
تہ پِن قَولُ سَندُ سِي وَ اِذو نه هو اَصلا

مَارُو سَبِ وَاقِف ثِيَا شَيخ جِي عَادَتَا
هُوَ اُتِ هيڪَرُ شيخ جِي سُوَارِي لاءِ
جَرِي جهتِي ڪِيَاءِ حَج ڪَنيِرَا
جِهَادُ ڪِيَاءِ اُنَ تِي جَرِي ڪَافِرَنِ سَانِ
جَرَنَ نه ڏِيڊُ هُوَ اُنَ تِي ڪَهِمَرِ ڪِي اَصلاَ
پُوءِ وَتِي وِڌُ اُنڪِي پَاڻَ مَنجها
ڏِيه هيڪَرِي پَاڻِي پِيَارَنَ لاءِ
پُوءِ هَنيو پَاڻِي وَاثُم چَابُڪُ اُتَ ڪَا
نِڪِتُ چَابُڪُ اَڪِهِ تِي سُوثِيو نَابِينَا
تِنِهِ پَاتيو ڪَر مَارَنِ سَنڌِي شيخ عَبدُ الله
ته حُڪُمُ اَچِهِ وَرِنڌُ شيخ ڪُوتِي سَانِ
اَڪِرَ اَڳُونِي ڪَنَا ثِيي نَنهِ مِنجها
پُوءِ حَدِثُ ڏِتو شيخ وَرِي اُتَ ڪَا
تِنِهِ چِيَاءِ عَجَبُ ڪَرِي سُبحَانَ الله
ته مِيَان هيو چَابُڪُ اَنڪِي اَڪِهِ مِنثَا
بَارَڪَ الله فِيڪَ اَشهَدُ وَاَنِّي اُعتِقهُ چِيَاءِ تَمَا
ته وِجِي ثِهِي عَمَرَ مِ مَولوِيرِ ڪَنَا

119

شاهد هُو ڳجهاءِ جن آجو ڪئي ان ڪاءِ
اِيئر جيئي اُتيئي ويانئُون فِي الحَشا لا
اُتي نيتاءِ ورِي نفل نمازا
تڏهن حاضرن جيئومرن وري ڪري تجبا
تہ جڪس ڪراما ڪاتبين نہ لکيو ڪراهِ
سيتيءَ عمر شيخ جي هن حرف تارا
متجہ ڏيهن ورهن عمر جي هڏهم ڪي اصلا
شيخ بيان پن ڪرتند هوان اڪر جي سبا
جا نسي هو ڏينهم حياتي ڏينهرا
پيتي مات سُڪوت سُلفن جو ڪرهو سڪوتا
مات هو جاري مادرن کي جي پرورتو يا نا
ايڪينا ايهم حڪايت ليڪيان ساين سنجياءِ
شيخ ربيع بن خثيم جي ڪي حڪايت سا
ترندم ڪالانون مرتبه ورهنم تر ڪالين تارا
هيڪرو تن ڏيهنم ين کهياءِ ڪلاما
جن ڏيهہ هيڪري ۾ پڙياءِ عصر نمازا
تن پڇياءِ مڪہ بند کي حاءِ من متجا

١٠ ته ڪِ ماءِ تُنهجي آهي حياتا
ٻي جي پشيمانيءَ پرم اُنهن ساعتا
رُوئن لڳو رِڻ ڪري جياءِ مُهَا
ته اکو پڇيندو مُنکي قيامت ڏيهان
ڪناهن ڪلهي ته جيوءِ ڪيا زياڪءِ
جڏهن شهيد ٿيو حضرة امام حسينا رضي الله عنه
ٿيو واقعو اُوچيتو منجهه ڪربلا
تڏهن مارن جيو پانم هيڪ پڻ ڪا
ته جي شيخ ربيع اچي ڪي ڪالابي ڪلاما
ته بي شڪ آهي اِي ڪالري آچو ڪي ڏيهان
پُوءِ جڏهن سُواءِ شهزادن جي شهادت جي خبرا
تڏهن سُني رُوئن نکين بي حد آپارا
پُوءِ دعا ڪريائين ڏي ڪاوڙ ڪي هن ترها
اللّٰهم فاطر السمٰوات والارض عالم الغيب والشهادة
انت تحكم بين عبادك فيما كانوا
فيه يختلفون اهڙا الفاظا
ڪلام منهن ڪهيائين ڪڏهن سواءِ انهَا

جانبي

١٢١

جانسي رحلت ڪيا، لڏو دُني منجها
سُڻي صفت سلفن جي، وتو عبرتا
باآءِ ثِنا اليهم حڪايت ليڪيان سائين سنجھاءُ
راوي ڪن روايت جو هنير سو نقل
ته ڏينهن هيڪڙي ڪنهن ڪئي جماعت فقراءَ
منٿ دعوت ڪنهن شخص جي ضيافتا
تڏ آيو هو اُت سلطان ابراهيما عليه الرحمة
جو پٽ ادهم جو وليئن منجهاءِ
تان ڪارڻ ڪنهن شخص جي آهين منتظرا
ته اڏيو ڪي آهنم ويهي سڀ ورتا
تڏهن هيڪڙا پڻ ڪي جوان اي لڪا
ته ڏڏا نون نه آيو ڪنا، وڏي ويرسا
تڏهن هيڪڙي اي چيو ورهي ان منجها
ته او اهي هتيلو متڪبرن منجها
سُڻي ان ڪا لکي اُٿيو شيخ ابراهيما
پڇيو نڪيو پهر سو نڪا دا، دعوت ڪا
تري ڏينهن هو رزيم نڪيا افطارا

۽ ڪَيا ۽ نفس کي اِنَ پرِ عقوبتا
ته ڳارِن ڪِين حرص جي ۽ سُتِن لذّت لاءِ
حاضِرُ رُٺي ته مجلس جهڙو آهي ڪِلَ
ٻي ڪئا مسلمان جي جهڙا آهه ڪبيرُ گناهِ
لِئي جي نذرُ ٻڌا ۽ پانَ تي هيڙي طريقا
ته حاضِرُ نه ٿيندُس ڪڏهن متي ڪهن ضيافتا
جانبي هوندُس دنيا آءُ حيا تا
ٻيو سنڌ تا سلفن جا ڪهڙا مضبوطا
۽ اِنهي نصيحت ۽ وٺي ڪر هو همتا
ته ڏنهي رسول واحد کي سڳا شتابا
نرتيا اِنهن جهڙا بت ٻنيڪيان ساڻ ستيا
حضرت عثمان جي هيڙي ڪُن حڪايتا رضي الله عنه
ته ڪڏهن مهينا ڪن ڪهن غلام جا
جو هو ملڪ سنڌ آپ جي جهڙا
تِن ڪو ٽِلي دانه ڪري جيو لفظ هاءِ هاءِ
تن پيشما نيو پرم حضرت عثمانا رضي الله عنه
هيٺا هنر ڪري ڪنڌ کي وٺيا ساعت ڪا

پوءِ

پوءِ مَٿو ڪِيني مَٿهُن فَرمايا نِضالَ
تَہ اِئِين ڪُوڙا غَرِيبَ تَنُ سَچُ صَحِيحا
جِنِ ساهُ نِڪِتو سَرِ پِيرَ ڳا سُڀِي تُہِ ڄجِي دانهَ
هانِ اَچِي مِهٽَ ڪَرِن مُهجو ڪَرِ مَڪانتا
جهَيرِ مُن مِهَٽيو تِن مات مُهجي ڪَرَن ڪا
تان ڪولِي اِنڪارُ ڪيو تَہ اِي تان تِنجڪا
جن بِي اَدَبِي ڪَريان آءٌ اِن اَندازا
پَرَ زُور ڪَرِي اَمِيرَ اُنڪي جِيوِئِي مُهيا
تَہ جِيو ڪَرِن مُهجو تُوٿِي فَرضُ آهِ
تِن ڪَرَاٿِي پيهَم جِن تُوکي جِيوَ هُم تا
مَهتِيا ضَرُورَتا ڪارَن اِطاعتا
تان فَرمايو اَمِيرَ اُنڪي تَہ مهَٽ ضَرُورَتجا
تَدِهِ ضَرُورَتا ٿو رَدُو مُوجِب اَندازتا
تان پيو مَرتَبو وَرِي فَرمايو غُلامَ ڪا
تَہ ضَرُورَتِي مَهٽ تَن تَہ ٿيي قِصاصا
تَدِهِ ڪولِي عَرضُ ڪيو مَهڏا اِماما
تَہ اِي سَردارَ مُهجا سُرِ يلاءِ ميلن ڪَنا

جيئن تن درج مهجي قصاص پر منجهه قيامت ڏينهان
تن آءَ پڻ درجان ته منجهه آهجي قصاصا
تڏهه ڏوهي امير فرمايو ته ٻاجهه منجها
ته مون ڀري حق پاهجا تو کي بخش کيا
راضي ٿيس آءُ سڀ پرهاڻي تو کنا
اي ڏيئي راضي ڪر انگي مالڪ مون کنا
سُڻي عادت امير جي ورتو عبرتا
جو ٿيا ليهم حڪايت نيڪيان سائين سُڻياهه
هليو ڏنه هيڪڙي حضرة امام حسينا عليه التحية والسلام
هو اتابع سائين جي چار سا پورا رحمهم ربهم
سر مبارڪ اتي هون دستار سندو دوس خدا
شمشير هئي شير کي سندي علي شاه کرم الله وجهه
تي شهزادي شجاع ڪيو وڃ سائين صحابنا رضي الله عنهم
جهمبر جمڪي جيندر تو منجهم تارنا
تان آيو اعرابي هيڪڙو منجهان مجلسا
ته ڀڄيو مارڻ کنا ته هي ڪهڙو سو هار واه
جيئو حاضر انگي تر هي آهي حضرة امام حسينا

جو

جو ڏهن حضرت نبي ڪريم جو حضرة عليءَ شير ويا
تن اچي اعرابي ڇيو وري حضرة اما مڪا
ته ڪتن پوترو آهي سندو ابو طالبا
آيه فرمايا، جواب ۾ ته اعرابي کي مهڊا
تن اعرابي شروع ڪئي شڪايت شير خدا
ته هو پٽ آهي قاتل ڪنون قتا لا
هارئين وهو رت خلق جو لئي حد ايا را
شرارت ڪندو وءِ پن فتنئ فسادا
نعوذ بالله من شر ذالڪ
ڪئي شفقت شاهه جي پڻ حد شڪايتا
تن تيئي اٿيو ته منجھا حضرت عبدالله رض
جو پٽن حضرة عمر جو پٽ ترو خطابا
پٽن حضرة عبد الرحمان اٿيو جو پٽن حضرة صديقا
پٽ پن صحابن قصد ڪيو جي حاضرات هوا
ته هئي شمشير شفقي کي ڪريهنر جان جدا
تان مرڪي مرڪن فرمايو حضرة امام حسنا
ته جيڏو اعرابي کي ڪرهو مه ايذا

پئو فرمايو نضلس فائق ته اعرابي ڪا
ته اي بلادا عرب جا اسان ڪال سناءِ 126
تن آهي رها ڪو بر جو مرد مسافرا
سبب آخر جو اسان رت ڪهڙو آءِ
جي هوئي نڪي بيت ۾ طعام جي طلبا
ته ڪا بائي ڪاڄ تو ڪي ڪريهيم خوشحالا
۽ جي رسي هوئي جانم جو لڪي جي جرباءِ
ته ڏيهون دوا تو ڪي درد جي ته ٿيئي شفاءِ
۽ جي هوئي توتي قرض ڪي ته خبر ڪر اهاءِ
ته ڏيئي قرض پان ڪا لاهيم تو متا
۽ جي هوئي اُهڪو ڪو آدا ايها سواءِ
ته ٿهڪن ڪريهيم توس به پر بيليا
جنهن ٿي اي سب بلاءِ ڪي حضرت امام حسينا
تڏهن اعرابي پيو عجيم وتيو حيرانا
هت جيتو پريجي سند امامَا رضي الله عنه
پشيمانيو پرم تيئي ڪرمن جا ڪرما
عذر خواهي ڪياءِ ڪيتري معذرت مهد

[illegible]

مولائي محبوب ڪاڏي رميو راهَ

تڏهه فرمايو حاضرن کي حضرت امام حسين رضه

ته ڏاڍا اسين آهيون جبلن مثالا

نه لوڏي سگهن اسان کي اجهل اسارا

ور اسان نهجو ڏمر نه آهي ڪا اصلاءَ

ائين حضرت امام حسين کي ڏنون ڏاتارا

اهل بيت سڳوري جا بيواءِ پرتا

پڇتاليهم حڪايت لکيان سائين سنجاه

آهي راوين ڪنا هيئر روايتا

ته پياريو ڏشمن زهر تنهجه پيرا

حضرت امام حسن کي مالڪ مختارا عليه السلام

تان رکيو رب حفظ م انهنجي مرتبا

جيه پيري شهزادي کي پيتو زيانا

هو زهر قاتل نڪن بچيد ابارا

وربدجي جو ڏجان جو پيتو تڪرا

حيڏه پيو حضرت امام حسن کي وقت وفاتا

تن هو حاضر اُت حضرت امام حسينا رضه

ته جيئن ٻير ٻري وري حضرة امام حسن کا رضي الله عنهما
ته اي پيارا اخلاق جا منا مهجا پيا
کا آهي خبر ان کمال جي هاتڪ حقيقتا
ته ٻر ڪئه پيارا پوڻو ڪي اي زهرا
تڏهه فرمايا جواب وري اماما
ته آهي خبر ان جي ادا مون ما هيتا
تانجي ڪر هو خبر اسانکي سندي اُن شخصا
ته ڪينان قصاص آء جي ان آڪي ڪنهن رحلتا
تان فرمايو جواب امام حسن شاه رضه
تڏهه پياء مهجا تهه ٻير ملي ٻلينا
نه لائق آهي اسانکي سلن حقيقة سا
خاصو ٿي تنزع جي وٿي ڪئي وفاتا
اي اهل بيت نبي جو اسان حلم حجاء
تون تسليم ڪري نبي جو فرمايو اماما
ته جي بخشيو مونکي مهرس راحم رحيما
ته نه ٿيندس آء بهشتم ادا اُن ڏاڍا
جيئه ڏيون زهر مونکي پيارا پهسا

ٻسو ڪيڏي همت جيئن جي ڏي جي ڏوا
جا ٻيتا ٻيهر حڪايت لکيان سائين سُڻجاءِ
سلطان ابراهيم ادهم جي ڪن ڦهري حڪايتا
هليو ويو ڏيه هيڪري منجهه سُنجه صحراءَ
تان آئس اوچتو ڪومه سپاهي سوارا
ته جيئن شيخ کي ته پهر آهي ڪيڏانهه
تڏهن اشارت ڪيائين انگي ڏُونه مقاما
تن ڏمر جي جيئو سوار شيخ ابراهيم کا
ته تن ڪري تو حيڙي مُنس مزاحتا
هيائس چاٻُڪ جان ٻي وهيا رت ريلا
پوءِ هليو سوار شيخ وٺا شهر ڏُونه ورتي واٽا
جڏهن اوڏو آيو شهر کي ٻيتين مهدا
تان ڏٺائين ماڙو شهر جا جي هوا نڪتا
جوئي مُرس نگن ٻيحد شمارا
تن پڇيو سوار تنکي ته آءِ ڪُجا ٻلاءِ نڪتا
هلئا آيو شهر ڪنان ڪنانءِ ڪا ٿرا
تا ٻجهي سوس آڙان هيڪر غيب منجها

ته ابراهيم پتر آدهم جو ٻهر آيو آره
نڪناس آسين ته ڪري تهم زيارتا
تڏهه چيئو سوار وڃي ته شيخ ابراهيم گهرواره
ڪهڙا يار سنڌس ڪهڙا اٿيا نا
ڏنا ڏس مارڻ سوار کي ته هيڙي ضرورتا
هيڙا يار سنڌس هيڙي شڪلده
تڏهه سوار چيئو ته مڻ مڻ اٿيا ان سان
ڏٺو مرد هيڪڙو ٻهر شهر ڪنا
نسنيا تم انکي هيم تهنکي چابڪ جهلڪنا
پوءِ رڙي سوار پوئي رميو وڃي راه
پشيمانيو پرم پيي پهچي ڪمڪا
تان ڏٺا پاڻي تي شيخ ابراهيم آدهما
تي ڏونا ء رتکي لاتا لٿکن تا
عين تي ڏونا ء رت جا چٽا ڪيرن تا
نن الهي سوار جيا ڪامل جا قدما
ڪنا ء عذر خواهي ڪنيري وٺيني يارا
ته من نسنيا تو توکي اي سچا سڪورا

تڏهه ترسايو جو اسم وري سنهاري سهيا
ته من بخشي ڪيئو توکي ادا انهن ساعتا
چهرو هيو تنهن جو چابڪ هٿن ساڻ هيڃا
جيئم ڏهي جيئن ڪري اي تصورا
ته لائق نه آهي ادا اڪال اهسا
جن پڙهي ثواب منکي سيا قيامت ڏينهان
سڀ گناه تنهنجي توکي بخشي عذابا
سڀ گناه منهنجي منجهان ڏنه جبرا
ته تي وني منکي ادا اڪال اهسا
جن سڀ منهنجي بخشي ڪهڙي ايذا
تون ٿي ايذا ڏني جو نه ٿئين آخرتا
سني ڳالهه صاحبن جي ويٺو عبرتا
ته رهيو وڃين رحمت کي ڇٽو عذابا
مولي مهربان ڏني آگاه عليما جل جلاله
منها ڪيائي تي ڪوجابي ڪمرا
سني ڪري توه تن صاحب سباجا
جيئي لکي نفس جي ڪيم جنگي جهورا

وڃايم عمر پانهجي منٿا پيم مسورا

تُرُ نه آهي طاعت جو مون ۾ مطلقا

آهيان لائق عذاب جو ڪمائڻ پارا

پر آهي در تهجو سدا هميشاه

جن نالائق نوازي جي عاصي آسارا

آهيم توڏي راحم رحيما جل جلاله

جن بخشي باري منکي برڪت پلاڙيا

جن جيري جناب رسول جي ڪريان زيارتا

ٻن جهانن ۾ اڇن منجهه مٿيري محبوبا

مرڪا هيم مهربان ڏني حضرة محمد مهڪا صلی الله علیه وآله وسلم

خاتمون ڪري ايمان اُني صاحب سڀاجا

سان مرڻ مؤمن جي ڪلمون جون مُهَا

لا اله الا الله محمد رسول الله

صلى الله تعالى عليه وآله وصحبه وبارك وسلم

باب ڇهون لنگيان منجهه ترن حڪايتنا

منجهه ذڪر تابعين جي صالح هوا

عيبن سبب اُن جي توبهه جا ڪريهم بيانا
ستيتا ليهم حڪايت ٻڪيان سان سنجاه
دابين ڪيوان ڪالهجو هنر بيانا
جو شيخ سري سقطي مشائخن منجها
سو هو عالم عامل نيڪن ۾ عمل واعظ وتنا
تي وعظ چيا، ڏيهه هيڪڙي منجهه شهر بغدادا
تان اچي لنگهيو وزير ڪو سندو سلطانا
نالو احمد تنهجو پٽ يزيد جو هو اچوندا
سوار هو اسب اتي ڪني تجمل سان
زين جنهجي قيمتي سچي سون منجها
جڙي هئي جواهر ۽ موتين سان
پيادا اهلڪار اسٽيس غلاما
ترڪي رومي هوا خريدي ڪيو لا
جڏهن اچي لنگهيو وزير وعظ وٽا
تڏهن اُهي مجلس ۾ ويٺو ساعت ڪا
ڪارڻ سڻڻ وعظ جي ويٺو سچي يقين منجها
تا عجيب وعظ ۾ تي شيخ ان ويرا

ته جي لوڙ هزار عالم اڳي ڪيا پيدا
تن سڀني ۾ ناهڪو اڪمل آدم ڪا
عين اُن ايتري جرأت ناهڪا ڪنهن کي اصلا
اولاد حضرت آدم جو پيتاندر پيٺا
آهي قليل نه ڪن شمار جي جهتا ﷺ
عين آهين جرأت ڪني مٿي ڪنا هنا
جي ڪرين ڏوه ڏاتار جا بي حد آپارا
پر ڪندي گناه ٿو ڊرو ڪن خوف خدا جل جلاله
ء انسان ري جيڪي عالم آهين سڀا
سڀ ڊرجن ڊرپ ڌڻي جي اڪران ڪنا
پسو عجب هي ڳالهڙي جن عظيم آه خدا جل جلاله
ء اِس ضعيف نه ڪن نه ڪريم ڊرپ خدا
ڏنهن چيو شيخ وعظ ۾ انهي طريقا
تن اثر ڪيو احمد کي ناصح جي نصيحتا
لکين گناه ڪيم جن ڪان ڪمان ڪنا
وعظ ٻڌانات ورو وريءِ پهچي گهر ڏانهه
نمازا ۽ طعام کي نه کالايا اصلا

آيو

آيو ٻي ڏينهن وري منجهه مجلس شيخ جا
فڪر ڪري پيو ڪونه ڪڏهن ٿيو هو ڪنهن حزين جا
ويهي مجلس ۾ وري ويو ڪري ڏانهن
پوءِ پڻ ٽئين ڏينهن آيو مڪمل ولي محمد
تڏهن هو پيادو پير ٿيو هيڪلو تنها
اچي ويٺو وٽ شيخ ڪنهن مغموم جا
تن هوا مٿس جهونا ڪپڙا پرانا
جيڏي دنيا دولت ڪري ترڪ ڪنوارا
ٿيو طالب حق جو جيڏي حرص هوا
جيڏو مانُ مجلس منجها سڀئي ٿي اٿيا
تڏهن اوڏي آيو شيخ احمد کي اکيا
ڪئا عرض امام مڪي ته هادي رهنما
وعظ تنهنجي اثر ڪيو منهنجي قلب ڪا
ٻڪاءِ دل منهنجي موڙا ڪئا دنيا
پيو منهنجي قلب ۾ آهي خوف خدا
هڻڻ آهيم نيت اهڙي دل ۾ جن جيڏي ڪجهه ڪيا
اختيار ڪريان خلوت کي ڪنا مان ٻيا

تات ڪري هيم شيخ تن واعظ وصيت جا
ويهي ساعت هيڪڙي نڪيو ڏونهن صحراءِ
ڪذري اِن ڪالڪي حدِ مدت ڪا
تن آئي عورت هيڪڙي شيخ جي ڪرڏانهن
رناءِ ئي نڪن دانهن ڪيو درد ا
تنهن پڇيو شيخ زال کي حقيقت حالا
تا ڪنيا جواب تنهن اي شيخ مسلمن جا
هوم پٽ هيڪڙو صاحب سونهن صفا
جوان جمال کئي سو هئون سهڻا
سو آئيو ڏيهه هيڪڙي ڏونهن ويهي مجلسا
تن هو سڙيم خاطر خوشحالا
موتي آئيو ڪرڏونهن ڪنهن بون مغموما
نڪا ڏاءِ طعام کي نه ڪياءِ ڪو ڪالا
ٿي رناءِ رات ورنيون ٿي حزينا
هان نخانان ڪيڏانهن وئو تڪيس مدتا
تي جا جوريم جنين پاسي تنبوسنا
ٿي حبيءِ دانهن ڪئي عورت ان اندازنا

تن

تِن شيخ پُڻ رُنُون نِڪَرِن اِچيا مُهَا
نَه وَنجن صَبرُ ڪَرِ تُن اَمَان سَاعَت ڪَا
پُٽرُ تُهجو آيو هُو حَبڍِهِ مُن مَهَدَا
تِن چيا مُنکي نَه مُن نِيَت ڪِي آهِ
نَه ڀَجي مَارِن ڪَنَا وَنجَان تَيرِ ڏَانهَ
عِبَادَت ڪَرَاين رَبَکي مَنجهِ ڪُوشِي تَنهَا
مُوڪلائي جِي وِو مُن وَتَا
مَانَه وَرِي آجي ڪَڏِهِم مُن ڏَانهَ
نَه آءُ خَبر ڪَندُس تُوکي اِن شَاءَ الله تَعَالا
پُوءِ وِيهِي عَورَت سَا پَاهجي ڪَر ڏَانهَ
حَبڍِهِ اِن ڳالهِ ڪِي ڪِندَرِي مُدَّت ڪَا
تَان ڪَر ڪيتو رَاتِي ڪَرُو دَرَوَا رَنَا
ٻَچِي آءُ اَحمَدُ آهِيَان پَٽرُ وِيزِيدَا
سُنِي تَوَارِ مُوڪليو مَارُ مُحَمَّدُ وَمَا
ڏُونه مَاءَ اَحمَد جِي وَاسطي اَفدا مَا
پُوءِ اِينيو شيخ دَرِ کي پيو دَاخِل تِهِ مَنجا
تَان مَنجهِي دَرِ ڪُو پيو آهي رَنگ رِيَاضَت سَانِ

ورو آهي بُتول سنڌيءَ مُطلقًا مُوڙاءِ
ڏِسجن ٿا هَڏا جسم جا ظاهِر ظهورا
پُٽ اُن پاڪيزي سنڌي پنهنجي ٿي آه
ڪنڌيءَ تِه ڪو هريو ٿلي ڪتن مثالا
هُئي هَٿم حنبيل سنڌهس ڦِناءِ شيخ ڪي سلاما
وارُو سلام شيخ کي احمد خادِما
جيُو احمد ادبس ٿا اي امام مسلمين جا
شال ڏي جزا تو کي مولو مِهر منجا
ڪري نصيب نعمة اڪو منجهه عقبى
جن منجا ڪٽن ظلمات جي ڪڍي منهم ڪا
سواتو ڪيو منکي ڏونده هدايتا
آءِ قادر مڪافات جو موهم نه آهيان
انجان هوان ڪالِم تان آئي مٿا ماءِ
جوءِ پٽ سنڌس وٽن سانس هو ا
دانه ڪري رُڏيءَ ڪهي سب پيا
مانس جيو ته اي ٿار مهجي اڪين جا
ڪونه ڪري باج رڻ منجهي عيال عذرنا

ٿان

تان مَيل نَکيا، مُون ۾ ڦِري مُطلقا
سُڻي رُوئن اُن جو رُنُون حاضر پِنا
کِيا، جِيلا هزار کنان ته هَل کَر ڏانه
ڏِسي احوال ما، جو جيئو احمد ا
ته اي شيخ تُون کو خبر کِي ڪِي مُهجي ما،
تا ٻِئي کيئو هُوس وعدو ادا اُنهن سان
ڪارڻ اِتقا، تهجي ڪيئم اِغلا ما
جيڏهُ کري جيلا ڏِني جا مِٺي وِڙنا
تڏهُ جيئو احمد کي عورت ته اُ ڪيا
ته آءُ آهيان جوان نڪَين صاحب جمالا
مُنکي سَري نه هَنڌم مِيان مُرس دارا
تا ٻجي اختيار تهجو جيڪا وني سا
جي وٺي نه سگهه ته مُهجو اجارو ا
تا عَجيو عورت وَڍي ته رُت ٿِهجي ٻِئرگا
تڏهُ وَتنا با، ٻِئرجي عورت جي هٿا
لاَ ٿا تُس ٻِئر هَن جي هُنَس ٻئرسندا
ڏِنا اُس جنبيل هَٿم ته هَل مُنهم سان

لبر ا

جَڏِهِ ڏٺو جوءِ حَالُ پُٽ جو تَڏِهِ ڪَياءِ دانهَ
تانجي هُوندُو مُٺس پاڻي هَنهِيم طَرِيقَا
آڳني رَضا تهجي جيڪا وَنئي سَا
ني جيئُ نڪتو وَري شيخ جي ڪَرا
جَڏِهِ به وَرِهِ گذريا پُٽ وَا انهيم نجانا
تَڏهِ رات هيڪري آيو مارو شيخ ڏانهَ
حياءِ ته احمد پُٽ يزيد جي منکي موکليو آءٌ
ته آهيم وقت وفات جو رسيهم رحمتا
هليو شيخ تا صدس ڏُونه شوٿين مقاما
تان هو هيڪر وِچ قبرن مقاما
ڦٿل دبئل نڪين خالي خرابا
هُوا احمد ابن منجهه او نداهي حياءِ
پيو هو پٽ اتي ڪنون مريضا
ني چياءِ فليعمل العاملون اهرا الفاظا
اچي ويٺو شيخ تانسي صبوحا
پوءِ رحلت ڪئاءِ رب ڏي هليو ارتقا
تڏهِ شيخ ويو گر ڏونهن تر ڪري ساما نا

ڪادن

الم ا

ڪارڻ دفن ميت جي آڻي اسبابا
تان ڏناءِ واتم ماڙو شهر سندا
جي نِڪا آهين مقام ڏي ڪنان ءِ ڪاٿا
ٻُڌو شيخ پير مريد اِت مارڻ ڪا
تا ٻڌي ٻُڌ وس رات جو آوار غيب منجها
ته جوياءِ ته نمازيان مٿي جنازي اولياءَ
سو ور ته حاضر ٿي منجهه مقام شوريرا
پوءِ جڏهن شيخ ٻڌايئي ڪري سندي اسبابا
ورو مقام ڏونه ڪارڻ جنهيرا
تان هلي نسڪي واتم ڪان ماڙن جي ڪا
عاقبت دفن ڪيائون وچي جي وقتا
ڪنا ڪنائي ماڙن جي ٿي اٿڏي قصنا
شال رحمت ڪري ڏي شيخ احمد ڪا عليه الرحمة
برڪة ٻلاون جي آڪو ڏي اسان
توفيق توبه جي گناهن ڪنان
تجني شال پاڻ ڏي عصيان عاصين جا
اتيتا ليهم حڪايت لکيان سا ٻڌن سنجا

۱۳۲

جيڪي شخص هيڪڙو صالحن منجها
ته ڪري مُهجي ڪرجي هيڪڙي ديوارا
پائيم ته وتي وڃان ڪٿهم مزور ڪا
جو جوڙي پيت کي ڪري درستا
ڪري نيت اهڙي نڪتس ڪر منجها
وڃي جو ڪم بازار جي نظر ڪيم جان
تان پورهت مٿي پورهي ٿهري سڀ ويا
ڪڏ ڏٺم شخص هيڪڙو جوڻن جوانا
ڪوڏاڙء ڪهاڙو ٻئي هٿم جنهجي هوا
پڇيئم تهنکي پرم مٿو ڪري ڪالا
ته ڪي ڪندءِ ڪم مٿي جو آئي مُنجهايا ءِ
تان آئي چيائي منکي ڪنا ترڻي شرطا
هيڪ جن پورڙو پورهو ڏيندءِ منهنجم ڪا
بيو جن تڪليف نه ڪندءِ ڪم جي وادڙو طاقتا
موجب وسعت باهجي ڪندس پورهيا
ٽيون نکي وقت نماز جي ڏيندءِ رخصتا
پوءِ قبول ڪري شرطن ان آندم گهر ڏانهه
پيئو

سرلم ۱

پيتو مشغول ڪار ۾ پوءِ هيم منيا
آءُ وسُن ڪم ڪهم نڪُس گر منجها
جان وري ايس ڪرم ذات جي وفنا
ڏنم اچي ڪم ڪي تان زيادہ ڪنون آہ
ڪنا ڪم بن ڪمين جي بي حد اپارا
پوءِ هو ڏيئي ڪيس ڏنيم رخصتا
جڏهن ٿيو ڏيهه پيو ڪيو شمس شعاع
تن پن نڪس بازار ۾ انهيءَ شخص لاءِ
پاتم بي اهي سچو ڪنون سکوڙو صحيحا
ڪي ڪريان انکي اچي پن ڪم هيئي لاءِ
تان هت نه آيم هڏهم ڪم وس وڏا
پڇيم جان ماڻهن وري سڌيس حقيقتا
تا پڇي آهي ان مرد جي اهڙي عادتا
جن هفتيم ڏيه هيڪڙو ڪري ڪميتا
واڌو ڪري تنور هم پوءِ هو ڪي اصلا
تڏهه پرديس ۾ نڏر و ته مڪر هي ولي آهه
پوءِ پڇيم ڏس ڪر جو نر ڪي ٿي رهيو آهه

سُڻي اُهيان مارُن ڳنان هلئُس اُن هنڌا
آئُس جان اُهيان تي آءُ ڪُر سنڌهِن ڏانهه
تان آهي ڦٿل هيڪري جاڪر اُن جاءِ
هيٺ نه آهِس هِنڌهِم تڏ وتوٽري ڪا
پِيُو آهي پٽ اُتي سَڪرُ وءِ پيڪا
تنڌهِ جيم اُنکي ته اي ٿهايا
آهي مُسافر هيڪلو تُن ڪنوُن مريضا
جي هل ڪرِ مُهجي تُن نہ ڪريان خدمتا
ڪاءِ ڪريان ڪيترا ابيانه بُڌا
تان ڏِنُوَن جواب سُنکي جُوان ورهيءِ اکيا
ته آءُ هلاڻ ڪرِ تُهجي هيڪري شرطا
جن نڪاراي تن توُ ڪُتسُنکي لِئِ اصلا
جي قبُول ڪري ان ڪالِ ڪي ته هلان تُهجي ڳڏا
دادي جوءِ اندُر ڪرم قبُول ڪري شرطا
تِن هُوَ وِيَٺ مُهجي ٿِري ڏِيه پيُورا
نڪاڏاءِ نهُم نڪرُ تاءِ جيتر ڪو اصلا
جنڌهِ جو ٿو ڏيه پيو تڏهِ سنڌ ڪياءِ مُن ڪا

ڪوٽي

ڪوڙي يان وٽ منکي ڇپياءِ مهڏا
ته اجل مونکو اڏرو ايوئي آه
تات سني وصيت مهجي سيئي گڏ ڀڄاءِ
وڃي رهشو ڪهيم منکي مرن ڀڄانا
ڪيئهن وري ڪس ڀي جيئي طرفن ڏانه
ڇنج ڇتي زبان س تن اٽ هي الفاظا
ته آهي هي حبرا ان جي جو عاصي عبد آه
مانه مولو بخش ڪري مرهي ڏوه گناه
ءِ حبشه غسل منکي ڏيئي ڀي فارغا
تڏه ڪفن مهجو اهائي ڪندي ڪجاه
دفن ڀجانا مهجي وڃ بادشاه ڏانه
هي منڊي ءِ مصحف ڀي بجا بادشا ڏانه
ڏيئي امانت امير کي ڇنج مهجي پارا
ته مالڪ منڊي ءِ مصحف جي توکي سلام چيا
ءِ ڦيناءِ پيغام هي تو ڏيئي بادشاه
ته ڊيج ڊراءِ رب جي سدا همشاه
متان مري وڃي سنيم غافل غفلتا

مُٺي ٻُجانا نَڪَنديُ نَفعُ نَدامَتا ۱۴۶
اِيُ ڪَريُ وَصيت لَڏِئُو مَتجا دُنيا
ڇَوِيُ دَاوِيُ رُنمُ نِڪَن تہ مَرُ دَڇيُ مَرَنا
پُوءِ اَندَمُ رَسُوُ تَرُنمُ تہ ڪَرَبانِ وَصيت ٻَجاءِ
پَانيمُ تہ وِڃانِ رَسُوُ ڪَرَ دِينمُ تان ٿِيُو آرَآزا
سُٺمُ آوازَ غَيبَ جُوُ نَادِرُ نَاگَاهَا
تہ مُيِنُ ڪَرِيُ بِيُ اَدَبِيُ سانِ وَلِيَّ خُدا جل جلاله
تہ رَسَانَہ وِڃِنِ هَٿِمُ مِيان وَلِيِّنِ ڪَا
سُوآوازُ سُڻِيُ ڪَرِيُ ڏِبِيُ وِٺُمُ هَٿَا
ڄُڻِسا مِهسِ پَٽُرَبيءُ تَعظِيمَ جِيُ جِهتا
پُوءِ ڪِنُمُ سَعيُو تَجهِيزَ جُوءِ تِنُ ڪَفَنا
دَفنُ ڪَرِيُ فَارِغُ ٿِيُسُ آءُ جِهَرانا
نِهُرَ ڪَنِي مُصحَفُ مُنڪِيُ وِٺُسُ آمِيرُ ڏانهَ
پُڇِيُوُ مُنکِيُ مَا ڪِهمُ بَرِمِ پَادشاهُ
تہ ڪَمُ آهِيُ ڪِهڙِيُ تُنُ آسا نِهمُ ڏانهَ
تَڏِهِ ڃِيمُ جَوابُ اَدَبُ سان آکيا
شَالَ وَڌِيُ ڪَرِيُ عُمرَ تِهِجِيُ رَاحِمُ رَحِيما جل جلاله

ته

نه آهس دانهي تُهجي دَرِ تي اي عادل اميرا ۱۲۴
تلڪ آهم پيغام هيڪڙو ٿورا تو هم ڏانه
تڏهِ ڪوٺي مُنکي پڇيو امير پهجي جاءِ
ته ڪرِيان بيان پيغام جو هاڻي هِنهم جاءِ
تڏهِ ڪڍي مُنڍيءَ مصحف کي رکيُم تِه اکيا
پڇيائُن ڪِهِ ڏِنا توکي اِتي هي اشياءَ
مون چيو جوابم ته مُنکي طتيان ڏِنان
جُڪُس نالو ته مرد جو هو طتيانا
تڏهِ سُني نالو طتيان جو رُناءِ آيارا
پوءِ پڇياءِ وري ته ڪٿي طتيانا
تڏهِ چيم جوابم ته اي عامل اميرا
رِحلت ڪياءِ رب ڏي لَڏو مُنجا دُنيا
حبشهِ سو بادشاهه اِن ڳالِ کي مُهجي مهاءُ
تِن دانهُ ڪري دردس وِڙُ پان وسا
پيو بيهوش تي پشم تان عصر جي وقتا
آءُ پڻ پُس حيرتم بيٺي حقيقت سا
تاعجبهِ آيو هوش ۾ اِنهم حال ڪنا

تڏهه پڇيائون تنهن کي هو وقت طيانا
جهڙ ڪياءِ وفات تي منجهائي دنيا
تهڙ ڪهڙي وصيت تي ڪياءِ جيا مها
مڻ آئنده جيئو امير کي ورندهم آکيا
ڪيم بيان حقيقت سنڌي وفاتا
تہ هيڙ ڪياءِ وصيت عين هن طريقا
تڏهه هيئو ٿيڻ آئي پالڪي وري بادشاه
ڪنا جوش جگر جي ڦاڙياءِ ڪنڌي کا
رناءِ رت ورتون بي حد اپارا
تن ٻڌس اءِ ذڪر امر اکونا
تہ هيڏو جوش امير کي ڪهڙي سبب آهه
پوءِ پرورش تہ هتو سنڌس وڀاءِ
پٽڙو هئو بادشاه جو اوسکوڙ وسهياءِ
جنهن ڏيہ ڪذر وبيڻي رات مٿا
تڏهه جياءِ منکي تہ هل منهنجي سان
تہ ڪريون زيارت قبر جي سنڌي طيانا
پوءِ وٺس آءِ امير بيٺي قبر شريف ڏانهه

حقيقت ڏيکاري مهس ننڍي قنبر طيانا
تن وچ پاڪر تنکي رناءِ اپارا
پوءِ جيئن امير منکي ته اي پٽ مهجو آهه
هو ڏيهه هيڪڙو منجهه پين شرابا
مهدايس امير وزير هو امري هيڪاندا
تن سڻاءِ اجيئو ڪهم يار ڪنا
جن پٿي پري نيڪر ڪتاب هي آيتا
أَلَمْ يَأْنِ لِلَّذِينَ آمَنُوا أَنْ تَخْشَعَ قُلُوبُهُمْ لِذِكْرِ اللَّهِ
تي پرسا تختي ڪيا
پوءِ سڻي سيٺهو صاحب جو در نون ڪني دراءِ
هاراءِ هنجه هيج بس ٻن اکين منجها
پن توبه ڪناءِ پرندهم انهم ساعتا
ڇڏي مجلس ماڪهم نڪيو در منجهاءِ
ورتي خبر نسيم ڪذهم آيو ڪي ڏيهه دارا
سڻي خبر صالحن جي ڪرهو اقتداءِ
ڪرهو توبه تضرعس منجهه اڪي جي درگاه
ته مولوم هيڪ مهرس اکيان ڏوهه ڪناءِ

ڪري رحم راحم ڏني ٿس پاهجي فضلا
اڏنو نجاهم حڪايت ليکيان سا ٻڌ سڀجاه
ته شيخ ابراهيم پٽ ادهم جي ڪن هري حڪايتا
ته هو پادشاه بلخ جو سڪوڙو سهيا
تن ٿي وڃو ڏيه هيڪري هليو ڏونر صحراء
ڪارڻ تماشي شڪار جي وڏي تجمل سان
تن اچي نڪيو هرڻ هيڪڙو سلطان ابراهيم وتا
ڪاهيا ءِ ڪونڙ پٺي ان جي ته ڪريانس قتلا
تان جيئس هرڻ ما ڪهم س عربي لسانا
ألهذا خلقت أم بهذا أمرت
يا ابراهيم حبذه سوا ءِ اي لفظا
معنى ان لفظن جي سڻي صحي ڪجاه
ته اي ابراهيم ته ڪي توکي خالق خلقيو ڪارڻ شڪارا
ڪي وري توکي امر ڪيا ءِ شڪار جو شوقا
جنهه ٻڌو ابراهيم هرڻ کنا ايهي ڪلما
تن ڪري پئوٽ اتي خالق جي خوفا
بيهوش ٿيو ڪن وڃيس سڌ سيڪا

ڪورو

ڪونه وجڏه پيادو ٿي وئو سرا ۽ ڏانهن
جڏهن ڏٺو لشڪر اسب کي رڻ بادشاه
تن دنجي دبراءِ دردپ جي رناءِ آيارا
تن دانهن ڪري درد سان نهارن لڳا
پيڙ ڪياءِ اسب جو هليا هيڪاندا
۽ سلطان ابراهيم جڏهن آيو جوشيم اُن وقتا
تن هليو اُڳتي ٻرڌي پيادو تنها
لڪين جڙج جاني ڪلام سندو هرنا
تان ڏٺا ٻنهار هيڪرو ٻنهارن منجها
جو هو ڪونو سندي منجهان صحرا ۽
آيو وٽ اُن ٻنهار جي حياش مها
ته اي ٻنهار ٻهون جا سڪورا سهيا
ڪي هوندي ٿي ڪندي تهجي مهجن ڪنڊين سان
جيتو ٻنهار جوابم ته اي عادل بادشاه
شال عمر تهجي وڏي ڪري اڪو آرحما
آءُ آهيان ڪوڙو تهجو زرخريدين منجها
هي آهين تهجي ٻڪري پترئه لڪنيءا

تا نچيا، بڪرار کي تہ تن آهي اڃوا جوڪي ڏينها
۽ نچنيم بڪري توکي ڪانئن لکہ خد اجل جلاله
مانہ نچنيي مٿيکي مون ڏنيءِ سڀنها ڏڏہ ڪناہ
مانہ آهي ڪرهيم آخرتيم قيامت ڏينهان
بي جي لايا، ڪيرا لکن بتا
قبا هيس قيمتي ۽ ڪيرا يا ڪيرا
لاهي ڏنا، ڏنار کي لباس سپ تہجا
۽ پاڻ پڏڪيا، پنهار ہجا پرهن ان سندا
تن ۾ نچيو پاتشاہ کي ڏٺي پنهارا
تہ آهي خيال تھجو ڪنهن ۽ ڪهڙي نيتا
پاڻ چيا، جوابم ڏني پنهار ڪنا
تہ آئين آهين ڪارڻ شڪار جي منجهہ ماڳا
تان شڪار تئن آء ڏري ان مدارا
وسايم شڪار جي نور اڳي طلبا ؛
جڏہ سڀي اچي ڪالهہ پنهار ڪنا پادشاہ
تن روشن لکو بڪرار پڻ سندس ٻارنچا
ٻيئي حال پادشاہ جو ڏاہ ڪرڻ لڳا ؛

تڏہ

تڏهن ڇڏي سلطان ابراهيم نڪتو ٿي ڪرا
شعر چوندو وڃو مٿس محبت مولى جل جلاله
مُهَ ڪيائين ٻرڏي سٺي منجهه صحرا
ڇڏيائين لذت بادشاهي جي خالق جي خوفا
سبب سندس توبه جو اهو ليڪن تا
پنجاهم حڪايت نيڪيان سان سينجاه
پڻ شيخ ابراهيم پٽ ادهم جي ڪن حڪايتا
ته وينو هو ڏيهه هيڪري مٿي ڪنڌي درياء
ٿي سڀئا ريت کي خاطر خيالاءِ
تن ڇيڻو ماڻن ڪنهن تراي بادشاه
ڇڏي بادشاهي کي ڪيئن ڏکن ڪا
تڏهن چيائين جواب وريهي ماڻڪا
ته آئون نه بادشاهي حقيقتا اصلا
بلڪه هوس وبال ڪيم اهڙا انڌوها
هئڙ جاڏي منهنجي بادشاهي مولى جل جلاله
سا آهي ٻئي ڪنون منجهه بن جهانينا
ڏيسو بادشاهي جا آهي ڪيم عطا

ٻي جيئن اڄليا، سوني کي منجهه م دريا
ڇيا مڇين کي تر آئي ڍهو سا ڪيائي سويا
تڏهن پڇي وڃي ڏور ڏيون سوئين ڪنئين ڪا
ٿري ڇيا، تنکي ته آهي هو مهجي اصلاءِ
پڻ آئي ڏنا، سوئي کي ساڪهي جاهي لوءِ ڪنا
حيڌ ڪيو مشاهدو مارڻ ٻي سڀ حقيقتا
تڏهن چيو سلطان ابراهيم تنکي ته ڪر هو ابضاها
اڪم هو حڪم مقتو ميٽي مارڻ نا فدا
ڌارا مارڻ عالم ٻي اٿي ته هوم حڪما
هيٺ آهين مهجي حڪم ۾ ساڪن تجرسندا
نظر ڪري ڏٺو آءِ ته ڪهڙي ٻن منجها
بادشاهي پلي ڪنهن دائم دنيا
تات جو جيو ڪندو الله جو سچي ٿيان منجها
هوندا جيئي م تهجي مريئي مخلوقا
سڻي خبر صالحن جي هتو هي سان
توبه ڪري پاڪ ٿيو ڪري ڏوڙ دعا
ته جو ڪا ٿيو جنة جا جيتو عذابا

اِيڪُو نجا هِم حِڪايت لِکيان سا اِيئن سچاءُ
ناقِلن ڪيتو آن ڪا اِجو هنئير سُتو نقلاءُ
تہ شيخ منصور پٽ عمار جو جو هو ولي خدا
هليو وو ڏيڙ هيڪڙي منجهہ بصري شهرا
تن ڏٺا ماڙي هيڪڙي بلند ۽ بالا
صحن جنهن جو سفر و ڪنون عالي مڪانا
بيٺي جنهن جي سيني ۽ وڏو ايوانا
حويلي وڏي هيڪڙي پس ڪني سونہ صفا
ڏٺا اُت خادم ڪنان ڪو لا عدا ما
پيادا سوار اُتهم هوا الشڪر ڪثير ا
۽ پڻ تمنو ۽ ٿناٿ کيترا ڪتابي جيما
دربان تنهجي در اُتي حاضر ڪنان هوا
موجب دستور بادشاهن جي منجهہ فرمانا
۽ پڻ منجهہ اندر حويلي جي هو ڏڪنوي تختا
جو هو سيجوي ۽ سون جو صفي مستخارا
۽ متش و ٿيتو هو مرد هيڪڙ جوڀن جمارا
ڌاري پانهنجي تهڪي هوا صف عدا ما

۱۵۶ شيخ جوءِ پيا نيم دل ۾ اهڙو خيالاءِ
ته وڃان آءٌ منجهه اندر جهنگلي جي في الحالا
تان ڏٺائين مُنکي ڏرجي ڪيائين منعا
تڏهه ڪيم فڪر دل ۾ وري تأمل اها
بجڪس آهي مرد بي ڪنا ملوڪن دنيا
پر ڄاتم پڪي دل ۾ سچي يقينا
نه البته مرندو مرد ديني پيهم شڪ شبها
تنا ٿيندي في العالمي بادشاهي اصلا
جا ڪال هئي سانه هوندي سيا
تان پرچن ٺڪري پيران جي هرگز اصلا
پيهي اندر ٺکي ڪريان نصيحتا
متانه ڪري هدايت انکي مولو مهر منجها
پوءِ ڏٺائين ڳهه ڪا رتيا مشغولاءِ
تن لٺکي وس هڙلي مرشفي طريقا
تان سڏ ڪيو حوران تخت تي ڇهي عورتڪا
ته اوتي آءُ تن هلي منُ آکيا
تڏهه پهرائي جهڙي منجا عورت سنديس سا
سانس

سانس غلامي ڪنيزي حورن مثالا
جان نظر ڪيم وري ان عورت ڏانهه
تان ڪر مثل چنبر جي چمڪي چوڌارا
جڏهن آئي عورت حضور ۾ نزد ڪي مهڙا
تڏهن غلام وري وزير ڪنا موڪلائي هليا
سلام ڪري هليا وري منزل ڏانهه
سي گڏيا منڪي ڏهليز ۾ در منجهارا
تن منڪي منع ڪئي ڏڙن منجها زجرا
ته موت پوءِ تي مهڙا جاءِ نڪاءِ
تڏهن پڇيم تنکي ته اي شخص ڪيڙاهه
تابع آهي مرد اي پتر بادشاهه
پوءِ جيئي تي وس تخت ڏي جڏهن تنگا
جڏهن پيو نظر مُن اُت سندو شهزادا
تن غضب جر ڏمر ڪياءِ هڪلا
ته تون ڪير آهين ڪيڏانهن وڃ اي نادانا
جو لنگهي آءِ حرم منهنجي ري بچا
ڪيئن لنگهي دربان ڪنا ڪئه ڇڏيو توکا

تڏهن جيئن جواب ۾ ته اي بادشاه بلا
ڪر حلم فضل تون مون منهنجي جهڳڙا
جي آءٌ ناقص نادان آهيان تون تون آهين عاقلا
تو کي جڳائي ڪانه وتري موجب مرتبا
آءٌ آهيان طبيب تن جو ڏيان مارنکي طبا
جڏهن سڀ سڀئي بادشاه کي خبر مون ڪنا
تڏهن لتو ڏر ڪڍنس جي اوهان هتر متي آو
ته ڏسان طبا ٿيا مري موچارا
تڏهن جيئن حضور ۾ بادشاه کي مهدا
ته آءٌ ڪنا هن جي مرض جا علاج جانا
جي مجروح معصيتن جا تنهن کي دوا ڏيان
تڏهن ڪوڙي وهار ڳناهه مون کي يان وما
ترت جيئون مهنس جا نجات اي بزرگ بادشاه
تون ويٺو آهين ڪرم منجهه لغو لهو لعبا
آهين منجهه شغل نفس جي مارن له ته ڪرا
ٻئي ساٿي ٿيا ڀر ڪن اقسام ظلمن جا
ڪنهن ٿو بيرح ڏئي سر جو آهين ٿهارا جلد

۽ عذاب اُن جو آهي ڪنُون سترائُون سختتا
۽ ننڍو درج پير تنهن ڏيهه جهيم بادشاه هوندا
هتي مظلومن جي حڪم محبوسا
۽ اُذا منڌا هِنهِ ڏيهم صحي صحيفا
پڙهُوندو سيڪهِ شخصڪي نامون عملنا
۽ ڇاپو چغل ڪيترا اُت تيڏائي پيدا
ياد ڪر يقين سين دوزخ دهشتا
جو تو دانهُ ڪندو هڪل ڪني هيتا
ڪري پوندا جڏ هڪل سين مار ٻيهوشا
تڏهن نه جڪائي تو ڪي جن ڪڙي تڪبرا
لبي نعمت دنيا جي جي هٿ نه بقا
۽ منان ڪري فخر تن مٿي هن حڪوما
جا جتا مور نڪندي ٿيڏي ذاما
۽ پڻ مڪ خوش ٿي ڏنيم سين هن عورتنا
جن مٿي جڳا نا ڙڏيهم وٺي حسن تنڪا
منجهي ٿاٻن ڪنيُون ڪنُون بجيد امايا
۽ عاقل وڙڪري تن عود تن جي طلبا

جي آهن جنت ۾ خلق مشڪ ڪافورينا
نه ڏٺو آهي جنهن کي ماڻهوءَ اکين سان
۽ نه ڪنهن شخص نه سڻو آهي تن جو آوازا
۽ نه اوڏو تنهن کي ڪو مخلوقا
۽ حور عين لم يطمثهن انس قبلهم ولا
جان فرمايو خدا جل جلاله
اي بادشاه ڪٿر آهي ديرڪار غضبا
جن پيڙي هو رنس قيامت ڏينهان
ڪنهن بيچ تن تي عقوبت گها
جي ڪيم ذڪر تنهن هاڻي الحالا
تڏهن دانهن ڪئي ڏڏرس پٽ ري بادشاه
جي طبيب ڪي هي منهنجي ڪي جان جدا
هاڻ ڪي قبول ڪندو مون کي من ڏني عصيانا
۽ ڪي ڪندو قبول متدبره مهنجي سولو مقبولا
تڏهن جيم جوابم ورڻي آنه اکيا ته
تنهن آهي غفور ڏني رحيم رحمتا جل جلاله
قبول ڪري ڪريم ڏئي توبه عاصيا
تڏهن

تڏهن ترپيو ڌڻي الٽو پرند ۾ پاتشاهه
ڦاڙي ڪنڌي پاڻهي نڪتو ڪري منجها |٦١|
تن سڏ ڪيو ڪيئن سنڌهن عورتا
ته اي سردار مهجا مون پر پيدا پيتارا
آءُ هئين تنهنجي خدمت تهنجي ڪنا ئي ورها
ڪڏ توس ڪنا هن م هئين هميشاهه
هن حبذه هدايت ڪي تو ڪي هادي رهنما
تڏهه حيڏي ٿئو تن سنڪي هيڪلو تنها
ٿي مو تيئر شهزادو سني سڏ عورت جا
۽ ڪوار لاٿا ڪپڙا زيور زينة جا
چادر ٻه ڪنائِي متي اتي جا تلي ڪپڙ جا
نڪتا پئي راتڪي هيڪاندا همراهه
مُه ڪئنا ابرڌي حيڏه مال متاع
چوٻي منصور راوي هن حڪايتا
جي لنڪش ڏيه هيڪري ان ماري وتا
تان ڏيم ڦتل نڪن ونيان سا سراءُ
اڳي ڪوڊم انهم نهم اڪين منجا اما يا

پوءِ الي هليس پهچي کم وسري جيڏانهه
جڏهه لڌريا وده کي بحيا نا انهان
تن وس مکي مشرف ڏٺونه زيارت ڏوتا
تان او ڏٺم شهزادو مهدا کعبة الله
تي طواف کياءِ بيت کي تيجي محبتنا
مون سڃاتو انکي ضعيفي سببا
جن کنا زهد ءِ رياضت هو هين تماما
پر سڃاتوان منکي کياءِ سدا ما
چياءِ منکي ڪ نه سڃاڻي تن مون کا
آءِ اوهي شهزادو آهيان تنهجو مريدا
جن مون توبه کي هادي تو هتا
تڏهه خوش ٿيس آءِ جيوي شيخ منصورا
محبو مهس پرم ته عزت کان کياءِ
تابعي اوپن من وٽ رهبر رفيقا
تڏهه حبيم انکي وري پيو مرتبا
ترڏيکارهيم عزت ميا هجي هاني الحالا
تڏهه جي وئو شهزادو ڦري عزت ڏانهه

ڏيکن

وڃين جياس جا رس ته اي رفيق منهنجا
آيو استاد اسانجو گڏ منهنجا
جيتو جوءِ جو اسم وري ور مهدا
تراءِ آئيخانان استادي کو شيخ منصور تارا
ابو آهي استاد اسانجو سڪور وسهنيا
تانجي آهي پڻ اُو هي جو اسان استادا
تڏهه ڏوري آئي وٽ مونجي ڪيني شوق منجها
حيا ءِ جي نه هيءُ مونجي من جي ڪاڻي مٺا
مگر هوتم شوق آهي ڏسڻ شوق منجهه سرترا
ساڻ اڳي پوري ڪي من جي مرادا
موءِ وري نجيا ءِ شن ڪنا مهري حقيقا
ته اي امام مونجا مرشد ما رُسنا
مُن جهري ڪنه گارڪي ڪي اکو ڪري قبولا
ڏناري جاءِ جنة ملقاد سنڌ ومولي جل
تڏهه من آنهه جيءُ ريءُ ته اکيا
تن دانه ڪيا ءِ هيڪري ڏناءِ ارواحا
رسي رحمت جي هلي منجها ڏنيا

تڏن آندو هجي شهزادي وري چيو مها
نه هيئي مونس مُهجي منجهه تنهائي ٿورا
هاڻ ڪهڙس حال پهچو آ ڪريان بيانا
ڪيئر ڪندو ميلاپ مُنس منجهيم راه مولىٰ
ڏکي ڏومي قبر کي ڪيا نشاني مٿا
تڏن ڪري پيو شهزادو وري لوڙ مٿا
ڪنا فراق عورت موافق جي لڏو ڪجاڏنيا
تهڪي پڻ پاڻس منجهه عورت ڪيا قبرا
رفيق مونس ٻئي پاڻ نمتيا هيڪاندا
ڪيو اورا جو مؤمن ڪارڻ ته قضيا
سُڻي خبر صالحن جي وڏو عبرتا
توبه ڪرهو تضرعس اڳي جي درگاه
ته لهو نعمت اخروي منجهه جنت فردوسا
تيو پاڙيسي پيغمبرين منجهين جهانئا
باونجاهم حڪايت ليکيان سائين سنجاه
ته آهي راوين ڪنا هيئر روايتا
شيخ ذاالنون مصري رحمت ڪريس خدا

نڪيو ڏيهه هيڪڙي ڏونهه ڪنڌي دوما

تان ڏٺائين پيتون هيڪڙو وڏو عظيما

جو وٽي هليو ٿڪرو ڏونهه ڪناري دريا

جان نظر ڪيو سر هي وري شيخ ذوالنونا

تان نڪيو ڏيڏر هيڪڙو پاڻي منجها

هلي آيو ڏيڏر سو پيتو ڪي مهڙا

وڃو چڙهو ڏيڏر تي ٿيو سوارا

ڏيڏر تري لنگهيو وڃو ٻس ٻيجوڙي دريا

حضرت ڏٺو اهو عجيب شيخ اکين سان

تن پٺيان ڏيڏر جي هليو ويو پيرا

تان پيتون لنگهيو وري ڏيڏر منجها

هليو پٺيان شيخ پڻ ريخ ٻنهه پٺيا

تان وٽي رسيو وڃي سو هيڪڙي وڻ ڳا

ستو هو هيٺ جنهن هيڪڙو جوانا

۽ ناڳ هيڪڙو هو جوان جي آهي آره مٿا

جه ڪيو تصديق تنهان ڏنگه جوان ڳا

تان رسيو وٽي پيتون ناڳ کي منجه الهيسم حالا

١٦٦ هَنِي ڏِنگهہ نانگهہ کِيءَ کِياءِ جَانِ جُدا
پُڻ مُون تيتو هَلي وِڇُوٽ ڪَرِي مَنزِلَ ڏانهَ
جُو انگي اِن ڪالِ جي هَڌهم خَبَر نَڪا
سُتو هُو غفلتم آکيي طَرِيقا
حَڏهہ شيخ ڪيو مُشاهِدُ و اهِڙي طَرِيقا
تِن ڪمان ٿِياءِ ته هِي شخص وَلِي آهه
تَڏهہ اُوڏُو وِيو جو اُنکي کِياءِ خيالا
ته ڏِيان پيرن بي سڪرتي جُوان گا
تان ڏِٺاءِ مست نِکن خيو شرابا
تَڏهہ تعجب ٿيس ٿيبي حال شخصا
تان ٿِيس آواز غيب جو مِهري طريقا
ته اِي ذوالنون ڪر تعجب گهڙو ٻيئو آهم گا
اِي پُٽ آهي ٻانُون آساهجي ٻانِ منجها
تُوني آهي عاصي ڪنون بي حد اپارا
جي پناهم رکهم نقط صالحن گا
ته ڪيئن ڪنديناه طالحن جي آسانهم قرارا
سُڻي آواز غيب جو ڏِيان وسا

پڻ

١٦٧

ٿي ڪيئون ماڪم پير نائي ٿي شعرا
يا راقداً والحبيب يحرسه
من كل سوء يدب في الظلم
كيف تنام العيون من ملك
يأتيك منه فوائد اهرا الفاظا
پوءِ جڏهن سج ويو اڌر ڏور سيو غروب ڪا
ءِ ٺريو ڏيهه پوڄاري جوڳي وڃي جي ڏيرا
تن جا ڪيئو جوان ننڊر منجها ٿيو هشيارا
لٿي مستي مغز منجها سندي شراب سڪرا
تن ڏٺا ذوالنون کي اٿيو ان جاءِ
تن ٿيو شرمنده ڪن وري جيئن شيخ کا
پڇياءِ ڦري شيخ کئي تا اي سڪو را
تن ڪئي آءِ هن جاءِ م ڪهڙي سبب
تڏهه جياءِ جوانن کي ته ڪيا ڏيو تون نام
باڻ ڪير آهين اي جوان مرد اءِ
تانجي جهير تون ڏس منکي اهڙو آهيان
پوءِ جيئو شيخ انکي ته اي مهجا يا

نهارِ هن نانگهه ڏوهه ڪيئي نظر ڦيئينا ١٦٨
جڏهن ڏٺا نانگ کي ته آهي ڪنون عظيما
تن ڏي وِسُ انگرا مري ته ويرا
تڏهن شيخ قصو ڪيو سڻيس مٿانئي مورا
تن ڏنا پرندهم خاڪ وٿا مهتا
جيئينءَ پڇي نفس کي پڻ ندامت نهايتا
پشيمان جي پرم ڪنون هيا هـترا
جي عاصين پڻ ايڏائي ڪرما
تڏهن ڪهڙو حيله تن رحمت جو جي مطيعين منجها
پي جي نيڪو پرڏي ڪيا توبها
ڪيئي هدايت انگي سرور پاتشاه
ڏنجي ڪيا رياضت بي حد اپارا
پيو قبول درگاه ۾ ٿيو سڪور ۽ سهجا
ٿي قبول دعا تنهجي مولي در مهندا
جهه ڪه مريضڪي ٿيئون ڏنا ٿي ته شفا
سڻي پري پلن جي آ ۾ ڪتو نصيحتا
پرڏي عجا هم حڪايت ٻڌيان سائين سنجاه
ته

نه هئي عورت هيڪري تنهن بصري شهرا
سا هئي صاحب جمال جوبن جمالا
شعرانه نالو ان جو هئي مشهورا
آواز هو ان جو ڪنهن عجيبا
پار ڪندي هئي اوسار ڏيندي موا
جيڪو ڪو سو ماڻن بصري شهر منجها
ته انکي اوسارن ڪان هوا ڪو نيندا
هئي فسق فجور ۾ اهڙي مشهورا
لباس پڪندي هئي ڪنون نرهن پاڪيزا
پٽ پنهنجي پار رچيا نازڪ نفيسا
ڳٽ ڳلو حسين نڪين زيور زينت جا
نڪتي او عورت ڏينهن هيڪري شهر اندر
سا ٿي غلامي ڪنيزي هئي همراها
ڪي رومي ڪي ترڪي سونهني سهڻيا
تا تعجب آچي تنکي اوءَ ڪهڙ ڪروڪا
جو ڪر ڪهڙ شخص جو عالمن منجها
جو عالم عامل زاهد زمانا

تِهْ عَالَمِثِي وَغُنْظ حَيُوِثِي كِيَاءِ نَصِبِيَتَا
مرِيَا مُتُوْمِنْ وِثِيَامُوْا اُنَ عَالِمِ مَهْدَارَ ا
بِثِي رُنُوْن اُنَ مَارُنِ وِثِيْثِي وَغْظَجِي سَبَبَا
دَانِ كِيَاءِثِي دَرَكَسِ خَالِقَ جِي حَوْفَا جلّ
حَبْثِ كُنُزُكِيُوْ شُغُرَانَة اِجِي اُنَ مَا كَا
تَدِثِ سُنِي اَوَاز رُفُنَ جُوْ تِسُس ذِمَرَا
تِنْ حِيَاءِ يَانِنَ كِي ثِرِي اِنْهِمِ طَرِيْقَا
تَه كِيْرُهِتِ مُوْ اَهِي ءِ اَسَان خَبَرِ نَكَا
اَكَ كُوْنِي اَسَانكِي سَكُوْا اُسَادَنَ لَا ءِ
ءِ هِنَ خَبَرِ نَكِي اَسَانكِي نَكُوْ اِغْلَا مَا
بُوْءِ مُوْكَلِنَاءِ هِيكَرِي يَهِجِي مَانِنَ مَجَا
كَادَنِ اِنْهِمَ نَه لَهِي تِقِي جِي خَبَرَ ا
وَهِي كُوْلِي اُنَ كَرَ ذَآنَه اِنَ خَبَرَ لَا ءِ ءِ
مَانِ سُوَاءِ كَلَامُ رَبِ جُوْ اُنَ كَامِلَ كَنَا
ءِ كَنَان لَذَّتَ وَغْظَجِي مُوْتِي نَمُوْرَ ا
حَبْثِ شُغُرَانَة ذِنُو تَه مَبَانِي كِي فَرْضَنَا
تَدِثِ مُوْ كَلِنَاءِ يِي كِي يُتِ اِنْهِمِ خَبَرَ لَا ءِ

ته خبر آهي ورتن سڪي سٿنا ٻا
تان اوهين پڻ نه وري مٿجا مجلسا
تڻ ٿري موڪليا، وري پاڻ ڳا
تان اوهين پڻ ويهي ٽيڻن کي مرتي نموزرا
تڏهه جوڙي موڪليا، ته پڻ ڪجي
ڪني مدت پڇا تان آئي هيڪڙي وري
ته آهي خبر ڪيجي شعراني کي انهيءَ طريقا
ته هيت پڻ نه هو موت جو هڏهم ڪي اصلا
بلڪ پڻ هو عاصين جو اڏڙو اوراجيا
ٻي ربنا، رت ور تون نالق جي خوفا
تڏهه شعراني ويهي مجلسم ڪري نيت اکا
ته ويهي ڪري مسخري مجلس نارن جي تا
تان رب کي رحمت اٿن پاهي پارا
وات لتا، حق جي ٿيس هد اٿيتا
مهڙنا، عالم ڏونه سوا، واعظا
تنس تاثير ترتم ڪيا، توبها
پشيمان جي پرم ڪيا، دور دعا

پڇاءِ وري جيتم هِهڙي طريقا
ته مون وڃايو عمر کي متجهشم کنا هنيئا
جيمار مون جاڻندي ڦي سڀ فنا،
هاڻ ڪهڙي ڳچان ڪريم ڏي آئي التجا
جل جلاله آهي ارحم مون ڏي سا ترسميعا
پر ٿوءِ آڇيم حياءُ تو پيشو ڪم ڪيا
پر انهن مجلس ۾ ڪئاءِ بلند آوازاءُ
ته اي امام مسلمين جا سڀا سکورا
ڪي قبول ڪري ڪريم عذر عاصين جا
جن در ڏسي دراءِ رب جي ڪن تمر تضرعا
نڏه آن عالم ان جي جي آهي قبولا
هي مرتبي وعظ نصيحت آهين ماڻن لاءِ
ته سني ڪلام ڪريم جو ڪن استغفارا
تڏهه شعرانه جيو واعظ واري ڪا
ته ڪناه سڀجا گا تڙا ڪنون آهين تاد ٿئو وترا
عين ڪنا ڏرن ميه جي آهين اگا عيا
تاپجي پيو ميا ءِ تن شال عفو ڪندو خدا

تو ڦي

ٽوٽي هونءِ ڪناهه تهنجا شعرانه جهسرا
تڏهن سڻي نالو شعرانه جو ڪيڏيا ڪيگا
ڏانهه ڪياءِ درد ۾ ڏڍي آوازا
ته آءُ هاڻي آهيان صحيح شعرانه صحيحا
ٻئي جوڳهم ڦاڙياءِ ڪنڌي لاٿاءِ لباسا
زيورين زينتي ڏناءِ تصدقا
وٽي وراهي مالڪي ڏناءِ فقيرنگا
ڪوليءَ ڪولا ٻيا هيا ڪياءِ آزادا
ويڃي ويٺي ڪرياهي هيڪلي تنها
ٻيءَ عبادت ڪياءِ رٻ کي سچي يقين منجها
صبحي ڪناهن ياهي ٻي رناءِ آپارا
ٻي ٻيناءِ دعا سندي مغفرتا
اٺين ڪناراءِ چاليه وره سچاهه
پوءِ رحلت ڪياءِ رب ڏي هلي داربقا
جو ونجاهم حڪايت ليکيان ساڻ سنجاهه
شيخ بشر حافي جي ڪن مهري حڪايتا
ته هو فاسق نڪين شارب شرابا

١٧٨ ڇڪائيندو هو شرابڪي پيندو پيالا
حوالي سندس هوا بارهِ شراب خانا
هوندو هو مست نڪي سدا هميشاهه
پوءِ هليو ويو ڏيهه ۾ ڪري دميو راهه مٿا
منجهه خمار مستي جي هو مست مخمورا
تان پيو ڏٺائين اتي پرزو ڪاغذا
لکي هئي جنهن تي سڪوري بسم الله
تڏهن چيائين يهي جيتم ڪري تصورا
ته هي آهي اسم رب جو جو خالق مڃو آهه
جنهن اپايو دنيا پوءِ منکي ڪيائين جوانا
رزق رسائي روز تو ڪري نعمت نصيبا
جي حيثي هلائت اسم ان جو منجهه مهري مڪانا
ته آهي نهايت بي ادبي گستاخي تماما
پوءِ کنيو پرزو پٽ اتان جيئندياءِ ان کا
کني رکيائين ان اسم کي منجهه مٿا هي جاءِ
پوءِ اتي هليو منجهه ڪم ٿهي وري وات کا
آگي قبول ڪي اي ڳالري کني نشر مٿا
پٺو

پيئو الهام غيب جو شيخ حسن بصريءَ کا عليه الرحمه ١٧٥
تان سُتي ڏٺاءِ خواب ۾ هيهڙي طريقا
ته وڃُ فلاڻي ماڳ ۾ سِکُ سَتنا با
اُتي ويهي بشر حافي جي سيج ۾ ڪر ٻڌيا
ڪُوٺي جيئن ٿيس ترتم هي پاڪيزه وينغاما
ته فرمايو رب ٿيئي جو عالمين الله جل جلاله
ته تو پاڪ ڪيو نام مونکي وات مٿا
تڏهن مون پاڪ ڪيو تو کي گناهن کنا
ڪيم ستر عيبن جو جي هوا تو هجا
تڏهن خوابا جاڳيو ويو شيخ حسنا عليه الرحمه
تڏهن اچي هليو شيخ بشر حافي ڏانهن
جهان ويو ان جاءِ ۾ تان متخمر شراب خانياءِ
آهي مست موالي نڪرن ڪيو خيما وا
ڪارڻ جيئي خبر بشر کي سندي شيخ حسنا
ته آيو آهي شيخ حسن تو ڪري ٿيئي ٻچاءِ
تڏهن جيئو شيخ بشر چيئم ته آيو عذاب خداءِ
موجب گناهن مونجي ٿيئي غضبا

پاڻيا ته شيخ ڄڪس وڙندو مون سان
شيخ هو عالم شريعت جو واقف طريقا
آيو اُتي شيخ حسن ڏٺي ڪني خوف منجها
تن ڏٺا اڳرا سنڌس ڪني دهشتا
جڏهن شيخ حسن وڏي بشر ڪا عليه الرحمة
تن اوڏو آچي جيئاءِ بشر جي مڏ ڪا
عجائبس پيغام مُرت جو جيڪي ڏبانا
ته اکي فرمايو توکي غني غفورا جل جلاله
جو آهي ستار عيبن جو آکو احسانا
ته جن توبا ڪيو اتم مهڙو ڪيئي بت متا
تن من پاڪ ڪيو جسم تهڙو ڏيئي تعظيما
تن من سڪو ڪيو توکي متجهه ملڪ مشهورا
جڏهن سنڌو پيغام بشر شيخ حسن ڪنا عليه الرحمة
تن رناءِ ڏٺا وڙيون داڻا ڪري دردا
جيئن لکو نفس کي ڪري ياد ڪنا
توبه ڪري تضرعس پکوئي خدا جل جلاله
نکيو تنها هيڪلو ڪئاءِ وڏي مشقت مجاهدا

ٿيو

ٿيو ڪامل ڪمال وٽري پلو پلنا
پوءِ حج ڪيائين بيت الله جا چاليهه سجا
۽ چاليهه ڪيائين جنگيون في سبيل الله
تن سڀن ورهين جتي نه وڌائين ڪا اصلا
حافي لقب ٿيو بشر جو انهيءَ سبب ڪنا
۽ حافي چون پيرن اگهاڙن کي منجهه عربي لسانا
سبب نه وجن جتي جو چيائين بشر ڪا
تان ڏنائين جواب جهنم ورتي انهيءَ ڪا
نه تحقيق آهي قرآنم فرمايو خدا ۽
والله جعل لكم الارض بساطا قادر ڪلاما
آهي زمين پٿراڻي سنڌي پادشاهه جل جلاله
تڏهه ڪهڙي قدرت مونکي ڪهڙي مجالا
جن منهنجي وڇائي واحد جي هلان جتي سان
پوءِ جڏهن رحلت ڪيائين رب ڏي جڏهين دنيا
تن ڏٺس مرد هيڪڙي خواب جي صورتا
نه ڪر بشر حافي هيڪڙو پيو شيخ معروفا
ڪرخي ڪوٺين جهڪي وٺين منجها

سڀ ٻيئي مٿي ڪورن سانڍن آهين سوارا
اڏامن ٿا هوا ۾ چڙهي ڪورن ســتا
سُڻي ٻچار صالحن جي ٻيٺو سواتا
ٻُجهن ٻجهام حڪايت ليکيان سا پڻ سنجاه
اُبر راوين ڪيو نقل حڪايتا
ته شيخ شقيق ٻي وعظ جيئو هيڪري ڏينهان
مٿي ڪنڌي درياءَ جي دجلو جهجو نام
تان آيو قافلو هيڪڙو عراق جي پادا
جي ٿي ويا مڪي مشرف ڏونه زيارت لاءِ
تن آجي ڏارو ڪيو ماڪهمران ما ڪا
تان آيو شخص هيڪڙو ته قافلي منجها
جو هو اوٿار اٿن جو پير مردپا ڪيڙا
سو اچي ويٺو مجلس ۾ وعظ جي ساعت ڪا
تان ٿيس تاثير جانم سندو قادر ڪدا ما
تڏهن چيائين شيخ کي سان جيڀ زبانا
ته آءٌ اهيان اوٿار اٿن جو راهڪو جنگلا
ڪر ڪا نصيحت مونکي اي ڏوڏاڏني جا

ته

ته موجب اُن جي حڪم ۾ ڪريان عبادتا
تڏهن جيئن شقيق ته اِي پڻ ٿا مُرس پاڪيزا
ڪريان ٿو تِني نصيحت توکي اِلحالا
سِي رک ياد يقين سان ڌاتُم دل منجها
هيڪڙو جن ڪري تُن ڪم پڇي نفسا
تهنِ ڪا طو خالق جو منجها جُسي هٿ مَلا
بيو جيڪو تو لُڪر جيئي اِي ادا اُمهجا يا
سو ڪُرجي ڪنا خالق پهچي ڪري سوالا
ٽيو جيڪي ريئي ڪنا مالڪ جي پارا
راضي رهج تِه اِتي ڪِلا ڪج مَڪا
سُڻي نصيحت ناصح جي وريو مجلس ڪا
اچي ڏنا واڪا اُت جي ڦري مالڪ ڪا
پاڻ اُتي هليو پر ڏٺي رميو وتي را ٨
جڏهن ڪُڏري اِن ڪالڪي وري مُدت ڪا
تِن ڏٺو شيخ شقيق اُن کي مٿي لئي درِيا
جِن هليو وِڌو پير پاڻي اِتي پاڻا
تِن سڌ ڪري شيخ اُن کي ڪوٺيو پاڻ ڏانهن

ڀَڄَايِنِ يَوْمَ تَه ڪِ تُنْ اُهِيءَ مَرْدَ اءُ
جُو تُنْ سِکَه تِرِيْ نَصِيْحَة مِيَان مِنْهِمْ ڪَا
تَذِه اُٿَارَ اُتُو شَيْخَ ڪِيْ تَه ڪِ اُهِيْ عَالِمَا
جُوْ تُنْ سِيْگَارِيْ ٻِنْ ڪِيْ پَانِ نَه ڪَرِيْ عَمَلَا
آءِ سِکِشُ تُو ڪَنَان مِيَان تِرِيْ ڪَلَمَا
عَمَلُ ڪِيو مُنْ دَرِيْ تِنْ اُتَا
بَرْڪَتَ تَنْ جِيْ آءِ ٿو هَلَانْ پَانِيْ مَٿَا
جِيْ تِوِيْ گَالِ ٻِيْ ڪَرْيَانْ آءِ عَمَلَا
تَه اُذَا مَاتْ هَوَاءِ مِهِيڪَا نَدُو ٻِڪِيْنِ سَانِ
ٻَرْ ٻَهْرَايِنْ ٻِيءِ مُنْ ڪِيَا جِيْ تُو پَانِ چَپَا
ءِ ٿُويُو جُو جِيئُوءِ نَرَاضِيْ رَاهِجْ مَتِيْ رَضَاءَ
نَرَاهِمْ سَکَه اُنْ جِيْ نَڪِ ٿِيْ مُنْ هَٿَا
ٻِيُو اُبِيڪُ اِنْسَانَنْ جِيْ مُؤمِنِ مِرْهَاڻَا
چَاوَ تَجَاهِمْ حِڪَايَتَ لِيکِيَانْ سَايُنْ سُنِيَاهُ
تَه جَوِيْ مَرْدُ هِيڪَرُو صَالِحِنْ مَتْجَا
تَه آءِ وِلُسُ رَاتِ هِيڪَرِيْ اَذْرَاتِ ڀَڄَانَا
مَتْجِهِ مَقَامَ بَصْرِيْ شَهْرَ جِيْ زِيَارَتَ لاءِ

تان ٿي ٿيم ائين مقام ڏٺي چار شخصا
جن ڪيو هو ميت هيڪر ۾ بصري شهر منجها
تنهن پيا نيم دلم ته جڪس هن ڪتو آهه
ڪيو آهين رات جو انهن سبب ڪنا
پوءِ اوڏو اچي انکي پڇيم ورهي يا نا
ته سڻ آهيان الله جو جو مالڪ ملڪنا
سڀ ڪيان ڪتو هنکي ڪر بئن ڪتو آهه
تنهن چيا جوابم ته اسان نڪتو آهه
مين ڪري ڪمان ان ڳالهه جو مٿان ٿيئي ڪنا
اسانکي يار ڏوما ان جي ڏٺي پيڇر دڙ مرا
آهي ايئني قبر اچي ڏٺي پڇير تن تهڪا
تنهن اوڏو اچي پڇيم ته عورت ڪا
ته ڪيا بلاءِ ڪنا پوءِ رات جو پيڇي پرڪا
ته هي پتر مهنجو هو پينڪر شرابا
ڪنا بي فرماني رب جي پيڇد ابارا
پوءِ جڏهن تنهن وقت وفات جو اچي نزديڪا
تن تڙي وصيت ڪنا ڦري منهم ڪا

هيڪَرُ وَ چيائِ جي هلائَن مَنجهان دُنيا
نَڌ ۾ رسُول جي ڪڇيم ڪما نجهم ڪر ڀَراءِ
جيجَ جيتي زَبانَ دَري هي لفظا
هذا جزاءُ مَن عَصيٰ رَبّه وَ حَرَب
مِن خدمته في ڪَيچ ڪَلا ما
بيو دفن ڪارِ مُنڪي راتِ جي وقتا
مَتانِ مارُ ڊِسي حَبادُ مُهجو ڪِن لعنتا
تِرُ هَمراهُ ڊَج مُنِس قبر ماءِ مُهجي ماءِ
هيڪَرُ وار اچي پُهچو مَتي مَتنجا
تحقيق اچي تُو حياءِ رنگي پَرپائي ڪَنا
مانه رحمت ڪري رحيم ڏني وار جي سَبا
پُو حَذَر وفات ڪي پَتري مُهجي منجهائي دُنيا
نَڌ ۾ يانيم ترڪ زبان وصيت سَبِ بجاءِ
وِجي رَسُو ڪچيم يانيم جانَ حِڪيان
تان سُوم آوازُ هيڪَرُ پَنجاءِ غَشيا
ته مَحِن ڪَري اِن ڪَمَ ڪي اَئِي پَري عورتا
تحقيق اڪي عفو ڪِيا اِن جا سَبِ گُناهَ

سبب

سبب پشيماني ان جي ڪي راجم رحمتا
راوي چوي حديث ۾ عورت ڪنا هائي خبر
تڏهه اوڏو آئي قبر ڪي رنم اپار ا
نماز پڙهم ميت تي پڇي سهڊ منجها
پن وار آچو هي ڪرو مانس ڪنا
رکيم مٿي اره ان جي وچم رکي ڪفنا
حديث پا ٿيم نه ڪڏ ڪر قبر جو ڪريان محفوظا
تن جون لڳو ميت ما ڪهم ٿيم هيتا
تڏهه لاهي پاند ڪفن جو اپٽيا ائين ڪا
مرڪي چيا منکي سي جيتي ربانا
تڏا هي رب رحيم تڪن بخشي پيلا يا
جنڪن ء مٿن سي ڪري عفو احسانا
ٻي جي پورنيا وري آئين ڪا
تڏهه جوڙي قبر ڪي مومنين منزل ڏانه
سني خبر صالحن جي وٺو عبرتا
ڪرهو توبه تضرعس دائم دل منجها
ته جو ڪا ٿيو جنت جاء جيتو عذابا

مولىٰ مهربان ڏني هادي رهنما
ڏيکار راهه سنئين ٻنهي طرف ڏانهه
ڏي توفيق توبه جي پاهجي پيارا
سايهءِ وچ سڀني دلين برڪت ڀلينا
قادر ڪر ٻهم سرخرو منجهه ميڙي محمدا
ڏيکار هيم ڏينهه ڏي مدين مسارا
پار ڏسي ڪرهيم بيغير س منجهه هر دو سراءِ
موت وير مهجا ڏي رکهم شيطان جي شرا
ساڻ مرڻ مومن جي ڪلمون چوڻ مهـا

لا اله الا الله محمد رسول الله صلى الله عليه وآله وصحبه وسلم

باب ستون ڪرامتن جو ڪريان بيانا
جي ظاهر ٿي ڪرامت ولين جي هتا
ستون ٻاهم حڪايت لکيان ساڻ سنجاهه
حضرت شيخ جنيد بغدادي جوئي رحمة الله عليه
ته هوس ويتو مهتم هيڪڙي ڏينها

تان

تان ٻه جوان ته مهتم پيهي آئيا
سلام ڏنئون مون اٿي ڪيا، شروع نمازا
جڏهه پڙهي نماز کي فارغ ٿي ويٺا
تڏهه چيا، پهرين مونکي رحمک الله تعالیٰ
پوءِ چيا، مونکي وري هيءَ طريقا
ته ڪي ٿين ڪرامت ميان ولين هٿا
تڏهه چيم جواب وري اُن ڪا
ته ڪرامه نه ٿين هنڌهم نبين سوا
وري چيا، ته ڪي ڪرامت نه ٿين ولين کا
تڏهه مون چيو ناهه جواب وري اُنهن ڳالهه
پوءِ نهاري هيڪ ٻئي ڏونهن نڪيا درمينا
آئي رهيس فڪر پيي صورت سا
وري آيا ڏيه پئي ٻئي هيڪاندا
آئين وئين هوئس مهتم اڳي دستورا
ڪالوني نزه پين اچي ڏنا، سلاما
شروع ڪيا، نماز کي جڏهه فارغ ٿيا
تن چيا، مونکي جيئن رحمک الله تعالیٰ

ته تن چوءِ ڪهڙِ تو منجهه ڪرامتن آوليا،
تڏهن ڀانيم دل ۾ ڪيم نيت اِها
ته چوان اثبات ڪرامتن جو ولين لاءِ
تانجان اوچتو ٿيو مون ڪنا اِهو نوارا
ته نه آهين ڪرامت مگر نبين لاءِ عليهم السلام
تڏهن پڻ ٿيو تعجب ڪنا سبحان الله
جي ڪهڙي عجيب ڪالري ميان تو ڪياءِ
آهين ڪوين منجها ڏي جي اِهرا اوليا
جن جي چوڻ هن پٿين کي جي ٿيو سون منجا
ڪي چوڻ هن ٿيتن کي جي ٿيو زبرجد جا
ڪي چوڻ هن خاڪ کي جي ٿيو مرواريدا
ته جي موجب ڪاملن جي ٿين پر اَسرار
شيخ جنيد جي آکيان اِي جيا لفظا
تان ڏٺم پٿين کي جي ٿي سون منجها
ءِ ٿين زبرجد جا ءِ موتي مرواريد خاڪ منجا
تن ڏسي مون ڪس آءِ ڪنان عجبا
تڏهه جيو هيڪري ورتي تن منجها

پيٺانءِ ٿيڻ کي آرزوءِ عتابا
ته ڪهُ ٿيو انکي جن صورت مٿا يان
منتان ڪي ڳالهي ڪين چيم آنگا
تڏهُ ٿري ٿتب ٿيا پيتي آکوني نرما ۔
غائب ٿيا شخص ٻئي پسن مهجي ڪا
پسو ڪرامتُ وليّن جي ميان موءِ منان
جيئي ڪريا پيهجي صاحب کي تني ٿيا اوڏا
جن سان مليو تن سڀ سر قطب مدعا
آسٿو بخاءِ حڪايت ليکيان سان ٻُڌجاهُ
روايت ڪري مرد هيڪڙو وليّن منجا
ته هوس اءُ مسافر تم قافلي ۾ همرا
تان نڪري وُتُ سو قافلو ماڪهه منُ ڳنا
وتجايم رات کي، تنش حيرانا
ستئُ ڏيئي سڃيم ڪڏرُنم کي ڏيهرا
عاجز ٿش نڪين نڪم انجم ڪنا
لا ٿيم اميد حياتي جي ٿيس نا اميدا
تان ڏٺم اُجتو پير مرد هيڪڙو منجهان جاءِ

هلئس پيٽيم اُن پير مرد جي جان مُدت ڪاءِ
تان ڏٺم ٿو ڏُو واڙي جو مٿس محرابا
ويٺو ڏٺم محرابم ڪو اعرابي اِڪيا
تڏهن جيئي جمعيت ۾ پيئي مارڻ ڪا
ويٺس ٿڪي ساعت ڪا آرام ڏيهي لاءِ
پوءِ سِجهه اُلٿو سا ٻجي ٿي متا
ٿهرايو شخص هيڪڙو ڏس جوڀن جمالا
تنهن پوشاڪ لطيف هئي پهرڻ يا ڪيرا
پوءِ جڏهن جهرو واڙي جي توڏي مٿارا
تي هباءِ ڪري پير جي ويڙي واڙي ڪا
تان تنهن مڪان تڏهن پاڻي جو ٿيو پيدا
وضو سارئاءِ پيئاءِ پاڻي ته ٿيا سارا
تڏهن جي آءِ وٽس پاڻي جي تلاءِ ڏانهه
ويٺي پيٽم اُن منجها ڪو پاڻي جو تڏرا
تان اٺيم ٻڪي لٿي منکي تنهن خوشحالا
پوءِ هلئاسين محراب ڏي پڙهڻ نمازا
پوءِ جڏهن جاءِ فارغ ٿيو پڙهي نماز ڪا
ق

نِتُ مُون سَنَ لُکو مَا کِهِمُ دَرِي پُڇِي مَنزِلَ ڏَانهَن
تَڏِهِ جِيئُو مُنُ اَنکِي وِجِي نَامُ خُدَا ۔ عزوجل
پُوءِ فَرَمَايَاءِ تَه اَچُ مُنُ پُٽِيَا
آءٌ جَان هَلِيَسُ پُٺِيرِ کُو قَدمُ قَلِيلُو
تَان سُنُمُ آوَازَ اُتِئِن جَا ظَاهِرُ ظُهُورَ ۔
ڏِيٺُ ڏِٺُمُ مَشعَلَ بَرَندَا قَافِلِي پِيدَا ۔
تَڏِهِ پُڇِيَاءِ مُنکِي تَه کِي هِي رَفِيقُ تُهِنجَا
جِيئُون هُوءِ تُون جِهِ قَافِلِي مَنجهَا
تَڏِهِ مُون آئِي جِيئِي دَرِي تَه اَکِيَا
پُوءِ ڏِٺِي قَسَمُ رَبَ جُو جِيمُ جُوَانَ کَنَا
تَه کِيرِ آهِي تُن خَبَرِ ڏِنِي مُون کَا
تَاخِبَيَاءِ تَه آءُ آهِيَان اَوَلَادَ مَنجهَا
حَضرَتِ اِمَامَ حُسَينَ جِي جُو پُٽُ حَضرَةِ عَلِي شَاهَ رضي الله عنه
نَالُو مُنهِنجُو زَينُ العَابِدِينَ آهِيَان جُونَدا رضي الله عنه
پِسُو کَرَامَتَ اَهلِ بَيتَ جِي جِي سَکُورَ اَسَهِيَاءِ
عَالَمَ مَرِ ڀِيُ جِنجِي دَاسَ لَکِي جِيتِندَا ۔
آهِيمُ اُمِيدَ اَسَرُو اَسَانَ عَاصِينَ لَاءِ

مانه ڪري شفاعة سو جو آهي دار سخا
اونن سنبهم حڪايت لکيان سا ٻڌ سنجاه
جوبي مالڪ پٽ محمد جو رحمة ڪرينس خدا
تهنڪش ڏيه هيڪري مڪي مشرف منجها
بطحا نالو وادي جو هي سب هنجا
وتس ته بطحا ڏي ڪهم ڪم لاءِ
تان ٻڌم آواز هيڪرو منجهان غيبا
جان متو ڪيم مشهور تان ڏٺم شيخ احمد ا
جو پٽ شيخ خلف جو پوٽرو سند و يحيى
ويٺو آهي تخت تي جو سچو هو سون منجها
جو ذاري تخت جي ڏٺم زنجير ا
تي جيڪيو تخت کي هواءِ م هيڪري جماعتا
ته من سچا تو شيخ کي ڏنم سڏ ا سا
وارثا ۽ سلام مهجو وري اُن مهد ا
تڏهه يحيتو مهس ترم ته تن وٺي ڪنڏانه
تانگي آهيم ياد هيڪرو وٺيان تو ٻيڌانه
تر ڪڏ جي اکيان تهيڪي هاڻي الحا لا

تڏه

تَڏِهَ مُنُ حَبِيبُو تَهَ پَلاَئِيءِ تَهِجِي هِهَڙِيءِ تُوڙِسَا

جِيءِ تَنُ پِنِيءِ پَهِجِي رَبَ کَا ڪَرِيءِ سُؤَالاَ

تَهَ ڪَڏَاءِ تُنُکِيءِ يَارُ تَهجُو مَنجِهِ هِنَ مَا گَا

تَانِجِي آهِي پَلاَئِيءِ زَائِرَ جِيءِ وِٿِيءِ زِيَادَا

جُوُنِجِي پَنڌُ ڪَرِيءِ پَهِجِي يَارَ ڏَانهَ

پَسُو پَلاَءِ وَلِيَنَ جِي جِيءِ ڏِنِي ڏُوَا جل شانه

سَتِيهِمِ حِڪَايَتَ لَکِيَان سَاڻُ سُنِجَاهَ ﷺ

تَهُوسُ رَاتِ هِيڪَرِيءِ مَنجِهِ مَڪِيءِ مُشَرَفَا

نِيءِ طَوَافُ ڪِمِ بَيتَ کِيءِ سِيجِي سُهِڏُ مَنجَا

تَانَ ڏِيٺَمِ مَرَدُ هِيڪَرُ وِسَجُوزِ جِيءِ وِيرَا

جُوَاجِيءِ زَمزَمُ کُوهِجِي پَسِينُو دَرَ مَنجَا

پَرِيءِ ڏَلُو پَانِيءِ جُو پِيَتَاءِ بَهِ مَنجَا

اِرڪِتَاءِ وَارِيءِ ڏَلُوکِيءِ مَنجِهَانُ مَا کَا

تَڏِهَ چِيءِ مُنُ وِنجِي پِيتُوَانُ ڏَلُو مَنجَا

تَانَ مِٺُو ڪَرَ مِصرِيءِ شَکَرَ وِسَرَابَا

مُنُ نَهَ ڪَڏِهِمِ چَکِيُو پَانِيءِ هِهَڙُو اِصلاَ

وَرِيءِ رَاتِ لِيءِ پُٺِ آيُو اُوهِيءِ سَمَا

١٩٢ ٻڌ ان نره ٻيءَ ڏلوڪي پٽيا، ته مسنجا
ٿله من ٻن پيتو جان ريجي ان منجا
تان ڪر ڪير ڪنڌ آهين پان ڪڏنا
تڏهه وتيم پاند مرد جو حڏثي سود لوا
سه ودو مهنس رب جو نر ڪرسيجي منسان
پجي ڪنڌس تيجي نوسن جيءُ ڪنڌه هيڪر وشرطا
جي تن ته ڪنڌه اي ڪالري ڪنهن اصلا
من جيو ته تهجي حياتيم ته ڪنڌس ظاهرا
تنهن جيارءِ ته نالو مهجو سفيان پتن آهه
پتر سعيد جو ثبلي ثورين منجا
سني ڪرام ڪاملن جي وتو نصيحتا
ايڪ تهنجم حڪايت لکيان سائن سيجاه
جوي سهل بن عبد الله جو تستري منا
ته تڪس وقت هيڪري حج جي نيتا
تان تنم مرض واتسمر رهش جهڪا
تنه ڪيترا مهيتم من ات ڪنا رسا
تان آيي جماعت هيڪري ابدالن منجا

ڏنو

ڏِٺو اُن مُنکي هيڪري جماعت منجها ١٩٣
تہ سُڃاڻي مُنکي وڃي ڪي رفيقن خبر ١
تڏهِ مرڻيءَ آيا ڪر لاهوتي مون ڏانهَ
اچي حياءُ تہ اُٿي تن اي اسا ٻهجا ياءَ
تہ ڪني توکي ڪارهم سير زمين جا
تڏهِ مون چيو ناهم اِن ڪالِ جي قدرت ڪا
مرض مُنکي مارڻُ چاهن سڀ چوڪا
تڏهِ چيو پيءِ مُرس هيڪري تن منجها
تہ جڪس ماءُ تهجي مارڻ آهي توهم ڪا
بند ٿيو آهي اِن ڪري جڳ ڪنا
جيو مون جوانيءَ تہ ماءُ مُهجي مُئي آ ٢
باقي ناني مُهجي دنيم آهي حياتا
وري حياءِ جي حبشہ ٻيٽي توکي شفاءُ
تڏهِ وڃ وهلو تن تهجي ناني ڏانهَ
جلدي توکي هن جاءِ ۾ محبت ان جي آهِ
پُن ڇپياءُ مُنکي تہ ڪير ڪرئي خدمتا
تڏهِ مون چيو تہ بابا مهت جو ڪري مُهجي خدمتا

تڏهه ڪوٺي ٻانڪي کي حياءُ مُنُ مهندا
تَ رِهي مَرْدُ آهي نُوَوَتِ اَسانهجي اَمانَتا
خِدمَتَ ڪَجِهِس خاصِي ڪَنُونِ ٻه ٻَرِ ٻَڌا
ٻُڌِءِ هيڪَرِي مُتِ پَرِي وارِي جِي اِنِ مَنجا
ساڱِي ڏِنا هَٿِم وَرِي ٻانڪي ڪا
تان ڦِري ٻِي وارِي ڏِينارِسُونَ سَندا
چالِيهَ ٿِيا جُو ڪا پيچي سُونَ سَندا
ٻُڌِءِ ٻانڪي ڪِنِي مُنڪي نِيُو ڪَرَ ڏا اَنهَ
اَبدالَ مُوڪَلائِي مَنُ ڪَنا جَڏهه وِيا
تڏهه ڪَڏُ رِنا ڏِيهَ کي نَا پِڄ تهِ پُوءِ ا
تان ڇِمَتَ ڏِني تَنکي قادِرَ ڪَرِيما جل جلاله
تڏهه جيئو ٻانڪي وَرِي فانِي فِي الحالا
ته ابدالَنِ ڏِنُون مُوڪَ مِنهُم ڪا
بَعضُ ڪيو مُن مَرِيخ نُوَاُنِي تاپِ تهِ مُلاءُ
ٻُڌُ آهي ڪِ باقِي سُونَ مِن ڪَنا
تانِ سَتِ جيئو ڦِري نَرَ اُجِيڪَ باقِي آرَه
سُو ڪَجِ تَصدُقَ يَتِيمَنِ اُنِي خالِصَ لاءِ خُداءِ

ٻِي جيئي موڪلائيم وري پانڪي ڪنا
جان هلئس ڪي قدر پنڌ جو تان ٿيم اشتها
پائيم ڇان هوند سنان ڏگر ڪباب
ٻئين سائين هوءِ ڪي ڪوشو ڪبابا
اِن اندر ۾ اچي ڪيو منٿي غلبو اپارا
جن رهيس پنڌ ڪنا ونيس ان ما ڪا
ڪيم سوال رٻ کي ته اي الله مهجا جل جلاله
توهم ودي قلبم مهجي ٻي اشتها
توهه قادر اهي منجي ان ڏيا
ڏي تون ڏگر ڪباب منکي پاهجي پارا
تون ٿي لاءِ وسوسو منکي خاطر خيالا
جان پورو ڪيم دعا کي پيٺ پرور ڪا
تان آيو شخص هيڪڙو پاڪيزو پرمنجا
جه ڪن ڏگر ڪباب هوتا زو طعاما
پن ڪڙو هوس هٿ پاڻي منجا
آئي منکي مرد سو درو منزل ڏانه
آءُ کائي پيٽ خوش ٿي هليس ان هنڌا

جڏهه ڪڍڙي رات منجها وري مدت ڪا
تن ڪڪرٿيا آسمانن وچ ۾ رعدا
ڪرڻ لڳي ڪوڙ ڪري آئيو مينهن متا
تن مينهن وٺو وڏ ڦڙو اُت پهڪر سيما
پر نه پئي ٿڙي هيڪڙي مهمن ڪيڙن تا
۽ بن نڪا پئي ڪيڙن مٿي جيئي مهجي اصلا
جا نبي رسل اچي منزل ڪئي اذن سان خدا
لا اله الا الله محمد رسول الله صلى الله تعالى عليه وآله وصحبه وسلم
ٻاهٺيهم حڪايت بيڪيان سائين سنجاه
شيخ ابراهيم پٽ شعبان جو ڪري روايتا
ڪنا شيخ ابراهيم پٽ ادهم جي جو ولين منجها
جي هلڻ وقت هيڪڙي منجهه ڪهن صحراءِ
بارهه ڏيهه ڪيم پنڌ ڪو برابر پيرن سان
ته ڇڪيو هوم ان ڏينهن مون ۾ ڪو چيڙا
نڪ پيئم پاڻيءَ مون ۾ مطلقا ※
تن اچي ونم خاطر ۾ اهڙو خيالا
ته ڏئي ڏيني قوت متي اهڙي ڪمالا

جن

جنهن نڪا دم آن آب ڪي منجهه هيتري مُدّتا
تان نڪي نڪيو آهيان نڪا آهيم اِشتِها
تانجان اِن جيان لم يلدم اوا ر ا
جان نهاريم نظر ڪني تان ڏٺم پيئي مُرس ڪا
پيار پيئي جهڪي نه آهين ڪي اصلا
پڻ جيتو مُنکي سڏ ڪري ته اي ابراهيما
ڪهڙو پيتو خيال تو ڪي مِيان منجهه خاطر خيالا
جنهن نڪين جو پڇي رکه تو ڏو متي خدا
جنهن تو پارَه ڏنه نڪا ڏو مونئَ مطلقا
هاڻي سُڻ تُون منهنجي حقيقت اها
جنهن هيڏي صنف عجز ۾ نڪا دم ڪي اصلا
ڪنا مُدّت اُنتي ڏينهن جي مونئَ مطلقا
جيڪر ڪران رنگا ڪري سوا لا
ته هونڊ ڪري هي ون سيجولي سون سنجا
جوئي شيخ ابراهيم پٽ ادهم جو سچي صدق منجها
آنجان جيوان قول کي مرس مردانا
تان ڏٺم ون سيجولي پارن پان سان

مٿجي سون ٿيو اڏن سـ الله جل شانه
ڪرامتن ڪاملن جي ٿن حد نه حسابا
ترجمه هميشه حڪايت نيڪيان سائين سڀني جا
راوين ڪئي ان ڳالهه جي اِنپر روايتا
ته شيخ بايزيد يارڻ هيڪڙي اُٺ ڳاهه
هو سائين هيڪڙو بيو مرد همراهه
يار هو سائين وٽ ڪنون آيا راءُ
سو ڏجي اُٺ تي ٿيا سوار آءُ
تڏهه اُوتار هيو شيخ کي اويالي تر ها
ته يار وڏو آهيان اُٺ بي ڪنون ٿڦيڪ
ڪريٿو ظلم اُٺ ۾ ناحق آيا را
تڏهه بايزيد فرمايو رحمت ڪريس خدا جلاله
نه اي اڌ امهات ورجي ڏيس اُٺ ڏانه
عبار مٿس ڏس جيڪي وڏو آهه عم
جان نهاڙو اُوتار اُٺ ڏي ڪري نظرا
تان ڏٺا عبار اُٺ جو مڙئي مٿجهه هوا
ڀڃ اُٺ عبار جي ڏٺا قدر نراعتا

ٿن

تن عجيب پيو مرد سو ڏسي ڪرامتا
۽ دانهه ڪيا ۽ ڪري پيو پٽ متا
تڏهن شيخ بايزيد فرمايو وري اوتار ڪا
پيان لڪايو آن ڪنا اسان پاڻهجو حالا
تان تي ملامت ڪيان اسانکي جيئن جي ترها
۽ جان ظاهر ڪيوس حال کي تان ڪرهو خوارا
عاجز ٿياس آن ڪنا پڻ طريقنا
پيو ڪرامت ڪاملن جي ڏني جي دوا
جو هنيئهم حڪايت ليکيان سائين سيئاه
جو پٽ سعيد پٽ ليث جو رحمت ڪريس خدا
جيڪي هوس وقت هيڪري مسجد ڪي شريفا
مهڏا ڪنبي ڪريم جي مسجد مسجد حراما
تان ڏٺم مرد هيڪڙو مناري متا
جو منارو حضرت ابراهيم خليل جو آهي مشهورا
ساڻن هو پٽ ترب هما ضرب همراها
تن ڪيا مرتبه تي هنت بيها
پنيا ته دعا ڪني دادر جيٺ درگاه جل جلاله

٢٠ ته اي الله مهجا مون ڏني قادر قدرتا جل
آهي احتياج منکي سنڌو طعاما
عين کر جنهن ٿي کندي سرهن پوشاکا
واري جوئي پيتي دعا جي کنهن جان نظرا
تان ڏٺم هواء متجا ابدي هيکري زنيلڪ
هي جهم کارڪ عين پا کيزا کيڙا
تڏه جيئو مهين ته اعين مايون آهيان
تڏه چياء منکي ته کهڙو سبب شراکتاه
تان مون چيو ته جڏه ٿي پيئي تو دعا
تڏه مون آمين جي کارڻ اجابتا
تان چيو جوان جوابم وري منهم کاء
ته جي هوئي تون متقي متورعن متخا
ته هوند ايپيتڊ هن ما کم موهم مطلقا
حبذه پني کورت کنا کري مناجتا
تڏه نگرجي عاقل کي کن ڏين اصلا
برهان آه تن آجي کاء منهم ساب
تڏه کادم کڏهي جي بسم الله

تن

٢٠١

تن ڏٺيم ڪارڪ تارِي اوڃي ۽ اعلى ا
۽ نهي منهن ڪارڪن جي اُن وقتم اصلا
جان ڪنهين وِڏيم ڪارڪ وانئم تان ماڪيان منهن ٻاهه
نه هئي وِڇيم اُنهي ڪنهي ڪا اصلا
ڪابي اِهي ٻي ڏٺا اُن منجها
تان زنبيل پري ڏٺيم ڪارڪن منجها
ڪرڪي نڪري زنبيل منجها ڪارڪ ڪا
پوءِ ڏٺم لکؤ منکي اماني ڪيرا
تڏهه من جيئوته ڪيرا نڪرجن منجها
پوءِ ڪري ڪيرا نڪتي نارمي وتي راه
جان پڇيم ته پوري ماڙ نڪا ڳاهه
تا نڪيا ۽ ته اي مرد امام جعفر صادق آهه رضي الله عنه
تڏهه پشيمان نس نڪتن جن وارثم ڪيرا
من ڪن هوا هونديءَ تبرڪ هيشاد
ٻجهيم حڪايت لنگهان ساين سنجاه
تر شيخ ابراهيم اريس لڏئو ڪڏهم شيخ حرم ڪا
جو هو پير جبان جو متا کُنن منجها

تڏهه سلام ڏيئي پاڻ هيڪ پڇي ڪي ڪڏنا
تن آيئي ڏٺن اوچتي ان وقت خبر اها
ته حضرة عمر رحلت ڪئي هليو دار بقا
تان شيخ اويس چيو چيتو جواب
ته نبأني العليم الخبير ڪشف جي جتا
حاصل ٿيو هو سمجهي صحي ڪيا
ته اي خبر وفات جي من ۾ ٿي معلوم ڪئي خدا
جو ٻي مصنف ڪتاب جو رحمة ڪريس خدا
جنهن ڪئي تصنيف ڪتاب حڪاية الصالحين جي عربي لسانا
ٻئي مون سو استاد ڪنا هيري طريقا
جن تي نقل ڪيا ڪهڙي ڪتاب کا
ته پيو شيخ هرم ڪڏهن اويس قرني ڪنا
ته ڪهڙي آهي علامه سنڌي وفات امبرا
تڏهه حضرت اويس چيو اهو جواب رضي الله عنه
ته مون ڏٺو مخبر خلافت حضرة عمر جي ظاهر اڪبر بيان
جن سنه ۽ ڪري ڪڏ پيتو پاڻي ڪا
سيءُ عدل امير جي تي ڪيا هيڪاندا

هاڻ تون ڏسان جن سيئه توکي حمدا
منجي پکري ته پير تماري انهن کا
ائين اعادل عادلنکي ڏنان ڏاتارا
لا اله الا الله محمد رسول الله صلی الله تعالیٰ علیه وآله وصحبه وسلم
جا هتيئهن حڪايت ليکيان سائين سنجاه
راوي ڪنا آهي منهنجي نقل حڪايتا
ته تحقيق شيخ اويس هو ورن ڪاملن منجا
آهي منجهه پلائي تنهنجي وارد حديثا
آهي زمانه مهدار خلق جي سڀني سردارا
ڏٺه هيڪڙي سڳورن صحابن ڪا رضي الله عنهم
ته آهي منجهه شهرن جي هيڪڙو شخصا
اويس نالو جنهنجو آهي مؤمنن منجها
منجهي تنهنجي وحدانيت رب جي ۽ منجهي رسالتا
پرنتو اچي اسان جي حضور ماهنجي سببا
جت ماءُ آهين پيري نڪن گنون ضعيفا
آهي خذمت تنهنجي حاضر همشياه
پر سڳوري ڪنڊ بو آنکي اي عمر اي علي شاه رضي الله عنهما

پڇاڻا وفات اسان جي منجهه عرفاتا
تڏهن سلام ڏجاس مهجو ۽ پڻ جيجاه
ته ڪيون دعا ڪا مهجي امت لاءِ
تڏهن عجب پيا وري سجائي سڪوڙا
۽ حياءُ ته ايندو مرتبو سندس سڀ آره
تڏهن وري فرمايو فضلس مير محمد شاه صلي الله عليه وآله وسلم
ته تحقيق بخش ڪندو من ڏي منجهان مهجي امتا
برڪت شفاعت ان جي ڳاڻيٽي وارمنا
جي وار ٻڪرين ٻني ڪلبين جا
حديث سڪوري جا ات لفظ تمام پيا
جيڪس ٻڪري ٻني ڪلبين جي هي آيارا
يعني موجب عدد وارن جي عاصي مرهبا
ان سو هاري اويس قرني جي ڪن هي حڪايتا
ته ڪڏهن تري ڏيه ٿري راتي نڪا ڏاءِ طعاما
ت غالب تيسن ٻڪري ٿيوني ستابا
پوءِ نڪتو جبل ڏي تر وڃي ڪاهي ڪاه
تان ڏٺائين دنيا سوڻ جو پيو وات متا

پوءِ

پوءِ نه ڪياءُ انکي احتياج جي سمبا
جڏهه رسيو وئي شيخ اويس جبل ڪا
تڏهه اچي ٻڪري هيڪري جبل تہ متا
هئي ماني ڪوسي جنهجي وات منجها
تڏهه نه وٺاءِ ماني کي انهن ٻڪري کنا
تہ منان هوءِ ماڪ کڻجي ماروئن منجها
تا نجان ٻڪري ڪالايوس جتي زهابا
تہ تن وٽ ان مانيکي جا سُکي الا مولیٰ جل جلاله
ڪارڻ ڪين تنهجي شڪر مه انجاه ر
جڏهه سواءِ ان ڪانکي ٻڪري نہ ڪنا
تن جلاءِ مانيکي دڙ ڪاڻي هتر ا ڻ
تان ٻڪري غائب ٿي شيخ جي نظرا
اهڙي ڪرامت وليءَ جي سنهو سبزجا
مولیٰ مهربان ڏني ارحم رحيما جل جلاله
برڪتن ٻلاڙن جي جي تهجيا اولياء رحمهم الله
ڏهيم سا نجاءِ تنهجي سدا هميشا ه ر
ظاهر باطن منجهو ڪرم تون مولیٰ جل شانه

بخشن پوءِ بچاءِ خامين خون خطا
سدا محبت محبوب جي وچ اندر اڪا
نانءُ نصيب ڪرين هادي هدايتا
ءِ پن يار و پيغمبر ماڪس ڏين تن آگا جل جلاله
خاتمون ڪج خير سان سدا منهنجي ايمانا
سان مرن مؤمن جي امتي حضرة جا صلى الله عليه وآله وسلم
جن چيئي ڪلمون ڪوڙس هلا ڏن هن هندا

لا اله الا الله محمد رسول الله

صلى الله تعالى عليه وعلى آله وصحبه وبارك وسلم

باب اٺون بيان ڪريان سندو ٿي دعا
جي دعا پني صالحن منجهه اڳوڻي زمانا
ٿين قبول جي تي منجهه مولى جي درگاه جل جلاله
ستهين حڪايت ليکيان سا پن سڻيا ه
ته شيخ ابو بکر ڪتاني جو وليئن منجها
سو هو ڏينهن هيڪري منجهه اپنيو نمازا
ءِ منهنجي ڪلن شيخ جي هئي هيڪري دعا

بردا

رِدا جنهِجي چادر کي، مَنجهه عربي لِسانا
تن آيو چور هيڪڙو، ته لاهي اچي رِدا
مٿا ڪُلن شيخ جي، ۽ وڌو بازار ڏانهه
پاڻي وِڪڻان نيئي، ۽ ڏِيان دَلال ڪنا
جان ٻرڪاڙيا، هٿ ڪي تان سڪس انهو ساعتا
تڏهه حيران ٿيا مڙيئي اهل بازار جا
مِڙيئي مارڻ بجي انکي حقيقت حالا
ٿيو ظاهر ڪيا، قصو ٿيا هجو مهڏا مارڻيا
تڏهه چيا چور کي ته ورِڻي تون وار
واريءِ ڏئي چادر کي ڪر معذرت مهڏا
تڏهه ورڻي آيو چور سو نيهي مهڙت مڃا
تاجان پڙهي آيو محراب ۾ شيخ نماز ءِ
تن واريءِ وِڌو چور ڪُلن اُتي آئي چادر ڪا
ويهي مهڙت جي پاسي ۾ رهيو ڪه طرف ڏانهه
تاجان فارغ ٿيو شيخ نماز ڪنا
تڏهه اچي چور ڪي مهڏا شيخ معذرتا
ته هي مُنها ڳچايئ ٿي بخجدا پارا

تان وري ابابڪر جيئو ڦري جوڙ ڪا
ته تن عذر خواهي ڪري تو ميان ڳجا ٻڌاءِ
تڏهه ڪري قصو سنايا سڀ جيئوئي شيخ ڪا
تڏهه جيئو شيخ سه ڪري سنڌو ڀي خدا جل جلاله
ته منکي خبر نه هئي ٻين سنڌي چادر جي اصلاً
نڪا وران چادر جي موڙ ا مطلقا صلعم
پوءِ دعا ڪري رب کنا شيخ ابي بڪرا
ته اي الله منهجا من ڏني سا تر سجيجا جل جلاله
جن واري ڏني هن شخص چادر منهن ڳا
تن واري سجو ڪر هت ان جو سالم صحيحا
يعني سان دعا شيخ جي ٿيو چاڪ في الحالا
اڏن سان الله جي برڪة دعاء صالحنا عليهم
ڏکو اراده صالحن ٻن ته رسو مقصد ڪا ٤
اتهتيهم حڪايت ليکيان سان سنيجاه
ته هئي عورت هيڪڙي منجهه اڳي زمانا
ته غربت اختيار ڪئي هڪڙي مقر ڪنا
ٿيڻي وڃي ماريم شهر ڪي ٻهرا
ٻي

تِي عِبادت ڪئاءِ ربَّ کي سچي يقينا
جُوڙنِ ڏِٺو عورت کي منجهِ ماڙيءَ تنها
تِنَ ارادو ڪيو ماڙيءَ جو وٺڻ چوري لاءِ
تان وات نه لَڌائُون سُو رهيو تهڻ ماڙيءَ ڏانهَ
تِڏهِ چوڪيدار ماڙيءَ کي آڏِئاءِ صومعا
صومعو هون جاءِ عبادت جي ڪاڻ
عبادت لڳا ڪرڻ تنهن جوڙسي جي ڏٺا
قصد ڪياءِ وات لهڻ ماڙيءَ جو تهڻ لاءِ
جڏهِ عورت ڏٺو انکي اِهڙي طريقا
تڏهِ تيار ڪئاءِ طعام کي اُن جي ضيافت لاءِ
ڪُوٺياءِ اُن کي وِرِي ماڙيءَ منجهارا
تان بي نهارڻ لڳا ڏائي جيئن ڏانهَ
تي سچ نهارئاءُ جُوڙي جان ماڙيءَ منجهه
پوءِ جڏهِ ڪِيڻ کائي فارغ جيُوڙ بيٺا
تڏهِ ڏٺائِون هيڙا جُوڙن جا
پُوءِ جيئو عورت جُوڙن کي تهِ وِجهو هن ٻاني ڪا
مُنا هِن مريضن جي جو منجهِ ماڙيءَ پيئو آهِ

ته مانهن ڄاڻايو ته هن جي برڪت اٿئي جيئن مرض گا
تن مريض جو پيءُ هو مارئيم مدت مديدا
اُتي وڏا اُن جي ته پاڻي هئڻ ڪاڻ
تان اُتي اُيو ٿيو مرد سو سالم صحيحا
ڪرنه هُنيس مهت ڪا منجهم وجود ا
ڏسڻ ڪري اِن ڪرامت جي تين هيئتا
توبه ڪياءِ تن تم موٽيا ڏونه مولي ! جل جلاله
ڇڏي چوري چڪي منجها دل دعا
هدايت تين حق ڏني اُن پيءُ برڪتا
سبب بيحي نيت عورت جي لڌا هدايتا
اُو نهر يهم حڪايت لکيان سائين سينجاه
ته اَئي عورت هيڪڙي شيخ حبيب عجمي ڏانهه
اچي چيا شيخ کي ڦهري طريقا
ته هو من وٽ غلام هيڪڙو خاصو خدمتا
جو مان تڪي جي ڪندو هو مر خدمتا
سو وڃي ڀڄي اڄ ماڪهه من ڪنا
پڻ تون مييان دعا ڪي داورجي درگاه جل جلاله

ته

ته مون تائين رب رحيم اُنکي واريءِ منهنجي ڏانهه
پڻ شيخ حبيبُ عوض تنکي وريءِ جوابا
ته آهي ساڻي ڪي سنائي فتند منجها
تانجي آهين ڏبر ڪنڊر به هيڏ هزاها
سڀ ٻئي ڏبر ورتا شيخ حبيب عورت ڪا
سڀ رکي هتي اُتي پاڻهي چيائين ڪي لفظا
پوءِ ڪيني ثناءِ فقير تنکي سڀ ٻي درهما
تان پاڻون عورت جو اچي سهرو في الحالا
هٿئين سنڌس مون ڪي قدر ماءِ منجها
چيائين ٻلاڏ مکي جان وري حقيقت سا
تانجي منکي جوڙايو جوڙن هن هندا
وري ونا فارسيم جو ملڪ مشهورا
اُت منکي مون ڪليائين ڪارڻ ڪنن ماءِ
جان ونجي وتيم ڪوشش ڪي ڪاسائي تڪا
تان لکو اچي اوچتو ڪهِ سيبا واءِ
ته ڪيني وڌو منکي آئي هنهنجا جاءِ
مارڻ ڪيئو پيند جو وري قيامتا

تان ڦاٿس ڪنا مصر سين پنڌ اپارا
اهڙي برڪت دعائن جي سنڌي صالحينا
ستر ڀيرا حڪايت ليکيان سائين سچا
راوين جي انن ڪالهه جي هنن پر وا ديسنا
ته ميه نه پيو ڏيه هيڪڙي منجهه بصري ٿهار
تن مارو ڪيا شهر منجها مري هيڪاندا
تري ڏيه ڀريا ميه ٿنار ڪي تائين نروتو ميه اڪلا
چري مرد هيڪڙو تائين تن منجها
جي من ڍنڍ شخص هيڪڙو جو نڪيو صفن منجها
ڀڄي تارن ڪنا پيشاء دعا
جي الله منهجا من ڏي سڀا جا سينا
برڪت تهنهن تول جي جو منجهه منهجي آه ۴
ميه وساء مارن تي ڪر رحمت رحيما جل جلاله
اڃان مرد فارغ نه ٿيو ڪناء دعاء
تان ڪڪر ڪيا ڪونر ڪري آيو ميه متا
تنهن پيتم لکس آءِ انهن مرد جي ڪا
وڃس ڪران جي جيو مهس يرحمڪ الله

پڇيو هس

پڇيو مون جان گهڻا روئي تنهن مٿي ته هجي آه
تا نجي اهين به اڳي منکي نٿي ڦبجا را
جنهن ڏٺو تنهن شيخ بايزيد کي جو ولي خدا!
تنهن مون جيئو نه مون پڻ شيخ بايزيد کي ڏٺو آه
هو ياري ۾ اسان جي سو سڪو ۽ سهڻا
تنهن ڏنا جواب ۾ ورهي منهن کا
ته اي غافل جه ڏٺو شيخ کي اکين سان
سو ڪيئي دعا ڪري ڦري من ڪنا
من ڏٺو قلب جي اکين سان ء من ڏٺو ظاهر
ڪن ڏٺو پيغمبر ڪريم کي جي هوا اسڪر سنڪيرا
۽ پڻ ڏٺو صحابن جي نهوا اسڪيرا
جنکي ڏني هدايت هادي تنهن ريس نڪا
انهيءَ ڪم تي هيءَ حڪايت ليکيان سا پڻ سچا آه
ته ڪٿه يعقوب پتر ليث جو ٿيو مريضا
ڏاڍو تنهن مرض نڪن ويچ سڀ ورثا
طبيب جيئو نه پيو علاج هو نه آه
سوا دعا صالحن جي ڪامل ڪمالا

صحت ٿئي هوند انگي جي ڪن سڀي دعا،
تڏهه موڪليا مارون کي وريئي في الحال
ڏونڌ شيخ تنهنجي رحمت ڪريس خدا
پوءِ ايو شيخ مارون پس يعقوب ليث ڏانهه
اچي ويٺو وٽس پڇيائين هي دعا
ته اي صاحب سڀ پرسيا جا ٻاجها
جي تن ڏينهن بيماري هن کي شومت گناهن
ته مان ڏيکار هنيس مڃجي عبادت جي عزتنا
جي وٺايو ظلم گناهنگي هن ڪري يعقوب ليث کا
ته برڪت طاعت تهنجي ڏنهنس تن شفاء
تان صحت ڏنهن پرند هم خالق رب خدا جل جلاله
برڪت دعاء شيخ جي الهم ساعتا
پوءِ ڪرايا شيخ لاءِ وريئي هديا يعقوب
ٻئي مال وتر آڻي ڪيا حاضر او
سو سڀوئي طريق نذر جي رکيا اڳيا
تان نهاريئي شيخ مال ڏونهه فرمايو مها
ته تعظيم ڦرون ڏيه ڏيئي مالڪ اسانکا

سبب

سبب جڏن ڏني جنهن ڏنا عزتا
جنهن وٽ هوند مالڪي نه قبول پئي نه دعا
پوءِ انڌا بالڪي شيخ سنئون سوا ڏا
جڏهن موٽيو شيخ پنهنجي منزل ڏانهن
تڏهن چيئس وانءِ ڪنهن مريدن منجها
ته ڪونه وٽنان مالڪي شيخ يعقوب ڪنا
هوند وٽي ڏهو فقير نڪي ڪري تقسيما
تڏهن فرمايو شيخ مريد کي وري ۾ مهما
نرڏس تون نظر ڪري سا مهربان ڏانهن
جان نهارئو خادم الٽي ڪري نگاها
تان ڏٺا زمين سڀئي سون منجها
تڏهن چيو شيخ مريد کي نصيحت طريقا
ته جنهن کي هوءِ هٿ خزانون منزلي جل شانه
تنهن کي احتياج ڪهڙو ڏونهن مال يعقوبا
لا اله الا الله محمد رسول الله صلی الله تعالیٰ علیه وآله وصحبه وسلم
باهتر پنهنجي حڪايت بنڪيان سائين سينگاه
ته شيخ هرمز جي ڪن هيءَ حڪايتا

ته هُو ڪيو هر سفر ۾ تن تڪيو طريقا
وات ونجائي اچي واقع ٿيو تهه مڪانا
جت هوا ون وڏا ڪنون ڪا ٿرا عظيما
تت هو ڏيه ڪئي جان ڪيا وس وڏا
تان پڌرو پيئي ڪينڪ معجزا ونرا
پوءِ اچي رسيو جبل کي نڪري پٽ اٿا
نه هئي جبه جبل کي هٿهم ڪا چڙهن جي جاءِ
نڪا الدا وات ڪا بي ڏونگر ڪا سوا
تن عاجز ٿيو ان وقتم پينيا دعا
ته اي الله مهجا من ذنب سا ئيڙ سبا جا
تو منکي ڪونٿيو ڏونه پهچي عبادتا
من اجابت کي فرمان جي ڪري ڏور دغا
پوءِ ڪرتيو منکي ڪنا هن ڏي شفي شيطانا
موٽر نڪيم جيئو تهجو ديڏيئي تهجي درا
پوءِ نفس مهجي ڪنا منکي وس وڏا
جت ڪاري منکي ڪرنو تهجي عبادتا
تان ان جي پيش نڪيم هرگز طاعتا

تان

ٿيان تن جا پيٽڙا اِن ڳالهِ کي آڳا عليما جل جلاله
ته اءُ آهيان سچو قول تهدل توڙا
ڏهيم جاءِ ڪڏهن جي هن ڏونگر وچا
تن قادر آهي ڪريم ڏني منهنجي مرن اشياءَ
راوي چوي جڏهن فارغ ٿيو پڙهي هي دعا
تان ڦاٽو جبل آڌ ڳا اذن سان خدا جل جلاله
وات ٿي وچا جبل جي انهم ساعتا
لنگهي شيخ هرمز هن پار ٿيو جان ته منجها
تان ڪڏهن جي رهيو ڏونگر سو ريهم تفاوتا
اهڙي قبوليت ڪاملن کي آڳي ڪي عطاءَ
ٻڌهتر ٻيهم حڪايت ليکيان سا ٻن سنجاه
نه هئي ڏني تدابت جي منجهه ٻيڙي سوارا
هلي ويئي ٻيڙيم درياءَ تي منجهه ڪهر وقتا
تان ٻڌي ٻيڙي درياءَ م اذن سان مولا جل جلاله
تن ٽختي اُتي رهي ڏيري آهي قدابنا
هئي شامل سين ٻي عورت ڪاءِ
ٻچي تي وهي وهم موحبن منجهاراءُ

ٿيئي اُن تڪري ذاتي جيئي ٿانءِ
تن مانديءَ ۾ عورت اُوءِ جا هيءَ همراها
چيا ويڙهي ڏيئي آئي قلابت جي ڪا
تڏا عاجز ۾ آهيان لڳيم اُنجھ آياتا
تڏهه ٿيئي آئي قلابت جي ڪيو سوا لا
تہ يا غياث المستغيثين راحم رحمتا جل جلاله
پيار ڪوني پهچي ڪي آب ڪي آڪا جل شانه
تان ٻيئي اُن دعا جي ٻتيو في الحالا ٢
آواز زنجير جو سُڻو اُن عورتا
جان نظر ڪيائين ڪيئي ويڙهي ڏٺو نه سماءَ
تان آهي شاه پاڻي جو جواهر جي قسما
جو لڙڪي زنجير ۾ برو پاڻي ساڻ
اُڪهي آيو شاه سو ڪيا وات عورتا
ٻوءِ ۾ پاڻي تہ منجھان ٿي خوشحالا
ويڙهي وڌو شاه آب ڏئي قادر قدرتا
جان نهارو ڏيئي آئي قلابت جي ڪري نگاها
تان ويٺو ڏٺائين مرد هيڪڙو منجھه هوا

زنجير

ڏٺير هو تنهن هٿ ڄڀي سنڌ و اُنهن ٿاءِ
تڏهه چيئين پُڇي اُن ڪنا ڪري سُوال
ته تون ڪير آهين اي صاحب هن مرتبي جا
تابعي آءٌ آهيان ڪنا اُمت حضرت محمدا صلي الله عليه وآله
تڏهه وري پُڇيس پيو تنهن ڏي آئي قلابنا
ته توکي هي مرتبو ٿيو ڪيئي عطا ؟
تابعي چيو تُم حرص هوا کي ڪيم ڏٽ رضا
تڏهه ڏنائين مونکي امر و مڪانا
جنهن ڏِس پيُ تون مونکي ٻڌي آڪين سان
جو هتي ٻيهر حڪايت لکيان سان سنڀاءِ
راوين ڪيو هن ڳالهه جو هنيئر سو نقل
ته هن شهر هڪڙي ڪڏهن ميڻه نه پيا
تڏهه ماڻهو اُن شهر جا مڙيئي نڪيا
ڪارڻ پڙهڻ نماز مينهه جي ڪري نيتا
جڏهه مينهه نماز کي پڙهي فارغ جهڙ ٿيا
تن ظاهر ٿيو ڪڪر هيئر ۽ قادر قدرتا
سرها ٿيا سڀ پيرماڙو شهر جا ؟

مونکي آيا ڪري ڏونهن خاطر خوشحالا
٢٢ تان لڳو وا سخت نڪين ويا ڪڪر وچا
مارو غمگين ٿيا سڀئي ٿئي صورتا
ته هئي عورت هيڪڙي منجھ انهن شهرا
جا آئي هئي ٻي ڪوٽ جي منجھ ان مڪانا
هئي آمدرفت انجي ٻنهي ٻڌ نجاني وٺا
ته ڏٺاءِ ٻند مر هيڪڙو جوانا
هوا انجي جهڪي پيرن منجھ پڌرا
انجي عورت سلام ڏيون انهم مرد کا
تان ان ڏني نالو عورت جو وار وسلاما
عجيبا حقيقت عورت کي اهاءِ
ته مارو شهر جا جڪس هوا نڪيا
پوياڌ ميه نماز کي پڙهياءِ ين دعا
آيو ڪڪر ته ٻنهي پر حالي ميه ڪنا
تڏهه عورت جانو ڏليم تراي تان ڏلي آهه
جنهه نالو ڏٽو مهجو نهم سنجاڻن ڏارا
پو حقيقت شهر جي ڪياءِ ٻيانا

تڏهه

تڏهن عورت جيئن اکي ڪري التجا
ته پڻ تون دعا ڪج داور جي درگاه
ته اڪو آس ساءِ ميه ڪي مارن ضعيفن لاءِ
عاجز ٿيا آهيون مار ۾ مري ليءِ شهر جا
تڏهن ٻينءِ دعا ڪئي ۽ جيءِ عورت ڳا
ته وڃي وهلو ڪر ڏئونه وير مڪر مڪاءِ
متان يجيئي ڪندي اچي ميه مٿا
جان عورت ٻڪي ڪر ڏانه هلي اِن وٺاءِ
تان وهندي ڏٺاءِ واتم تي ميه ڪنا
وسئو قبوليت ڪاملن جي ميان مومناه
نتيجو تنهن حڪايت ليکيان سائين سيجاه
ته هو جو هيڪڙو تنهن مارن مشهور ا
سو وٺو ڏٺه هيڪڙي ڪهه جو رنا
نياءُ ڪنيس وڃي والي ڏا ـ
جو هو حاڪم اِن هند جو صاحب سلطانا
تان ڪيئو حاڪم امر پهچي مارن ڳا
تن نٿي جاريو جو ڪي سوري مـا

تنگيو پيو هو ٿا هيم اڳيان سو چورا
تان لنگهيو شيخ معروف ڪرخي اچي ان هنڌا
پيٺي ٻاجهه انکي ٻيهي چورن جو حالا
تڏهن پنهنجا رب کي ڪري التجا
ته اي الله مونجا جي ڪيا هن چورن گناه
لڏا جزا ان جي جن جرڙ سوري تا
رحمت ڪرين ان تي راحم رحيما جل جلاله
سڪون ڪرين انکي سڀ پر فخر پرين جهانا
راوي چوي ٿيو آواز غيب جو آن پيتا
ته جيڪو پڙهي نماز کي ٿي هن متيا
ته رب بخشيندو انکي ان جا سڀ گناه
تڏهن ڪنڌ ٿيا ماڻهو شهر جا مڙيئي هيڪاندا
لاٿا چورن کي وري سوري متا
ڪفن ڏيئي نماز پڙهي ڪيا انکي داخل قبرا
پر ڪنا ڪنائي مارن جي هئي ان طريقا
جن پڄايا نماز وچي جي ڪيا دفنا
پڻ ڏٺو ڪهه چورن کي خواب جي شڪلا

مٿي صورت مون چاري ڏٺا خوشحالا
ته ڪر قائم قيام ۾ آيو او شخصا
ساڻس آهين سڀئي جن پڙهي نمازا
تڏهن پڇيو ڏسندڙ خواب جي وڏي اُنهن ڳا
ته ڪئين اوچو آهي جو جڙيو هوءِ سو رتيا
تان انهي جي اڳئي وڏي نه شخصا
پڇيائين پيو مرتبو ته هي درجو تو ڪنا
سڀ اسانکي سبب ان جو ڪرتون بيانا
جُڪس ڪُته ظلم ته پلوُ نه ڪنا
تان جواب ڏنا منکي هيهڙي طريقا
ته سڀ ان مرتبي جو تان اِي هڏ نه آره
پانان بخشيو امير کي اڳي ڏوه خطا
سڀ قتل مُهجي عدالت سببائہ
پر سبب مُهجي جو ٿکي جو سُنج تيج مچا
جن دعائين مُهجي حق ۾ شيخ معروفا عليه الرحمه
بخشيو منکي مون تي انهن سببائہ
پڻ بخشيا تنکي جن پڙهي مون تي نمازا

اِهڙِي عادت ولين جي سُڻهُو مُومِنا

جا تهيم حڪايت نيڪيان سا ٻُڌ سُڃاڻ

تہ شيخ سعيد پٽ محمد جو ڪري روايتا

تہ هُوس منجهہ خدمت حاتم اصم جي وڏ ڪثيرا

تان ڏِٺم ڏمرو نہ ڪڏهِن ڪِهِ ويرا

ڪر پرڪو هيڪڙو ڏٺم ڏمرو حاتم ڪا

جن وِڏ بازار ۾ وٺتو پهچي واٿا

تان ڏٺا شخص هيڪڙو جهہ وٺتو آره

مُريد هيڪڙي کي سندهس مريدن منجها

تو ڪري دينار قرض جا تہ مريد ڪنا

تہ ڏهِ شيخ حيوان شخص کي متو ڪري ڪالا

تہ ادا ڪر مهلت مريد کي ڪجھ ڏيہ معدودا

آئي ڏيد ٿو ڪي دينار تہ وعدي پڄايانا

ڪنا شيخ ان بابت جا نڪي وس وَڏا

تان هئڻ نہ جيڏي مالڪ قرض جو تہ مريد کا

تہ ڏهِ ڏمر جي شيخ حاتم احليو هجي جا درگا

جوئي راوي ڪال جو شيخ سعيد پٽ محمدا

ته ڏنُوسُ ڏينارَ ڪي جي ڪريا چادَرَ منجها
پوءِ جيئُن شيخ اُنکي ته چيو هِنَ مرشد ڪا؛
ساڌيءَ ڪَنَ حق پُڇيو هِنِ ڏينارَنِ منجها
مکيڻ زيادہ اِنَ ڪَنا ڏسي ڪثيرا ۽
جان موجب حق جي اُن ڪيا ڏينارن منجها
تان باقي ڏِٺا بيا پڻ بيٺ مٿا
تڏهن ڪري حرص دني جو ڪيا آڪي پڻ بيا
تان سگھي رهيُ هت انهم اڌنس مولي جل جلاله
امري عادت ڪا ملن جي سني ڪن ڪجاءُ
جنکي پلئو ڪيو نفلس مالڪ ملڪ خدا
سيءُ پيدا ٿيا پيدائي بس داور جي درگاه جل جلاله
مرڪيو ڪيم ماءُٽرن کي ميان مومناءُ
ڪِ پيرن پوءِ تا آهيم ڪِ ولين وِ بياءُ
بلڪ ڪر هو محنت هلو منجھ رضاءُ
ڌيءُ پاڻ اهراءِ ٿيو جهرا هوءَ ماءُٽر آهجا
ونئو وات حق جي جا سي صراطا
جنڊو حرص هواءِ کي ڪر هو عبادتا

راضي رهو رضا تي سندي رحمانا جل جلاله
ڪامل ٿيو ڪمال ڪني ته لهو رحمتا
صاحب سڀاڳا ڏني ٻانهي ٻي ٻاجاءِ
منهنجا ستائي ٿيو ڪامل ڪوجا ڪمرا
جي لڳي شيطان جي ڪرم خوتن خطا
سڀئي سارئان نقص ٿيو سڀ پاپ پان ڏانهه
ٿو ڪنان توهه ٿيئي راحم رحمتا
ڪر ڪريم قبول تون واحد پاڻ ورا
جي آءٌ لائق عذاب جو آهيان ڪمن جي پارا
ته تون لائق فضل ڪرم جو آهين رحمت جي پارا
ٻي آهر اميد وتري منجهه تهجي رحمتا
بخشن ٻوج ٻجاءِ صاحب سڀاڳا جل جلاله
ڏينا رحيم ڏئه ڏني مديني منارا
ته زيارت ڪرهيان ڏوٿيس حضرت حبيبا
مراد سڀئي من جي ٻجائي سائيم سڀاڳا جل جلاله
هادي تنهنجي حشر ڪر سهلائي سيڪا
ٻن برڪت ٻلاڙن جي ڏنيم ڏنو ڏو ١

ڪرڻ ويرم هيا ڏني ڏهنيم يقينا
ته جيئن ڪلمون ڪوڏيس اچان تو اکيا

لا اله الا الله محمد رسول الله صلى الله تعالى عليه وعلى آله وصحبه وسلم

باب نوون نيتن جو ڪريان بيانا
تڪبير هي تن جي نيت اڳي ڪندڙيا
ع ڪهڙو هيئو عقل تن جو ڪشف جي جمتا
سنهڙ تهم حڪايت ليکيان سائين سنيا
جوئي شيخ جنيد بغدادي رحمت ڪريس خدا
ته ڏٺم شيطان کي منجهه خواب جي صورتا
چانڪر اگاڙو بازار م تو کي ڪٿين مجا
تڏهن جيئو مهيس چيان اي چرتا نتو ڪر حيا
جن ملعون مارڻ تو آج ترجيح عتر بانا
تا اغنيا جوابم وري تنهم کا
ته ڪرتن پائي عامين کي مادون مجا
ته اي آهين مارو حقيقتم بلڪ صورت انسا

آءِ ڪَريان حَرڪَتَ اِنِ ۾ جيهِڙو ڪُريَ سان
تَڏهِ رَجيمُ اِبليس ڪَا ميهري طَريقا
حَقِ اِي عاميءَ مارُو ڪَينَ آهين مَنجهِ حقيقتا
تَڏهِ ڪَبيرُ مارُو جَٺا سَل اَسا نهيمر ڪا
تا نجيءَ مارُو حَقيقتم آهين سيئي مُرادا
جي مَسجِدَ شَونيزيم آهين ويٺا
جِنَ آهي مُنکي خَرابُ ڪَيو ءِ پَريشانا
تہ چيو ڪَنِ مُنجهو هَرڪِنِ هَميشاهِ
شيخُ جُنيدُ چَئي جان آءِ جا ڪِنَسُ نِنڊَرَ مَنجها
اُٿي وِٺُسُ وَريءَ وَهلو جان مَسجِدِ شونيزڙا نہ
تِنَ هُوا اُنهيمر راتِ مَنجها بَهِر ڪُنڊ ڊِنا
تان ڏِٺُمُ شَخص تَريءَ مَنجهِ مَسجِد ويٺا
آهين مَنجهِ مُراقبي مَشغولُ سيءَ ويٺا
جَڏهِ پيهي مِهِمر وِٺُسُ تِنَ مَهِڊا
پَنِ گَنِيءَ مَتو مَتهَمر هيڪري تِنَ مَنجها
جيئو مُنکي جَتو وَريءَ ڪَشفَ جي جِهتا
تہ پَچيءَ آهي ڪالِري جا سيئي مَلعون ڪا

اهڙو

اِهَرُو ڪَشفُ ڪَامِلَنِ کي آهي ڪِيو عطا
لَا اِلٰهَ اِلَّا الله مُحَمَّدٌ رَّسُولُ الله ط صلي الله تعالیٰ عليه وآله وسلم
اَنهي تي هِڪَ حِڪَايَتَ لِکِيَانَ سَا پُڻَ سُڻِجَاهُ
تَه هُئِي شَيخَ بَايَزِيدَ جِي اِهَڙِي عَادَتَا
جِنَ ڪَندُو هُو بَانگَ صَلوٰةَ کي ڪِهم مُهِمَتِ مَنجَا
پُوءِ ڏِنَاءِ ڏِنهَ هِيڪَڙي بَانگَ ظُهُرَ لاءِ
پَرِ جي سُنَتَ پَهرَ ڪَيَاءِ اِرَادُو اِهَا
تَه جَوان تَڪبِيرَ کي تَان ڏِنَاءِ صُفَنِ مَنجَا
مَرِدُ هِيڪَڙو مَٿي جِهِ هُئَا آڙُ مُسَافِرَتَا
لَيڪِنَ ڪِيَرَتِ پي جِهڪي مَخفِي طَرِيقَا
تَڏهَه شَيخَ جِيئَوانَ کي اِهَڙِي تَرَهَا
تَه تَنيم مَنجهِه وِچ شَهَرَ جي دُرُسَتُ ڪَيَانِ آهَ
تَڏهِه وِئُو مَرِدُ اُونَ ڪَرِي مِهِڻَتِ مَنجَا
شَيخَ جِيئُو تَڪبِيرَ کي پَارِي بِنَمَازَا
تَان وَرِي اُبُو شَخصُ اُو پِڻِي مِهِنتِ مَنجَا
پُڻ اَچِي سِيرِئَاءُ نَمَازَ کي عَلَاحِدُو تَنهَا
پُڄِي پِيُو مَرِدُ کي ڪِهِ حَاضِرَنِ مَنجَا

ته شيخ توکي ڪنهن چيو ڪهڙو ڪلامَ

تانچي اڄ آئش آءُ آدا استغفر ڪنا

تِن نمازَ پڙهيم فجر جي پهرَ ۾ تيئنم ساتِ

سا وئي وسري ڳالهه مونکي مَن منجها

شيخ ڏني ياد مونکي اهائي خبرا

تڏهه وِئُس وري پيتي سا ڌُئم وضوءَ ڪا

پوءِ اچي پڙهيم نماز کي هاڻي اِجا لا

ڏسُو ڪشف ڪاملن جا ڪهڙائي هُوا

لا اِلٰهَ اِلّا اللهُ مُحمّدٌ رَّسُولُ اللهِ صلی الله تعالیٰ علیه وآله وصحبه وسلم

اُونا اسيبهم حڪايت نيڪيان سائين سُڻيجاهُ

چوي عمر پير مالڪ جو سچي صدق منجها

پڇي قرض ڪيئُم ڪڏهن ترِيءَ سا ڏرِهمن جا

پوءِ اچي وتِئُم قرضي جيري چوڌارا

نهڙم رحمة وات ڪا نڪو حيلو اصلا

تڏهه وِئُس شيخ ابوالحسن نوري ڏانهه

جان نهاريئم وئي منزل مڪانا

تا اچيو مادِن مونکي نه نڪتو پير ڏانهه

تڏهه

تڏهن ٻڌي شيخ جي ڪيم جان ڪوٺ لا
تان هيٺ ڪُمرون جي سنو پيو آ
ڏسنس متڪي چيا في الحيا لا
ته تحقيق آهي جي من ڏني خالق خلقا
مه وڙچاءِ ميان تن منڪي هر ڪڙڪ آصلا
ٻيءَ جيئي منڪي همائي اُحليا ڪني منهم ڦرا
جي ٻني ڏيئي قرضين ڪي ادا ايئي دمرا
جان ڪيم تان ٿيا تري سا درمن پورا
آئي ڏنم قرضين ڪي ٿُس آزادا
لا اله الا الله محمد رسول الله صلي الله تعالى عليه وآله وصحبه وسلم
اسٽبهم حڪايت ليکيان سائين سنجياه
ابن انباري ڪري ان ڳال جي حڪايتا
ته ڪڏهن وقت هيڪڙي جبو سنڌو صوفا
ڊڪنم تهڪي جني اُتي ڪناڻي ڏيهڙا
پوءِ آئس ڏٺر هيڪڙي شيخ شبلي مهڙا
تان ڏٺي مهنس ٽوپي هيڪڙي منجي مجارا
جاهڙي خاصي نڪن ان جي اچيها

تڏهن ڪُنم نڪر دلبر ڀهري طريقا ۲۳۲
ته هي ٽوپي جا منجهه متي شيخ جي آهه
سالائق نه آهي شيخ جي هرگز ڪي اصلا
آهي ٽوپي اُن جي صوفي ڪي جڳاءِ
مانه ڏي شيخ مُنکي ٽوپي ڪا
انجان اندم لئي دستو سنو منجهه خاطر خيالا
تان فرمايو مُنکي وري شيخ مهدا
نه لاءِ جبنو انَ جوٽ هجي لنگن تا
تڏهن امر موجب شيخ جي لائتم جُبي ڪا
تڏهن شيخ شبلي وتي جبو من کا عليه الرحمه
پيرو ڪري ٽوپي سي پهچي تهم جبي کا
اُجلي ودّاءِ باهم ڪني بن کا
ءِ فرماياءِ نفسليس وري منهم کا
ته جيڪا آرزوءِ نفس جي ري تيسن لقاءِ خدا
سا سڀئي سڌ ڪيري باطل آهه
جيئرو ڏٺي انکي ڪجي سا بودا
جبذهه پلٽي جيئرو سنڌ عشق خدا جل جلاله

ڪامن

ڪا مَن تهِين هَوَسُ سَندِي دُنيا ۾
ري بابِ عشق جي ڪا مَن وات نڪا
لا اِلهَ اِلّا الله مُحمّدُ رسول الله صلي الله عليه وآله وصحبه وسلم
ٻيا اِسيهُم حڪايت ٻِنڪيان ساڻُ سَنجاءُ
تہ جيئو شيخ سهل تستري رحمت ڪريس خدا
تہ آءُ هوس شيخ ذوالنون وٽ ڪني ورها
نت پيرمُ عِلم کي ۽ سِکيمُ تي آدبا ۾
جيڪي راوي حبذ پري شيخ سهل فارغ ٿيو علم کا
تڏهن ويو وطن پنهجي تستر جو جو نام
وڃي ڪيائين ماڪم منزل مڪانا
پڙهي شيخ سهل جي اهڙي عادتا
جڏهن پير ڪندو هو نمو تنهن مٿي ڪهم شيئا
۽ نڪو ڪندو هو پتل پر هرگز هميشا ۾
۽ نڪا ڏنا مثلي جي ڪڏهن ڪا نٿو ي
پوءِ ڏٺه هيڪري ويٺو منجهه مجلسا ۾
ڏٺي تڪيو ڪهم توڪي ويٺو پتل سان
۽ جيئاءِ مارنکي ته جيڪو منهم ڪا

ته ٻيٺل ۾ ٽڪيو ڪنم ڪيا رنيل ۾
جان پڇيو ماڻن شيخ کي اِن حقيقت ڪنا
تا ڄڻيا ۾ شڪي ڏني جوابا
ته هو استاد مُهجو جيڏو مهجي مدتا
ادب ڪنا تهجي مُن نڪيو ٽڪيو اصلا
پُٺ نه ونيش ٻيٺل ۾ ٿي ۾ ٽڪا ڏنيم فتوي
هيئر ڪيا ۾ رحلت رب ڏي مڃا ۾ دنيا
تڏهه پٿي مُتوڪل مُنکي سنڌي فتوي
۾ پُٺ مُنهنجي ٽڪيي ۾ وهن ٻيٺل سان
پرديا ۾ وفات شيخ ذوالنون جي ڪشف جي ڄڻا
ماڻن سُڻي اي ڪالهي لکي تاريخ سا
پُٺ اچي پيئي جر ماڻن تَم بعد مُدتا
ته صحي ان تاريخ هئي وفات شيخا
اهڙا ڪشف ڪامل جا سنهڻو سڀو جا
لا اله الا الله محمد رسول الله صلى الله عليه وآله وصحبه وسلم
ٻيا اسيهم حڪايت ٻڌايان سائين سنجياءِ
شيخ ابراهيم خواص جي ڪن هڪڙي حڪايتا

تہ بارہ ورہ نفس اُن جي بي ڪيئي اِشتِها
تہ ڪيان ماني ۽ کير کي تنجر ڪھم وقتا
تان نہ ڪاڌا ھڏھر رياضت طريقا
پوءِ ونجي لنگھيو ڏيھ ھيڪري ڪہ مريض وتا
جيئو شيخ ابراھيم تھڪي ڪهڙي آھي اشتها
تہ ڪيان ماني کير کي لذت طريقا
تان تونہ ڪارائيو اُن طعام مکي موڙھم مطلقا
ھيرتئو نيازِ مھجي حقيم اھرو ارادا ۽
تہ ڏي اشتها موجب مھجي ھيرو ڪي ويوا
ٿيو معلوم مرض مريض جو ڪشف طريقا
تڏھ حيران ماڪھم ٿيو شيخ ابراھيما
چيا جيئي زبانس ھھڙا الفاظا !
لا يعرف عباد اللہ غير اللہ چيا ۽ تہ ويترا
ٿنجاني ولين کي ڪوحضرا ڏارا جل جلالہ
لا الٰہ الا اللہ محمد رسول اللہ صلی اللہ علیہ وآلہ وصحبہ وسلم
ٿيا آسيھم حڪايت ٻيڪيان سلوڪ سنجاه
تہ جوئي شخص ھيڪڙو صالحن منجھا

ته ونتيم ڏيڻ هيڪري جني پيرن لاءِ
ڏني قيمت مالڪ کي درهم پورا ادر
پوءِ آئين مخبر خدمت شيخ شبلي کا
اچي چيم ته مالڪ کي ته محبت ڳچارو آره
پانيم محبت حق جي پڇان شيخ کا
تان نهاري شيخ مون ڏونه فرمايو مهـا
ته جه شخص ٻن درمن وٽ ڪيڙو جني گا
پيرا ڳارا ڪيو سگهي ته متان سڀني مون پيرا
سبب اڳارائي جي ٿيڻ ڪو ايذا ادر
تهنکي احتياج ڪهڙو ميان محبت سند ومولى
ڪنهن جاني پرت پرين جي محبت خدا جل جلاله
جنهنکي آهي پيرم اهڙو جوڙو جنيا
مل جهجهو آهين پورا به درمرا
تهجي تلبم نا هڪا محبت ڪا اصلا
غرض ان ڳالهه جو هڙو پورو حاه
ته محبته جا رب جي تهم تڪلف مور نه آه
جتي پائن ٻن درمن جي بي آهي تڪلفا

ورحان

ورهجان پيهر پانگي دکي تڪلف ڪنا
بوءِ پڇي ذات محبت جي ميان مرشد ڪا
اي واحد وڏا ڏني قادر ڪريما
هادي هين حقير کي ڪرتون هدايتا
ذنبگار منکي من ذني رب پهچي دا ه جل جلاله
ثابت ايمان ريهم صراط اجي جا وات مستقيم اِهِ
سرخرو ڪريهم خير سين سلامتي ايمانا
برڪت پيارن جي جي ڏنم تو ڏو ا
ته جيئن ڪلمون ڪوڏ سين اچان تو اڪيا
لا اله الا الله محمد رسول الله صلی الله علیه وآله وصحبه وسلم
باب ڏهم توڪل جو ڪريان بيانا
ته ڪهڙو توڪل هئي رب تي صالحينا
ءِ نتي درنان مونهن پر ڪهم مخلوقا
سُني خبر تن جي هي سين هنجا
جوڙ ا اسيهم حڪايت نيڪيان سائين سڃا
ته شيخ حامد اسود جوي رحمت ڪرين خدا
جي هوس وقت هيڪري همراه شيخ سائين

جو مرشد مهدار ماڻن جو ابراهيم جنهجو نام
خاص چون جنهڪي لقب جي جهتا
ته هليا وياءُ سفر ۾ پيرُ اڪارا ء و
اچي رسياءُ ته ماڪي جهڪي چوند اهڙا
وادِ الحيات نانڪن جي ڪناڻي ڪا
تڏهن جيئن شيخ ڪي درجي درٻ خدا جل جلاله
ته هلو تڪرا تعجيل سين ويڙم ڪر هوم ڪا
ته سچ هوندي تنڪيو هن وادي ڪنا
مچن پوي رانزي ڪرين نانڪ ابداء و
حڏهن سئي اي ڳالهڙي مرشد مُها
تن ڪري ڪروايائي جو ونيتو انهم حيا ءِ
ڪري توڪل رب ڪي تڪيو تورا و
تڏهن ونيئن اُنهن ڪئي ضرورت ڪا
جن خلاف سڌي شيخ جي سارم سڪنڪا
حڏهن سچ الترسانجي پي پيئي رات تا
تن نڪتا نانڪ برت ميتا سجيد اپارا
ويري ويا داري ۾ منجهي جو طرفا

تڏهه ڏِرجي دَرب ناڪن جي ڪيئي مُن وانهَ
تہ اِيءُ مُرشد مُهنجا اچي ناڪ ٿيا پيدا ا
تہ اغيا ءِ جي مات ڪري ڪر ذڪر خدا
تڏهه چيا مُنکي شيخ اِهڙا الفاظ
تڏهه پڇي ويا ناڪه فِي الحال وڏيءِ مُن وٿا
وڏي آيا پيو مرتبو تائين وڏي ڪيم وانه
تان پُڻ شيخ مات جو ڪيو امر مُن ڪا
سُڻي ڪلام شيخ جو پڇي سي ويا
اَنير آيا وهيا ناڪه سي تا نيئي صُبُوحا
آرام ناهه مُنکي مو هيم مُطلقا ڪه
پيچي رات هيبت ڪُنائي ڏيم آنڪرا ا ؟
تڏهه رات گذري ڏينهن پيو پرهه ٿي پيدا ا
تڏهه اُٿي پڙهي شيخ نماز فجر جي ءِ پُن ورد وظيفا
تڏهه ورد وظائف پڙهي شيخ تمام ڪيا
تڏهه سڀئي ڪيا ملن جو ڏي اُن ماڪا
يُوءِ اُتس آءُ اسباب ڪُنن جي ٧ ءُ
جان ڪيم وت شيخ جي ءِ پُن نت اُٺا ٥

تان ڏٺم ڪا رونانڪ هيڪڙو منجهه تهم جاءِ
جهم ويٺو هو شيخ راتڪي وادي مسنجاراءِ
تڏهن چيم شيخ کي ته ڏسو آءِ هيڏانهه
تڏهن ڏسي مرشد نانڪ کي چيو منهنجو ڪا
ته جيڏيتو عادت سنڌي ڪيئو رنا
منکي هئي رات ايتري لذت عبادتا
جيتري اگر نه هئي منکي ڪڏهم ڪهه وقتا
سني عبادت صالحن جو ڪر هو اقتداءِ ر
ڏسو عبادت عابدن جي ڏني جي ذوق ابرار
تنها اسيهم حڪايت ليکيان ساين سنجياءِ
راوين کيي ان ڳالهه جي هيئن روايتا
ته سفيان ثوري هيڪڙو بيٺو شيخ شيبانا
جي بئي ڪامل ڪمال ئي ڪن صاحب ولايت جا
سي هليا بئي سفر ۾ هئا هيڪاندا
جڏهن آيا مغارة الڪعب کي سي سڪوڙا رسيا
تان ات هو سنڌ هيڪڙو هيڪيو حاضراءِ
سو آيئو قصد ڪري تني ته مسنجا

تڏه

تنهن سفيان چيو ڏري شيخ شيبان کا
ته منان خطو ڪري پئي سيئه آسان اُتا
ته هٿيار آسانس ناهي ڪو هڪيو هرا ما
تا عجيب جواب ڏريئي مهندا شيخ شيبانا
ته مُلا جنان ڪر هو ڏنم مونهن اهي شيخ سفيانا
خالق جو آسانجو سوني خالق اُن جو آهه
بي جيئي اُڏو ٿيو سيئه ڪي شيخ شيبانا
ورتنائين ڪن سيئه جو مونهن نائين تنهن ما گا
۽ سيئه رکيو وات زمين اُتي ٿي ڪيا نيازا
ٿي پيرن ڏاري پاسي شيبان جي تواضع طريقا
تڏ سفيان چيو شيبان کي ڏسي اِن ترها
نه آءِ ڪنديس شهرت اِن ڳالهه جي هاڻي ڪي اڳا
تان شيبان چيو ته جي ڏرجان شهرت ڪا
ته هوندم نه توکي وات جو ڪنايان سيئه گا
ڪيئي هوند هلي همراه ٿي مڪي سي آسان سان
ڏسو برڪة توڪل جي ميان مومنان
جي ڀرجن پيرڏني جي پيچي صدق سمجها

مخلوقن مريئي تن جا تين مطيعا لِقا

ءِ جي مخالف ٿين رب سين تن سين مخلوق سڀ مُخا

چيا آسيهم حڪايت لکيان سائين سُڻياه

راوي چوي اِن ڳالِ جو سچي صدق مَتنا

ته لکي باهِ ڪَڏهن وچ بازار منجهه شهرا

ڪانا مالَ متاع مارن جا ڪنان ڪثيرا

بانا باني بازار جي هوا وِکريجا

پر هوا ايهه ٻانان هيڪ ڪرارو مين غلاما

جي هوا قيمت اکرا جو ٻن جمالا

ڪارن ڪڏن تن جي چيئو دلال مُها

ته جيڪو ڪڏهي انکي وني باهِ منجها

ته آءُ ڏيندس انکي هزار دينا رنا

منجهه دينار هيڪ هيڪري رُوپيا چار ٿيا

موجب ليکي سنڌ جي سُني ڳڻ ڳاه

تان آيو ان اتم شيخ ابو الحسن ستا

نوري چون جنهنکي لقب جي جهستا

تهکي ڏسي ٻانان ٻئي باهم پيئي رقتا

نٿا ڇيباءِ ڇيتم ڪري اهڙو خيال
ته جي مري وڃڻ آءُ گامي باهه منجها
ته قربان ڪيو ساهه مُهجو ڪڏا اِن ڪا
مانه پياري مُنکي مون ڏين قيامت ڏينهان
ڪنان عذاب دوزخ جي بس فضل ءِ ڪرما
پوءِ اُچلي ڪندي ياهي لاهي لِنڪن تا
بسم الله جي ڪري کو هر باهِ منجها
ڪڏا ءِ بانن کي وڃي باهِ منجها
وار نگانون ڪِ هجو هيڪرو اصلا
سالم رهيا سلامتر سڀ ٻيئي باهِ ڪنا
هيڪرو شيخ حسن نوري ءِ پڻ به يانا
مارو ڏسي اِن حالکي عجب منجهِ پيا
دلال آندو سون شيخ کي مهر ا
جي پير شيخ جيا ءِ منجها نيارا
ته وٺ تن دينار سون جا پهچو اجورا
آکيو شيخ جواب ۾ وري تهه مرگا
ته من نڪيو ڪمر ڪي ڪارن ديناراً

تڪ رضا ڪارڻ رب جي من ڪيو جيءَ آءِ

جي هوند رکئم ڏوس سونکي نگا بس پڻ ساڻ

ستا اسين هم حڪايت لنديان ساڻ سڄاه

راوين روايت جو هنبر ڪيو سو نقل آ

ته هو حجرو هيڪڙو شيخ حبيب عجمي لاءِ

مهڙا جو ڪي بازار جي منجھ بصري شهر ا

عين هوس جبو هيڪڙو سندوي صوف ا

جو ڪنيد رهو آزاري عين سيارا ءِ

پڻ وهيو ڏيه هيڪڙي شيخ حبيب بهڙ ڏنو ءِ

حيڙ يا ءِ هيڪلو منجھ حجري جيئ ڪا

تان اٿ آيو او چتو بصري شيخ حسنا عليه الرحمة

ته سڄاتو شيخ کي جيئي ڪا عليه الرحمة

ته سڄاتو پهچي دلبر ڪري حيا لا

تراهي جو ڪي بازار جو متان ڪو ڪني جيئي گا

تڏهه ترصت ڪياءِ ان ما ڪم خاسني آيو حبيبا عليه الرحمة

تان اچي حبيب سلام ڏنو مئي شيخ حسا

عجيبا ءِ پر نه ڪيو تن ڏهبو آهي جن خ ا ءِ

۱ پنجيم

تا چئيو شيخ حسن ڏري جوابا اهه
ته ڪارڻ نگهباني جني جي اينس ان جاءِ
ٻڙنو ڇيڏو ڪرم جيڪو ڪنهي حوالا
نگهباني جهڙي لاءِ ڇيڏو ڪيهڪا
تا پڇي ڇيڏنهن اسري تهن جي نورا
جه مڪو ٿوڪي ڪئي نگهباني لاءِ
يعني توڪل رب جي ڇڏيم جنهن ڪا
بيئو همت والين جي ڏني جي ڏوا
اتا اسيهم حڪايت لنگهان ساڻ سنجاهه
علقمه پٽ اسود جو ڪري روايتا
ته من نه ٿو اهڙو ڪڏهن ڪه شخص ڪي امري
جه ٻري تنهان مو جاري عامر پٽ قيس جيڪا
پرندو هو خشوع بن اپر ڪئي نمازا
پوءِ آچي لنگس ڏيه هيڪري عامر وٺا.
تان ايو شيطان شو ٿئي منهن مڪارا
تنهن صورت نانگ جي اسود عظيما
آچي پيٺو ميهم تان مارڪو سپ ٻيگاءِ

تنهن عام نماز ۾ هو اُپيتو اصل
تڏهه پٺي پڙهن منجها عام جي نڪيو ڪريان تنا
تان هو عامن ان حال ۾ چريو تر نه تفاوتا
جان نماز پڙهي فارغ ٿيو تان پڇيو حضرتا
ته ڪِت تون ڏِرلي ڪينڪ هن نانگر ڪتا
تا عجبا جوابم ڏيري تن ڪيا
ته اِئَ ڏيرجان ڪين پرڪه ۾ خالق سوا
سو ڪم ڪاملن جا ميان مؤمنان
اُونا نوتي حڪايت ليکيان سائين سنجاه
ڪري راوي روايت جو هنين سو نقل
ته حجاج پُٽر يوسف جو جو هو بادشاه
ظالم هو ظلم ڏيرو منجهه ملڪ مشهور ڙا
ته ڪيو قصد قتل جو سندو شيخ حسنائيءَ
جو امام مسلمن جو بصري جوت جهڪا
مو ڪليو حجاج مارڻ ڪي شيخ جي نهارڻ لا
ته وِتي اچو وڃلو شيخ مُن اڪيا
پٽم پيا شيخ جي مان نه ستدا

مون

تن خبر ڏني امام مکي سنڌيءَ ان آمرا

تڏهه پکو پيئي سيئي لکي لوڪ ڪنا

اچي حبيب عجمي وٽا لنگهيو سو شيخا

تن شيخ حبيب مرڪيو ڏسي شيخ حسن بصريا

تن پڇيا تن پرم ته اي امام مسلمن جا

آهي حال ڪهڙو جن آهي مضطربا

تڏهه شيخ حسن ڪيو حال جو قصو بيانا

ته هنيئر پکو آهيان ڪنا ظالم بادشاه

مارڻ پيا آهينم پٺيم منکي مضبوطا

ڏسيم پان وٽ ڪا مخفي جاکه جاءِ

تڏهه چيو جوابم شيخ حبيب عجميا عليه الرحمة

ته ڪونه پيئي پناه کي ڪنا دار رجي درگاه

ته ادرڪي توکي جعفران جي شر ڪنا

پوءِ چيا شيخ حسن کي هيهري طريقا

ته وڃي وڻ اندر تن منهجي حجري منجهارا

تڏهه پيهي شيخ حسن منجهه حجري پٺتي نمازا

تان آيا پيلي حجاج جا شيخ حبيب کي ڳهڏا

ڇپايُس اچي پير پرسنڌي شيخ حسن حقيقتا
تا ڪوڙ ٿو ڪي ٿيهم تا ڇپيا، آئنه
ڇپيا سيوم تبو ته هير ڪيتي
تا نخيو حبيب تنکي ته منجهه سومعي
صومعو جون مڪان عبادت جنکا
تنڌ پيهي ويا منجهه صومعي سي نهارت لا
تان نه ڏٺا شيخ حسن کي وري سي نکتا
ڇيا اچي حبيب عجمي کي آزرده عتابا
نه تون مرد مقبول نڪين زاهد زمانا
ڪوڙ ڪرن ٿو کي سيان تانه جڳاءِ
تا نجي من نه جيئو ڪوڙ اينهه هٿهم ڪي ابلا
پر انڌ رکيو اکين کي اهجي سولي ملڪ حلا
حبذ سوالي ڳالهي شيخ حبيب ڪنا
تن وري پيتا منجهه حجري سيوم ٿبا
نهارهم شيخ جي جان ڪيا وتي وڏا
تان هت نه آئي هٿهم سوني سي ورتا
حبذ ويا ويڪ پوتب سيلي ادشا

تنهن نگري ۾ شيخ حسن جو شيخ حبيب گا
تنهن کوهه سنائي انکي منهنجي حقيقتا
انکي هئي نتل جي منهنجي من منجهه مدعا
تا انهن کي شيخ حبيب عجمي ورني جوابا
ته تحقيق سبب تنهنجي منهنجي جيت ان کنا
جي هوند کيم کوڙ انهن کوڙ تفاوتا
ته هوند مان بي ٿيان خرابا
اٿئي همت وليت کي ذڻي ذاتا اءِ
توهي حڪايت نيڪيان سان سنجاهه
کري راوي روايت جو مهر وبيانا
ته امير المؤمنين حضرت عمر بن خطابا رضي الله عنه
ته ڪئي وقت هيڪڙي نيت جهادا
تن کوٺائي لشکر ڪي وتنا پهرا
تان آيا ٻه شخص هيڪڙا منجهه خدمت اميرا
تفاوت نه هو وچ جن جي ٻني هيڪ جيا
صورت شباهت تر نه تفاوتا
تنهن ڏسي تنکي ماروڙيا منجهه عجبا

ٻُڌا ءِ پرم تن ٻن جي حقيقت اِها
ته ڪا وِچ ٻن مائٽي عزيزي ٻُن آهِ
نا ڪجهيو هيڪڙي تن منجها وري جوابا
ته آهي قرابت وِچ اِي امير مؤمنن جا
آءُ آهيان پُڻ هي پُٽ مُنهنجو سنج سڪورا
تصتو آهي اسان کي ڪنون عجيبا ﷺ
ڏِٺيءَ ڪن سُڻهو ته آءُ ڪريان بيانا
نڪِتُ وقت هيڪڙي سو حضرة حبيبا صلى الله عليه وآله وسلم
وِيا سي تي اُن جنگ في سبيل الله ط
تِن هو پُٽ منهنجو پيئم ماءُ ن کي سنگا
وقتِ نِڪرڻ جي ڪر منجها پيئم هي دعا
اِستودعڪ اللهم الولد الذي في الرحم جيئم اي لفظا
معني اِن لفظن جي سُڻهو مؤمنان ٿه
ته اي الٰه مُنهجا مُڃي قادر ڪريما
ٻر ٻنيان تو کي پاڪجهو تو کي امانت طريقا
جُتو منجهه پيٽ جو مُنهنجي هيڪيو هير آهِ
ليءِ پنيءِ دعا رب ڪنا تنس مسافر
جان

جَان مُوتِنسُ آءِ سَفرَ ڪاوَ ريءِ ڪرَڏانهَ
تَان جوءِ مُنهِنجي اکهِم ڪيئي هُيئي وَفاتَا
حَذِءِ اوُڏِيه ڪنذرِ و پيئي رَات مَتَا
تِن ڏِنهُن نُونُ نڪَرندُ وَ مَا ڪهِم قَبرَ مَنجهَا
تَذِءِ پُڇيُم يَارِيجنڪي وَرِي حَقِيقَت اِهَا
تَاغَيبَاءِ جُني زَبَانسَ وَرِي حَقِيقَت اِهَا
تَه اِس ڏسَهُم اِن نُورَڪي ڏيهَاڻي تَا
تَذِءِ وتُسُ آءِ قبرَ ڏيت ٿَا ڏِنُم تهسِم ڪَا
تَان مُئي ڏٺِيم مَا ڪهِم پيئي عورَتَا
ءِ هي نڪرُ هُو جيرُو مَنجهَان قبرَ ا
پِڇ پِيتَاءِ ڪيرَ ڪي مَاسِ جي ٻَنِ مَنجهَا
تِن ڏِسِيءِ اِن حَالڪي ڏُنُم اَيَارَاءِ
پُوءِ ڪنءِ اَندُم پُترُ هي پَاڇِي ڪرَڏانهَ
تَان بُتُم آوَازَ ڪي هيڪرِي غيبَ مَنجهَا
تَه پُترُ پرَنيوءِ پَاڇو هلَندي ويرَا
سَادَتِ اَمَانَتَ پَاڇي سَالمِ سَلِيمَا
جِيت هُي پرَڻِ جوءِ پڇي پِن اَسَانهِم ڪَا

ته اُوٻن سلامت ڏٺيس هوند واري توهم ڳا
ڏسو برڪت توڪل جي هنو هي سان
ايڪانوٽي حڪايت ليکيان سائين سڻيائه
ته جيئي طاوس يماني رحمت ڪريس خدا
ٻڌي هوس وقت هيڪڙي آءَ محمد ابيت الله
تان آيو اعرابي هيڪڙو بدو بتر متيجا
هو سوار اُٺ تي سو ڪامل ڪمالا
ته اُلهي اُٺ تي جيڏو ٻهر شهر ڪنا
ء جياء جتي زبانس هي لفظ سو نهارا
ادعوڪ اللهم الابل وما عليها اهرا الفاظا
پرنيان تو توڪي اي صاحب سباجا جل جلاله
هن اُٺ ء جيڪي مٿس وٺن جي بارا
لئي جتي آيو حرم ڏونه مسجد حراما
نماز پڙهي پاڇي جان نڪتو در ڪنا
تان اُت ڏٺائين ڪو نڪو منجهه اُنهن جاء
تڏهن ڪئي متو متهم ڪنائين ڏونه سماء
جياء اي الله منجها من ترڻي مانع سمتيا

اٺ

اُتِ مُهجو جوڙتِ بيٺو آهي مِنُ ڪنا
بلڪِ بِناءِ تو ڪنا جوڙائي في الحالا
جو ڏِنو هو مون توکي ساڀي امانتا
رادي جوءِ ڪالِ خوطاوس جهنم جو نامُ
ته اُن حالَمِ ڏِٺمُ مردُ هيڪرو جو اَلتو جبل مٿا
جو جبلُ ابي قُبيس جو آهي مشهورُ اءُ
هُئَس مهارَ اُتَ جي ڏاڍي هت مَٿنا
ءِ جيئن هت هُوس وِڌيو لڪير منجهِ ڪيا
آئي جيا، اعرابيءَ ته رت ٻجهي اُتَ ڪا
تڏهِ اعرابيءَ جيئو انکي سڌي اُتَ حقيقتا
تابعي جو ابراهيم آئي اُنکي ڪارڻ ضرورتا
جان جري وٺس جبل تي تان آيو سوارُ آڏارُ
تان پيرَ جهڙجي اسپ جا هُوا منجهِ هواءِ
ته جيئو منکي ته ڪَدُ ٻَهر جيئي هت ڪا
جان ڪڍيم هٿ کي تان وڌائي تهِمِ ڪا
ٻيئو ڪرامت ڪاملن جي ميان مؤمنان
ڪر هُو يادُ ٻيئي سِ ڪرمِ ڪاملن جا

نه لهو برڪت ڏينم عين منجهه دنيا
بيا ٻڌي حڪايت لکيان سا ٻڌ سنجيا
آهي نقل ڳالهه جو هيٺ پرا وين ڪنا
ته پڇيو ابو مطيع ڪڏهن شيخ حاتم اصم کا
ته مون سين اي ڳالهه ته تون ڪري مسافرتا
پر توشو ڪني ڪينڪ سمر سانيا هو ساء
ڪنهن ڪو ڪني پاس وهٽ وري همرا
خبر ڪر مونکي سڏي ان حقيقتا
ته ڪهڙي ڪري بند پيرين تون وهٽ تدا
تان چيو حاتم جواب وري تنهن کا
ته آءُ ڪريان مسافرت بي حد اپارا
سمر ڪريان پاس تنهن چار اشياء
هنڪر جن جا نان قلبم هڙي طريقا
ته دنيا سڀئي دولت آهين ملڪ خدا
پيو ڪريان ياد يقين پس ادا ان امر کا
ته مخلوق مڙئي محتاج آهين خالق جا
تو روزق ڏيسائي سين کي عالمين الله جل جلاله

جو نتو نه آهيان منجهه حڪم رب جي هر جاءِ
لئي چارئي ڪالي رڳان منجهه دل درستا
تڏهه ٿيو نه پانيات موڙهم کڻ ڪناس اٿيا
ڪنڌو ڳمان مسافرة آءِ سمر وهنڙ ڏارا
ابو مطيع حڪر سڀئي حقيقت اهاءِ
نرلي آهي سمر اهو جهن ڪجي مسافرتا
بن جهانن جي مسافرت انس آهي آسانا
سڀ توڪل تن جي جي اڪي هوا ان ڪنا
ڪهري برڪة توڪل جي هنوهي سان
سڀئي خبر صالحن جي ڪرهو اقتداءِ
ته آءِ مڻ سيتوپان اُتي اورت سنڌي رحمتا
ڪري ڪرم ڪريم ڏني انس پان ورا
صاحب سڀا جا ڏني هادي رهنما
ثابت رکهه صراط اُتي سنڌي شرع شريفا
ڏهيم طاعت توڪل تي نهڌلا نورا
سدا محبت محبوب جي ڪر نافض نصيبا
جيڪو ڏنه جياري منڪي دارم دنيا

سومَ ڪجِ محتاجُ مُنْ ڏيي ڏوُنه ڪهم مخلوقا
ميسّرُ ڪرِ مونکي مهر سين ڏڏقا زيارتا
ڏٺي روضي وٽ حضرة رسول جي ايمان ادب منجها.
پران صلوٰة سلام اتي حضرت احمد ﷺ
جيري مُنهنجي جوار نبي جو عاصي کر عطا
برڪت پلاڻ جي جي اولياء تهجا ؟
موت وير مُنهجا ذني ڏئي يادِ يقين منجها
ته جيئن ڪلمون ڪوڏس نه ڪران منجا ذُنبا

لا اله الا الله محمد رسول الله

صلى الله تعالى عليه
وعلى آله وصحبه
وازواجه وبارك وسلم

باب اڪارهون بيان ڪرايان سند سخاوتا
ته ڪهڙي هئي سخاوت تن جي اڳي اولياء ها
ڪئي ڏنا صدقا راهِ منجهِ مولى جل جلاله
ترتانوتي حڪايت ليکيان سائين سنجاه
راوي هن حڪايت جي کن هڙي حڪايا
ته حضرة عيسى عليه السلام ڏٺو ڏيه هيڪري ابليس کا

تن

تن پڇيائس پرمتاي عدو خدا جل جلاله
ڪير وري توکي وڏو مثال مارنگا
تا آڻيا، جواب ۾ وري ڪي حضرت عيسيٰ عليه السلام
ته سونمن بخيل منکي خوش اچي اي حضرت عيسيٰ عليه السلام
جن طاعت اچي اکي ڪنيڪ منجهه داور جي درگاهه
سڏاء مردود ان جي اصليهم آهي عبادتا
تڏهه پڇيس پيو مرتبو وري حضرت عيسيٰ عليه السلام
ته ڪهڙي دشمن پاڻي تن ڪرسل خلق وچا
تابچي آءُ دشمن پاڻيان عاصي سخي ڪا
نونين ڪري تو ڪناه وڏا ابي حد اپارا
ببرڪت سخاوت جي بخشي ڏوه خدا
سڀني فضيلت سخاوت جي هنو هي سان
جوڙا نوني حڪايت نيڪيان سان سنجاه
جن نيڪي نردهيڪري هوا قرض مارن جا
يوء ونڪر ڏونڊيار جي جو هوس عزيز ا
وٺجي ڪرڪاياء ڪرودرجو ڪونياء ان ڪا
ترت نڪري صاحب ڪر جي ڏنون ساد ما

پيا ڪُرڀائي گڏِ تهِ ٻيا دَرِ ٻيا دَرگا
تِنِ پڇيا اِنَ پَرَنڌِ هيءَ حقيقت حالا
تَه ڪيتَرو قَدُرُ آهي تُوائي قرض جي پارا
تائين مارو منڪرن مُن ڪَن چارِسا درمن جا
ٻنڌِ ڪَڏ بي ڏِناٽِس ڪوڏِس چارِسا درمن جا
رَوانون ڪري يارَکي پُٽ ابوبَڪَر ڏانهَ
آچي رُوئَنَ لَڳو نَڪَن بي حَدِ اپارا
تَڏِهِ عورت جيئو جَوابُ هِهڙي طَرِيقا
تَه جي نَه هُيي رضا تُهنجي نَه ڪَهُ ڏِنُوءِ يارگا
جِن هيڏو ڏوهُ وڏو ڪَرِي مالَ جي حَسرتا
عورت پانيو دلِير پا هجي هِن تَرها
نَه رُوئي نو مَرِسُ مُحجوبُ انهِيءَ سَبَب سَگَنا
جن ڏِنا يارڪي چارِسا دَرِ مَرَ ا
ٿيو آهيس افسوسُ مالَ جو ڪَنِي نَدامَتا
حَڏهِ مَرِسُ سُئِي اِيءَ ڳالهِ عورت پڇي ڪَنا
تَڏِهِ جَيا جَوابُ مِٿو ڪَري ڳالا
تَرَنڌو رُوان سَبَبِ افسوس نانيءَ جي اصلا

مکر

مَڪر ڏيڻ مُنهجو آهي اِن ڳالهِ ڪَنا

جِنْ مَنجهِ حَدَ يارانيءَ جي لِيءِ تَقصِيرَ ٿن ڪَنا

جِنْ سُڌِ نَه لَڌِيم سارَ ڪا يارَ جي پانهمَرانِ ڪَنا

جِنْ اَنَ ڪرِ ڏُنهَ يارَ ڪي آءٌ ڏارِي مو ڪَليان

هَلِي آيو مُنْ ڏُونه وٽ اِحتِياج اَصلاً

اَچي ڪرِ ڳاءِ مُنْ ڪَنا لاهَن قرضَ جي لاءِ

ڏِسو مُرُوّت مارُن جي ۽ مِيان مُومِنان

پَٽجا نوي ۽ حِڪايت لِيکيان ساڻن سُنجاءُ

ڏاري ڪيو اِنَ ڳالِهِ جو هِنيرِ نقلُ

ته هو حضرت عبدالله پٽ حضرة عباسا رضي الله عنهما

سُو سُونهارو هو منجهه بصري امِيرُ ا

منجهه زماني حضرة عليٰ جي جو ما بخي مُرتضيٰ كرم الله وجهه

ته آئي جماعت هيڪري مهدا حضرة عبدالله رض

اچي عرض ڪيا امير کي تہ يا اخ رسول الله صلى الله عليه وآله وسلم

اي سڪورا سُوتر رسول جا ڪامل ڪمالا

آهي يار سا پنهجي هيڪرو پيرُ مردا

سامائي آهس ڏيرڻ يا پي تهجو ڪريان وياءُ

پس پٽ ريا ۽ پڇي هاڻي في الحال
پر نه آهس مال متاع ڪي ڪري جه ٿيا
تڏهن حضرة عبدالله اتي هليو ۽ انهي ڪرڙانه
صندوق ايتي ڪڍيا ۽ اچي ته منجها
جه ٿيلي درهمن جي تهن شخص لاءِ
ڪيو ٿيلو ته منجها هيڪڙو حضرة عبدالله
۽ ٻيا پنج ڏنا ۽ مارن کي تکنو منهن سان
آيا ڪين ان پري ترس جي ڪرڏانه
ڏيئي درهم انکي پان منزل ڏي موٽيا
پوءِ فرمايو ته مارنکي حضرت عبدالله
ترجار ڪيس وڌي انس اهري طريقا
جن ڏيئي مال انکي ڪيوس ستئول انسان
هان ڪريو عبادت ڪنان پوندس وسوسا
تات ڪرجي اسانکي نردري هلهم انهي ڙانه
ٿيلي تي انس ڪناي سپ اشياء پرني جا
جيڪي ڪرجنس شادي ته ڪري تياري سيڪا
پوءِ آيو حضرة عبدالله مارين انهي ڙانه

اچي

اچي تياري ڪري اسباب جي ڏنائون ڪا
وٺي منهن مان شخص جي لاتائون ڪم ڪا
عقد ڪاري نڪاح پاري فارغ ٿيا تنا
بانهي ٿيئي مرسڪي ان جي موٽيا منزل ڏانهن
امري پلاءِ ڀلن جي سخاوت صحبا
سني عادت ڀلارن جي ڪر هو اقتداءُ
چائونءِ حڪايت نيڪيان سان سنجياه
جيئي راري روايت جو سچي صدق منجها
ته هو حضرت عبدالله سنهاڙو سهجيا
سو وٺو ڏيه هيڪڙي ڀلو بازار ڏانهن
ڏيکي ڪئا پاڻ هيڪڙي هزار درهمنا
ٻڌيا ڪيا وهٽرجي ڪارن انهن لاءِ
نه چاري انکي وهٽرلي موڪلي ڪر ڏانهن
تان اڪو شخص هيڪڙو زوري وهٽر ڪا
آڻي حاضر ڪيا حضور مهد احضرت عبدالله
تڪيو فرمايا صدقين پڇي خادم ڪا
ته چاري تن پاڻي ڪي هن وهٽر منا

نبيءَ لنگهائي تہ هن شخص جي ڪرڏانہ
آهي بابت بخش ڪئي اسان انهيءَ ڪا
موجب فرمان حضرة عبدالله جي ڏني وڏخاڻما
ڪرڏونہ مالڪ وهڻ جي نبيءَ رسانيا، تهنڪا
ڏسو سخاوت صحابن جي هنو هيءَ سان
ڪير ڪري دعوى تنهن ڏني جي ڏڏا
ستا نوٽ حڪايت ليکيان سائين سنجاهہ
راوي جوي ابو مرد هيڪڙو سائلن محتا
مهڙ اسعد بن سعيد جي ڪئا، سوالا
تن هئي مس قلم ان آنم سعد کي مهرا
ڏني پرزو ڪاغذ جو لکيا، وڪيل ڏانہ
تہ ڏج تہ هن سائل کي پنجہ سا پورا
پرنہ جانايا، جيتيم پهچي درهم ڪي دينارا
وتجي ڏني سائل ڪني وڪيل ڪا
وڪيل پڙهي جان ڏٺي تان منجهس جنهن راهہ
تہ پنج سادرهمن جاڪي دينارن سندا
تڏهہ آيو وڪيل وٽ سعد جي ڪارنہ پہ بچنا

تڏهن حضرت سعد جواب ۾ وري انهيءَ کا
ته هو وقت ليکن جيتي جو ارادو درهمنا
پر هير ڏهين دينار ڪني پنج سا پورا
تڏهن سائل اِن ڪلام کي سو سعد جي مُهان
تن دُنا درت ورتون بي حد آيارا
تڏهن پڇيو حاضرن پر ۾ وري سائل کا
ته ڪهڙو تن ڪارڻ ڪيا ديلاءِ
تا پڇي رئان تو آءٌ ادا اِن سببا
جو آهي ملجاءِ ماندن جي ياور يتيما
ان ڪري تو ڏي احتياج مندن کي سڪو شتابا
ڏسو سخاوت صالحن جي ميان مؤمنان
ءِ تفصيل دينارن جو سُڻي ياد ڪجاهه ر
ته معلوم ٿئي ان اُتي سخاوت سعدا
آهين پنجه دينار هيڪڙي چيار روپيا
موجب حساب سنڌ جي هنو هي سان
تان ٿيا ان حساب تي پنج سا دينارن جا
به هزار روپيا چاندي جو ڪا

پيسو سخاوت حضرت سعد جي منجهه هيڪري ساعتا
ته ڪيئڏا ڪئا خير خيرات منجهه راه خدا
آتا نو سيء حڪايت نيڪيان سا بن سنجاه
ڪري روايت هن ڳالهه جي حضرت عبدالله
جو پٽ حضرت عباس جو سکو نور سهڻا
ته ٿيو ڏڪار ڪڏهن منجهه خلافت حضرت صديق رضي الله عنه
اچي عرض ڪيائون ته اي امير مومنن جا
رب تنهن رحيم رحمتي پڻ دعا ڏئي ڪنا
ته وسائي مينهن خير جا ڪري سرها ڪولا پهچا
تڏهن فرمايو جواب امير مارن گا رضي الله عنه
ته اچ وسندا مينهن خير جا ان شاء الله تعالى
اڄ وري ونجهو ڪرن ڏونهه ڪريو آراما
راوي ترا ان ڏينهن آيو سات شام ڪنا
جو هو سات حضرت عثمان جو پيرو ڪيهن ڪنا
هو سا اٺن تهم شمار جي جهنا
مارو ٿيسي ته سات ڪي ٿيا سي سرها
صبح جو ڏلال شهر جا ميي سي ايا

ٿي اڳي ماروئڙن جا حضرت صديق پڻ ڪيا

منجهه

منجهه جنهن مهل حضرت عثمان جي کيهو ڪين لاءِ
ڏين لڳا امير کي ڏهوڻان موڙ ڪنا
تڏهن فرمايو امير تنکي وري جواب
ته ٻيا ڪرين مون ڪنان ٽيڻي نفع سان
تڏهن دلالن جيئو حضور ۾ مهد ا امير ا
ته دلال تان اسين آهيون شهر جا آن وٽ آئيا
ٻيا ڪير ڪرين ٿا آن ڪنا ۾ زيادتي نفعا
تڏهن فرمايو جواب امير ان ڪا
ته تحقيق رب مهجو مون ڏني ڪري تو مون ڪنا
ڏيڻو موجب موڙ جي سنت سا هيڪ هيڪ ڪريا
آءِ تان ڏهو ڏهوڻان توکي اڳا رها
پي جي دلالن کي ڏنا رخصتا
ءِ فرمايا فضلس ٿريڻي ما زنگا
ته آءِ هونچا شاهد ربي ان ڳال سندا
جن تو ڏيان آن هي خالص لڪه خدا جل جلاله
پٽ جواب ٻار اڻن جا اپنايا بورا
وڏا ڀري شهر ۾ تمع ٿيا فقرا

سڀئي ڏنائون فقراءَ کي مهد سانجهي ڪا
پوءِ ورندي ڏنو جواب ۾ حضرت عبدالله رضي الله عنه
خوڙادي مِر روايت جو پٽ حضرت عباسا
ڏٺا مخبر سڳني حضرت محمد مصطفيٰ صلي الله عليه وآله
ته آهي براقتي سونهر ور سونوارا صلي الله عليه وآله وسلم
وڪو آهي ورنه اني حلو حسينا
متي مبارڪ اُني جتر قيمتي جڙو جواهرن سان
ڏسي عبدالله يانيو تر نوان ٻيرن ٻريان
تان ڪاهيو قريشي تڪڙو براق ڪا
تڏهن جيئو عبدالله حضور ۾ ڪري التماسا
ته ڪر فرصت ڪا ڏي يا رسول الله صلي الله عليه وآله وسلم
ته ڪڏهن جي ڪوهر حضور ۾ ٿيان محظوظا
آهيان مشتاق ڏسڻ جو آهي اصلا
تان فرمايو رسول رب جي مير محمد شاه صلعم
ته ڪر ترتف تو ٿيم يا عبدالله رضي الله عنه
اڄ حضرت عثمان ڪيو صدقو في سبيل الله جل جلاله
سو قبول ڪيو ڪرم سان آءُ احسانا

پَرَ ناڄُن ۾ خوبُ هئير حضرةُ عثمانَ گا
تن اُمر ٿيو مُنکي ته حاضِر ٿيان اُن ماگا
وڃان تُنوا آهئير اُڏهر تکرُو تنجيدَ
آکي اُيئي عزت جي ڏسو صحابن صدقا
ته کيئن ڏاڍي کيا خير خيرات في سبيل الله

اُونا نُوبي حڪايت ليکيان سائين سُنجاهه
ته بيبي عائشة جا حرم حضرة جنيا صلى الله عليه
جا ڌيئي حضرة صديق جي دامنِ هونه کا
سا هُئي ڏيه هيڪڙي ونئي ڪرم مَتنجا
ڏُوڙي شند يئه نقل جي هيئس پنيا
تن مُو ڪليائين ڀي ڦوه حضرة معاويه خرچ لا
لکه پُوڙ و درهمن جو ڏيئي مارڻ هتا
سُو بيبي کئي بار ڪيو اَمر خادِم کا
ته ڪوٺي ڏمو فقيرن کي وراهي پيئا
مُوجب امر بيبي جي خادم ڏنا فقيرن کا
ڪونه ڇڏيا ڪو پُوتي هيڪڙ درهما
پوءِ چيو خادم بيبي کي تا ايئي مومنن جي

نه رکيو کو درهم هيڪڙو ڪارڻ افطارا
ڪري ڪنڌن جه منجها هونت جو هم روزيڪا
تان ٻيئي ڏنايو دري پهچي خادم ڪا
ته جي جي اي ڳالڙي ورهن ويرا
ته هوند پچايوس هيڪڙو ڪني درهمن منجها
هيرتان باقي نه رهيو ڪو هٿ هم اِن منجها
ڪهڙي ڪبي مدح تن جي جي مصاحب مصطفىٰ
نظر جن جي نهال ڪيو سندي دُرس خدا
اندر جن جا اجارا پرتوي پڙيا
سا پوري حڪايت نيڪيان سا پڻ سڻجاه
ڪري حضرة عڪرمة هُهڙي حڪايتا
ته يهودي بادشاه هيڪڙو هو منجهه اڳي زمانا
جو هو ظالم ظلم وتري پاڻي پليتا
ته پرو ڏجايو شهر م جو ديس جو ڏارا
ته جيڪو ڏيندو صدقو ڪي ڪهم سا لڳ
پيئو ڪري پرزو ماني جو ڪي لقو لاڙي ڳا
ته هٿ وڍائيندس ان جا ڪراين ڪنا

ماڙُن سُڻي اِن ڳالِ کي، هليو هيٺ ڪا
عشرت ڪئي فقيرن کي، مُرن ٻڪه منجها؛
ڏين ڏاتا ڏاتارِ، جيڏيو ڪوجو ورهين واءُ
ڪُمِن منجهه ڪئي، دانه دَرُ درويشا
تان پرتو پيري ڪينڪ، ماني جو مورا
اِن پر مدت گذري، ڪيتري، ڦري فقيرن تا
تان جان آيو در مٿي، عورت جي هيڪڙو فقيرُ
ته دانهُ ڪري درويش، ورتو نام خدا
جياءِ مالڪ ڪي ڪرتُ جي، ته مران تو ٻڪه منجها
ڏِهيئم ڪي سنگه سائي جي، ته ڪر ٻان تو تُهڻا
جيئن عورت جو ايم، مهري ڪِي طلقا؛
ته ڪي تو نه سو پرڊيا تشاه جو جو پيوڙه
تان ڪري هيٺ تي، ڪياءِ زاري زيادا
تِن مهريءَ سنم پرندهم عورت ڪا
ڏِٺي حال نقير جو پيش رحم روح منجها
ته ماني ڏناءِ مسڪين کي، ڪئي هيٺ سان
ڪياءِ خلاف امر جو ٻڪياءِ ز مود ا

سائل ور ڦري سرهو دعا ڪندو در ڪا
ٻيئي خبران انَ گال جي پرندهم پاتشاهه
ڪونا ڀي ته عورتن کي ڪياءِ ٻي امرا
نه وڌي هٿ ٻئي عورت جا ڪرڻ وڌا
ءِ پٺ لوڏي ڪڍوس ٿهرس ڪني شهر منجها
ٻوءِ ڪيو سپاهين تيهن جي جيئو بادشاهه
تِ هو عورتن ڪن هيڪڙو ننڍڙو ڪيو سراءِ
تِ هوس تنن اُتي ننڍڙو ٻتڙيا ڪيڙا
ڪني نڪي نه بارڪي نڪتي شهر ڪنا
تان تني سجڻا ڪيو توهم ڏٺه مٿا
عاجز تي ٻي ابر اڳيرس ٻي حد اپارا
نڪو گڏ جهس ڪنهم مار مخلوقات
جو ٻيا ٻي ٻُڌ ڪري تهڪي پاڻي منجها
ڇڏ جيڏ ڪري حيران تي عاجز اُنهي ڪنا
تِ آئي اُتي ڪنڌي کهم دريا
پاڻي مه کوڙي مهران منجهان پاڻي سپات
تان ٻيئي ٻڌ سوڌي ڪري ڪن سينا

لڌا

لڳي وِسُ لاڏِ ڪُو پٽرُ وِياني مَنجها
حيران ٿِي حيرت ڪيئي ڪري ڪُوڪارا
رُوئي پُورت ورُونٿِ دانهُن ڪري دَرَدَ ١٥
تان پيدا پرنده ٿيا بہ شخص اُوچتا
جي صُورت سُونهارا اُسپ پر پرهن پاڪيزا
تن پڇيو پرندهن هيڪري تان مَنجها
تہ ڪنهن رُوءِ عورت دانهُن ڪري دردا
تڏهن عورت احوال پنهجو ڪيو بيانا
سڀئي حقيقت حال جي مَٿا ڪيا مورا
تن ٽريو ٿِيئي تام پيتو هيڪڙو ٿِن مَنجها
ڪَڍي آيو پٽرُ عورت جو سالم صحيحا
پيءُ اچي اوڏو ٿِي ڏِٺو ڦِيئڻ هٿن تا
تان تنهن نَرس تادِ جي پئي ٿِئي هَنَرا
لَٿِس ڏُڪرُ ڏُولاڙُ پيءُ سر هي سرِيرا
تڏهن پڇيو پرنده ڦِري عورت ڪنا
تہ ڪي سُمجهايو صحي تن تي اسان هنر ڪا
تا غيبا جوابہ تہ مُنکي خبر نہ ڪا

تنهنجي اسين اُوهين آهيون ته مان خيراتا
جي ڏنهين نام خدا جي صدقي طريقا
ٻهري ڀيري ٻرڪا تهجي حقم اسا نهجي سببا
ٻوءِ پُڻ برڪت آسا تهجي جنهنجي تصديقا
اهري ٻڌي ٻيلن جي سُنهُو مؤمنان
ٻُورهي مُوجب ٻرپنڌي سيڪره صحيح جزا
الدنيا مزرعة الآخرة سڻ تُن ڪنهن سان
جيڪي توڪيڊه سو لرنده ڏيهم شڪ شبها
ما عندكم ينفد وما عند الله باق فرمايو خدا
جيڪي مري جيڏنيڊه سو ونيڊه وڙوانڌا
جيڪي ڪيوءِ صدقو في سبيل الله
سو آهي باقي ڪارڻ تنهجي قيامت ڏينهان
نه ونڊوءِ هڏهم ضايع ٿي نه ويرا
ومن يعمل مثقال ذرة خيرا يره سڀ سنيها
سا ٻُڌيانا ٻهري حڪايت نيڪيان سان سنيا
راوين ڪي روايت جي هيهري حڪايتا
ته نڪبو ڏيه هيڪري حضرة عبد الله

جو پٽ حضرت جعفر طيار جو پوٽو ابو طالبا
سو ٿيو پٽ حضرت رسول جو سڳورو صحابا
ويٺي ڏٺونه ٻني پاڻهي پهر شعر ڳنا
تان ڏٺائين پانون هيڪڙو قامت طويلا
منجهه ٻني جاري پڇي سائي ورنا
ته ٿي ٻني کي ڪيڙو سنيا يو ٿيو ڪن لاءِ
تان آيو چو ڪر هيڪڙو وٺي ماني ان لاءِ
ڏيئي ماني پانيڪي ڏئي وري ڪر ڏانهه
ڪوڙي رکي مانين کي ٿي ڪيڙو ٻني کا
جڏهن فارغ ٿيو ٻني کان ته ڪيا قصدا
ته ڪيان ماني پڇي هاني في الحالا
تان آيو اوچتو ڪتو هيڪڙو ان مهڙا
ته اچي ڪتو کات کيو ٻڪ جي سڀا
کني ماني هيڪڙي ڏناءِ ان کا
کائي اوءَ ماني آيو پيو مرتبا
ته ٻي ماني پڻ ڏناءِ کني ڪتي کا
تان اوءَ ماني ٻي پڻ کائي آيو ٻيو مرتبا

تن تري ماڻي پڻ ڪني ڏناءِ انکي جاهي ٿيا
ساڳائي ڪٿئون ريءِ وڃُو منزل پهچي ڏانهه
جڏهن ڏٺئون ان حقيقت کي حضرت عبدالله
تن ڪوٺي ان عبد کي پڇيا، پاڻ
ته تون ڪير آهي سڀ آسان اي حقيقتا
تانجي آءُ پانُوت آهيان فلاڻي يهودي جي ملڪا
تڏهن پڇيس حضرت عبدالله ورئي پنهنجو مرتبا
ته ڏين ماڻي ڪنيزيءَ توکي روز مرا
تانجي آهين ماڻي تري منهنجو وظيفا
تڏهن حضرت عبدالله جيئو ورئي تهم ڪا
ته ڏيئي ماڻي تري اڄ ڪني ڪتي ڪا
تان انهه جياءِ جي ٿي مونکه مسخا
تڏهن پيار وپاڻي پاڻکي نڪا ڏيڻ انِن ڪا
تڏهن جيوان پاڻي ورئي حضرت عبدالله رحمه
ته هان ڪيا رو ڪيڏهن تن ميان في الحالا
تانجي ڪندس صبر آءِ ڪندس روز ري ڪا
آهي روزو منهنجي حقيم ڪئون بهترا

سُڻي اِهي ڳالهيون اُٿيو حضرة عبدالله رضه
مُوڪَليائين ماڻُهو ڪي ڏُوهُ اُن يَهُوديءَ
جُو هُو مالِڪُ اُن غُلامَ جو ڪوٺيائين ته ڪا
ڏَسِي قيمَت تنهنجي ڪِتَدا؟ اُن ڪُولِي ڪا
عيبُ اُهائي ٻِيني ڪَنا؟ خريدارُ اُن ڪنا
جهِير اُن ڪُولِي ٻي ڪَيِز وِيو ڪَن لاءِ
وَرتي آنڌا؟ غلام مکي پهچي ڪَرِ ڏا ان
هُئي هيڪَري بابي سَندي حضرت عبدالله
قيمت جِه بابي جي هُئي پنجهه سا دينارا
ڪوٺي اُنکي رُوبرو ڪِنا؟ ٻِئي آجا
پوءِ پرِيائي اُن بابيڪي پ اُن غلام ما
بِه سادِيني دينارَنِ جا ڪَابِيني طَرِيقا
۽ بخشيا؟ ٻِئي يهودي جي پٽ واري تن ڪا
اِهڙِي سخاوت؟ اهل الله جي سنهنو سڀوجا
سابِچاڻان ٻي حڪايت لِکيان سائين سبحانه
تَهُو مُوجي هيڪرو مجهم ڊِمشقا
هو پرهيزگار نِڪين صاحِب سَندُ تقوى

ته ميڙي مال ڳڏ ڪيو پاڻهي ڪسب سڀنا

ڪارڻ سمرڄ جي اِي رکيا ٿڪا!

موڪليا رات هيڪڙي پاڻهي پُٽڙڪا

ڪارڻ ڪهڻ ڳمر جي ڪر پاروسي جي ڏانهه

جوڪر وڪرايا پاروسي جي روبي آيو پوڏانهه

تڏهن پڇيا پُٽڙڪي تهر روءِ ڪڇيا پيلاءِ

تا پنهنجي ڪاڏا نا رهڻ ماه جوڻن ڏنا منڪا!

تڏهن مُوچي وڏهلي ڪر پاروسي جي ڏانهه

رٿجي چيا انهي اوپالي طريقا

ترم نه آيو آنگي جن تي ڪاڏا رهوءِ ماه

ته ڏنا ان مُهجي پُٽڙڪي ڪوڏر و ته سڀنا

سُڻ آيو ڪيو ڪر ڏونر هاري هتجهه هيڃا

تڏهن پاروسي چيو ٿهڪي رُوبي جوابا

ته آسان بي لڪايو حال پنهنجو ميان تو هم ڪا

ها سُڻ حقيقت تن ميان ڏيئي ڪانڻ گا

جن اسان نگا ڏو هو طعامڪي تجهر ڏيه سڀا

پُٽوءِ نڪش بڙڏونه حان ڏري ڪرڙ ڪنا

تا پيئي بڪري هيڪري هئي مُردارا
آدمُ کي قدرُ ڪونشت جو تائي ته منجا
ڪارڻ يڃن ساهه جي رهه دوش نهڪا
اسان تي ڪاڏو اُن منجا سبب ضرورتا
ته جاڻُ هو تنهجي يار کي ته منجا کي اصلا
ڪارڻ ايهم ته ڏنوس ڪيني تنهجي پترڪا
جڏهن سئي اِي ڳالهه موٽي جي ته مهڏا
تڏهن نڪر ڪري دل چيا خاطر ڪا
ته جيڪي آهي من دت مال سا پياڏ سفرا
سو ڏيان ڪيني هن کي تصدق طريقا
تر آهي پي ڀلو مُهجي حقم ڪنون حج ڪنا
پي ڪري نڪر دل وڃي پنهجي ڪر ڏاسه
ڪيني آيو دراهم مري جيڪي هئس موجودا
ڏيئي يار وسي کي مري وڃي پنهجي ڪرڏاسه
جڏهن ڪري حج مڪي ڪنا ماڏو موٽيا
تن ڏنو ذوالنون مصري رحمت ڪريس حقا
منجهه مڪان مزدلفي جيئي خواب جي طريقا

ڪَرِ ٿِيو آوازُ غيبَ جو تنهنجي سونهاري ڪا
تہ نہ قبول حج ڪَهِمَ جوان جو انِ حاضرن منجها
تڪرار ٿيو قبول حج احمد جو موچيءَ جو وها ڪو مشتاقا
نيت هئي اُن جي ڏونهن حج بيت الله
پر آيو سو ڪنهن ڪُڌ حاجين سان
رب بخشيا ڏوهه حاجين جا اُن جي برڪتا
قبول ڪيا برڪت اُن جي حج مارن جا
اهڙي برڪت سخاوت جي هئو هي سان
ساڃيانان ٽري حڪايت ليکيان سان سنجها
چوي عوف پٽ عبد الله جو جو سکوبر و ضحيا
تہ ڪٿهم بيو بني اسرائيلن ۾ ڏاڍو ڏوڪارا
مارو اچي مرن لگا ٻُک جي سببا
تن هو فقير هيڪڙو منجهن اُن زمانا
تہ ٻچو ڏيئي پور ڪيو مزوري مستقنا
حڏهن ٿيو وقت وڃي جو وتنا مزوري گا
تن ڏيئي مزوري جا ڪنڊا ۽ منهہ لو لا
ڪري هليو ڪر ڏونهن تنهن آئس سائل آڏا

تہ چيو

ته جيڪو ٻڌندڙ پڙهندڙ ارحموا عباد الله
ڪي ڏهو سنڪ سائي جي ميان منعم ڪا
تڏهه ڪيو پوءِ هٿ دلم ذڪر في الحالا
تر آهين حاضر هٿن ۾ ته لولا جوڻ جا
جي ڏيان سائل کي هيڪڙو ءِ پيو آءِ ڪيان
ته نه ٿيئي ڦوٽ مهجو نڪي سڌو سائلا
ءِ جان سڀئي ڪيان پيٽم نه ڏيان سائل ڪا
ته اهي ڪمان ٻئي جن ۾ پئي سائل ٻڪ منجها
ٻئي ڪئي ڳالهه دلم ڪئي ڏناءِ سائل ڪا
پان ڪٿولي هليو ويو پنهجي منزل ڏانه
ڏيئي ٻڪ پنهجي وجود کي ڏناءِ نام خدا
حقه سنورا تنکي آجي ڪتر مسڪا
تن ڏناءِ خواب ۾ هيڪڙي ملڪ ڪا
جه الهي اپن ڪنا جيو انهيم مزڪر ڪا
ته ميان پن پنهجي ڪمري صاحب جي درا
جيڪو موئي ڪم تهجو دلم سو ڪر اظهارا
ته آگو ڪري قبول ڪرمس تهجي سا دعا

تڏهه چيا، جواب ۾ ٻري ملڪ کا عليه السلام
تڏهه جيتو پيوم تنهن ملڪ اُنهم کا
ته بخشي گُناه مُنکي هن پڻ ٻهجي رحمتا
ته پيُ نهجي قبول ٿي پڻ ڪائي دُعا
تڏهه چيا، منجهه درگاه ربّ جي آني التجا
ته پهچي فقط مارن تا ٿيي سُڪارا
راوي چوئي ڪال جو عوف پٽر عبدالله
ته جڏهه ٿيو ڏينهن پيو پريم فجر جي نمازا
تان سُوم آواز آ جيتو يڏه و غيب منجا
ته لٿو ڏُکار مارن تا ڏهجي عيتو سُکارا
ڏسو برڪت سخاوت جي اي اي مُومنان
اي خداوند ڪريم ڏني راحم رحيما
ڪر ڪشاده قلب اسا مهجو منجهه سخاوت مولا
روح محبت منهنجو سندي حضرة محبوبا صلی الله عليه وآله وسلم
سيجي سڪ سير ۾ سندي شاهنشاه
ته هلڪهم هنا ايمانس جيئي ڏوهنا
لڏاي دُنيا منجاس ڪليم مُبارڪا

لاالٰه الرحمٰن

لا اله الا الله محمد رسول الله

صلى الله تعالى عليه وآله وصحبه وبارك وسلم

بابُ ٻارهون مجاهدن اميرن جي ڪراين بيانا
ته ڪيئن پرهيز ڪيا، رياضت مجاهدا ڪيو تا
تا ٻچانان چوٿي حڪايت ليکيان سائين سُڻجا
راوي ڪئي اِن ڳالِ جي هِن پرِ روايتا؛
ته جڏهن ٿيو زمانو خلافة حضرة عمر شاه رضي الله عنه
تڏهن والي ڪيائين شام جو هيڪڙو شخصا
لکي فرمان تنهن کي ڏنائين هٿن مبارڪن سان
روانو ڪيائين شام ڏي مديني کنا
تن هو مرس سوار مٿي سوار ا
ٻيو هو ڪولو هيڪڙو حبشي سائس همراه
ٻيو هئڙ سائس نه هو ڪو ٻلي ٻيو امُلا؛
جڏهن رسيو شهر شام کي قريب ٿيو ولانا
تن وڏيرا جي ولايت جا نامور زبردست هُوا
سي سڻي خبر حاڪم جي نيا ڳڏجي لا

ته وڃي ڏس شهر والي کي جو آيو امـيرا
پانياءِ ته هو ننڊ لشڪر سان تحمل طولانا
جان نڪيا ٻهر شهر گاتان اوڏي اچي آڏا
آهس حبشي اڪير هيڪڙو ڪو لوڌ غلاما
تن ڪيئن پانياءِ اوڏي کي تڪڙي امير آ؛
پڇياءِ پاڻ حبشيءَ کي خبر سندي اميرا
ته جو اچي ٿو حاڪم امير جو مديني ڪنا
ڪا آهي سڌ انجي ڪي توکي ڳڏسا
تڏهن جواب ڏنائين تنهن اکيا ؛
ته هي آهي حاڪم شام جو امير جي طرفا
جو ڏس سو ٿا سوار اٿي اچي مڙن پٺيا
حبشيءَ سڻي اي ڳالڙي مارن حبشي ڪنا
تن ڪيري پيا تخت سعدي والي اُن مهدا
هئي عادت اهل شام جي اصلاتي اما
جن حاڪم کي ولات جي هو آڪندا سعدا
ئي ڳالهه پڌري ڪيئن ڪ والي ولايتا
پانياءِ مجلس سعد ڪياءِ صاحب تهجي لا

تڏهه

نَڌِهِ حاڪِمُ پُنُ لَهِي ڪِيو سجدو ذاتَ مَٿا
تِنَ مارُنِ بچيو شامَ جِي وِيئِي آمِيرَ ڪَا
تَه تو سجدو جو ڪِيو سو ڪارَنِ ڪُهاڙِئا
تان حِيو والِي تِنَ کِي تَه آنَ ڪِيو ڪُهاڙِئاءِ
تابِعِي آسانَ ڪِيو سجدو سارِي تو هُم ڪَا
ٻُڌِهِ مُصاحِبَ آمِيرَ جي سُڀِيُ ڳالِ اِها
تِنِ دانَه ڪَرِي دَرَدَ سِين فَرمايائُ مُها
تَه مُون ٻُڌي پائِيو ٻِيو ڏِلِيرِ هِهِڙِي طَرِيقا
تَه حضرتِ عمرَ تو مُنکي مُوڪلِي ڪَرُو حاڪِما
تَه پِرُوڙِيُم اِنَ ڳالِ کِي تَه مُنکي ڪَندا سجدا
جيڏي معبودَ مُنزه کي جل جلاله ڪندا منکي عبادتا
ٻِي جِي وَرُقَ وِيرَ تِهو مُوڪِي مَدِيني ڏانهَ
اِچِي تِنهِ خِدمَتِ حضرةِ عمر جي ڪِيا قِصّي ڳا
اُجِلِي وِڌائِين فَرماڻِي مَهِڙا حضرت عمر شاه رضي الله عنه
پُوءِ لِکيُو ڪِتابَتَ کِي حضرةِ عمر شاه رضي الله عنه
ڏُوهِه اهلَ شامَ جي امرِ معروف تَرَها
تَه جيڏو پرسَندِي سجدي جا مُوهِيمَ دُرُستَ نَراهِ

عبادت ڪريو رب کي سجدا صاحب لاءِ
پي نجگاهه ڪهڪي مؤثر اعبادتا
پوءِ ڪوٺيا ته جنان انصارن منجها
جي صحابي سرور جا مجاهد هئا مدينا
مؤڪليا تنکي وري شام ڏانهه
پڪي فرمان حڪومت جو ڏنا تن کا
جڏهه هلي آيا بي ولايت کي ٻهرا
تن مؤڪليا مارڻ هيڪڙو مهند شهر ڏانه
ته وڃي جلي مارڻ کي استقبال جي اچا
پوءِ آئيا شهر ۾ اُنها منجهه گهمز لاءِ
تن آيا اڪابر شهر جا ملازمه لاءِ
انداءِ طعام ڪي مهماني طريقا
سو صحت ڪيئو صحابي فارغ ٿيا
باسن ڏناءِ مالڪن کي واري طعام جا
تڏهه وري انداءِ گاج ڪي پنهنجي قسم منجها
جڏهه ڏٺو صحابن ان قسم کي بي گاج ڪنان
تن واري ڏناءِ جياءِ هيڪري ڪا

ته جُڪُن مَٿِن حق اَسان جي حضرت عمرؓ شاهه
ڪيو ارادو ڪي موڪلڻ جي ويترا
ته وڃي مٿن ولايت شام جي ڪين طعام لذيذا
پيتو پيت ماني قسم پورن جا
ته ٿين محروم ما ڪهتر بهشت جن نعمتنا
هي اِن نه مٽيندا اِس دنيا ۾ نعمت آخرتا
پيا جيئي اُتي موٽيا دري مديني منوره
اچي ڏهڏا حضرت عمر جي ڪيا قيصي ڪا ؟
ته اِس نه ڪندا اِس اَمير ٿي موريا قبولا
تڏهه فرمايو امير تنکي مهر و جوابا
ته سيکو تو تيجي اُن مٿا حڪومة ڪنا
تڏهه ڪي ڪريان آءُ اميرئي هيڪلو تنها
پن کوٽيا ڪه شخصي مصاحبن مٿا
موڪليا اُتهکي ملڪ شام واند
سو اچي رسيو اُڌر و شام ولايت کا
تڏهه اُلهي ستو ويتو بهر شهر ڪنا
خبر پيئي شام ۾ ته آيو حاڪم اميرا

تِنَ مِري آيا وَالِي کي ڪَڍِ جن لاءِ
تان وِيٺو آهي هيڪلو بندو اُت ڪا
اچي ڪَڍِ ٿا اشراف شهر جا اُڪا بر عزيزا
يا نياڻا ته دِجهن اُت کي امير جي ڪي آئي ڪاهُ
تان منع ڪياءِ ما کهن ورِي ما ڏنگاءَ
ته نڪر جي آهيو مٿي اُت کي ڪاهُ ڪا اصلَ
جيڪي هوءِ مال خراج جو طلب اُنهن ڏانهن
نه آئي ڏهو نڪي رخصت ڪرهو مڪاءِ
عاقبت تڪيو مٿن شهر شام جي ڪي ڏنيهِ ٽوڙا
نڪا ڏاءِ تنهن طعام اهل شام جو ڪي اصلَ
نڪي چارِياءِ ڪاهُ اِن جو تهجي وهٽ ڪا
پيو پرهيزگاري صالحن صحابن جي مومنا
جن مٿن حڪومت ٿي ڪيا اهڙي ته تقوي
سا ٻيا نان تنهنجي حڪايت نيڪيان سا پڻ سُڻيا
ته حضرة سلمان فارسي جو صحابن مٿا
سو هو امير ڪهه شام ولايت ڪنا
مقرر هوسن پنجه هزار درهم بيت المال مٿا

هو اجب

مواجب طريق هوا حضرت سلمان سندا رضي الله عنه
سيءِ وقتِ بيت المال منجها هو ڏيندو فقيرن کا ءُ
پاڻ جو ڏيندو هو حلي قوت کندو تا
مڻي کندو هو کپرا انَ جي ڏاسَ سندا
رات جو پاسن هيٺ پکڙيندو هو تن کا
ءِ جڏهن کڏهن پريندي هي بکري مواجِ منجها
تڏهن کهي کندو هو تنکي صدقو سندن ماءُ
ءِ منجها کُلن تن جي کندو هو جراب
جراب جيڪي بدو کي کي منجه سندي واءِ
سيءِ رکي ڇڏيندو هو پاڻ رب کري محفوظا
حڏهن تيندو هو وقت جنگ جو في سبيل الله
تڏهن جه ڪه مؤمن کي نه هوندو هو جراب
ڪي سانڌا رڻ نه هوندو هو گهنس همراهءُ
ته ڏيندو هو تنکي تهم کلن منجها ءُ
اپنر کنا رنا ءِ انهي منجه شامجي حڪومتا
تان ڏيه هيکري که شخص کتاي کا
پانياءِ که مرو رکي پاري کنا يا ءُ

ته نيئي لاهي ڪر مُهجي پيري ڪا ننا
تِنْ ڏِٺائِ حضرة سلمان کي منجهه بازارا
مَتِي هُئو ڪپڙا اُنَ جا موجِب عادتا
تِنْ پاتيا پهچي دِل ۾ ڪري ڪمانا
ته جُڪُسُ آهي پورهيت ڪو مزورن منجها
ڪِيَنِ سُڃاتا سلمان کي ته ڪو هي اميرا
چيائُس ته کڻ مُهجي پيري کي مٿي مزوريا
تڏهه حضرة سلمان کيو مٿي اُتي پيري ڪا
هليو وري اُن شخص سين همراهي ڪرڏانه
تان آيو آڏو شخص هيڪڙو ڏٺي ته مهندا
ته سُڃاتو سلمان کي ته هي حاڪم آهه
ته چيئي مالڪ کي پيري جي حقيقتا
تڏهه ڪري پيرن اُتي پيو ڪيا معذرتا
ته مون نه سُڃاتو انگي ڪر معاف مُنڪا
تان فرمايو سلمان جواب ۾ وري اُنهن ڪا
ته هل ته رسانيان پيري کي تهجي ڪرڏانه
جان ڪيا مالڪ پيري جي ڦماڻي وس ڏڏا

نه هانءِ ڇڏيو ميرڪي اِي والي اسانجھا
تان مُون نه ڇڏيا، مِيرڪي ڦيرايا، نيٺ ڪر ڏانه
پُوءِ ڇڏهه تنهن وقت وفات جو حضرة سلمان کا
تڏهه رُوڻ لڳو ڪين هيا، هت مُون تا
تن حاضرن پڇيو پيو وڏي صحابي کا رضي الله عنه
نه سبب رُوڻ تنهنجي جو اِي پيلا کهڙوا آهه
تا چيو سلمان جوابِ وڏي اُن کا
ته نه تو رُوان پر موت جي ڪي ڊرجيوا صلا
مگر رُوئن منهنجو آهي ادا اِن سببا
جن پول بدڻ من پڙي منهن حضرتا صلى الله عليه وآله وسلم
فرمايا، فضلس هيڏي نره مستڪا
نه جي يا، حضرت سلمان تن ته هوءِ منهن سان
منجهه ڏيه قيامت جي حاضر هرا ها
ڏسي ديدار اسانجو پيئي محظوظا
ته مال هميرج دني جو جو فاني في الحالا
نگرج ايهم جيئي نڪتس آءِ منجھا دنيا
اينئر هيئي وصيت منکي سندي رسول خدا

صلى الله عليه وآله وسلم

هيرَ ڏسان ٿو وَيتِ پڇي ڪنَ ٿي اَشياءَ
قَلَ ڏنان فلَ نان ٿولَ مٿ ڪِن اَهين مِلڪ مُقهَا
سَببَ تنهن ٿو ڏيرِجان آءِ اُن ڪنا
جِن مَتان ٿيان محرُوم آءِ ڪنا خِدمَةِ خضر
رَاوِي چوي جان بِهارڻ وَيتِ حَضرةِ سلمانا
تان سَندِ هِس ڪرَمنجَا هِي ٿول بِڪيا
ڪرُ وُضوءَ جو ۽ سفر وَماني ڪينا
عينُ چادرَ نکي هيڪڙي بيانُ مجي اَشياءَ
جي ٿو ڪ اهِرا ساڏا تما ماءُ
ڏسُوسچ صحابِي ۽ پرهيز تقوى
لا اِلٰهَ اِلا اللهُ مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللهِ صلى الله تعالىٰ عليه وآله وصحبه وسلم
سَا بُڇيانا جهم حِڪايت لِيکيانِ سائين سڀنجاهُ
رَاوِي ڪن ڪالِ جي هنيرِ رِوايتا
تهِ هِلا يو خَدَ نِفيتڪي حضرةِ عمر شاهَ رضي الله عنه
حَا تِڪم ڪري ڪم شهرِ جو مدِيني منجا
لِڪي ڏنائين فرمان هتم پاهِي پيارا
بڪتاءِ تيم مادِن ڏونه اهِري حقِيقتا

ته حضرت حذيفه يماني اچي تو آن ڏانهن
جيئو ڪيجاه تهجو اُهين سنڌيس خدمتا
هليو ورتي ڪيتا ننڪي حضرة حذيفه مدينا
حڏهه آيو اوڏڙو ته شهر کي ٻهرا
تڻ سڻي خبر حذيفه جي مارو نڪيا
اشراف اڪابر ڪوٺيا استقبال جي جهتا
جان اچن هلي هيج سان شهر کي ٻهرا
تان ڏٺاءِ حذيفه کي راڪب حمارا
جڙو اچي کوهر ڪڏهه ني صحابي صدقا
مٿس پڙهن آهين ملس جا ان جي قسما
وتي ويا حضرت حذيفه کي ڪيني شهر ڏانهن
ڏيکاريا ڪينس ماڙيءَ قصور ۽ حجري
ته ڪر منزل مڪان تن جن وڻي ٿو ڪاهه
تا ڏنيا جواب وري ماڙ نڪا
ته منکي مطلب نا آهڪو آهي ماڙين سان
مگر ڪر هو خدمت وهڻ جي ڍهوس ڪياه
پر ڪاه ڏجاه ڪڏه کي ميان حلال منجها

اِئين هُو ڏِيه کي واليءَ وِلايتَ
پُهتو وري مديني ڏانهن ڪن ڏٺن پيا آنا
خبر ڏسي اچن جي حضرت عمر کا رضي الله عنه
ته موٽيو مديني شهر ڏانهن حضرت حذيفا
تڏهه نڪتو حضرت عمر شهر کا مخفي طريقا رضي الله عنه
لِکي ويٺو وات تي نيت ڪري اِها
ته حضرت حذيفه اچي ڪهڙي حالم تو بهرا
ڪي آهي اڳي دستور تي ڪي ٿيو ڪو تفاوتا
جان لِکي ويٺو وات تي مخفي طريقا
تان اچي هليو حضرت حذيفه راڪب حمارا
متي دستور اڳي نه آهي ڪو بتر تفاوتا
متس اُهي ڪنديءَ اُت جي ڏاس تنها
تڏهه اُٿي ڪنڌ حضرت عمر يا ڪريائين حذيفه کا
ڏهايا نفلس ته تُت هڄتو آءٌ تهڄو ياد
تڏهه جيئو حضرت حذيفه حضرت عمر کي مهڏا
ته جڏهن ڏٺه تنهن کريا هي آءٌ ڪين ڏسان
ته ڏٺي سر هو ٿيان سر ترم ڪني سراهيا

سو

سُتُو آهِيم ڪَنا حَضرَتِ رَسُولَ هِيرِي طَرِيقا
تَه آهِي بَرُو مُؤمِنَن جو دَولَتِ دُنيا
ڪَرِي اُهڪَه مُؤمِنَن کي جِن ٿِيِ مَرِيضَن گا
وَقتِ ٿِيَن تَن گا جِن جِي مُضِرَ اَشيَا
سُڻِي خَبَرِ صالِحَن جِي ڪَرِ هُو اِقتِدا
حَدِّ ئِي تَڪَلُّف کِي ثُرُوتِم ڪَرِ هُو عِبَادَتا
تَه رَسُو رَحمَتَ کِي رَبَ جِي سَگِرِي شِتابا
سَا پُڄَايا ناسَتِي حِڪايَتَ لِکِيان سا پَنَ سَنجَاه
نا قِلِن حِڪايَتَ جو هِنيَرِ سُو نَقلا
تَه هِي عَادَتَ حَضرَتَ عُمَرَ جِي مَنجھ ڏِيهن خِلافَتا
جِن ڏِنهَ سِيوِيُ عَدلَ اِنصافَم هُوا ڪُندا رِيدا
ءُ رَاتِ جو مَنجھ ڪَرِيَن مَدِينِي جِي هوائي گُهندا
ڪَندا هُوا اَمر مَعرُوف جو نَهِي مُنڪَر گا
تَه ڪِنَ جو اَمِيرَ جو شَهرَ مِ رَاتِ جِي وَقتا
سُتُو نَه هُو ڪَارَنِ طَمَعَ جِي بَلڪِ اِنهَمَ لاءِ
تَه جِي ڏِسَن دَرِ ڪهِم جو اُپَنو اُوپَرا
تَه پُورِيَن اَنڪِي مَنان ٿِيِي گُذرَانا

۽ جي ڏسن وهٽر ڪي ڪجهو ويڙهو ٿئي ٻي ڏانهن
ته واري ٿي ڪي رهاڻيون نيئي مالڪ ڪا
۽ جي ڏسن ڪهڙ شخص کي ڪنڌ ڪم ڏبو ڏٺا
ته منع ڪرين ٿي ڪي وارين ونڪي ڪا
پوءِ ڏيتو ڏيهه هيڪري امير کي اهل مدينا
جن پٽ تي هوا لنڊي جليتي ويا ڄڪندا
تڏهه ٻجهيو مادن امير کي اي مهدار خلو جا
ڪُله نڪرنج ٻڪر وسل آسان حقيقتا
تا ٻچي وڃائي آهيم ٻڪري ٻيت المال صحا
تو نهارايان ٿمڪي جو ڏس حيو دار ا ۱۴
تڏهه مادن جيئو امير کي ورٽي ٻي اڪيا
ته تو خراب ڪيو تن امير کي جي تڏا تو ٻوا
ڪئو نه مونڪليو آن مار و نهارڻ لاءِ
تان فرمايو جواب حضرة عمر مارنگا
ته تجبر قيا منت ٻچائيدي ٻڪري جي من ڪنا
ته پڇندو خالق خلق جو پي ڪنا اصلا
اٿيئر هو خلد فهم حضرة عمر شاه رضي الله عنه

پوءِ

پوءِ جڏهن رحلت ڪيا، رب ڏي لڏي لوڏي ويا
تڏهن ڏٺو پٽ هن خواب ۾ هڪڙي طريقا
ته ڪر بندي آهين ڪنڌي ڇيل ڦٽي وڃي تجلا
تنهن ڇيو خواب ۾ ته وري پڇي پيءُ ڪنا
ته اي بابا ڪهه وڃي ٿڪر وڪر فرصت ڪا
تانجي حيڏهين تيڪو آهيان آءٌ دوزخ ڪنا
تڏهن وري پڇيو پيءُ ڪنان حضرت عبدالله
ته تون هوءِ دنيا ۾ ڪئون عادل عدالتا
تان چيئس امير جوان ۾ وري پٽ ڪا
ته اي پٽ وهاڻا منهنجي بيٺي دوزخ الڪا
ڪارڻ حساب رعيت جي وري ڪيا ڇيا
تون ڪئين ڪالري پڇيا سيڪا
تاڻان پڇيا منهنجي ڪنان پيري عورتا
جنهن ڪيو ظلم ڪوس منجهه ڏيهن خلقتا
پڇيائين من اتي انهن زال جي سببا
ته تو ڪهه ڄر لڌي نه ان جي پانهنجي يارا
ته هوند نه ڪيا ظلم هڏهم حيوانن اصلا

ٻُڌو ڳالهيون جي جا تيڏي منجهه هيتريون
سائين ڄاڻن آٿيءَ حڪايت لکيا سائين سنجا
ته هو شخص هيڪڙو منجهه حمص جي شهر
مو ڪليو هو حضرة عمر جنهن کي پاڻهي پيارا
حاڪم ڪري اُن شهر جو عمر سندس نام
جو سڪو نه ويٺو سعيد جو لکيو ڪتابا
هڏهه پوره ورهيه هيڪڙو تنهن جي حڪوما
تنهن لکي ڪتاب اُن ڏونهه حضرة عمر رضي الله عنه
ته مونڏي اچ اتي ميان وڃي مديني ڏانهه — زاده الله شرفاً وتعظيماً
ءِ آڻجه هم او پاڻس جيڪي هوئي موجود ا
منجها اڳواڻ بيت المال جي ڪيو هو مون جمعا
ٻوءِ جڏهه رسيو خط ٻي وٽ تنهن صحابي ڪا
تنهن نڪيو اتا پرندهم گڏجي مال متاع
جيڪي هو وٽس بيت المال منجها
ءِ پڻ ڪيا پاڻس ڪري وعلت ءِ پڻ جرابا
ءِ پڻ ٿانءِ ڪين جو پاڻهي ڪيا هم آهه
هڏهه آيو وٽ حضرة عمر جي منجهه مدينا

تن

تڏهن حضرت عمر جن ڪن امير معموما
تڏهن پڇيس پر مته ڪارڻ ڪهڙا زيدا
آئي تن عمر عنس ائي ادا مهجا پيا
جڪس مارڻ ان شهر جي نوٽس ٻڌا ڪين ڪينا
تڏهن ڏنا جواب حضرت عمر کي مهڏا رضي الله عنه
ته منکي نه رسيو اهڪ ڪوهر ڪڙان ڪنا
عين اسباب دنيا جا جيڪي اڪمن وٽ هوا
سي سڀ آهين محال مُن وٽ مري موجودا
تڏهن امير جنهن جواب نه اسباب ٿمو ڪهڙا ڏو
تا نڪيا لت آهيم هيڪڙي عيسو ڪرواه
پاڻي پيان جنهن منجها عين پيالو ماني لاڙو
جو تو آهيم پڌ و ڪو جنهن جو جو هڪيو حاضر آه
انهان وادو من ڪن ناه هذهم ڪو اشيا
تڏهن فرمايو فضلس حضرت عمر شاه رضي الله عنه
ته اهر و مردان شهر هڏهم نه هوا صلة
جو جاري ٿو ڪنه رهنڙ کي موڪلي هيڏا
شال مقرر ٿي ان ني ڪو اهرو اميرا ٠

جو قتل ڪري في النار جيڪي گهڻن مها
ءِ خراب ڪرين ظلمن جي ماٺ ڪن مهڏا
ڏسي حڙن ان شخص جو ڪي حضرت عمر بد دعا
تحر حق ان مارڻ جي جيئي اي لفظا
پوءِ امير ڪرايو مست قلم ۾ ان ڪاغذا
پوءِ لکيا فرمان تنو انهيءَ شخص لاءِ
بابت حڪومت ان شهر جي ٻيو مرتبا
تا نه چيو ان حاڪم وري امير ڪا
تڪر معاف ٿئي خالص لاءِ خدا جل جلاله
مڪر تڪليف مون اتي سنڌي حڪومتا
جن جيئن ڏٺو هيڪري لفظ اخذ الله جل جلاله
ڏٺائين حڪومت جي ڪهڙي نصراني گا
دبر ٿيون دربي ڪني ڪنان مالڪ ملڪنا
تنان وڃائيم سبب ان جي قيامت ڏيهان
جڏهن سڀ اي ڪالري حضرت عمر شاه رضي الله عنه
تن رنا مدت ڪيتري خالق جي خوفا جل جلاله
پوءِ عفو ڪري انکي موڪل ڏنا ڪرڙانه

جڏهن وڃي ڪري پهچي اُهو صحابي صدقا رضي الله عنه
تن موڪليو امير مارو ئنگي ڏيئي سَو دينار نيا
ته وڃي اُن شخص جي ڪر چڪاس اها
ته ڪي آهين حاضر ڪرم ملڪ مال متاع
ڪ آهي غريب نڪن "محض مسڪينا
جي ڏيئي مسڪين" انکي غريبن ڦيما
ته ڏجهس بي سَو دينارن جو ڏيئي خرچ لاءِ
ڏوجان مار ذڪر اُن صحابي صدقا
تري ڏيه ڪناءِ جار يب جان ڪري نگا
تان ڏيهان ڏناءِ روزو ۽ راتيان عبادتا
ڪاڏاءِ يتي نڪي هيڪري ڪڏن ڪيو تيار
تڏهن ڏناءِ ڏيه ٽرپ دينار صحابي گا
جڏهن صحابي ڏٺو سو نڪي اُن شخص جي هٿا
ترت رناءِ رت ورتو بنجھ اپار ٢١
ڇيش مارن امير جي روتن جو سبا
تا ڇنباءِ انکي هيري پر جوابا
ته مون صحبت ڪئي حضرت رسول سرمايه محمد شاه

صلی اللہ علیہ وآلہ وسلم

اسان نکر جي سون هٿڙم ٻي آهي پوکا
ڪاشکي جي نه ڏنو هو مونکي حضرة عمرا رضي الله عنه
ته هوند نه ٿيس هٿڙيم ڪرفتا دستون سان
ٻي جي ڪڍا، قميص هيڪڙو ٻکن ٻرانا
ڦاري ڪيا، تهڪي ڪنيترا ٽڪرا
ٽکر ٽکر م ان جي ٻڌا، ڊينار ڪا
ڪهم ڪنان ڪهم توڙا ٻڌا، هتن سان
ڏنان صحابي فقيرنکي في سبيل الله
نه جڏا، ڪو هيڪڙوپان وٽ ٿي منجا
ٻوءِ ڪڍس ڪسم هيڪڙي حضرة عمرشاه
ته ٻڇيس ٻرم دنا ٻيئرن حقيقتا
ته ڪانه ڪي ڊينار سون سندا
تانجي رکيم وٽ رب پهجي امانت طريقا
ته واري ڏيم ڏيه قيامت جي تا تب سڏ ڦنا
ڏسو نُر هُد صحابن جا رياضت تقوى
سا ڪجاان ٻوڌي حڪايت لکيان سائين سنجا
حضرة عبد الله پٽ عروه جو ڪري روايتا

ته جانبي

ته جانبي ته هي عمر بن عبدالعزيز کي حکومتا
ناسي کندو هو کنرا قيمتي ترهن يا کنرا
جرندو هو متي کوڙي عربي بيٺو سوارا
پوء وکياء کوڙو کندي ء بيا بن اشياء
بن وڻه هزار درهم ء کياء تصدقا
نه حيثاء هنهم کو درهمن مسحا
پوء حبثه سوامير تيو عادل عدالتا
والي شيو وقت خو صاحب حکومتا
تن بي حياء ڏيه هيکري خطبو خلق کا
وعظ وصيت تهم تي کياء بيانا
تهڙجي هوا کبرا مڙس حاضر جنهم انا
قيمت تن کپڙن جي هوا تيه درم پورا
پوء جيو شخص هيکري عمر بن عبدالعزيز کا
ته اي امير مومنين جا سکو ترا سهڻيا ور
تو مهد هوء خلافت کنا کندو بيس ڏا
ههن جرندو هوء متي کوڙي عربي آسا
هي جيڏي اسباب مڙئي گادن کيا بلاو

تڏهن چيائين جهڙو جواب ورجي سائل کا
ته مارُو آرزو هيڪڙي جڏهن ٿيئي تماما
تڏهن ڪري طلب ٻئي جي ورڪي نه ڪنا
ڪي واڌو نعمت ٿيئي آڪُونِ ڪنا
حرص نه لهيس هٿيم نڪي ڪري ڪفايتا
آءِ اين هوس طلبم سندي حڪومتا
تڏهن ٻيم وسوسو دلم ته پريم خلافتا
سائين مرادمن جي جڏهن ٿي ميسرا
خليفو تنهن خلقجو ڪنون اڪبر اعلى
ٿاپي نه آهي درجو دنيا جو مٿاهم انها
تڏهن ٿيهي مُهنجي قلبم آرزو سندي عقبى
ته هان بادشاهي آخرت جي ٿئي من نصيبا
بهشت باغ نعمت حور قصورا
اوءِ تان نه ٿين هٿم برابر لذتن دنيا
ڪارڻ انهن جيڏيم ڪني ترڪ هن پاڪيرا
ڏسو هڏ صالح نيت نيڪنا
ڪرمو تقوى آهين موجبات ترها

ساڳيانان ڏهم حڪايت ليکيان سائين سنيچا
چوي ابو عبدالله نالي باٻوتن مشد ادا
ٻيچ ڏٺم حضرة عثمان کي جو پٽ عفان رضي الله عنه
جن تي ڇيا وعظ مارنکي چڙهي منبر تا
تهر جو هو نيو هن لنکن اڻي حضرة عثمان رضي الله عنه
قيمت هئي تنهجي چار درهم نيو را
هو امير نڪن غني صاحب دولتا
بانان هنش باقي بيجد اپارا ⁂
پر نه هوا ايثار بيدا تنکي تهجد ويرا
پاڻي کر ويري هوا سانيدا وضوء کا
فرمائيندا هوا انضلس وري حاضر نکاه
نه اين نه ثا جاکاي بانن کي ادا ان سعيا
ته متان ڇيڻ نندري تين بي قرارا
عتاب کري سبب ان جي وري رب منا
سنکه جي خفوت هوا کندا تماما
۽ هميشه سن بيت نقل جي صائم الدهر هوا
پٽ پرنند هو حضرة عثمان قرآن کي مصحف متا

تڏهن چيئون حاضرن جواب ۾ امير کي هن ترها
ته جڏهن انگي آهي ياد قرآن اي امير مومنن جا
تڏهن پڙهڪو ناظرا ڏسي مصحف ڪا
تان فرمايائ جواب ۾ وري تنکي مهڙا
ته آهي مصحف فرمان رب جو شڪو ڏٺو سهيا
ڏسا قانهنم امر ٿهي صاحب جا
ته ڏليس رڳا ياد تنکي سادي صدق منجها
انبر هٿي عادت سندي حضرت عثمان جا رضي الله عنه
جوڙي راوي ته جڏهن پيئو حضرة عثمان شهيد رضي الله عنه
تن ڏٺون اپ پڙهي ته ٿاڦ جي پڙا قا
سا پڇانان ائگا هم حکايت ٻيکيان سائن سنڀاه
ابو عبيدة صحابي جو مبشرن منجها ه
سو هو امير شام جو والي ولا تا ۽
منجهه خلافت سندي حضرة عمر شاه رضي الله عنه
تا اچان ڏو ڪڏهن حضرة عمر پڻ شام ڏانهن
ڪارن استقبال ٿهي آيا ماڻهو شام سندا
تڏهن پڇيو امير تنکي ته ڪٿي ابو عبيدة آه

جاڏهو

جان هو اِن ڪالِهِ تان آيو ابو عبيدا رضي الله عنه
جڏهن آيو اُت پي منجهه خدمت اميرا
آچي سلام ڏِنا امير کي پيچي سُهد منجها
پا ڪر وِجي ڪڍيُون امير کي ڪئي تعظيما
وري آيو حضرة عمر کي پهچي ڪر ڏانه /
حبذه الٽو امير ڪرم سنڌي ابو عبيدا رضي الله عنه
تن جان نهارئو امير ڪر ڏانه سنڌي صحابنا
تان ڏِٺا ڪرم اسبءِ سيفاهُ
پن بدن اُنجو ما کهم هو موجودا ، ،
سِواءِ اِن ٽولن جي نهو ڪڏهم ڪو اشياءُ
ڏٺءِ جيئو حضرة عمر وري ابو عبيدة ڪا
ته ڪئه نر ڪه تن ڪوم ڪي قدر مال مناع
تا عجيا جياءِ جوابم وري حضرة عمر ڪا رضي الله عنه
ته هي قدر مُنکي قبر سي اپٽرو ڪافي آهه
حياتي سي دنيا جي ڪنڌو ڪفايتا
احتياج نه آهيم دنيا جو هڏهم ڪو اصلا ،
مون پجانا ڪه ڪنڌي منکي دولت دنيا

ءِ هُونِدِيُ هُيُ حَضرَة ابُو عُبيدَة جِي عَادَت اِهَا
جنِ چُوندُ وَهُو كَاشِكي تَه جِي بِكري هُوس رَضِيَ اللهُ عَنهُ
كَ هِيُ كَا ڏَاءُ مُنِكي تَه چُٽس حِسَابَ عَذَابَا
ڏسُو صِفتَ صَحابن جِيُ اءِ مُؤمِن مَهَاتَا
تَه كِهِيَر هُون خَوَفَ قلبَمِ سَندُ وَخَالِق خُدا جل جلاله
كَرُ هُو پِيَرُوِيُ تِن جِي تَه چُٽُو عَذَابَا
اِيُ نَفسَ نَا اهَل كَرُ نَظَر نَصِيحَتَا
ڇڏِ اَرزُو نَفسَ جِي كَڍِيُ قَلبَ كَا
اَخلاقَ جِي صَحابن جَا سِيُ سَپ پرِ سَفَرَاءُ
اِيُ اللهَ مُهجَا مَن ڏَنِيُ رَاحِم رَحِيمَا جل شانه
كَرُ نَظَر رَحمَت جُو سِ پَاهِيُ كَرَمَا
لَڏَائِي دُنِيَا مَجَا سِ كَلِمَ مُبَارَكَا

صلى الله عليه وعلى آله وصحبه وبارك وسلم
لا اله الا الله محمد رسول الله

بَاب بَيَرهَمُ عَورتن جِي زُهد جُو كَريم بِيَانَا
سَا پَچَانَا بَارهِم حِكَايَت اِينكيَان سَاپُن سُنجَاهُ
اِيهِي

آهي حديث شريف ۾ حضرت رسول ڪنا صلي الله عليه وآله وسلم
ته ڏٺم رات معراج هيڪڙي حجاب ڪا
جو هو پردو ياقوت جو سفرو ڪنون سرخا
اندر تهن حجاب جي هوا لڳا ترئي خيما
جي ترئي تنبوءَ هوا آهي موتي جي قسما
تڏهن پڇيم حضرت جبرئيل کي تن جي حقيقتا
ته هي تنبوءَ آهين ڪهڙا آهين ڪن لاءِ
تان ڏنون جواب جهنم وري ملڪ منهنجا
رضي الله عنها ته هيڪڙو آهي بي بي مريم جو تنبو تن منجها
جا ڌي عمران جي حضرة عيسى جي ماءُ عليهما السلام
رضي الله عنها ٻيو آهي ڪارڻ بي بي آسيه جي جا عورت فرعونا
رضي الله عنها ٽريو آهي تنبو تن منجها سندو بي بي خديجة ڪبرى
جا ڌي خويلد جي حرم حضرتا صلي الله عليه وآله وصحبه وسلم
هي پڻ ٻيئي ٻئي هوندي حرم حضرتا صلي الله عليه وآله وسلم
منجهه ڏينهن قيامت جي ريهم شڪ نشبها
ڏسو ڏيئي ٻنهين جي ميان مومنان رضي الله عنه
سا ڳڃانا پٽرهم حڪايت ٻڪيان سائين سنجاه

عبدالرحيم

ته هيئي عورت هيڪري اُم اسنه جهجو نامُ
سڪوڙي صالحة سا وليا بين مٿخا
ڏِٺو مارن تنکي بيٺو مڪنائي پيرا
جن ٿي وئي مڪي مشرف ڪا مدني مطهر ذاته — زاده الله شرفا وتعظيما
نڪو همراهه سائس وانگر رهبر رفيقا
نڪو وهٽ سائس جريي جو نڪا سمر سناءِ
نڪي ڪينڊو ڪينس ڪهه ڏٺو ڪنڌهم ته ڊيرا
تڏهه پڇيو مارن ٻيبي کي ڪنا اِن حالا
تا انجيا جوابم ورئي بچن وارن ڪا
ته قصد ڪري ڏيئر هيڪري نڪس حج ڏانهه
ته اچي واقع ٿيس ترمجت سنخيه صحرا
نه ڏٺمرات هڌهم ڪو پاڻي جو اثرا
پاڻي نه ليئي مونهم جان ڪيم وٽ وڏا
تڏهه ٿيس نا اُميد ڪين آ حياتي ڪنا
يقين ٿيم قلبم ته آيو موت مٿا
تڏهه ڪيم مٿو مٿهتم ساري ڏِٺو نه سماءُ
تان ٻڌم آواز اوچتو صيحي ڪنا هواءِ

جان

جَان نِهَارِ ٿُمُ تَان ٽُڪُرُو آهي يَاقُوت مَنجَها
جِنْ لَڙ ڪيو زَنجِيرتِ مِراحِي ٿيو اين ڪَنَا
زَنجِيرُ آهي سو نهثون تيجيي سُونَ منجَهاءُ
تَانجَان آيو اُوڌَرو مُنهجي وَات ڪَنَاءُ
تَڏهه ڏيتِي اُنَ ڪُوزي مَنجَها پيتم پَاڻِي ڪَنَاءُ
نَڪئم ڪو ٿول اهڙو اڳي اُنَ ڪَنَاءُ
نَڪو تَڏائيم نَڪو لَذَت جي پَارَا
پُڇَانَان پين ته پَاڻِي جي لَتُم احتياج اصلا
تيلانه هلڌن مُسَافِر تم آءٌ هيڪلو تنها
نَڪي پيان پَاڻِي ڪي نَڪي کيان طعاما
ڏِسو همت عورتنڪي ڏيني ڏانارا جل شانه
سَا پُڇانا جو ڌهم حڪايت ليڪيان سا پن سنجاه
ته هو بني اسرائيلنم هيڪڙو منا فقا .
جو نهجي صالحه هيئي مومنة موحدا عبد الرحم
صَائم الدّهر هيئي سا سدا همشاءُ
ڏينهان روزو نفل جو راتيان عبادتا
هميشه ته عورت جو هوئي وظيفاءُ

جن اسم يا واحد جو پڙهندي هيئي پرت منجها
ڏسي حقيقت تنهجي شوهر شريراءُ
ڏو هليو وت يارن جي منافق هوا
بيان كياءِ تنهن مهري جي ماهيتا
ته جو نه شخص جي كريتي هي كمرا
ڏهو مصلحت كا جن ٿيني سا دفعا
تڏهه مري منافقن ماكهم ڏنس جوابا
ته آهي مصلحت انهم جن تنهنجو رت جو را
يارتي جيڙو تهم كر آنش آزادا
پوءِ وچ تن وڃي عورتكي منجهه ته ستورا
ته جيئي رهي ان مشتقت كسنا
تڏهه مرس ماكهم تيار كيو ترت تنورا
ترتي ڏنه بارناءِ اتي تهم جيڙ سكا
پوءِ كوٺي يارنكي كياءِ پانس همراه
تن آهي حياءِ عورتكي لاهيج شرما
ته تن پير وظيفو يا واحد جو سدا اهينئا
آهي ونت ته واحد سچي سڪ منجها

ته كو

ته ڪرڻ هن تنهنجو مر ولي واحد جو نام جل جلاله
تڏهه بدي سندرو تجين جيو عورة مها
بسم الله الرحمن الرحيم يا دليل المتحيرين
ويا غياث المستغيثين اهرا الفاظا
پوءِ ويهي تنهنجوم ساسڪوري صحيا
تڏهه تڪرو يوترا ۽ مه سندو تنهنجو را
اچيا ۽ ان مردڪي ته جيته ان شر ڪنا
پوءِ حبڏه ان ڪالڪي نزي ڏيه گذريا
تڏه ابتيا ۽ مه تنهنجو خبر لهن لا
تان ڏٺا عورت کي سالم سلا متا
ايتي تري نماز ڪي س ڪيئي نيا ا
تڏه ڏسي ان حالڪي تعجب پيا
جيڏي دعا دل جي مومن هي ٿيا .
تنهنجو زهد عورت ته جيڏا ڪيا
سا پڇانا پنهنجو حڪايت ٻنکيان سا ٻن سيتا ه
راوي ڪن ڪالجي مهري حڪايتا
ته ويتي رابعه کي حبڏه بتو وقت وفاتا

تَڏهِ مالِڪُ پُٽُرُ دِينارَ رجوعِ رياحُ پُٽُرُ قيسا رضي الله عنهما
بيُءِ آيا وقتِ بيبي جي ڪرڻ لهڻ لاءِ
پُڇيائين بيبي کي ورڙاءِ خبرا
ته بي هوشي آن تِي آهي گهاري لاءِ
تانجي بيهوشي ٿئين آءُ عصيان سببا
پيئو ڳچاءِ پاڇي مرانجِ منجها
تَڏهِ جيئو ورئي ولين بيبي ڪنا
ته ڪهڙو قولُ جي تهجي رُوحِ کي آهي اشتها
جي نه آهيم ڪا سدبي نکر مغفرتا
ته ڪهڙو گناهه مونجا اگر عفو ڪندو خدا جل جلاله
تَڏهِ ترڙ مرِ تبو ٿن پُڇيائين بيبي کا رضي الله عنها
ته ڪا آرزو ٿوکي آهي منجهه دنيا
تانجي منجهه آرزوءِ ان جي مُنکي ترڻيه ورهِ ڪندرفا
نه کيان ڪارڪهيڪري ڪي لذت لاءِ
پر هيبي نڪا ذيم هڏيم ڪارڪسا
تَڏهِ ڪيو مالڪ دلري نڪرفي الحالا
ته منجهه تهري ناهڪا باغات اصلا

منجها

مَنجهان ڪارڻ اَنيان وڃي بيٺي لاءِ
پرانهن ڪالهه مالڪ آيو ان هنڌ ا
پاڻي پيا ڪَريان وڃي بيٺي لاءِ
تان ڏٺائين اوچتو هيڪڙي ڪانگ ڪا
مَنجهه چهنب چهٽي هو سنگهه ڪار ڪنا
اڏامندو ٿي آيو هليو منجهه هوا
جيڪي مالڪ پئي ڏينار هو سڳوري سهيا
ته اِتي ڪانگ کڻي ويو سنگهه مون متا
مون جتي ويٺو ته ڪنا ڏٺي مون هوا
جان نهاريان نظر ڪري ويٺي سنگهه ڏانهه
تان مون نه ڏٺو ڪڏهن هو وڃي اُن ڪنا
ولي آيس وت بيٺي جي ڪئي تهه ڪا
جيڪو مون اچي جاءِ ان تي اي سڳوري ڏٺا.
الهيم آدر تهجي پٽ بي هان اجا
وٽي ڪا خوشي ان ڪئي تهه ڪا
تنهن پڇي بيٺي سنگهه جي حقيقت مون کنا
قصو ڪري سچو پي سڻايم بيٺي ڪا

نڌه ڇيا، ڇتو مٺڪي وري ٻيٻي مهدا
ته ڪيٿي ڪيان اي ڪارڪ اي مالڪ سکورا
ڪوڃيانان ڪانکه آندي سي آهين ڪئا
ڪي ڪنا باغ ظالم جي ڪي دري مظلوما
مالڪ ڇوي ته نه ڪاڏا ڪارڪ اصلا
نڙيه دره ڪذا ريا منجهه انهم اشتها
پوءِ ڇيا حاضر ڪي ته اٿيو من وتا
ڇڏهوم ته آءٌ ڪرابن خلاهن ويترا
ٻن قاصد رب جي جو آيو من ڏانه
يعني ملڪ الموت من ڏونه ايوي آره
شيخ ڇوته نڪشن آءٌ روئي ٻيٻي وتا
تان ٻدم آواز غيب جو صحي ڪتر منجها
يا ايتها النفس المطمئنة ارجعي الى ربك
راضية مرضية اهرا الفاظا
ٻتي انا آواز جت جان اٿيوس درڪا
تان منهن ڏٿيم ماڪهم پئي سعدي منجا
سنهو نهد عورتن جا ميان موٺمان

ساڃاڻا

ساڃاڻان سوُرهم حڪايت ليکيان ساڻ سنڀا

هئي عورت هيڪڙي زبيدة جنهجو نامُ

جوءِ هارون رشيد جي سڪوڙي صحيا

سا ٻيئي هئي ڏيه هيڪڙي ڀهي ڪرمنجا

تي ڏنا ءِ ڦني وارنڪي ظاهر زينت لاءِ

تان پيهي آيو اوچتو ڪوڪو غلامُ

جو هو ملڪ سنڌ ٻيئي زرخريدن منجها

تڏهن لي زبيدة ڏڪيو ڪيئي وارنگا

ڀڃيا ءِ پرندهم ورئي ڪولي ڪا *

ته ڪي تو ڏنا وار مهجا ثابت صحيحا

تان انه جيڪو ڪولي جيتو ٻيئي ڪا

تڏهن زبيدة امرُ ڪيو ورئي ڪه باني کا

ته ڪوٺي اءِ اُحجا سنڪي وصت ڪر تنگا

وٺيءِ ڪولي ٽرتم حجامن آندا

جيتو ٻيئي ٿهڪي ته ڪوڙ مهجي مٿي کا

تڏهن مارن ٻيئو ما ڪهم ته اسان سب سلاءِ

تا ٻچي جي وار نظر نا محرم جي آئيا

سيءَ نڪرجن منکين ڪوڙها آهين پيدا
ڏسو تقواءِ عورتن جي ميان مؤمناه
سا ٻڌايان سترهين حڪايت نيڪيان سان ڇنجاه
ته حضرت عيسىٰ سوال ڪيو ڏونهن رب جي درگاه
ڪي رب اريني صديقا من اصدقائك اهڙي طريقا
ڏيکاري ڏيکار هيم ڏيه ڏيئي ڪو صديقن منجها
جي صادق سچا تها آهين ڪو لاغلاما
تڏهه آئي امر ڪيو هيئن ڪي حضرت عيسىٰ عليه السلام
ته نڪري وڃ هيءَ تي تماشي ڏسڻ لاءِ
ته ڪٺ جي توکي هيڪڙو صديق صديقن منجها
موجب فرمودي رب جي نڪتو تهم نرڏانه
تان ڏٺا عورت هيڪڙي پيري عجوزا
هٿ پير نه هوا جهڪي نه ڪي اکي اصلا
مرض هوس جزامي ڪتون سترائون سختا
مٿس ما ڪوڙين مکين جا آهي ڪوڙ رستيا
پرحوت ان حال ۾ حمد حڪيم کا جل جلاله
الحمد لله على نعمه واحسانه اهڙي طريقا

عليه السلام

پيي

پسي حال اُن جو پيو عجب تنهن حضرت عيسىٰ عليه السلام
اُو ڏٺو اچي ته عورت کي ٻچا ۽ پانا
ته اي عورت توکي نه آهين پير ۽ هٿڙا
نڪي اکي ڏسن جيا ۽ چلن سڀ چڪا
مرض توکي مات ڪيو ۽ ڏکن ڏار مُڪا
تات ڪهڙي نعمت ڪري ڪهڙو شڪرانا
تڏهه چيو عورت جواب وريي مُن مهڏا
ته اي ڏٺا ڏين جا خاصا روح الله عليه السلام
قلب سليم منکي اکي ڪيو عطا جل شانهٗ
يقين آهيم جنهن ڪري سند ۽ وحدانيتا
۽ ڏنائيم حب اهڙي جا ڪري ذڪر خدا جله جلد
سدا اوڳاڻت واحد کي ڪري حمد ثناء
تڏهه چيو پيغمبر ته کي وريي پيهارا ۽
ته ڪير ڪري خدمت تهجي تنهن هن صحرا
تو تان آهي هيڪلي نڪو ما ڏو مهڏا ۽
تا ڪي ڪري پرورش مهجي اهو بادشاه
جنهن آسمان زمين آهين اُپايا جل شانهٗ

تڏهه ٻچيو عورتکي ترُ مرتبو حضرة عيشي عليه السلام
ته ڪو آهي ڪم ڪار تهنجو من جي مرادا
تا ٻچي آهيم حاجت هيڪري منجهم سريرا
جن آهيم ڏيري هيڪري دار دنيا
جا ڪري خدمت منهجي منجهه هن صحراءِ
پاڻيان سا دفع ٿئي ته جيئان وڃو سنئا
آهيم ڪونه قلب کا ٿئيم آرام ان سببا
لهن لاڳا پاڌي جا ٿيان خالص لاءِ خدا جل جلاله
پوءِ موڪلائي منزل ڏٺي ورڻ جان حضرة عيسى عليه السلام
تان ڏٺاءِ سيٺه هيڪڙو وڃم واپارا
جو مارڻ ڏيئي ته عورت جي اُتي ويٺو ڳاءِ
ڏٺي ته سيٺه کي جيئو حضرة عيشي عليه السلام
ته پُڇيئي ٿي ته پري عورت جي من جي مرادا
سُڻي ڳالهه صالحن جي هنو هيءِ سان
آهي مقصد مرادن جي مهلي محبوبا صلي الله عليه وآله وسلم
بيو مرڻ ڏيي دشمن ان جو جيڪي ماسوي
بيو همت عالي تن جي ڏني جيڏ ڏوا

سا ٻجيا نال

سمايانان ادهم حڪايت لکيان سائين سنجا
ته ابو حفص حسن بصري ابن مصري ذوالنونا
بئي گڏجي آئيا بي بي رابعه مهدا
تان ويٺو ڏٺا بيبي کي سڀئي کنڌي درياء
جوڙ هوا گرهيڪر وسو ڪکن منجا
کنڌا اُنا هوا تهم چاليه وره سڄا
حڪڙو مونا اِئي بئي ولي بيبي رابعه ونا
نڊه کوناائي کو لنکي بيبي جي جياء مها
ته کونه جڏمه گرهو بيبي جي منجاء صدقا
کوه جيڏ نوا هيبان تم کني بيبي کا
نڊه وئا وت بيبي جي سنڌسي بانان
جياءِ ته اِي سرداراسا هجي سکوڙي سڀنجا
گڏ تهجو ککن جو تهکي درسن نه آره
آهي خوف ڊرون جو تمتان کني ايڏا
جي ڏي موکل ته کر جو تيم وڃي ٿو لاءِ
تان عيانان کي منت جي ڏناءِ رخصتا
بانن آچي جونز جرو کو بيبي لاءِ جماعه

دَرَ وَڏا ٿيا تهم محڪم مضبوطا
پيئي آئي تهم جيڏي ويڙان ڪا
جڏهن پيئي راتڙي ٿيئو وقت عشاءِ
تن تاريءَ ڏيئي ۽ ڪيا ڪر محفوظا
پڙهه پڄاڻان اُن پنهنجو پيئي دَرَ ڪا
تن ڪيا فڪر دل ۾ هي آئي خيالا
ته ڏيهاڻي هن ڪر ڪي هي آهي احتياجا
جن پوري دَرَ رات جو آيت جي ڏيهان
پوءِ جيئو پيئي تڏهن ظاهر زبانا
تڏهن ڪم پيئي مون ڪنا رات روز مرا
آخر جيڏي اُن ڪر ڪي ويئي ويڙان ڏانهن
رات سڄي ڏونهن ويئي پيئي ڪا
ڪنا خوف خالق جي ائي ڪنيا فرنيا
ابتدا هند عورتن جا سنهو مومنان
سا پڄاڻان اُن تهم حڪايت لکيان سائين سنهجا
راوي ڪن روايت جا هنير سي نقلا
ته هيئي عورت هيڪڙي سنجرا ڪي زمانا عليه السلام

صالح زاهد سڀ پر عابد عبادتا
سانگي ڏنهه هيڪڙي پڻ ڪري ڪنا
تان ڏٺا پني پڻ هيڪڙو جوانا
جو ٿي آيو پٽيم هليو هيج منجها
ڏٺي ته شخص ڪي وري هلي عورت سا
پانياءِ ڪهڙ ڪم پانهجي وڃي وات ٿا
جان ٻهارياءِ ٻوءِ تي ڪجهه مدت پڇيانا
تان پڻ ايئوان ماکم آهي او جوانا
تڏهه پڇياءِ ان مرد کي منو ڪري ڪالا
ته آهي تن پٽيءِ مهجي ڪارڻ ڳجهاريلا
تڏهه ڏنون جواب جوان انکي وري هي مهڏا
ته هي منجهه محبت تهجي وڃ يان وسا
جليان حلال نه ڏئي وڃو من مفتونا
تيڏنه پٽيم تهجي تو نيزان تو پٽيا
تڏهه عورت پڇيو انکي وري ٻيهارا
ته تو ڏٺو ڪهڙو مهجي اندامن منجها
عاشق ٿيئي سبب جهجي سوپيو من سدا

تانجي ڏٺيم اڳي ٿُهجي هيڪري وقتا
تن ڏسندي هم دل منهجي وڃي مُن وسا
جنهن سُٺي عورت ٻئي ڳالهه نه جوان ڪنا
تن مونکي هلي ڪر ڏونگر وري اُن هنڌ ١
آئي ڪر منهجي اُٻاري جوان ڪا ؟
تا ابي اڪين جا ڳڊي اڪين منجها
وڃا طبا خم ڏنا پاڻي پهجي ڪا
ته نيڻي ڏيئي ٿهڪي جو متي در آبو ١٨
عجيا جني زبانس ههڙا الفاظا
ته جي اڳي منهجي آئي منجهه نظر نامحرما
سي منجهه مُنهجي متو نڪر جن آصلا
وڃي آئي ٻاڻي طبا خکي جوان اڪثا
جان ڏسي جوان نظر ڪني طباخ منجهارا
تان تا ابي اڪين جا آهين منجهس رکيا
پيو ورقو جوان پرم تڏهه پيو لنون مغموما
اُتي هليو حيران تي ورقي ڪر ڏانه
ٻئي ڏينهه جان آيو وري جوا نا ؟

مني

مٽي درڪران جي خبر لهڻ لاءِ ﷺ
تان مارڻان جو ليم ڏٺا پيرا
جن تي ڏوڙن نڪرن منجا انسوسا
پڇيا سبب روڻن جو دري تن کا
تان ڏنون جواب جوانکي حاضرن اڪيا
ته هيءَ عورت هيڪري حيڻن منجهه هن جاءِ
سانکي ٿي ڳال ڪم ڪهڙي پڇي ڪرڻ منجها
تان اوچتو منجهه اکين انجي پيو نظر نامحرما
تنهه ڪڍي ڏنا تهڪي بيءَ اکي مه منجا
سا عورت اڄ ڪنڌ ري رسي رحمتا
ڏسو تقوى عورتن جي ميان مومنان
سا پڇانان ويهه حڪايت نيڪيان سا پڻ سڻجا
اکجي راوين ڪنا اهري حڪايتا
ته جڏهه نمرود ويڌو آزار حضرت ابراهيم کا عليه السلام
تڏهن هيءَ ڌيءَ هيڪري سندي نمرودا عليه اللعنة
نالو تهجو رحيمه هو ڪين جيئو رعيا رضي الله عنها
هيءَ ماري تهجي ڪنون بلند وبالا

جر قتل ماري تي ڪنڌي هئي نظر ا
پوءِ ان ڏينهن جان چري ماريئي مستا
تان ڏٺا ءِ آتش حضرت ابراهيم کا عليه السلام
تان اتي ٿي پيا ءِ نهار ڪي سالم صحيحا
جان نهارئا ءِ نظر ڪئي تان ڏٺا ءِ باغ بستانا
جو ذاري حضرت ابراهيم جي آهي باغاتا
رنگا رنگ سبزا درخت موچارا
پکي تن وڻن ڪن ڪئي آواز الحانا
ڪبوتر ۽ قمري بلبلون ۽ طوطيا
ڪيئي وهن پائي جي انن وڻن جي وچا
تن ڏسي ان حالت تي ٿي حيرت حيرانا
ڪيا ءِ نمرود لعين ڦري في الحال
ته پوءِ معجزو ڪري خدائي جي دعوى — شر ذالک نعوذ بالله منه
۽ قدرت ناهس ائين هڏهن ڪا اصلا
جن ماري ڪي هيڪري ڪري هلاڪا
ته اهي خالق خلقيو عالمن الله جل شانه
جو رب آهي حضرت ابراهيم عليه السلام جو مولو موجود ا
ڪري

ڪري بي تصور دل ۾ اُلٽي ماري متا
هلي آئي هيڪلي اُنهن آر آر ڏانهه
سڏ ڪياءِ حضرت ابراهيم کي ته اي خليل خدا جا عليه السلام
ته تو سوا ٻي شخص کي ڪو اجازو نه آهه
جن اچي هن ماڳ ۾ جتي ٿهي جاءِ؟
تڏهن حضرت ابراهيم جواب چيئوءِ مهڙا
ته جهڪي قلب آهي الله ڏنو نه سچو يقينا
آهي اجازو تنهنکي او هوند و سالم سليما
ترينه ٿيندو هِن هِم تفاوت آتش عذابا
تڏهن ڏٺي نمرود جي چيا هي لفظا؟
ته اي رب مهجا رحيم ڏني صاحب سباجا
من اندر ايمان تو ڪري وسهي ويا ها
تڏهن حضرت ابراهيم اُنکي چيو ته هاڻي اندر آءُ
تن هلي رحيمه باه ڏٺو نه ڪنهن شوق منجها
پو ڏسيئو جيئن ظاهر ٿي ڪياءِ انديشا
تن حضرت ابراهيم ڏنس دلبر دلاسا
ته مون جي درج درٻ باهه جي پوءِ تن سڀ منجها

تان اوچتو ئي آواز پيو ناگهه غيب منجها
يا نار احفظ امنيءَ ابير پيو امنا
تراهي آتش مڱج ايذاء تن منهجي باني گا
پوءِ آئي هلي عورت سا منجهه جيري جيا
جي تي رڪنا آرام پهچي قدم ڪا
تنت اڇا ميوا ٿليا ربّي قادر قدرتنا جل جلاله
تا منجهان اچي رهي منجهه خدمت خليل عليه السلام
اِي ڪنهن ادب منجها بنيا ڏاڏو
لا اله الا الله ابراهيم خليل الله چيا چا منجها
موحد تي ماڪهم اوءِ سڪون ري صحيا
پوءِ چيا حضرة ابراهيم کي ههڙي طريقا عليه السلام
ته من عهد ڪيو يان اُتي اُنهم طريقا ﷺ
ته جانشيني آهيان جيري دار دنيا
تا انتي دين مبارڪ ٿهجو جيڏ بس نه اصلا
پرهيزگر ويرڪو آهيم ارادو اِها
ته ونجي پوءِ ڪي پاڄي ڪريان نصيحتا
ما نه قبول ڪري نصيحت کي وري ونگا يا

جيڏهي

جيڏي دعوىٰ خدائيءَ جي مُوٽي ڏوندُ مولىٰ
ٻيءَ جيءَ وريءَ هليءَ حضرت ابراهيم وٽا عليه السلام
آئيءَ سامهون وٽ پُو جي نمرود جهجهو نامُ عليه اللعنه
تان ويٺو آهي ڪئي تخت مجلس مٿي ٻيءَ تختنا
آهي ڪي گهڻيءَ لشڪر جي مارن مجموعا
ڪيءَ ويٺا آهين ڪلمن اُتي ڪي اڀرن پرايا
تن اچي جيئو ٻني تهڪي جيتي زُبانا رضي الله عنه
ته اي پُو مُهجا تن ڪري تو اي دعوىٰ
جن الله جاي پاڪيءَ جو رو ءِ آيا آرا نعوذ بالله من شر ذالڪ
نالو تهجو ڏوزخ جي ٿو پاهجي پارا
پر خدائيءَ تهجي ظاهر ٿي معجزن اهجانا
جن حضرت ابراهيم جو ٿو وڌي معجز آرا عظيما
سو سالم سيپر ڪنان آتش عذابا
منجهه حضرت ابراهيم ڪيا باغ بستانا
منجهان جيري ٻاهر جي جي ٿيا ڪل گلزارا
جه تو قدرت نه ايتري سو ڪي جاي الله
آهي بادشاهي رب جي هميشه هر جاءِ

تن دنغ ڪر هون نه سگهي هيڪري شخص ڪا
تڏهه نمرود چيو جواب ڏيئي کي مهڏا
ته اي ڏيري توکي گهارو ستيو آ ڀلا
جن ڪري ڪالهه مهري مخالف موڙا
جڪس ڪيو ميل تو ملة ابراهيما عليه السلام
تا ڀي آنه اباسن تن من ڪنان
من آندو ايمان ته ڪري جو رب خليل جل جلاله
منجهم وحدانيت رب جي ۽ رسالت رسولا صلى الله عليه وآله وسلم
تڏهه نمرود ڏمر سُني ثوار اها عليه اللعنة
چيائ ڏيئي کي نه موت تن آکي دين ڏانه
تات ڪندوس عقوبت اهڙي جا عالم ڏسندا
ڏسيو مارو توکي پيا عبرت تا ونن ڪرا
تا ڀي آءٌ نه ڇڏيان دين رب جو هر ڪڙ ڪي
توئي ڪري تن من اتا جار جال جفا
تڏهه ڪافر ڏمر قهر سان ڪيا امرا
ته لاهي ڪنڌي لنگن تا ڪر هوس عريانا
پوءِ لاهن لڳا ڪنڌي جي حاضرات هوا

پر

پر نه ڪيو بيبي التفات نه ڪو لحاظا
تڏهن پليت چيو پاپي لعنت ڪريس خدا جل جلاله
ته وڏي بيبي تان اها جا ڪر هو ڏاڍا
سا پر ڪنا بيبي سان ته اندر جي امورا
تا پڻ عورت نه ڪڇيو مڃ هيئي خاموشا
مڪر جيا پيو ڪي ورهي هيرا الفاظا
ته جي ايمان پڻ اڪري ڪئي ڪري مٺس عقوبتا
ته پڻ ڪنا ڏين حق جي موتان نموترا جل جلاله
پوءِ امر آيو ڪيو هيڪڙي ملڪ کا
ته اندر قبو بهشت جو نسو ڏيئي نورا
پڻ وڳا اندا بهشت جا ان بيبي سوڀاري لا
اچي ملڪ نکه ڀڄا لاهيا بيبي جي لنگن تا
تن درست ٿيا امر الله جي جل جلاله بيبي جا بدا
پوءِ ٻراهي وڳا بيبي کي آندا قبي مٿجا
تان آيو واءُ اوچتو ستر انون سختا
جه ڪيو واءُ بيبي کي ڪنا مجلس ملعونا
تيائين ڪئي هواءِ امر رب الله جل شانه

مُونِ اُنَ جي حالَ جي ڪيهڪي خبر نَه ڪا
مگر ڄاڻي مُنهن ڏني عالمَ اسرار ا — جل جلاله
پيو همت اِنَ پڇي کي جا آڪي ڪي عطا
ساپڇانان ايڪيهم حڪايت لکيان ساڻ پنجا
آهي ڪنان ناقلن اهڙو ئي نقل ۹
تَه هُئي عورت هيڪڙي بني اسرائيلن منجها
صالح هُئي صلح ڪني زاهد زما نا
منجهه عبادت رب جي تهڪي وره اوره ڦيا
تان منجهه زهد اُن مرتبي رسي وڃڻ سا
جن ڪنان جمي هيڪڙي ٻي جمي ڏينهان
رکندي هُئي روزو هيڪڙو منجهه عبادة مولى
جمنان جمي ڪندي هُئي روزو افطارا
ڪيئي مُدت اِنَ تي ڪياءِ ڪُذرا نا
تا ڄنان رات هيڪڙي ڪياءِ ئي ارادا
تَه ڪريان افطار روزي جو آڪي طريقا
تان آنسُ خاطر مِ ئي فڪر في الحالا
تَه آهي پروردگار مُهنجو قادر قيوم سا — جل جلاله

ڪريان

ڪرباڻ ٻيءَ جنهجي محبت جي درست ٻي دعوىٰ
مناسب نه آهي موڙهم جن تن جيڏي خدمت مولا
ٿيان مشغول ڪين ٻين سنديءَ طعاما
تانجي اچي او جيترو من ڏٺو نه قاصد ڪريما
ڪارڻ طلب مهجي عزرائيل جهجو ناموُ
آءٌ هوان مشغول ڪين مان انهيءَ وقت منجا
ته سياڻيه قيام جي ڪرباڻ ڪهڙو عذرا
اينر آئي ديلر جيڏ ناءِ طلب طعاما
ٿي مشغول نمازن جيڏي ڪمريا
اينر ڪنداٽاءِ مدت ڪيتري ٻيهم طعاما
حديڻ ڪڏ ڪندي هيءَ اراد وافطارا
ته اچيو خيال اکيون پونڊو هوس منجهه قلبا
ڪيئو جيڏيءَ گاچ ڪي خالق جي خوفا جل شانه
تانجان رات هيڪڙي ڪياءِ ارادا
ترڪيان تدرڪ ڪئي منجها طعاما ٿه
ته آيس خاطر مبارڪ مر اهر وخيالا
ته منتان اچ هوءِ پوئي رانري مهجي عمر منجا

ساجي منجهه ڪين پڻ صرف ڪيم سا
تدهين ضايعا عمر مهنجي ويئي من ڪنا
آنجان هيئي ان ذڪر مٿان ڏٺا جوانا
جو مه موچار صورت سنهارو سڪو ڙيجها
مٿس ڪپڙا قيمتي پرهن پاڪيزا
منجهانس ڪٿوري جو اچي صيحي هڳاءُ
آيي ته مرد اوڏو ليث ڏنون سلاما
عورت ورائي سلام ڪي پڇيو پاڻ ڪنا
ته تون ڪير آهين اي سڪو ڙا سونهارا
تڏهن جواب مرس ته وري ڏنو ڪا
ته آءُ ملڪ الموت جو موڪليو مولي ا جل جلاله
تڏهن پڇيا وري بيو مرتبو ملڪ ڪا عليه السلام
ته آئي تون من ڏي نه ڪارڻ ڪهڙا بلاءِ
تانجي سائي توکي سڏ آيو بيئي تون تيارا
تون ڪنون پيارين آهي منجهه دادر جي درگاهه
وري جيئو بيني تهڪي ته اي ملڪ مولي جا
ڪر فرصت ايتري منجهه قبض ارواحا

جن

جن ڪرئاڻ سجدو صاحبکي سندو ودعا

بي چيئي وڌي ڇڏيائين پڇي طعام ڪا

جو هو مهڏاس اکين حاضر ڪين لاءِ

اُتي نيتيائين نفل ڪي خالص لاءِ خدا جل جلاله

جڏهن پنهنجي منهن سجدي صاحبکي مهڏا

تن حضرت عزرائيل روح کي ڪيتوئي قبضا

رسي تحت رب جي هلي دار بقا

انا لله وانا اليه راجعون ط

اهي هت مهڙا حيف توکي ووه وه واويلا

جن جاءِ مرس پانکي هني لاف ميا

تراءِ قوي آهيان نڪين قوت قويا

سڌر ستر اوڻون پان کي پاڻي شير شجاع

مليومو ڪي مارئم هل هنيج منجھا

تو مر ڪيئي مر اڪيئي اهڙ جن مارو جوني ميا

ڪلئو ڪتاب مارئي ڪري وعظ نصيحتا

پاڻي ميون جو بنم خدمت ڪيم ڏيئم تعظيما

پاڻ ڪري نه عمل تن اتي جنکي جو بين ڪا

قرآن
أتأمرون الناس بالبر وتنسون أنفسكم ڪڏهن تو
قلب ٿيو ڪارو ٿيو ڪري نه ٿجي ڪا
وڃي ڪيو ملي مڪي اندر ڏوهه ڏيا
ڪه نه ڪري ٿي مُ ڪارو ان قلب ڪاري ڪيا
تون ڪري دعوىٰ ڏوس ۾ جوتن سيم غفلتا
ڳايو ڳايو ٿيٽي تون وڏاءِ پيا
سوتن ڪي لاف هڻي مرشد جامو ڪا
ڏس نه زهد عورتن جا ڪري نظر نه عبرتا
مرشد وٽ عارف نه ڏاري ڳري آه
جا ڏسيو ڏاري ٿي تو خوش ٿي ڪرتا
ڪهڙ جاي مرشد پانڳي حڪه ٿجا حال اها
جهان لڳي آڇي لوڪ ڪي تيان توم ڪا
بند سندر ڌرتي تي مهڊ مرت ڪنا
اي الله مهنجا من ڏني بالي تي باجا جل جلاله
ڏسي ڏوهه ڏهاڙي جا تون عفو ڪر آڳا
جي من منا ڪي ڪي جاڻي جاڻ سچا
نه تون غافر غفور ذي داجم رحيما جل جلاله

۱ حبيب

مِيٺِ مَٿاي مُنهِنجي ۾ عَفوءِ فَضلَ ءِ ڪَرَما

وَاحِدَ وَليءِ مُحمّدَ جو سُتُ تُن سُوا لا جل جلاله — عليه الرحمه

جِن منجهه مجلس حضرة محمد جي ملاي مولى جل جلاله — صلى الله عليه وآله وسلم

ساڻِ مِڙنِ مومن جي النّبي احمد جا صلى الله عليه وآله وصحبه وسلم

جِن جِيئيءِ ڪَلِمُون ڪوڏس هَلاڻ آءُ هِتا

لا اله الا الله محمد رسول الله ﷺ

صلى الله تعالى عليه وآله وصحبه وبارك وسلم

بسم الله الرحمن الرحيم

باب چوڏهُم منجهِ تن عبادتن ۽ ڪرامتنا

جي ڪَيي صَغيرن صِدقَ سان منجهه زمانِي نندايا

سا چِيانان بابت حڪايت نيڪيان ساڻ سنيجا

ته فرمايو شيخ منصور پٽ سندي عمّارا عليهما الرحمه

ته وقت هيڪڙي ٻي وِنُس آءُ ڪارڻ جها دا

۾ ڪاڙن روم جي خالص لاءِ خدا جل جلاله

تان وِجُتو پَٽِي پَڪِي ٻَدُم آوازا

تِرايي شخص تُتُ اَڪي اِنهم مڪر تجيڊا

ٻتِي ان آواز جي جان ڪيو مُن نِگاه

تان ڏٺيم عورت هيڪڙي صاحب جمالا
تڏهه ڏبرنس ڏبرپ ڪئي ته متان آهه شيطانا
جن منجهه صورت عورت جي ڪري ٿو مڪرا
متان پوءِ وڃي منکي ڪنا جهادا
ڏسي ته عورت کي رميس ڏئي راها
اٿيس ڪين اتهم هراس جي سببا
تان ڪياءِ بيوس تنبوري تواراها
ته اي امام مسلمن جا اڃان ٿن ساعتڪا
تڏهه اٿيس اتهم ڪو لمحو لحاظا
تانجان اچي من وٽ جهڙي حاضرا
تن وڃي هٿ جنيم ڪنديا ڪيڙي ڪا
جو هو يار چو ٻيٽ جو ناز ڪي تقيشا
منجهه ته رسو ميڪرو ڪنديا تهڪا
سو ڏناءِ ڪئي منکي ءِ چياءِ هي لفظا
ته اي امام مسلمن جا سيپر سڪورا
ڪنا وارث متي جي هي من رسو ڏنائين آهه
سو ڏئي ڪرواڪه تن ڪوڙي پڇي ڪا

مانه چون ذيه قيامت جي اهل محشر جا
ترهي اوهاءِ عورت اهي جهه ٿايو ربي کا
هليو آيو هيجس رسيس ويجي ڏوما
حاضر ٿيس لشڪر معرڪي ميدانا
تان ٿيم نڪو هيڪڙو ڪوڙي سوارا
هتم نيزو جهڪي منجهه معرڪي آيو آهه
تان ان وقتم نڪيا اڙچيا ڪفارا
سنگهي سامانس وتيرڻ ورن لاءِ
اس ين هشيار بندي ٿياس تيارا
چڙهي ڪوڙن اٺي نڪياس صفن منجها
تان جو ڪرين نڪري پيو آسانس همراه
تذه من جيو ٿري ته صغير ڪا
نه اي نڪر نند برا نو ڪي تان خبر مونکا
ڪنان ڦٽن نڪرن جنگ جي توکي پرورڪا
تذه جي ڪيڙو جوابم ورڻ ڪال اها
نه من بدو ڪنان عالم رحمت ڪرين خدا
ته جذه لڳي جنگ ڪافرن سن في سبيل الله

تڏهه مؤمن جنگ ڪنا درست مورنه آه
آءُ داخل تنهن صفن هاڻي الحالاءِ
تڏهه چيم ننگر کي وري ٿي بيهارا
ته تون هشيار جنگ جاڻندا آهين ڪنان
پر نيزي هيڪري ڪي ڪنده جنگ گا
تان انهيم آنم آئي فوج ڪفارا
پياس ڪنتم ڪاهي تراري تبرار
ڪني لهري جنگ جي ريلا رت ٿيا
تن اٻوه اوجوکر ووري من مهدا
ءِ چيا متڪي پر کيني تضرع نيارا
ته اي امام مسلمن جا ڏي ميان منهنجم گا
ڪان تري هيڪڙا ٻيهي پيتي متجا
تڏهه من جيتو تهڪي ته هي وقت اونه آه
جهم ڏجن عاريتي سلاح پڻ ڪا
هير ڪوڪهڪي نه ڏي پهچو هنيارا
آءُ ڪيني ڏيان توکي ڪان ڪمان سندا
پوءِ جڏهه ڪنا منت زاري زيادا

تڏه

تڏهن چيم تهکي ته ڏيندس هيڪري شرطا
جن جي قبول ٿئي جنگ تهنجي في سبيل الله
۽ ٿئي شهيد تن مڃئين رضا رحمانا جل جلاله
ته ڪج شفاعت مون اڳي قيامت ڏينهان ٢
قبول ڪيائين شرط کي ۽ وريتائين مون کنان
تن مڃائين پر مارئا ڪافر ڪميڻان
پوءِ چيائين مون کي ته اي امام مسلمين جا
اجل مهنجو اوڏڙو هاڻي آيوئي آهي
تر ٿيئرين تو هنان هاڻي ڪافرن کا
پوءِ مرندس آءُ ڏني ڪنا ڪندس رحلتا
جيهه عورت ڏنون واتم رسو توهم کنان
سا آهي ماءُ مهنجي مادر عزيزا ٢
جڏهن تون مراجعت ڪري وڃين وطن ڏانهن
تڏهن ڪنان ٻچي عارف ڪرج تون توبري کا
سو آهي ملڪ مهنجي ڏتس امانتا
سونهي ڏج ماءُ مهنجي کي ۽ چئج پيغاما
ته مهنجو آهي توهس قيام ڏيه وداع ٢

شيخ جيري بي جيئي هيو تيران ننگرا
مارئا مشرڪ هيڪڙو ڪافرن منجها
پوءِ هيو ڪاوڙ هيڪري نيزو ننگر ڪا
لڳي سو سيني منجها نڪيو پٺ منجها
ڪري پوءِ اسب اُتان رسيو رحمتا
حبذه فارغ ٿيا سڀ جنگ ڪنا، ڪيوش عزم دعوتا
تن نهاري هت ڪئيم جانب ننگري جي ڪا
نماز پڙهي ته اُتي ڪيم جان دفن جنازا
تان قضا سين قادر جي اوڪاڙو ٿيڪي زمينا
آءِ ڏسي ان حقيقت کي شمس ڍڪيرا
ته فتان پٺي اسان جي ڪن ڪافر ڪمينان
ڪو جنازي اُن جي آندائي ابتداء
پوءِ پڙهي ٻه رڪعت نماز جي پنهنجي هي دعا
ته اي الله مهجا من ذني عالم احوالا
جي آهي هن شخص جو تو وٽ مرتبا
آهي قبول پيل در ڪاهم تهجي ڪريما جل
ته منکي ڪر فارغ ان ڪنان ته وٺيان ڏونهر وطنا

تان اوچنا هواءَ منجها ڪي وتيا پيدا
جي ڪابي ويا ان شخص کي ڪري ذرا ذرا
من روئي جيئو درگاهه رب جي ته اي عالم آرا
نه جاڻي تو کي هن ڪا اچو منکي خبر ناڪا
پوءِ هليس آءٌ شهر ڏي وري ان هندا
آئيس وٽ يحيٰ عارف جي ڪارڻ اماننا
تامجان آئيس ڪران ٻنگري جي هيم دستڪا
جو هنجي هٿ هٿ اتي ڪارڻ اعلاما
تان ڏٺي من ٻين ان جي ٻيٺي پردي سراءِ
ڏٺي چيائين ماءَ کي ته اي مهجي ماءِ
امير آيو شهر مستند و لشڪر اسلاما
۽ شيخ پڻ آيو اجي در مهدا اِ رحمة الله عليه
ٻاءِ مهجو ناهي ڪو سائين هڏهم همراهه
تڏهه ماس اٿي ٻهر نڪري ۽ چيائين هي مها
ته ڪي تعزيت آهي ڪي وري تهنيتا
يعني خوشي آهي ڪي وري غمي ڪو ندرا
خبر ڪهڙي آهه سل تن آسان حقيقتا

تڏهن چيو ته خوشوقتي پڻ آهه
پٽ تنهنجو شهيد ٿيو رسيو رحمتا
داخل ٿيو بهشت ۾ جت تصديعا
پوءِ ماڻس ڪنديءَ ٻڌي هيڪڙي هن جي ڪرامتا
جهم هو رسو هيڪڙو ڪارو اسود ا
زنجير هو پيو تنهن ڪٽ لوهه منجها
ترٽي ڪڏي منڪي ماڻس ڏيکاريا
۽ ڪيائين حقيقت هيءَ ساڻس هوڪن سان
پٽ منهنجي جي هئي عادت هميشا
جنهن سيڪ رات رسو وجهندو هو ڪرڏن منجها
۽ زنجير پيرن ۾ ڪٽ پن هٿنا
۽ سڄي رات ڪندو هو ڪريو ڪدا اڙ ا
تڏهن چوي شيخ من چيو ورڻي ماڻس گا
ته من ڏٺو عجب هيڪڙو ستن تن ڪال اها
تانجي او عجب ڪهڙو ڪريا ا
تڏهن چيو جان ڏٺن ڪم انڪي ڪيرا
تانڪڏ چيڏي زمين ٿهڪي ورڻيت منجها

آخر

آخر آيا پڪي هيڪرا صحي اپڻ ڪنا
سڀ ڳالهيون وڻا ڪئين ڪري ڏرا ذرا
تڏهه مائس چيو ماکيهم ته سڻ ڳالهه
ته پٽ مهنجو ڪنڌ وهو ڏيهاڻي سوا لا ؛
اَللّٰهُمَّ اجْعَلْنِي رِزْقًا لِلطُّيُوْرِ اَوِ السِّبَاعِ
كَيْلَا اَبْقٰى بِالْقَبْرِ وَحِيْدًا ؛
ته اي الله مهجا من ڏي صاحب سميعا جل جلاله
ڪچ مٿئي ڪاڄ ڪئي جو مرڻ پڄاڻا
ٿوڻي ڪاڄ مرڻ جو ته جتان هيڪلائي رحما
جا هيڪلائي ٿيندي قبر سيڳهم ڳا
تڏهن چيو سبحان الله طريق تعجبا ؛
ته دعاء ان جي قبول ٿي داور جي درگاه
سڻي خبر صالحن جي ڏکو صدق صفا
ته رسو رحمتڪي حيتو عذا با ؛
سا پڄاڻان ترتيهم حڪايت ليکيان سائين سنجها
نا قلن ڪيتو هن ڳالهه جو هنير ستو نقل ؛
ته شيخ بشر حافي جي هئي هيڪري همشيرا

جا هُجن عابدُ عبادت ڪنن زاهدُ زمانا
جهڙيس اُن وقتم ۾ نه هُجن عورت ڪا
خواهش ڪجي خاطر اُن جي بارهَ ورهَ سچا
جن ڪائي مڃي تاريءَ مائي ٻن ڪرما
ٻڌو هُجن اُن ڪال جي ڪهڙي خبرا
شيخ بِشرُ فرمائي ته مُن ڪيجُ معلوما
ته آهي ارڪي خاطر مراهرو خيالا
تڏهه وِٺس آءُ بازار مڪيڙم مڃي مائي ڪا
موٽيس آءُ منزل ڏي وري بازار ڪنا
تان اوچتو ڏِٺم هيڪڙي ننگري گا
جنبيل آهس هٿم ته جيئو منهم ڪا
تا ڪي شيخ جي منڪي فرمائيءَ ڪري ٻي آزار
ته هي مڃي مائي ڪنائي آءُ هلائن ڪر ڏانه
تڏهه مُن اُنهه جيءَ ڏٺيم چوڪر ڪا
هليو سو همراه تي مُنهنجي منزل ڏانه
تا تخان ويس ڪري اُو ڏرا تان ڏٺي بانگ مٿا
پوءِ مُو ڪلاڏي مُن ڪنار ميو وڃي راه
مُن

مُنْ آئِي ڀيڄِي مانِي رَکِي پيٽُ ۾ آکِيا
تَڏِهِ ٻُڌِيا پيرَنِ هِمَ وَرِي ڳالِ اِها
تَهْ مِهِي مانِي ڀيڄِي کَنِي کيرُ آيُو نوشِ هَمَراها
تَڏِهِ مُنْ چِيو جُو کَرِ وِهِيکَرُ وَکَنِي آيُو مُنْ ساڻِ
تا ٻِنِهِي کُوٺِي تُنْ اَنْکِي تَرِ کاڻِي اَسان ساڻِ
شَيخُ چَوِي مُنْ کُوٺِيو ٻِنِهِي اُنِهِمَ کا
حَضْرَهُ آيُو کَرِ اَسا ٻِنِهِي اُوسْنِکُو صَغِيرَا
تِنْ ڇَيا تَهْ وَقْتُ اَسا ڄِهِي کَيْنَ جُو آغَانَ ٿِيوَاهِ
تِنْ پِيڻُ چِيو مِنْکِي تَرَ اَسِ پُڻْ نَکِيدَا
تا اَغَانَ بِهِي وَقْتِ شامَ جُو نِکُرِيُنْ کَا
پُوءِ ٻِنِهِي جُو کَرَ مِهْتِمْ سارُ وُضُوءَ کا
پَيرَ ٿِي نَفْلَ نَمازَ سارِ خالِصُ لاءِ خُدا
حَبْڻِهُ نِيوْ وَقْتِ شامَ جُو کِيا نَمازا
ڀِرِي وِرْدَ پَاهِجا سَتْيو فَارِغُ بِتا
تَڏِهِ شَيخُ چَوِي اَچِي کَرَمُ کَيُوسُ طَعَامَا
نِکَرِيُنْ کَا ڏُوُ طَعامَ مَکِي کَڏِي اَسانَ ساڻِ
پُوءِ مُتَوَکَّلَ کَرِيا تَهْ ٻِنِهِي مَنْزِلَ ڏانهَ

تڏهن مون تهڪي چيو هيءَ آهي رات مستا
هون رات انهيءَ هيءَ آهي مصلحتا
تڏهه جون سمجهو قبول ڪري ڪرنا، گوشي گا
جاءِ خدا صحي عبادة جي ڪرنا، مون ڪا
هو ڪر آسا انهجو هيڪر و خالي تنها
ڏيو پاري تهم رکيوس انهيم لاءِ
عين ڪرو پاڻي جو ڏنوس نڪريڪا
سنو رکجي سهڙو انم ڪياءِ آرا ما
اسان ڏٺون ڪرو در ڪي ڪنهي ته بهرا
منجها محڪم ڪيو نڪري ته در ڪا
شيخ بشر فرمايو رحمت ڪرنس خدا
ته هو بالاخانون هيڪرو ان ڪري مٿا
هئي شيخ منهجي منجهان ساڪنا
هت پير فالج ڪنان هوايو سڪيا
صاحب الفراش هئي ان ڪري مدت مديدا
اوچتو ئي آڌي رات جو اٿي ان هندا
صحيح سالم اٿي ڪر آئي ماءُ اکيا

پڇيو

پڇيو ماءُ ڏيئي کي تعجب طريقا؛
سَلُ ٿيو سبب ڪهڙو جنهن ٿي صحت شفاءُ
تا ٻچي اڄ رات ڪرم سان ڪن ڪبير آيا
تا ٻچيو مانس جوابم ته اُهو آهي ڪيورا
جهڙي گادي ماڻي پانس هيڪاندي همراه
تا ٻچي پڙهيم تواران جي اول رات تمنا
جن هيئني ٿي پڙهيا قرآن ڪريم ڪا
هير تجبر تحدي ٿي ڪيا مناجات اها
ته اي الله مُهجا من ڏيئي صاحب سا جا
جي تو مهڏا هن عورتي آهي مرتبا
ته برڪة هن شخص جي ڪري ڪئي هن انڪرا
ڏهيئس عافيت ڏيه ڏيئي ڪنا مرض خلاصا
تان في الحال فضلس رب جي ٿئي من شفاءُ.
سالم شاب پر مهجا سيءَ انڪرا
تات آهي شخص هي ڪو ولين سنجا
جوبڻ شيخ سڻي ان ڳالهڪي اُٺس في الحالا
جان آچي ڏٺم درآئيتا وري ٿڪل گا

تان آهي تقل دَرَ کي محڪم مضبوطا
منجا ٻهرا سُو کهڙو آهي دَرَوا دَ ١٠ ١
جان اُپنيوس اُکي ڪري کنان جيڏا
تانه ڏِنُوس اُن جاءِ ۾ وري نِنگر ڪا
سُني صفت صالحن جي وِنتو عِبرتا
سا ڳجا نان چو پهنم حڪايت نيڪيان سا پڻ سنجا
آهي رادين ڪنا هن ڳالِ جو هِڙو بيانا
ته ابو يزيد مُرس هيڪڙو حسن بصري ڏانه
چياءِ اِجي ته اي امام مُسلمن جا سيب پِرسڪو راوُ
آهي مُن ڪن تِڙي هيڪري دارم دُنيا
تهنجي رُوئن دا ماتم وِره وِرَه تيا
ڪري تهنجي نصيحت اِس سيب وِرتاءُ
تان مات ڪري نمو رهم ڪي رُوئن ڏارا
دِرجان ٿِئو آءُ دَرب ڪني اِن ڳالِ ڪنان
ته متان وٺيس آئي ڪنان ڪني رُوئنا
تات ڪر هِئو آءُ اُنکي ڳانرمل نصيحتا
جن مات ڪري ماکهِر جيڏي رُوئن ڳا
تڏه

تڏهن شيخ اُتي هليو اُن شخص سين همراهه

جان اَيو ڪرِ اَن جي ڏٺا، سنڌين عاجزا

تان ويٺي آهي هيڪلي هاري هنج هيٺا

شيخ اچي جيئن آکي ته تو کي ڪٿه ٿيو ارهه

ءِ سبب ڪهڙي پئي روءِ سلهه گال اها

جئن پيو تهجو ٿيو آهي اپر دلنگير ا

ته متان انڌي ٿيني آکي ڪيئي رون ڪا

تڏهن جيئن اُن ٺيڪ ٺڪري جواب ڏيري شيخ کا

ته آکي مهجي خالي نهون بن ڪا لين ڪنا

جيڪي ڏسندي لقاء رب جوءِ جيڪي اضلاءِ

ءِ جان آهين اهل لقاء جو بني خدا مهندا

تان ههري لکه هزار اکين جاءِ

ءِ پن قربان پئي مثال لقاء خدا جل شانه

جي انڌي ٿي دو ٿيم ته پن باڪ نڪا

ءِ جان نه آهين اهل لقاء جو نعوذ بالله منها

تان اهري آکي انڌي آهين ڪنون اولي

ءِ پن جيئن اُن ڏيري شيخ حسن کا عليه الرحمة

ته اکبن کي اهل محبتن جي آهن به اجالا
جيکي منجهه مشاهدي محبوب جي هون مشغولا
جيکي منجهه فراق معشوق جي تپن کدارا
سڀني کالي صاحبن جي هنو هي سار
ساچيانان پنجهم حکايت لکيان ساين سڻيا
آهي ناقلن کنان اهڙي حکايتا
ته حضرت امام زين العابدين کي هو پٽڙو ٻارڙا
وڻهاري انگي ڏيه هيڪڙي منجهه جونا
ڏينا سکر سهڊس مٿي مه معصوما
تن ڏيري صغير حضرت امام جي هئي حاضرا
ته ٻني لکي دوٿن نکن ٻي حد اپارا
تن دلبر ايو اما مکي اهڙو خيالا
ته جکس ٿيائي ٽنڊي تي روڻي غيرت کا
ته باو محبة تو رکي سان ادي عزکي مون سان
تڏهه وڃي ٻني نغلم ڪي حضرت اماما
سکر ڏنائين سرائي آئي محبت منجها
تان مات کري نورهم بيني سکوڙي سا

پانان

پانان رُوئي ڪنهن ونجي پاڻ وسا
ٻي هوش ۾ ٿي سجدو ڪنهن ڪري فرياد فغا
اِمامُ پيئو حيرت ۾ ڏسي صورت سا
پوءِ جڏهن ڏٺي آئي هوش ۾ ٿي هُشيار
تڏهن چيائين امام کي تہ اي بابا سڪورا
وقت هيڪري مَن بُڌُو هو اُهي خدمتا
جن ۾ ٿي فرمايا افضل هُهڙي طريقا
تہ اِهي دوست تا ڪهڙا پهچي خالق ڪا جل جلالہ
اُجهه ڪلہ شخص کي هوءِ دِل ۾ محبت سندي مولا
سو ڪٿي رکي پيار تہ دل جو وري مخلوقتا
اي بابا سڪورا ڪنہ نہ اچي اڳي شرم حياء
جن ڪر هو دعوىٰ دوستي جي سندي معبودا
پوءِ ورِ تہ غير کي ان جي رکو محبت تا
ڏسو ذات رب جي جا ڏٺا ٻنهي ڪا رضي الله عنہ
و تہ تو غيرت ان منجها رکو محبت خدا جل جلالہ
جڏهن محبت غير جي سا ٿيو محبت مولي جا
تہ ڪنان محبت محبوب جي ونجي ٿيو معبودا

سُرخرو ٿيو حضرتس جن اولاد ا صلي الله عليه وآله وسلم
ساٻيانا چيهم حڪايت ليکيان ساٿين سڄاڻ
راڙي جوڙي تر هو بادشاه هيڪڙو مجهه اڳي زمانا
پٽ هو هيڪڙو تهڪي دار م دنيا ۽
ڪارڻ تعليم تهجي استاد کي ڪتاءِ مقرّرا
پٽ ڪيا ۽ حوالي ان جي پارڻ علم لاءِ
ڏِنهِ هيڪڙي ان پٽ چيو استاد کا
تا ۽ استاد مهجا سڀ پرسڪو تراء
آهي پئو مهجو غني نڪن ملڪ جو بادشاه
جن ڏي مال گنون توکي پارڻ مهجي لاءِ
ته نه آهي شڪ انهه جري تي ڳالهه اها
پراءِ ڪرايان تو سوال نڪن خالص لاءِ خدا
جن فرمايو مُنکي فضليس کو اهرو اشياء
سڀ عمل جهجي ٿيم جو تنکو مهجه هر دس را
تڏهه استاد چيو جواب شاهزادي کا
ته آهي جو تنکو ٻن جهانن صبر م صحيا
ڪرڻ عادت مانهت جي ته حيف عذابا

ننڍه چوڪر جيئن ڪيو استاد جو وتيا عادتا
جن ڪيجي هڏهم ڪنيڪ جانڪي ڪرين وسرا
ڪنڌري مُدت ڪيتري متي ان ترها
بادشاه دلگير ٿيو ٻيئي اهڙو احوالا
ٻاٺياءِ ديلم نه جڪس نڪر ڪنڪو ٿيو آهِ
ٻجي آفسوس منجي حالڪي وڦڻ وڦڻ واويلا
جن ڪيهڙو پتر ٿيا ڪيڙو پرناه ذبانا
پرڪنان محبت قلبي پري ڪري نه بادشاه
تان اوچو ڏيه هنيڪري چڙ بادشا
ڪارڻ شڪار پکين جي هليو هيج منجا
ترن ڪيا ميتر پاهيجو پاڻ همراها
آيا هلي لشڪر منجهم شڪارا
تان ٿوارو ٿيڙ هنيڪري ڄنگل وچ منجها
ٿري آيا سپاهي ٿڪي ڪرڏو ڪري اڏڻا
هلي ڪبڌا آنڪي تان اڏاٿون اٿا
ٻنهم حيثا بازگي نه حليو في الحالا
وتي آنڌاءِ ٻکي نه شاهزادي مهڙا

ياءِ مانه خوش ٿي سونَ ندبرو صغيرا
تَڏهِ شهزادي کا لايو حياءِ کلاما
نه اِي کي جي تون ڪچيو ته هوند هوءِ سلامتا
مات مون جا پاري هئي توکي کيين گنا
مارو سيءِ اِن کا لکي ڏورِ ڀا بادشاه ڏانه
وڃي کياءِ بادشاهس اِي خبر خوشنودا
تَڏهِ بادشاه ڏِني تنکي خلعت خاصي پان گنا
خوشحال ٿيو خاطر کو ناياءِ پتر کا
جان کا لايا ٻرس تان کچي کيين مها
تَڏهِ بادشاه ڏمر جي چيو جلد دکاءِ
ته کني جا بکي هنيش ٻي خطا
تَڏهِ پتر کا لايو پيرم مهرا الفاظا
ته پچي نصيحت استاد جي جا چياءِ منکا
جي نه کيئم کڏهِم وانا وائي کا
ته هوند هوس سلامت سب پر ڏتر نه ايذاءِ
حلن ٻي فائدي کلام گنان آهي ايذو آجرا
جهِس جري کونکو هڏهم ثوابا

سا ٻڌايان اَن سنا ٻيهر حڪايت ليکيان سائين سڻيا
آهي راوين ڪنا هِهڙي حڪايتا
ته هو شخص هيڪڙو منجهه ٻهري شهرا
مالدار هو مرد سو ءِ نهو تس کو ويا
پوءِ آکي ڏنون انکي پيريم پٽر ويا ڪيڙا
صورت سيرت سعرو جلوي جمالا
جاين ڪري تهجي خوش ٿيو پوءِ ماءُ
ججو ڏناءِ منجهه صدق پهجو مال متاع
ناله ته سنگر جو رکيو ماءُ ٽن محمدا
پوءِ ٻجايان ڪن ورهن جي پوءِ ڪي وفا
ءِ پٽر هو وت تاڏي ٿيو جوانا
منجهه صورت سيرت ٿيو اتم ءِ اعلى
عالم ٿيو علم ڪن منجهه مارڻ مشهورا
هئي عادت ان جو ڪري جي اهڙي طريقا
جن ڪارڻ دفع فتنه جي هو وجندو برقي گا
اشراف اڪابر ان وقت جا ملوڪ ءِ وزرا
سڀ مشتاق سندس مجلس جا هوندا ئي هوا

ڪارڻ پرنان ان جي ئي آيا ماڻس ڏانهه
سيکو جو ڏي مهجي پرپاء پهچي پٽر ڪا
تان قبول نه ڪري ماءِ هڏهم جوءِ ان ڪا
تر آءِ پڙنا سيڏنس پهچي پٽر ڪي اهري پٽر ڪا
جا هوندي حسن مهينڪر جهڙي مهجي پٽر سان
تن سڀني مارني جي ڦرڙو ماڻس ڪا
ته منتهجي پٽر جي حسن هڏهم ڪانه ڪا
ڏسهم ڪانه ڏيري ڪهڙي جي اهري ڪا اڪلا
تان او جيتو ڏيه هيڪري اهوئي پٽر ماءُ
اچي لنگها بيءُ و تا مجلس شيخ عبدالله عليه الرحمه
جو پٽر يزيد جو ويڙن علاء مرن منجها
نه ئي جيئو وعظ خلقڪي مارو هوا مرپا
تان ماءُ جيئو پٽر ڪي ترائي محمد هيڏانهه آءُ
ته ليءِ سڻيهم وعظ شيخ جو ويهي ساعت ڪا
ماڻه سڻيهم ڪا آيت قرآن جي ان سکوڙي ڪا
پيچي نفع دارين جو تا ٿئي ته منجها
پٽر پيتڊ ڪيو ان ڪا نکي آيا مجلس ڏانهه

ٿي

تن قاري ۾ پڙهي قرآن منجها آيتا
والذين يقولون ربنا هب لنا من ازواجنا تا آخر سورة
۽ واعظ جيڪو منجهه معني آية جي ڀري طريقا
ته آهين منجهه بهشت ماڙيءَ معلق منجهه هوا
نڪو هيٺا ٿنڀ نڪي نڪو زنجير ٻالا
بلڪي هون جهڙ ماڙي محڪم مضبوطا
نڪر آهين مثل ڪڪرن جي معلق منجهه هوا ۽
۽ حڪيو ڪندا اهل بهشت جا نظر ماڙين ڏانهه
تڏهه ڏسندا مثل تارن جي روشن تن ڪا
۽ سيڪه ماڙي ڪي هندا انهي سا درين جا
جي ميهي دري هوندي سا مهم تهم قفر ڪا
منجهه جهم سا ڪن هوندو حضرة پيغمبر خدا صلى الله عليه وآله وصحبه وسلم
جه ڪه وقت يا ڀڏا دليم اهل بهشت جا
تر ڏسهم مه حضرت محمد مبرجو ۽ سندو خليل خدا على نبينا وعليه السلام
تڏهه ان درين منجها ڪندا نظارا حضرت نبي ڏانهه
۽ هن سيڪر ماڙيم تن ماڙن لاءِ هوندا
هيڪ هيڪر و تخت ياقوت سرخ ڪنا

سيڪ تخت ئي هزار قسم قرينن جا
۽ هيٺان تخت تخت جي هوندي نهر روان
هيڪڙي نهر پاڻي جي ٻي شوري کير منجها
ٽئي نهر ماکي جي چوٿي شراب طهورا
سيڪ تخت ئي هوندي هيڪڙي حورا
متو جنهجو ڪافور جو ۽ سينون عنبر کا
۽ سيني ڪنان موتي ٽوني شڪر خالص منجها
۽ موتي ڪنا پيرن سئي ظاهر ڪنا زعفرانا
۽ هوندا ته حورن کي رنگا رنگ قسم وڪن جا
جي هوندا ستر وڪن پوشاڪ جي تهه حورا ۽
۽ انکرا ته حورن جا اهڙا صاف هوندا
ڪ هڏ ٻکي جو ڪري پيا جيڪي هڏا
سي ٻاهر پيا ڪاه وچا پيهر ٿا چمڪندا
جيئن ڌاڳو پيجي سو جهڙو پوچي ياقوتا
منجا ڪنجي ياقوت جي ڦيجي سو ٻاهرا
۽ منجهه خدمت نه حورن جي ستر هزارا
خدمت م تهجي هوندا ماڻين جا

پوءِ جڏهن ماءُ اُن نيڪ جي سُڻي ٻي معنيٰ
ڪنان زبان شيخ جي سڳورو واعظا
تن چيائين ته اوءِ ڪواري آهين لائق مُنهنجي پُٽ لاءِ
تڏهن شيخ چيس ته جيڪي ڏيندا مهر تن جا
تڏهن عورت اُن چيو وري شيخ کا
ته ڪابيٺون تن ڪوارين جو ميان گهرجي آهه
ٿا ٻنهي ڏينهان رکن نفل ۽ راتيان عبادت مولا
جي ڪرن جهاد ڪافرن سان جي دشمن دين جا
تڏهن ماءُ چيو اُن نيڪ جي وري شيخ کا
ته مون اِي شرط مڙيئي ڪيا قبول پُٽ لاءِ
ڪارڻ پرڻي پُٽ جي ڪنديس دس وڏا
پوءِ اُٿي اِي مجلس منجها وريس گڏ آنه
تن هُئس چاليهه هزار موجود دينارن سندا
سي آندائين وٽ شيخ جي ڪنا اهي ڪراڻ پورا جا
موجب حساب سند جي هيڪ لک ستر هزار دينار
دينار دينار مسڪينهن آهين چار ڀيرا
انهيءَ حساب ڪرڻ تر ٿين سي پورا

پُڇيائِ شيخ کي ته اي امام مسلمن جا
هي آهي ڪا ٻين تن ڪوارين جو سو ڪر هو قصد تا
ٻڌايانءِ تان ان ڳالِ جي جان ڳجهي ڏيهه ڪڍ ٻاهرا
تان خليفو عبدالواحد پتر زيد جو ڪري جهادا
هليو ڪافرن جنگ ڪافريا مومن هيڪاندا
ستن هئي سي تيار ٿي ڪيائون ارادو خروج جا
تن وچان هو پرو شهر مهين تهه خلق ڪا
ته جيڪو ڪني بهشت کي سو وڃي نه جنگ ڏانهن
ڏني باري دين کي ڪري جهاد ڪافرن سان
پوءِ جان ٿي فتح اسلام جي ڪافر خراب ٿيا
تان هندو ڦيا نکو ڦڙو ثواب ته سندا
جان شهيد ٿيو جنگ م في سبيل الله
تا جنه لقاءِ رب جو ٿيندس نصيبا
تان پڇي ان پري جي آهي مسلمان جمع ٿيا
تن راوي جيڪي من ڏٺو ان نڪري ڪا
ته هو متي ڪو ڏيءَ عربي سو سڪو ۽ سوارا وڌ
هٿيار ٻڌي جبل ٿي جڏهن نڪتو نشڪر سان

تڏهه

تڏهن مانس وتني واڪ کوڙين جي ٿي جيا هي لفظا
ته توکي پرنم رنگي جو خالق خلق خدا عز وجل
سعيو ڪج سرهي بندي ڪمر همتا
سکو رسندي پهچي ڪوارڪي اي ڦمبا تورا
داوي جوي خدا ترشاش رنجي دار حرب گا
تڏهن ڪافر آيا نڪري ويڙي ورن لاءِ
تن مسلمانن بڌي صف جيا تڪبيرا
جنگي نڪا جنگ تي مسلمان مرد ا
تن ڦرم ان جو ڪرنگي متي کوڙين سوارا
نيز توکني پيو ڪنگ ڪڏاهي آسيا
بر قولا هي مه اتا ڪياءِ حملو هيجا
تڏهن من جيئو ننگر کي اتا
ته اي ڪيو رنا هڪا توکي خبر جنگ جي اصلا
نڪ جاني جنگ جا دنا دو درستا
متان رسيءَ انت ڪا هل تن اهتنا
تڏهن جيا مشڪي لاجرا نم وري مهدا
ته جيڪي دشمان تو آکينس آءُ ها ني الحالا

سُو جي ڏِسوا، ته ڪين توسُو مُونَ ڪا
تَڏهِ ڇِي مُون عجيو ڪيئين ڪري سُوالا
ته ڳِجهارُو تُوڏِس اکينس تُون هيرو ڪجي ڏيرا
تانجي آهي هزارُ حورُن منتظر منهن لاءِ
مٿي اُٿي مسڪهم حيترُ سُوَن مَخا
ڀي نهارِيِن نظر ڪنيو مُون ڏوُنه مِهر مَنجها
تُون سُئي اِن ڪلامَ کي ته جو ڪرجي مُهَا
مُرونن لَڪش آءُ نِڪِن مُونتش مَنزِل ڏانهَن
ءُ شڪري تي جنڪي ڪجيِ ڪافرِن قتالا
تانجڏهِ سيجي مٿاءِ آئيو ڪافِرن ڪنان ڪُٽا
تُون ڏِسِي آيو صغيرءِ حيساءِ مُهَا
تَه سبب هِن فُرصت جو تنيا آن گهرُو آهِ
جن منجهِ شهادة مُهجي لِئي هِتري فُرصتا
نُو لاهي نِزه يانَ وَتا وِ لشڪر ڏاندَ
ڪني هتيار ياش ڪُٺا يا اسپ تهجي ڪا
آئجي پيو سيدانم هيا تراري ت نيزا
تڪبير جيوتي ڪُنا ڪافر ڪمينا آن

تانجان

تاجان مري ڪافر ڪنان پڻ آيس خوطرفا
هئي هشيار ان جا نڪي ڪيا شهيدا
رسيو راحت رحمت کي لڌو منجها دنيا
مسلمان ڪنون ڪوندرا پسي تهجي شهادتا
پوءِ پڻ ٻي جنگ ۾ تي تن ڪفارن سان
تاجان پيو وقت عصر جو ٿي فتح اسلاما
ڪافر ٿيا ڪارمها بي دين بيهودا
راوي چوي جنڌه رات ٿي مارڻ متفرق ٿيا
تن من نهار ميدان ۾ جنازي ڪا
تان پيو ڏٺس يتيم گڏ خاڪ ۾ خونا
ٻي جي ڪيو مُهُ تهجو اهڙي طريقا
جن اکين کي طاقت ڏسڻ جي نه هئي اصلا
۽ منجهانئي جوان جي پٺ وهيو رت ڪيو ريلا
پوءِ مشڪ ڪٽوري جي پٺ آئي ته منجها
پوءِ جنازي کي کڻي ڪئي مدفونا
اوچتو ان رات ۾ ڏٺم خواب جو شڪلا
ته ڪر اوجوان آهي ويٺو تخت مٿا

ماس آهي اُٿهَمِ روئن تي ٻچي ٻهجي پٽرڪا
تہ اِي پُٽر اَچي خوڙن جو هُو عدل منجهہ دنيا
سي ڪي پِرِي تو ڪي سَل مُن حقيقتا
تا ٻچي اِي ماءُ مُهجي مشفق سڪوڙي سڃيا
جه ساعت هيءُ مُنکي ڪفارن تراڙا
آءُ ڪري پيش بيٺ تي وري اَسب اُتا
اُنهيءَ دم مُنکي خوڙن ڪيو سنجهيم ڪنارا
سڄو وعدو ورتب جو جهم تفاوت نہ آهه
سا نجان آتا يهم حڪايت ليڪيان سا سُنجيا
تہ شيخ ابو سليمان فرمايو رحمت ڪري بشر حدا
تہ ڏٺہ هيڪري تي ڏيس آءٌ بيت المقدس ڏانهہ
ڪارڻ طواف بيت جي ءُ زيارت انبياءِ
تان ڏٺم نيڪر هيڪري رسندي راه متا
تہ پڇيو مون ڪنان ترويخ تو مون ڪيڏانهہ
تڏهن مون جيو جواب انکي تہ بيت المقدس ڏانهہ
تو وڃان آءٌ ڪارڻ زيارت انبياءِ صلوات الله وسلامه عليهم اجمعين
تڏهن چيائين منکي تہ ڪيڏو تون مؤمن آهر

پر

پَرَ اڪي پوري ماهي هَلُ تُن هيڪ منجها
مُون جان پوري آڪي ڪَني ساعت ڪا
تان ڦري چيا مُنڪي تہ هانءِ ايتَ اڪين ڪا
جان اُنهيم آڪي ڪَني تان ڏٺو سَبيت اڪيا
پوءِ دَراهم ترڪي پاس سَتَر جا هَمَرا ها
جي هُوا منجها وَخَر حَلال جي جهُو شڪ نہ شُبها
سي بي ڏينَ لڪش نيڪي ڪي آءٌ سَمَر لاءِ
۽ جيڪو مهين جان تون هيڪلي آهي تنها
هي موجود هُون تون اي ڏيري دَرهما
وَتُ اِحتياج جي گهج خرچ اِن منجها
تان مُرڪي مُنڪي چيا وري مَہ منجها
تہ مُنڪي دَرهَمَن جو هَڏ هُم احتياج نہ آهہ
پر جڪُسُ تن ڏيئي نتو ڪمان پڇيرا
جن مٿي رزق رازق جي توڪي پروسو نہ آهہ
جن ڪنان ڪر ڪيو آهي تو نشتو پان سان
ٿي چيا ۽ هت ڪيا ديرڪا منجهہ هوا
پوءِ ڏينگا ڏِنا هي ڪاري منهنجم ڪا

تان هيڪڙو پرئل سونس بيو ولي منجها
سُڻي خبر صالحن جي ونئو نصيحتا
سا ڳجهانات اونيهم حڪايت ليکيان سائين سُنجها
زادين ڪتابن منجها آندي روايتا
ته هو شيخ شبليءَ جو هيڪڙو سڪوڙو ويا
ڏنئو سو شيخ ڪئي وٽ استاد جي ڪارڻ تعليما
تن پڙهندو هو وٽ اُن پتر سندو پتر پادشاه
ءِ پتر سردارن جو ءِ پڻ ڪي هوا سيا
جهيڙين پڙهن ڪتابن مڪتب ڪنان ءِ گهاترا
حُڪم سان حڪيم جي پيو پُتر سردارا
عاشق شهزادي اتي پي حد مفتونا
ڏينهن هيڪڙي مڪتب ڏٺي سو آيو امير منجها
ته پڇيو استاد کي ته هي نينگر آهي ڪن ويا
تان استاد چيو جواب ته هي فلاڻو ءِ فلاڻي جو ويا
نالا ڏنئي مائٽن جا پيءُ ڏسايا ءِ پيهنگا ؛
تڏهن چيائين استاد کي ته اي پير ناڪا
جن پتر سردار جو هو ءِ س شهزادي سڳا ءِ

تان عادت ٻري سراز جي ڪن تاثيرا
منجهه طبع شهزادي جي ٿيو ڪو تفاوتا
تڏهن پُتر کي سراز جي ڪيو منع اُستادا
ته اڪي ماڳ ڇٽ منجهه مڪتب ڪم مُورا
سو سڀ منع استاد جي اچي نه مڪتب ڏانهه
ڪنا فراق شوق جي سو شيو م ٿيفا
راتو ڏينهان روئنم وروئيان وسا
حال سندس معلوم نه ڪهڪي مارون منجها
ڏينها ڏينهن مرض وڌو ٿي تخفيف نه ڪا
تانجهان ٿيو قريب موت کي ضعف جي سبا
خبر ته ٿيڻ جي رستي وٺي شهزادي ڪا ۽
تن موڪليو شهزادي مارو ڪن لاءِ
جو ڪر لهي انجي شهزادي پيارا
اُن ماروءَ سلام ڏيئي پڇيس ٿي خبر
ته ڪه ٿيو تو کي جن ههڙا حال ٿيا
تانچياءِ آنکي نه ڏڄ شهزادي سدا ما
ته من م موت ڏيئي نه رهي طاقت ڪا

مرض نه آهي ڪو ٻيو مگر تنهنجو فراقا
دل منهنجي درد تنهنجو اندر منجهه اُڪيرا
مارُوءَ اچي جيئو شهزاديءَ کي پڙتا پيغاما
تڏهه شهزاديءَ ڏنس جواب ته وري تون واءُ
چئو وڃي سارنگ کي تن جي دل تهنجي مائل آهه
ڪارڻ ڏسڻ اسان جي تهنجي موڪل اسان ڏانهن
طريق جيئن جي تهنجي جيئو شهزادا
ته وڃي جيئو سنگر کي ترت سيغاما
تڏهه سنگر سڻي سنيهو سندو مشتاقا
چياءِ وڪيل کي ته تون اچي در ٻهرا
ساعت ٻچانان منجهه اچي نهارج ڦيانات
طباخ جو ڏيس ڏ ڪيو سو نج شهزاديءَ ڏانهه
پورمر اينج وچم رسانج آمانتا
اي جيءُ منجهه وڃو سنگر سرا ز سنگاپيا
طبق هو هيڪڙو پريل ڪُلن سان
وتي ڪاتي هٿ ڦاڙيا سيني گاءُ
ڪڍي هي ٻچو ڪيائون طبق منجهارا

مٿان ڏيئي سرپوش کي ٻڌئا ڍاڪوڳا
پاڻ وٺي ڪوشانتو ٿيو ڏنائين ساهه
مارُوءَ شهزادي جي پيٺي ڪر منجها
ڪيو اُن طبق کي شهزادي ڏانهه
جان اُپٽيائين طبق کي تان منجهس هئي رکيو آهه
ڏسي شهزادو حيران ٿيو ڪيائين افسوسا
مارُو موڪليائين وري تنهجي ڪر ڏانهه
واسطي خبر لهڻ سراز جي ته آهن ڪيهڙا آهه
جان اچي ڏنائين تان ميت پيو ئي آهي
رسيو رحمت کي رب جي هليو هن هندا
ڪيڏي محبت مارُوءَ ڪئي اڳي ڪجي عطا
سڻي صفت صالحن جي هنءَ هي سان
وٺو پير پاڪن جي ته رسو رحمتا
سا ٻچانان تريهم حڪايت ليکيان سائين سُڻجا
ته ڪنا بادشاهن فارس جي هو هيڪڙو سلطانا
جنهن کي ڄڻا نئيم نه ٿيو ڪو ويا
مگر ٻچانان ڪني مدت جي ٿيس هيڪڙي عاجزه

جا صاحب حسن جمال جي صورت شبيها
جڏهن اچي وڏي ٿي ساجوبن جوانا
تن اوچتي ديواني ٿي وئي هوش ڪنا
مارو جيڪي وٽس هوا جن مٿن ڪولي غلاما
سي سڀئي ڊرجي ڊپ ڪئي اچي وٽاس ويا
خبر ڏنهِ تهڻي وٽڻ بادشاهگاءِ
تن ڏنا شهر ملڪن ۾ پرا جاءِ بجاءِ
ته جيڪو هن نينگريءَ کي ڪري علاجا
صحت ٿئيس سرير ۾ اچي ٿهڪي هوش بجاءِ
ته انکي آءُ نڪاح پائي ڏئي هوند ڏيان
ءِ جان صحت نه ٿئي ته ڪندو سهس قلا
سڀئي نوار ٻيڙي جي طبيب جمع ٿيا
حرص پئي دل ۾ نه ماني ميل اسانگا
علاج ڪئا ڪيترا هزار حيلا
تان ٿئي نه فرق نه ٿي ٻڪي باج نڪا
ورچي ويچ رهيا ڪري دوا دارا
تڏهن بادشاهه طبيب مڙئي قتل ڪارايا

تانجان رسي ٻي خبر شيخ ابوالحسن نوريءَ کا

ته جيئو آهي پادشاه کي ته آءُ طبيب آهيان،

اوءَ نيڪر آڻي ڏنگا رڌو ترت منهم کا

تڏهن چيائين جواب شيخ ابوالحسن کا عليه الرحمه

ته اوءَ ڏيري پيئي ونيئي آهي صحيح هتا

فلاڻي زنجير م آهي سا ڪنا

پوءِ شيخ هلي آيا ونءُ ان زنجير ڏانهن

آئي اوڏڙ و جنگلڪي پڙهاءِ بلند آوازا

سور سڪوري بقرڪي منجها قرآن ڪريما

جنهن پڙهائي آية منجهان سور مبارڪا

تن نيڪي نيڪر دانه ڪري تهم جنهنڪه منجها

ءِ چيائين جيئي زبانس نه ائي ابوالحسن سڪورا

تن ڪلام منهنجي محبوب جو تو پڙهيو منجها

تڏهن شيخ چيس ته نالو منهنجو تو ڪيئن ڪئه سنايو آهه

ته ويا آهي عجب جو تو کي خبر ڪيا

ته هي ڪلام ربجو آهي قرآنا جل جلاله

تا بچي من منهنجي نفس کي جاني هي ڪيئو آهه

ته چيان ڪنا ڪوثر مارن جي ڪي ڪرڙان جا صلا
هماني تن پر سور بقري ته آءُ پڙان سور آل عمرانا
تڏهن شيخ چيس ته ان ڪالهه وڃي عصر تا تا
جن تو جهري جوان جالس هوءِ مهري فيها
تا پنهنجي تو کي منجهاري مُهجي کهري منفعتا
مُنکي ناهه ڪا رغبت ڪا اُن جي هُنڌ هم اصلا
تڏهن شيخ چيو ته هوان آءُ تهجو پيتا را
ته هوند نهارن منکي تو ڏنه تيي درشنا
پوءِ هليا ٻئي اهي ٻس ڏنه ٻيت الله
هلي حج ڪري هُنم سندو ڪعبي ڪرثما
تن پڇيا شيخ کي ته ڪعبو ڪجا رواءِ
تا پنهنجي آهي بيت خدا جو منجهه مکي مشرفا
تمار وسيڪه ورهم وتخن زيارت لاءِ
تڏهن مه ڪني آسمان ڏنه حيا هي لغظا
ته اي رب مهجا رحيم ڏي سائر سباجا
تومنکي ڪو نبو يان ڏنه من ڪيو قبولا
حاضر ٿيو منجهه خدمت تهجي ڪني محبت منجا

ڏٺم

ڏٺم فراق پانهنجي ۾ ڪرم قبلهءِ
آهي منيت تهجو ڏنيم جهڙي ڪن طوافا
پاڻان تهجا شوق ۾ وڃيو مڪي ڏانهن
هيئين تو منکي اوخانون تهجو ڏيکاريو نراهه
ٻيءِ جيءَ هلي تڪري اتي تجيلهءِ
شيخ ٻڌو وِٺم تهجي ٿي مدت ڪياءِ
تان اتي ڪت هيڪڙي عميق ڪنوڻ آڏا
پاڻ هلي ويئي اُن پاڻي تي ڪرامت طريقا
وڃي رسي ڪنڌي ٻي کي ءِ آءِ ايو حيرانا
اُوري ڪنڌي آب جي اِتي نظر ڪيئم جان
تان ڪعبو آيو وٽ اُن جي هلي مکي کا
طواف تي ڪياءِ تهڪي ءِ تي چياءِ مُهما
ته اي امام مسلمن جا سيب پرنسڪورا
جن جا ڪرم ڪاري سڀيئي لاءِ خدا جل جلاله
دلم دوسي ڏني جي سندي محبت مولي جل جلاله
تنکي نه احتياج ڪاند جو نکو توشي جاءِ
ٻلڪ ڪعبي ڪي ڪنا يو آئي اُن لاءِ

جَنِ ڪِيو تَوَڪُلُ حَقَ تي تَنِ کي ڪِهڙو وَرُوڌُ

سُنڃاهُ

سَاڃاڻانَ ايڪَ تِ پَهِرَ حِڪَايتَ لِکِيانِ سائِنِ
تَ آهي رَاوِيَنِ ڪَنَا اِهَڙِي رِوَايتَا
تَهِ وَقْتِ هِيڪَڙي حَضْرَةِ مِيرِ مُحَمَّدُ شَاهُ رحمة الله عليه
ڏِنِي لُعَابَ مُبَارَڪَ پَهِچي حَضْرَةِ مُعَاوِيءَ ڪَا
نَهَ وَٽُ تَنُ وَاتُرَ اِنَ کي اَمَانَتِ طَرِيقَا
سَاچِيرِي پِيَسَ وَاتُرَ بَرَفَ جي تُڪِرِي ثنا
پُوءِ فَرمَايَاسُ نَضْلَسُ تَرَاءِ مُعَاوِيا رضي الله عنه
هِنَ اَمَانَتَ کي رَسَائِجَ اَبُو حَنِيفيءَ ڪَا
مَنجِهِ مَڪَانَ فَلاڻِي ۽ فلاڻي جَبا
جو ڪَرُو هُونْدُو اُتي هِهَڙِي مُهَانَڊِيءَ سَانِ
نَالوُ سَنْدُسُ فَلاڻو ۽ ڪُنيتَ فَلاڻِي اَهِ
تَهِ کي هَٿِ ڪَري ڏِجِ تُنُ اَمَانَتَ اِهَا
پُوءِ حَضْرَةِ مُعَاوِيَهِ ڏِنُو اُنَ تَانَ پَنهنجي ڪُونِي ذاتَ
مُوجِبِ فَرمُودِي حَضْرَتِ رَسُولَ جي پَهَارِنَ ۽ ڏِينَ اِيانتا
تَانَ ڏِنَا ۽ اِمَامَ کي اِيئَن شُڪْرِ سَانِ
حَبْذِهِ ڏِنو حَضْرَةِ مُعَاوِيَهِ اُڏُو حَضْرَةِ اِمَامَ کَا
تي

پَڻ اِمَامُ اُپَٺِيُوَ وَاٽَ نَيُ وَاسِطي آمَانَتَا رضي الله عنه
ڪَرَتُو ڪُرِيُ آمَانَتَ پَڻهِجي حَضرَةَ مُعَاوِيَ ڪَنَا
تَڏِهَ حَضرَةَ مُعَاوِيَهَ پُڇيُو تَهَ ڪِهَارُو تُوُ نَامُ
تَانِجي نَالُو نُعمَانُ مُنهِجُو مَا ٿِئَڙَنِ رَکيُو اِهَ
تَانِجي ڪِهڙي ڪُنيَتَ تِنهِجي سَڌهُمُ ڳَالِ اِهَا
تَانِجي اَبُو حَنِيفَهُ ڪُنيَتَ مُنهِجِي آهِيئِي اَمَلَا
تَڏِهَ چيُو حَضرَةَ مُعَاوِيَ اِمَامَ کِي تَهَ وَٺُ تُنُ آمَانَتَا
اُپَٺِيَاءِ جَانِ وَاتَکِيُ مَتَانِ اُڏَائِيُ آمَانَتَا
ڪَنَا وَاتَ اَمِيرَ جِي جِيهِمَ تُکُرُ وَسَنڌُ وَبَرفَا
آچِي پيُئِي وَاتَمَ اِمَامَ جِي اِذنَ سَاڻِ اللهُ جل شانه
فِي الحَالَ عُلُومُ مَرِجِيُ اَڳِي ڪَسُ عَطَا جل جلاله
سَا ڳَالِهَ نَانَ پَتَرِيهِمُ حِڪَايَتَ لِکِيَانَ سَائِنَ سُنِهَجَاهُ
نَڙَ آهِي ڪِتَابُنَمُ هِيَ رَاوِيَنِ ڪَنَا دِوَايَتَا
تَهَ اَمِيرُ المُؤمِنِينَ حَضرَتُ عَلِيُ مُرتَضىٰ کرم الله وجهه
حَڏِهَ هُوُ پِيتيُمُ مَاءَ جِي حَمَلَ جِي ٿَرِهَا
تَڏِهَ وَالِدَاتِ سَندِيَنِ ڪَنڌِي هُيئِي اِرَادُو هَا
تَهَ ڪَرِيُ سَجدُو بُتَنِ کِيُ ڪُفرَ جِي سَبَبَا

تڏهه حضرت امير دبرگاريءُ وهو پيشم کيئي پرنگا
نه ڪري تنگندي هئي بيٺي ڪي هرگز سجدنگا
اهڙي قوت نطقي تو رجيءَ کي ڏني ڏاتارا
اي نفس نانص مهجا تو کي ليءِ نڪا
سُڻي خبر تن جي وٺ تون عبرتا اُتاءُ
ته تون ڪنا صالحن هوند هدايت وارا
ساڳيانان اثري تيهم حڪايت ليکيان ساڻين سچا
آهي راوين ڪنا اهڙو مذڪورا
ته شيخ فتح موصلي فرمايو رحمت ڪريس خدا
ته ڏٺيءَ هيڪري همراهه قافلي سين آهي تي وڃا
منجهه وات مڪي مشرف جي ڪارڻ زيارتا
تن هو ڏٺه ڪرم ڪنوءَ سترانوڻ سختاءُ
تان ناڪر ڏٺم نڪيرو هيڪرو ننڍڙو صغيرا
جو پيادو ٿي وڃو علاحدو قافلي ڪناءُ
تڏهه مون پڇيس پرم ته اي ننڍڙا صغيراءُ
آهي عزم ڪهڙو وڃڻ تون ڪيڏانهه ءُ
تا ڏنائين في الحال جوابم ٿيءِ منهم ڪاءُ

نه سِيءَ آهيم مارُن ڪنا اِهڙي حقيقتا

نه آهي هِن زمين بي هيڪڙو بيت خدا

وَنجان تو تهِ ڏُونهن بند ڪيو آ پيرين سان

تہ وِنجي ڏِسان ٿِڪي ڪُرِيان زيارتا

شيخ جوءِ ٿي نِجيئو وَرِي پيهارا

نه سمر تهنجو ڪيئي ءِ ڪيي تي ڪنا

تا وِنجي جُوهَلي هيجس ڏُونهن بيت خدا جل جلاله

حيڏي ڪَر تهجو بيجي يقين منجا

ڪَنن سمر تهنجي پانس لي مُناسب نہ آهه

تڏهه جيم صغير ڪي تہ اي باتان ري سندا

آهي سفر دراز نڪن تو تان صغيرا

هلن تهنجو تو ردوءِ نپند پراه بيت آهه

آهي ياد تو پير ريو پن وهنر نہ سيناء.

ڪيجڙ هن موسم حج جي تو تان رس نہ اصلا

تڏهه ڏناءِ منکي وڌيڪ هي جوابا

ته ويڪه وِجن من آئي ءِ متي دب رسان آهه

پوءِ جوي نيح موصلي رحمت ڪريس خدا

ته آءٌ ٿيس منجھ ڪھڙ ڪم مشغولا
جان نھار ٿئو وري نيڪر ڪي تان سو ٿيو غائبا
موٽي نه ڏٺم نه هٿ هم منجھان قافلي اصلا
تانجان پري ڄڃ ڪئي وڃي ٿيا س فارغا
ٿي ڪيم اُٿي منام تان ڏٺم جو ڪرگا
ويٺو هو ڏونگر ئي هيڪڙي هيڪلو تنها
ٿي چيا جاءِ اُنهي هيرا الفاظ سڪورا
ته اي رب منھنجا رحيم ڏني سائيم سباجا
مارو ڪارڻ رضا تنھنجي ڪرين اُڃي ٿا
ڪي ٻڪري ڪهن نه پر ڪي ڪناءِ دنيا
تُون تون ڄاڻين حال منھنجو اي عالم اسرارا
ته نه آهيم قدرت ايتري جن ڪريان اُڃي گا
ڪر متي نفس منھنجي آهيم قدرت اها
جن ڪريان قربان پانهنجي فدا منجھ رضا
جئين هوءِ منجھ شرع شريف ايئهم روا
ته ڪريان تو ذبح پانهنجي هاڻي الحالا
ٻي جئي انڪر شهڪ پاهجي رکياءِ نري ٿا

هذا باب ۾ آهي جيائي بسم الله
الله اکبر سڪري پيو بانءِ متو پت مٿا
مري رهيو مالڪ جنم رسيو رحمتا
راوي جوي حڪايت من ذڪري حقيقتا
تن ڪيئن سنڌ منام سرهي مارن ڪا
ته ولي آهي الله جو هيڪڙو ولين منجها
پيو آهي نوت سو لڏ ڏ دين منجها
اچي پيو حاضر نه اِني ته ڪري تهن تجهيزا
جوي شيخ من ذ نون هتن غسل نڪريگا
ڪفن ڏئي ڪامل کي پڙهي مٿس نمازا
حڪاية پڙهي نماز جنازي جي ٿيا فارغا
تان اُڏان اُٿي جنازو تهن هوا
ودي خبر تهجي کهڪي نه تي معلوما
ته ڪيڏانهن وڃي جنازو تهجو اُڏامي هتا
نڪري جاني هن حقيقت کي هيڪڙو الله
اي نفس ناقص مهجا مونکي لڳ نڪا
سڻي خبر تن جي آءِ وتو عبرتا

جن ڪيو رت منجهه عمر نندي جي تي ڪئا ڪم هڙا
جي تو ڪنا جو بن جوانيم ۾ ٻن موڙ نه ستيا
جُڪس ياني تو دليم نه اهيان نند ۽ ننڊيا
ڪندس عبادت ۾ نايم طاعت ۽ تقوى
آهي عمر منهجي انجان ڪني ٿيڊم باريجا
حيف تهنجي حال کي جن ٿهجا خيال اهڙا
تڪيو ڪري ته ڪالي جهنجي تو ڪي خبر نڪا
متي اچي موت تو کي انڌا ايتو ٻي ٻن آره
تن تمام آهي غفلتم اي اوڪا اسارا
ڪلهيو ڪايو سمهه سد نه پوندي ڪا
اندو عزرائيل اوچتو خبر نه هندي ڪا
فاذا جاء اجلهم لا يستاخرون ساعة
ولا يستقدمون اهجه انهم جا
تات بند سند ترو تجس ڏيرم ڪرنڪا
ستيه مهد سدڪنا جيئي فرصت آره
تجاج نه تنهن جت عالم سب مرندا
مارو مرو يکي ۾ ي ملک مولي جا جلاجله

اَرِڙهه هزار عالم جت پيدا هيڪاندا
تِتِ ڪنڊِڙهه ڪاغذ هيٺم ته پُڇيا ڪرنا
جن ڪا مُتاجي ڪي ڪيئا تو ڳمر ڪيا
اُتِ رهندي نه ڏني ڪهجي جو نڪيا دفترا
نهار نفس مُنهجا اُنئين اَڪي سر سنڌي عبرتا
ته ڪيڏانه وِنايائُر پيئر ڪيڏانه عزيز عِيارا
مولىٰ مهربان ڏني راحم رحيما جل جلاله
اَسان اَبوجي عصيان ڪيئا سڀ جالي حمارا
سي بخشي پوچ بچاي ڏنا ڏوه ڪناه
فضل هين نفريس ڪر جو عاصي آخيانا
ڪرَ والي وَلي محمد نبي ورهيجو ڏس مر ڏوهن
لاتقنطوا من رحمت الله لي عاصين لاءِ عطا
اَسان عاصين ڏڏو آسر وڻي اهي اُميدا
ڏيکا هيم ڏيه ڏني وضو رسول خدا صلي الله عليه وآله وسلم
ترجمان جانِتِ حضرة رسول جي ثيان نه رهو سرڙا
مو نيار ڪي محبوب جو ڏيکار ڏهار بيگا
ته شانو بيڃي شاه ڪنون وتخيير وچا

سڪرات وير سڀجي ڪيو سايم سڀاحا
ڏهيم ياد يقين سين جن ڄڻان ڪلم ڪا
لا اله الا الله محمد رسول الله ط
صلي الله تعالى عليه وآله وصحبه وبارڪ وسلم

بسم الله الرحمن الرحيم

باب پنڌرهون منجهه سير هيڪاري ماڻهن جي آهه
جي هوا بانان ملڪ ماڻهن جي دار دنيا
سا ٻڌايان چوٽ پهرين حڪايت نيڪيان سان سنجها
ڪنا وهب پٽ منبه جي ڪن سار وائيا
ته ڏيهه هيڪڙي حضرت ابراهيم خليل خدا
نبي سير ڪيا ڪڏهن ڪنهن وادي منجهارا
تان سڀا ڪري ڏيهه جي تائين اتيم اساتا
اشتها تين اب جي لڳني بيحد اپارا
ست ڏينهن سنجهم چوڏس جو ڏارا
تان اٿون ڏينهن اب جو هڏهم ڪنو اصلا
تن ڪنڌي ان ڏسٿم ڏينهن هيڪڙي حبشي ڪا
هي لٽ جهڪي هٿم ڪنون خاصي عصا

بي

ٿي چاريا ٻڪريون ٻچن صحرا ۾
هلي حضرت ابراهيم آيو هيجا انهيءَ ڏانهه
سلام ڪيائين چئي سنت طريقا
تن محمدا چيو نهار جواب ڀرا الفاظا
وعليڪم السلام يا اخي خليل خدا
تڏهن تعجب حضرت ابراهيم پيو سڻي توارا
چيائين وري ان حبشي کي ته اي مهجا يارا
تو نه ڏٺو هو اڪ منکي هرگز هميشاه اصلا
ڪهڙي سڃاتو منکي ڪهڙي طريقا
ءا آءا انجاڻو آهيان تنڪن بجد ايارا
ڪيائين ته ٻهن جو هيرو ڪي ڏيرا
تڏهن ڏنو تن جواب حضرت خليل کي وري جوانا
ته ڪي پيندي ڪرتن ڪي وري پاڻي ڏيگا
تنهن پڇيو ته حبشي کي وري حضرت ابراهيما
ته ڪهڙي ڏنه ڪري مون کي تڏهن پالڻ آه
تن پيو هو ٻهن هيڪڙو حاضر انهيءَ جا
جان حبشي هئي لٿ پڇي انهي پيتڪا

تان نڪتو پاڻي پاڪ ڪنئون ٿڌو ته مٺجا
اذن سان الله جي آڇو ڪيئن ڪنا جل شانہ
مٿو ما ڪيان ڪن پيٽ ٿڌو برف ڪنا
پيا حضرت ابراهيم کي ته اڇو پاڻي پاڪيزا
پي ڇڪي ڪر جيئي ڪيني ته مٺجا
حضرت ابراهيم ڏسي ان حال کي پيو منجهه عجبا
ڏسيو ان پاڻي کي نهاري حبشي ڏانهه عليه السلام
تڏهن چيو حضرت ابراهيم کي حبشي پيو مرتبا
ته عجب مڪر اٿئو اي خليل خدا عليه السلام
آهي قدرت ڏني قادر مالڪ ملڪ خدا جل جلاله
اشارو ڪري ڏونگر ڏي چيو نهار مهـا
ته جيڪو منجهه اطاعت رب جي آهي هيئا
ڪري اطاعت تهجي سڀڪو مخلوقا
پيرا جي جوان هن ڏونگر کي ڪري پي امرا
هيان حڪا ٿي جاءِ ڪا ته هوند ٿئي سو جدا
پهچي ان ڪلان جي جان نهارو خليل
تان جبل جنبي جاءِ کا پيو في الحال جدا

اڏاهي

اُڏامي اُيو هواءَ ۾ جهڙي اُپائن اَسيرا ۽
ڏسي تہ ڏونگر کي ٿيو ويڙهہ حيرانا
ڪرڻ لڳو ثناءَ ربّ جي صفت ساراها
تان آيو جبرئيل جهٽ ۾ وٺي ٻي وحيا عليہ السلام
تہ اي حضرة ابراهيم عجب ڪري ڪهڙو
تڏهن جيئو خليل جواب ۾ وري ملڪ ڪا
تہ ڪهڙي عجب تہ آيان پيئي بي قدرتا
جن پانون حبشي رنگن ديسو هن مرتبي آہ
تڏهن جبرئيل جواب ۾ جيئو حضرت ابراهيم ڪا
تہ هي پانون آهي ضعيف نڪن دار ۾ ڏٺا
ٻهاوت نور ري ڪڏهن مالڪ تهڪا
پر آهي مرتبو ان جو ڪنون بلند ۾ بالا
محمد مولي ملڪ جي خالق ربّ خدا
جيڪر ڪني هي پانون سہ رنجو متي ان آزا
تہ نڪندس پير ... هن زمين ڪتا
جانبي ڪري ... اپ زمين بي حڪم سان
۾ هي مخلوق زمين جا ٿيئن خرابا.

تہ جي آهي آرحم مٿن ڏڻي مخلوقن لاءِ
پر بابس مونجهارن جي مونکي ڪيري ايڪا
اَنڌي عَايَتَ آهي اِن جي مَنجھ مولي جي دَرگاهَ
سُڻي خبر صالحن جي مَنوَّهي سان
ڪر هو اقتدا اِن تي تہ رسُو رحمتنا
سا ٻڌايان پنجٽر نهم حڪايت ليکيان سائين سچا
آهي راوين ڪنان هيءَ ري روايتا
تہ ڪيو شخص هيڪڙو وڪڏهه بازار ڏانہ
ڪارڻ ڪنڻ ٻانهي جي ڪم ڪار لاءِ
تان تہ ڏٺا هتي آئي هيڪڙو اينتو غلاما
ٻيا ٿهڪي پرم تہ اَيْ باناتِ سڪونرا
ڇڏي تون جيئي تہ آءِ ڪنان تو کي مالڪ گنا
تڏهہ تہ جوابم هيءَ ري ڪيا گفتار اکيا
تہ ڪجهہ اختيار مُهنجو آءِ آهيان غلاما
وَري عجيب اِن مَرد [illegible] ڏا تڪي پيو مرنبا
تڪيا تہ ڏنا لو مُهنجو س [illegible] آسان ڪالِ اها
تا بنجي جيڪو نالو [illegible] وَلي تو کي سو آهي منظورا

ٻجياس

ڇپائين ترو مرتبو نه ڪهڙو ڪنڌ ڪم اختيارا
تا ٻڌي جيڪو جوڙيو ڪم ڏسنڪي سواءِ ڪنڌس قبوله
جيائين جو تو مرتبو نه ڪهڙو لباس ٿو جڳاءِ
ءِ ڪهڙو ڪيڏو ڪاڄ تن سل تن حقيقت سا
تا ٻڌي جيڪي ڏيڻ طعام منڪي تن ٻيا نات
ءِ تن جيڪي ڪپڙا منڪي ڏيڻ لباس لاءِ
ڪنڌس قناعت تهڻي ڪنڌس ڪين ڪها
تڏهه ڪيو فڪر دلم آن عرض في الحال
تڏهن پاتون پلو پر صاحب قناعتا
ڏيئي قيمت مالڪي حبيئه ڪئا ڪولي گا
تڏهه جيو غلام مڙدڪي ظاهر زبانا
ته اي مشتري منهجا خداوند خريدا را
تو ڪريان تو سان شرط هيڪڙو سوسن سڪورا
جن ڏينهان ڪنڌس خدمت تاس وقت عشا
پر ڪنڌ نه تڪليف راڄو سندي خدمتا
ڪنڌس تهم عبادت رب جي خالق ملڪ جدا
ڪنندر ڪري قبول شرطڪي اندا ءِ ڪرڏانه

تن ڪنڊ وهو ڇن منٽ مالڪ جي جا پهر ڏٺيءَ جا
جڏهن ٿيڏي هئي اڌ راتڙي، پڇاڻا نماز عشاء
تن ويڏ وهو مخفي رتي سڀئي فجر نمازا
انبر لڌا ڪنا، مالڪ وقت مدت مديدا
پوءِ مالڪ ڏٺو هيڪڙي، ڪيو فڪر في الحالا
ته ڪرايان معلوم آءٌ، سندي بابي حقيقتا
ته ڪيڏانه ويڃي ٿو نراتڪي، پڻ ڪڇا ٻارَدُ
تن نڪيو مالڪ رات هيڪڙي، پڇاڻان نماز عشا
مخبر بڻيو تنهن غلام جي، جاسوسي طريقا
تان اهي گر هيڪڙو، ڪنڌون نڪتل ويرانا
ڪيل اوٿارئل نڪن، مخبر پهرڪا
تهم مري ٿيڏيل نور جو روشن تماما
اپو اهي غلام، نماز مرن ڪين نيازا
جڏهن پڙهي نماز فارغ ٿيو، واري سلاما
تنهن بنا ڪي دعا ڪئي ڪا، جيئي هي لفظا
ته اي الله مخلوقن جا ارحم رحيما
اي شاهه شاهنشاهن جا، تن جي حال مارن جا

هير

هير آهي وقت راتجو مارو سڀ سُتا
عالم سڀ آرام ۾ رُوحُ پيا
تنهنڪري مُراد پنهجي لَڌي ڏينهن تو دَرَا
جن طلب دُنيءَ جي سي رسيا ڪي دُنيا
جن طلب آخرت جي تنکي ڪي آگا تو عطا
آءٌ باتون آهيان اضعف ضعيفا
ڪريان سوال صاحب تو دادر تو درا
ته مراد منهجي من جي ڪر پوري پاتشاه
حبذه ڪيو مالڪ مشاهد رسند وان حقيقا
تن ڪري ڀيو پيرڪن اُتي انهن غلام ڪا
هت جُميو پيرين جي پِن آپ رِنيا نا
تڏهه باقي نهاد ڏسرهي ڏونه سما
ءِ جياءِ جُتي زبان نه اي الله مُڦعا
حال منهجو آڪي من کنا هو مخفي مُورا
تو هم اِتي معلوم هو جي ڪهڙي خبر ڪا
هر سو کج منهجو شيئو مادت معلوما
هات نه آهم حيا ڪي جي دُني جي مو رهم خوشي ڪا

سؤال ڪريان تو ٻيا ڙئي نادر ڪريما
جن ڪر قبض روح ڪجهو هائي هن ونيا
راوي جوئي رواءِ جو سڪون و صحبتا
ته اتيجيان مالڪ هت پيران جاني جميا
تان رسيو رحمت رب جي لذتو نعما دنيا
شهو خبر صالحن جي ميان مؤمنان
ساڃيا تان جيڏيهم حڪايت ٻڌيان سائين سچار
آهي راوين ڪنا هن ڪالڃو منير نقدا
ته صورت لقمان حڪيم جي هئي ڪاري سياها
ٿولي معجز منبتي هو بلند ڪنون بالا
عالم عامل عابد هو عاقل عارفا
معجز ولايت حضرت لقمان جي موڙهم شهو نراه
ٻيرظاهر صورتم هو ڪنون قبيحا
ٻوءِ وڏ بندم ڪڏهن ڪيه ولايت ذاته
ٻنت بانون ڪري وڪنا انهي لقمانا
ستو وتو شخص هيڪري ڪرمي قيمتا
ڪنئي ويئر ڪر ڀيجي ولني بازار متجا

تو

تن سجو ڏينه مالڪ جي ڪيا خدمتا
جڏهن ٿيو وقت رات جو مارو سڀ سُتا
مالڪ تندس سُتو پڙهيانان نماز عشاءَ
تي نڪتو لقمان وهلو وُ ڪه مڪانا
جتي پهر نه هئي هٿ هم نڪو مارو اصلا
اُتي تي ڪيا عبادت رب جي نفل نمازا
تمام جات گذري تي تي پوري رات منجها
تڏهن آيو وري مالڪ ڏي ڪيائين ندا
ته اي صاحب منهنجا بهشت آهين سيگارا
۽ دڙڪا دوزخ جاهير آهين بارسا
تان جيڪو ڏڪه رغبت قلب جي ڏونه منهنجا
پڻ ڊپ جي ڊراءِ ڪني دوزخ عذابا
سو ڪيني نه ڪري عبادت رب جي غافل غفلتا
تڏهن چيس مالڪ جواب ته اي ياران وريهي واءُ
آهي رب منهنجو رحيم ڏني اڪو آرحما
تڏهن حضرت لقمان وري وڌو منجهان خالي جا
وڃي منجهه نفل نماز جي ٿيو مشغولا

تانجان ٻي ٻيءِ گذري وري رات منجها
تڏهن پڻ دريءِ آيو حضرت لقمان مالڪ ڏانهن
ته اي سردار منهنجا هاڻي ٻه ٻانگا رات جا لڏ
جيڪا ڏيئي سا ڏيئي اُتي ڏس باقي ڪا
ٻنڌ سنڌ وسيڪس ڪر سمر جي ڪا
تا پڻ چيو مالڪ جواب ۾ وري حضرت لقمان کا
ته تون موٽي وڃ اي ٻانان آگو رحيم آ
تڏهن حضرت لقمان موٽي وڃي پوءِ تي ٻيو مرتبا
آهي مشغول ٿيو ماڪهم منجهه عبادت مولي
تانجان پره ڦٽي ٿيو صبوحا
تڏهن پڻ حضرت لقمان آيو وري مالڪ ڏانهن
تهان وهاڻي راتڙي ڪي پڻ اُٿيا
سڀڪو مشغول ذڪر تسبيح ۾ ٿيو آ
مانڊ مرد ڪنان پڻ حيوان جو پيا
جيڏ غفلت اُتي سيڪس وير ڪرم ڪا
جي آهي اداڌ خبر جو ٽوڙا طلب اِها
تا پڻ چيو حضرت لقمان کي مالڪ تر جيڏهم ساعت ڪا

ته

تہ رب مھنجو رحيم ڏني آھي غافر غفار اجل
تنھن پٺ حضرت لقمان وڏو پرڻا ۽ فجر نماز ۽
ورد وظائف پڙھيا پري ٿيو فارغ ۽
جان آيا موٽي مالڪ وٽ تان سوا ٿيو آھ
پريو ڏنس مالڪ جون جا پورا ڏھ ٽويا
جهٽ ونجھ ڪيئي ٻج کي پوکي فلاڻي جاءِ
تنھن وڌو ڪني حضرت لقمان ٻجڪي موجب فرمانا
ٻيٺي ڏنا ۽ آن جون جو ڪڻ پار ڏسي ڪا
مٺاڻي ونتا ۽ ٻج جيئي جو وري تہ ڪنا
سوائي پوکيا ۽ تنھن جت جيئس مالڪا
ھڏ ٻجيا آن ڪن ڏٺون جي اڀرائي سدا
تنھن آيو مالڪ ڏٺہ ھيڪڙي ٻني ڏسن لاءِ
تان ڏٺا ۽ سڌ جيئي جا ابريا آن جا ۽
تن ٻجيا ۽ حضرت لقمان کي تہ ميان سبب من سڌا
جن تو مٺي ٻج پوکيو جيئي ڪيا
ڪئہ ڪيئي ٻي فرمائي مھنجي جاني جان تھجا
تنھن چيو حضرت لقمان جواب ۾ وري مالڪ کا

نه آهي ربُ مُهجو رحيم ڏني ڳنون پاڻ تي پاڃا
متي مولو جو ڪنڌ وارين جيئني ڪا
تڏهه مالڪ جيس ڦري ته آڪون آهي قديرا
جي مٿي جيئني سنجا جو ڪري ته آڪو آهي قادرا
پر جڏهن تو ڪيو جيئنون سي جو ڪيئي شِيدا
تڏهه جيئو حضرت لقمان مالڪي ته اي سردار مهجا
تون سمجه تنهنجي شيدر غفلت جي تو ڪري اميدا ها
ته فرشتو پر ٿيندو مرتن جو جي صالح سڪورا
واتي جا ڪن رهي پئي تنهنجي محبت مولي سيهها
پڻ ٻين آهي مثل تو ڪه جيئني جي ريهم شڪ
جو تو ڪي جيئنون ڪونه لئي پئي اصلا
مڪو ڪيئهون تو ڪي ليئي جون ڪا
پر پوند وسيڪه پور هو نيا اندر عملنا
سنهو نصيحتن حضرة لقمان جي سيان مومنات
سياڃاڻان ستر پهم حڪايت ليڪيان سائين سُنجاڻ
تڪو شخص هيڪرو صالحن منجها
سو جوئي ته نڪتس بازار مان پاڻي ڪڻن لاءِ

واسطي

واسطي ڪم ڪار پڇي ڪوئي هيم جا
تان ڏٺم ڪوئي هيڪڙي ڪاري سياها
ميٽي ڏڪان هيڪڙي اُتي آهه اڪيا
مالڪ سندهس ڏٺون پڙو بازار منجها
نه ڪو ڪنڊ و هڻ بابي ڪي مرڻ عيبن سان
بس پوري ڏه ڏبر جي ٽڪا ڏيئي منجها
تڏهن ڇي من اوڏر وٺي ڇيئو بابي ڪا
نه جي ڏيهي رضا منکي نه ڪنان تو هم ڪا
تن ڳجها ڪنڪ هئي خاموشا
تڏهن جيئو مهس سوم تبو چان ڏهيم جوابا
تن ڪلن لڳي ماڪهم ڳجهي ڪين مها
تڏهن ڳمان نيم دليم ته جڪس ديواني آهه
تان پڇي ته ڳمان جي ڏنا جوابا
ته آءٌ نه آهيان هڏهم ڪ مست مجنونا
تکر دل مهنجي مست آهي تنهنجي محبت مولا
تڏهن جي پيغمبر خبر انهم سني ٿي توارا
جيئم پوندهم جيئم جيئو سبحان الله جل جلاله

ته ڪنهن پروريا ۽ وهم منهجو خاطر خيالا

آتيان هوس فڪر ۾ تا غيباءِ بيوم رتبا

ته معلوم ڪيو وهم تهجو منڻ ۾ خالق خدا

نہ آهي ڪجهه جهڙو ڪنان ڪي منجهه ارض سماءَ

جڏهن راوي ته ڪني باني ڪي اندر ڪر منجها

جهڙو ڪر منهجي آهي ونتي باني سا

ته چيائين مريد هم منکي ته اي سردار مهجا

جي هوءِ ياد قرآن توکي ته پر منهجو مهدا

جن آهي روشنائي دل جي قرآن ڪريما

۾ ڪنارن جي ۽ وچن وهما

تڏهن جي من شروع ڪيو جان جيئم بسم الله

تان داند ديرديس ڪري ڪنبزي سا

تيوشن ڦي نڪن ونئي يان وسا

جت پانيم دليم ته جڪش منجهي پي آهه

جڏهن نهاڻن ڪه مدت جي تي هشيارا

تڏهن چيائين ٿري منکي ته اي سردار مهجا

پرکي ته ڏري منجها قرآنا

تڏهه جي پڙهيم ڪي آية قرآن ڪريم منجها
پوءِ چيائين جي جڏهه اهي مهرو قرآنا
جو آهي قرآن ڪلام رنجو سڪونُ وصحيبان
تڏهه جا لنت لقاءِ جي هوندي قيامت ڏينها
نصيب مومن کي ڪٿي هوندي سا
جيڪي ڏاڍي پوءِ رات هيڪري جيئم باڻي ڪا
نه وڃا نون وچياءِ مهجو هيني مهجي آرام لاءِ
چادر ٽيڪيون تن وري خاصي ته متا
تڏهه چياءِ منکي ته اي سردار مهجا
اچ تون جڏ سنڌ ڪي ڪر عبادت خدا
جو آهي قوم سمهن سوڳنون تو هيم لاءِ
تڏهه مون چيو جو ابم ته آهي پاڪ ڏي خالق خواب ڪنا
تا نجي شرم نه اچي جن سو لو معبود ا
ڪري منڌ نه هڏهم تن ڪري پرور ڪا
سمهيو ره بيحي ڏاڍي تاسي صبوحا
پيو ٽر پيچي تون ان حال توکي بصير بينا
آئو وسار پنه توکي وٺي کهم تن ان ڪنا

ٻئي جي پرياءِ هي بيت سڪوڙا چوڻ
قُمْ قُمْ يَا حَبِيبِيْ كَمْ تَنَامُ
خَالِقُ الْخَلْقِ لَا يَنَامُ ۞
عَجَبًا لِلْمُحِبِّ كَيْفَ يَنَامُ
كُلُّ نَوْمٍ عَلَى الْمُحِبِّ حَرَامُ ۞
وَدَعْتُ قَلْبِيْ يَوْمَ فَارَقْتُهُ
فَقُلْتُ يَا قَلْبِيْ عَلَيْكَ السَّلَامُ

سُڻي خبر صالحن جي وڌو عبرتا
ته ٿيڪي پوءِ هُنن ڪنا لوڙن لڪيٿا
سا ڳالهيون انهن حڪايتن جيڪي سايون سڃاڻ
آهي راوين کان هن کا اُن جو آئين سو نقل
ته حضرت عبدالله بن مبارڪ جي کيو خريد باني کا
ڪنا مڪاتبت ٿيڪي جهڙي عرب ڪرين تا
يعني مڪاتب جي سُني ياد ڪيا
مڪاتب جي ٿيڪي تحرير عربي لسانا
جن مالڪ ڏي ڪو ٿيڪي ٻڪي يان ڪنا
ته جڏهه قدر هيئر ڪي ڏيڻ مستڪا

ته ڏئي

تڏهن تن آجو آهي ادا ڪو انئي ڪنا ؛
انهن حضرت عبدالله کيو مڪاتب ڪو لڳا
ته هيترا ڏيه مونکي ڏيئي آئيو دينارا
هيڪڙو دينار ڏيه ستڪ پهر ڏي نڦاوتا
پوءِ تن آجو آهي جيئي ڪو ليئي ڪنا
سوڪو نوڏيهائي ڏيئي وهو دينار حضرت عبدالله کا
حڏه ڪنهي ان ڪال ڪي ڪا مدت معلوما
تن ايو شخص هيڪڙو مهڏا حضرت عبدالله
ته آيو جيئو حضرت عبدالله ڪي هنيڙ حقيقتا
ته هي بانون ٿهجو توڪري ڏيهائي ڪارها
جن اينئيو تر ميتن جي لاهي ڪفن ڪا
و ڪنيو تنکي بازار مڪري حاصل دينارا
جو انيو ڏيهائي توڪي ڏيئي دينارا ؛
تڏه سني اها خبر ڏمرو حضرت عبدالله
حڏه ڏيه ڪنڙو جيرش سيئي رات متا
تڏه بات هليو ٽيم عدم جي جاسوسي لاءِ
تان ويئي باني اپنيو هيڪڙي قبرڪا

پيهي وڃي ويهي ورتي مُدّت مديد ا
جان آچي اُن ذڪر نظر ڪيو حضرة عبدالله
تان جهوري آهيس اُن قبر محراب ۾ صورتا
جو آهيس هڪڙو اُن ڪي ڏاس منجها
سو آهيس لنگن اُن ۾ ڪيت منجهه ڪچيا
پيو ڏڙان منجهه سجدي مٿي مُنهُ خاڪ متا
منجهه درگاه داور جي ٿي ڪئا اير تضرعا
تن ڏسي حال غلام جو ٿي ڏٺو حضرة عبدالله رحمة الله
ٻاهر هو قبر ڪاه هو ماڻون منجهه نماز مشغولا
حتي صبح ٿيو رات گذري آيو وقت فجرا
تن نڪيو ٻاهر غلام سو وري ته قبر منجها
ڏڪي ڏوڙي قبر کي ڪئا مُنهُ ڏهه سما
۾ چيا جنجي زبان ته اي اله مهجا جل جلاله
اي جاڻندڙ سر خلق جا تو ڪنا مخفي نه آهه
تون مسبب الاسباب آهين تو هٿ آهين خزان
مالڪ ڪريندو من ڪنا هير دنيا سون منجها
آڇيان هو اُن حال ۾ تان نبوي پيدا

نون

ا يلم

نور روشن هيڪر صحي سماءَ ڪنا
دينار پيو هتم غلام مجي ڪري ته منجها
پوءِ حضرت عبدالله ڪيو مشاهدو ان حقيقتا
پت طاقت رهيس نه صبر جي ويان وسا
هلي آيو اوڏهن ته بابي مهد ا عليه الرحمه
ياڪر و ڏاس هٿ ڄمائس ڪني شوق منجها
تمڏه باني دلگير ٿي ڪيو نظر ڏونه سماءَ
چياءِ جنهي ذبانس اي صاحب سڀا هيا جل جلاله
پيتر پيو ڪجهه مهجو پتيو اظهارا
هاڻي حياتي م دني جي ناهه رغبت ڪا
سوال ڪريان تو تحِس صاحب تو هم ڪا
ته ڪر قبض روح مهجو هاڻي هن ويرا
زاري جوپي انجاب هو تنهن ياڪر عمه الله
تان رسيو رحمت رب جي لڏي منجها دنيا
پوءِ حضرة عبدالله مرت ڪري انجي تيو معموما
ڪري بابر عزيز پڻها ڪناءِ جمعا
غسل ڏيئي غلام ڪي ڪناءِ تيارا

ڪفن ڏناس منجهن انهن جي قديما

نماز پڙهي دفن ڪيا ان سڳوريءَ ڪا

حبشه ڏيهه سڄوئي ڪندو بيهي رات مٿا

تن سنئون ڏٺو منجهه سپني اڃ جيتوئي يا عبدالله

حضرة محمد عربي بيٺو حضرة خليلا عليه السلام — صلي الله عليه وآله وسلم

بيٺي سوار گهوڙن اتي هوا اکو هر ڪلذارا

فرمايائون فضل ڪري حضرت عبدالله ڪا

نه ڪنهن ڏٺو غلام ڪي نه جيئن ڪفنا

منجهه جي پراڻي ڪپڙي ڪفن ڪيا ئي لاءِ

ڏسو مرتبا وليءَ جا ميان مومنان

سڻي خبر صالحن جي ڏيتو عبرتا

ڪر هو يادِ رب کي سڀ ڪي صبوحا جل شانه

برڪت تن نيڪن جي جن ايڏا ڏکه پيتيا

اي نفس ناقص مهجا توکي لڄيه نه ڪا

حيف تهجي حال ڪي جن تهجا ڪم ڪيا

نڪيو ڪري ته ڪالهه جي توکي خبر ڪا

متي اتي موت توکي، اندا ائينو آيره ۽

تن

تُنْ تمام غفلتم اچي اوچڪا آسارا
ڪليو ڪابو سمه سڌ نه پوي ڪا
ايڏو عزرائيل اوچتو خبر رهندي نڪا
إِذَا جَآءَ أَجَلُهُمْ لَا يَسْتَأْخِرُونَ سَاعَةً
وَلَا يَسْتَقْدِمُونَ اهيئي انهم جا
تات ٻڌ سڌ رُو سچيس وڃم ڪرم ڪا
سنتيه ٻهه سڌ ڪنا جيئي رخصت آه
نه ڪيا سڀجي نه تنهن جت عالم سڀ مرندا
مار ڊُڪ مروڙ ڪي پري ملڪ مولي جا جل جلاله
اندره هزار عالم جت تڏا هيڪاندا
پت ڪڏي ڏينه ڪاغذ هنم ته پرهيا گڙيا
جنڪان متا جيڪي ڪيا نو ڪنم ڪيا
ات رهندي نه رتي ڪا هجي جونڪيا دفترا
وت نصيحت تُن ڪر نظر نگاهيا
سنا ڀيانات اوتينا اليهم حڪايت نيڪيان ساڀتاه سنيجاه
راوين ڪي هنير روايت صحيحا عليهم الرحمه
ته بيبي رابعه جا مجه بصري مشهور آه

سا پهرڪي باندوڻي مائٽن ڪا
اچي رکاڻي ٻانجي منجه ٻهرين شهرا
ڪيرو ٿهڪي ڪوٽ جي وڏيري خدمت لاءِ
ڪندي هئي خدمت تهجي سڄوئي ڏينها
حبذه تيدي هئي راتڙي عشاءَ پڄايا
مالڪ سندس هو سمهندو منجه خوابگاه
تن بي بي نڪرندي هئي ترت لن ماڳا
منجه ڪهڙ ڪرخالي ويدي هئي سا
سڄي رات نماز ڪندي هئي قياما
ايئن مدت ڪئي ڪيا گذرانا
جن منجه ڏينهن روزو ۽ خدمت مالڪا
۽ منجه رات عبادت رب جي ڪورنش قياما
اُڄڻوئي رات هيڪڙي سُتي پيانا
جان جاڳيو مالڪ ڏري ننڊ منجها
تان ڪرم ناهڪا بيبي رابعتا
تن اُتي ڏري تڪڙو ترت منجها
نهاري پاس نڪن چوڏس چوطرفا

تان

تان سواءِ آواز اوچيئوان ڪر مِنٿا
مَنجهه جهم ڪري خالي پٿ ڪجي پيء عبادتا
جان هلي وڌو اوڏڙو ان ڪر بهترا
تان ٿيَاءِ پي بي ڪي مِنجهه سجدي نمازا
پٿ پينٿي دُعا ڏئي ڪا ڪئي تضرع ساڻ
ته اي الله مهجا عليم ڏني عالم اخوا لا
تُن جاني سڀ جيڪ ڪجو پيدڙو آهه
مُنکي آهي رغبت تو ڏونه سنجي يقينا
پانيان نه هوئان خالي دم ڪو ٿيهجي ذڪرا
پر حڪم تهجو من اتي ٿيوان نرها
جت نيس ڪو بي ظاهر سندي مخلوقا
ڏيهان خدمت تهجي راتيان تو اڪيا
جي نه هجي من اتي ان جي واجب خدمتا
ته رات ڏيهان تهجي خدمت هئيس مشغولا
جڏهن مالڪ سڻي پي بي جي هي سڀ دعا
تڏهن جبرئيل ديراءِ ڏني جي ڪني هيبتا
ڏين لڳا سندس سڀئي اعضا ، ،

مُوتِيو فِي الحَالِ سُوبِهجِي مَنزِلَ ڏانهَ
جَڏهن رَاتِ ڪَڍِي وِيئي ڪيو شَمسَ شُعَاعُ
بِي بِي وَٽِسِ آئِي وَرِي خِدمَتَ لاءِ
تَڏهن ڪُونِي بِي بِي کِي وِهَارِيَائِين اَکِيَا
حَقِيقَتَ رَاتَ کِي سَڀئِي چَيَائِين بَابَا
اَچُو کِيَا تُسِ اَنَ اَنبَرَ وَرِي فِي الحَالَ
تَڏهن بِي بِي جِيتُو مَالِڪَ کِي ڪَنِي اَدَبَ سَانِ
تهَ اَڪُو شَالَ قبُولُ ڪَرِي اِي عَمَلُ تُو ڪَنَا
جَزَاءَ ڏِيئِي خَيرَ جِي وَاحِدُ پَانَ وَٽَا
هَانِ ڏِي مُوڪَلَ تُونَ مِيَانَ مِهرَ سَنجَا
ته وَنجَانَ آءٌ پِيئُ هِم جيڏَانهَ مُون سَرَ صَنَا
مُوڪَلَ ڏِنِي مَالِڪَ بِي بِي کِي رَضَا رُخصَتَا
بِي بِي نِڪَرِي بَهَرِ تِي جيڏَي شَهرَ ڪَا
وَنجِي ڪَهه ٽِنَلَ جَاءِ مَ ڪَنَا ءِ سُڪُونَتَا
تَنِي سَمَا وَرِهِنِ تِهِ مَاڪُم ڪَنَاءِ عِبَادَتَا
ڏِينَهَانَ رُوزُو نَفَل جُو رَاتِيَانَ نِمَازَا
سَنِڪهه رَاتِ پَنجَ سَارَ ڪَنَهِ ڪِنَاءِ وَظِيفَا

مارن جيئري بي ڪي نہ ڪارڻ ڪيا رما
هيڏي مشقت پان تي ڪيي مقرر ا
تا ڪي پاڻيان تي منهن آهي اهري امسر ا
حضرت محمد رسول رب جو ٿيا من ڏيهان صلی الله عليه وآله وسلم
ڏسي عبادت مهجي ٿيي خوشحالا
تنهن جماعت نبين جي مرڪي مصطفى صلی الله عليه وآله وسلم
عين مان ڏسي عمل مهجا جوڻ انبيا عليهم السلام
ته جڏهن حضرت جي امتياني هيڪري جا
هيڏا عمل ظاهر ٿيا ڪو لبي سان
تڏهن جي آجا امتي متقي سڪورا
ڪيهر اعمال تن جا نيڪي سڪبا
پوءِ جڏهن ٽري سان ان پر ڪذرا
تڏهن پي را ابا سر جي هلي جڳ لاءِ
وجي سر ڪڏهن تي قافلي سان
تان او جيتوڻي حڪمن حڪيم جي جل وعلا
تنهن رب بيت هيڪري عرب ولاتا
مري رهبو ڪڏهن بي جو وات متا

تڏهن مري آيا مارُو مرئيءَ قافلي جا
اچي ڪيا انهيءَ وقت عاجزيءَ عذر خواهه
ته ڏيئي پيئي سمر ياهوءَ ڪني آسانگا
ته وڃي ملهم انهيءَ کي ڪري هم خدمتا
تان قبول نه ڪيا پوءِ ڇپيا مارن ڪا
ته اءِ حيڏي وڏو مڪي هيڪلو تنها
آهيم اعتماد الله تي توڙا توڪل جل جلاله
نه ڪئي آهيان اءَ جهڙي عبادت لاءِ
حيڏه مارو مرئيءَ ويا حيڏي قافلي جا
تڏهن پڪاري اسمات ڏئي چيا هي لفظا
يامالڪ الملوڪ ويا غياث المستغيثين رسو رحمنا
حقيقت منهجي حال جي توکي معلوم آهه
امر موجب تنهجي آءٌ تکيس جي ڏاڍ
هاڻي ڪڏهن منهنجو مشو اچي هن جاءِ
نه آهيم اسيد ڪنهن ڏونه صاحب توسوا
جان پڻ پئي دعا پڻ ڪئي تماما
تان امر سان الله جي ڪڏهن سري پيو ساهه
الي

اُتي اُيتو خدمتم بيبيءَ جي مهڊا
وڃي سمر ڳڌهه تي بيبيءَ هلي هيڏ منجا
اچي رسي قافلي کي سيڪي شتابا
راوي چوي روايت جو منڊتو اکين ساڻ
جنِ مٿي ڇانان ڳڌهه اُو ٿيو حيا تا
بي وڪاڻو صحيح سو منجهه مِنا بازارا
ايڏي ڪرامت بيبي جي سنهو صحيحا
اپني آڳي عبرت جي ونو نصيتا
لا اله الا الله محمد رسول الله صلی الله علیه وآله وسلم
ساڇانان چا ليهم حڪايت لکيان سائن سخيا
راوين ڪي هيئر روايت صحيحا
ته ڏيه هيڪري منجهه نصري جي شهرا
هو مرد هيڪڙو اُبرو ضعيفا
مٿس هو لباس اَتي جو بيشي برهنا
هلندي نهکي سهرمڪيو اڳيه آتاڪا
تڏهه ڏرا ڪيا ڪه ڪرجي هيا دسنڪا
تان پهراڪي پاڻي هيڪري نه ڪرا منجا

ڇيا ٿڪي تہ ڇڪُو پاڻي پيلاءِ
پاڻي وٺي ورڻي آنداءِ پاڻي ڪا
ڏناءِ پيري مُرسڪي پاڻي پين لاءِ
حڏڙ پاڻي پيار پاڻي وري ڪرڏانہ
تڏہ ڇياءِ پيري مُرسڪي ظاهر زبانا
تہ اي شيخ ڏاري اچي ٿهجي ڪنون سفيدا
لباس مڙي ان جو علامت فقرا
شرم نہ اچي تو ڪي اي پيرنا پاڪيزا
جن پي پاڻي ڏنہ جو ليخ نہ اچي ڪا
خُٿڪي تہ روزي منجهہ هو جاپر سنڌي فقرا
ڏسنو صلا حبيب پاڻي جي ميان مومنا ہ
پاڻ هئي صائم ڏهر جي روزي سان
پيداہ ڪناءِ پيري مرسڪي پڻ نصيحت اها
لا الہ الا اللہ محمد رسول اللہ صلی اللہ علیہ وآلہ وصحبہ وسلم
سنڄاہ ساڃانان ايڪيتا ايهمر حڪايت لکيان ساڻ
شيخ ذوالنون مصري ڪري بيانا
تہ ڏيہ هيڪڙي جان آءُ مونش سفر ڪا

آيُن هَلِي هيڪري شَهَرَ کي ٻهرا ء
تِن ۾ ڀرُ حطر ۽ ميدان جو ڪيم دفعا
۽ پُن پاڻي اُتا ڪَتَ جي ڪَيم طهارتا
پوءِ تصد ڪيم ته داخل شهر ٿيان
تان ڏٺيم ماڙي هيڪري ڪنون مبند بالا
منجهس جيت جهجهي ماڻي هيڪري صاحب جمالا
اُن ڪري نظر سا جوڙس جو ڏارا
تڏهن آيم خاطر ۾ اهڙو خيالا
ته ڪريان امتحان اُن جو ڪجان حقيقتا
جيئن مهس ڪير آهي ڪيار ۽ تونام ۾
تا عجبا ۽ جواب ۾ وري في الحالا
ته اي ذوالنون حڏه تن اي ٿي ٻهرا
آئيان نه ڪي هي تو اشتيا
تڏهن ٻايو تو کي نه آهي مجنونا
حڏه آجي پاڻي تا تو ڪئي طهارتا
تڏهن آيم خيال خاطر ۾ وري اِن ترها
ته جڪس عارف آهي سڪر ۽ صحيا

هاڻي معلوم ٿيم تهجو سڀ احوالا
ته نڪي ڄڙو آهين نڪي عالمن منجها
نڪ عارف آهين صاحب معرفتا
تڏهن ڪيو جوڙي شيخ ذوالنونا
ته ڪنهن پورڙي تو اي سڀ حقيقتا
تاڻي جي هو ڄڙو مجنون منجها
نه هوند طهارت نه ڪيئي جا پر شريعتا
۽ جي تون عالم هو صاحب هدايتا
ته نهاري نامحرم ڏي ڪين نظر ڪا
۽ جان عارف هوئين الله جو سڪورو صحيحا
نه هوند سوا ذات حق جي جل وعلا
نظر نه اچو توکي پيو خالق ذارا
سڻي ڳالهه صالحن جي ورنو عبرتا
ڪيو متابعت تن جي منجهم افعالا
ته ڏسندي پان تي رحمت رحيما
ٿيو مقبول درگاهه مولي کي مهدا
۽ پڻ تنهنجي حضور حبيب جي ٿيو مقبولا

سا عيا

سا ڄاڻان يا ٿيا لبهه حڪايت لکيان سان — سنجاهُ
شيخ ذوالنون مصري ڪري روايتا
ته ڏٺه هيڪڙي مهدا ڪعبي ڳرما
ڏٺم پاڻون هيڪڙو شيدي سياها
جو ويٺو هو حرم اڪا بيت الله
ڪجي ٿي جپاءِ هر هر هٿني مسورا
تن وقت جڙن جي ٿي پيو سفيدا
منجهيو ڪارائي منجها حڪم سان خدا
۽ جنده ٿي مات ڪياءِ ڪنا ان ذڪرا
تڏهه ورتي ٿيو جهرو هو اصلا
ڪارو شيدي رنگه ۾ اسود تماما
راڏي جوج ڏٺي ان ڳالهي ٿيم عجبا
اوڏو آئي وٺي چيو مهنجي پاسا
ته عجب جهرو حال تهجو آئي من نظرا
جن وقت پرن جي جيئن تهجو سفيدا
۽ جهر ڪري پوءِ مات تي ڪيچ ڪيئن مها
تهر ڪارو رنگه تهجو اسود ڪئون آئا

تات ٿيي خبر منکي سنڌي ان حقيقتا
ته ڪيا رو تو جوءِ ڪهڙا الفاظا
تا ٻجي ڪريان تو ذڪر ربجو ثناءِ سبحانا
تڏهه شيخ جوي من ڇيو وري بهارا
ته عجب آهي ان ڳالهجو وڏو عظيما
جن تن ڪارو خلقيو شيدي سياها
سو وقت ذڪر جي ڦرو ٿيي سفيدا
تڏهه چياءِ جوابم وري مبنگا
ته اي پورا تن نرير وري اهڙي حقيقتا
جن دلي ڪاري ذڪرس تين سفيدا
تنهه اجو تين جسم جو ڪيي عجيب آيا
ٿيو سوليدائي پلن جي ميان مومنا
ذڪر ڪرن ربجو ڪرجي ان طريقا
جن اثر سندسي ٿيي في الحال ا
آهي ذڪر ڪرن ربجو ڪرو اجادا
تان لهن ڪٿ قلوبن تا ذڪرس مولي
ڪرهو دوام ذڪري سنجهي صبوحا

ساڳجايان اُن تي ڏيٺا ليکهم حڪايت ليکيا اُن سان سُنيا

داري روايت ڪا ڪن هيري حڪايا

ته جيئن يوسف بن حسين جي رحمة الله عليه

داري جون جهڪي لقب جيئي پيارا

ته ڏيه هيڪري منجهه بصري جي شهرا

ڪندي سير تنکي بنديا نخاني وتا

تان ڏٺم بانون هيڪرو شيدي سيا ها

زنجير ڳچي جهڪي پياڻي هو ا

حنده ڏٺو منکي اُن شيدي غلاما

تنده سڌ ڪري ڪو تيا هم دري بان ڏانه

چيا ته تون آهي يوسف بن حسينا

آسني ان ڪا لکي پيش منجهه عجبا

پيو مهس برهنه ڪي سيخا تو منڪا

تا ڪچيا منکي ته اي يوسف شڪورا در

حنده ڪر مناجات تون سخور جي وتا

تنده ڏيج بنايو مهجو سادي سڄانا

ته ڪو لو ضعيف تنهجو تو جري اڳا

تهاءِ مالڪ مون ڏي عالم احوال
توهين ڪبڙو منکي واحد وطن ڪا
توهين جدا ڪيو منکي عيال ڪنا
توهين وڏو ستم ڄهان جنون جو ناهه
زنجير ڪت ڪچيم پيو جنهن سببا
اي سب قبول ڪيم محبت تهجي لاءِ
ثابت سڀ آهين تهجي ذات جو سڄو قسما
جن ڪري جي سڀي آسمان ڪت مهجي ڪچي لاءِ
ء ست زمين ڪري زنجير پيرن جا
ته پن نکرندس ڪي پيو تهجي محبت سواءِ
ايڏي محبت عاشق سنهو سبوها
مولي مهربان ڏني سا پيزسا جا
ڪر منکي من ڏي تن محبتين منجا
جي عاشق تهجي ذات جا محبت مشتاقا
دانو ڏيهان جنکي تو ڏونه اڪيراه
آهين مشغول منهن توهين سان سدا
تجشي نوح يحيي خامي خون خطا

جيڪي ڪيم ٻيڙا جيڪي لِڪي لُڪا
سڀئي سڀ آڳا عفو ڪري حرمت حضرت تا
ڏنگاري ڏنهه ڏني روضو رسول خدا صلي الله عليه وآله وسلم
اهدنا الصراط سڻ سائيم سُوا ٧٨
قولي فعلي متابعت نبوي ڪر ناقص نصيبا
صلاحيت تقوى پاهجي ڪر آگا من عطا
برڪت پيلادن جي جي صالح سڪورا ء
واحد ڪر ولي محمد ﷺ کي پادوسي پريان
پيرانديءَ پيغمبر پاڪ جي منجهه جنت نفيتا
ڏيارئم ڏنهه ڏني مُئي پڇيانا جاءِ
خاتمون ڪجا م خير س سلامتي ايمانا
سان قرن مومن جي امتي حضرت جا صلي الله عليه وآله وسلم
پوئي دم پڇاڙي قادر ڪلمي سان

لا اله الا الله محمد رسول الله ط

صلي الله تعالى عليه و على آله وصحبه و بارك و سلم

باب سورهم منجهه تن حڪايتنا

جي ڪالي فقيرن ۽ ضعيفن جي لکن ٿا
سا ٻڌايان جو مٿيان ليهه حڪايت لکيا ن سلين سنڌيا
راوي ڪجي روايت هنار حديثا
ته ڏيہ هيڪري مرسل ڪارڻي مير محمد شاهُ
ويٺا هوءَ اکريا هجي صاحب سڀا جاءِ
تان ايو سوالي هيڪرو متجهه حضرة حضورا
اچي عرض ڪيا ۽ خدمتم ڀيجي حقيقتا
ته اهيان عيالدار رکين يا رسول الله
نه اهم طاقت وصيت ڪا هرگز حضرتا
ڏهاڙ ڏم ڪي تيار وخالص لکه خدا ۽
ڪريان توت عيال جو نبيءَ جه منجا
تڏه پيغمبر فرمايو ڪي بي بي عائشتا رضي الله عنها
ته ڪي هوءَ موجود ته ڏهو سوالي ڪا
وري آئي حضور مهڏا محبوبا
اچي عرض ڪيا ادب سين ته يا رسول الله صلى الله عليه وآله وسلم
ڪي ڪنڌ ڪرم جو زبان نه سکين ڪا
تڏه حضرت فرمايو وري سائل ڪا

ته هيئر حاضر نا هڪ مون ۾ موجود ا
وري اچ وقت ٻي اڌ اسان ۾ ڏانهن
مانهن موڪلي رب ڪي ته ڏيهن توڪا
تان سائل ڦري عرض ڪيو تنهن حضرت حضور
ته اي سڪوار اسين ٻر مسڪينن نبا
ڏاتار سڀ ڏيهن خاصا دوس خدا
يار مُهجا مون ٻر ٻنهي ڪن و چڙهيا ا
آهين اسين وار انهن جن ائين ان ڏانهن
تات وري تن ڏي خالي ڪيئي وڃان
تڏهن موٽي رسول فرمايو ٻي ٻي ڪا
تڏهن ٻي ٻي اٿي نها ڏي جان وري ٻهارا
تان ڪي ڪا ڪجهه لڏاءِ ٻيئي ٻيت متا
ڪئي آئي سا حضور ۾ مومن جي ماءِ
عرض ڪياءِ عجيب ڪي اٿي س اد ٻا
ته سنهن آهن رب جو يا رسول الله صلی الله علیه وآله وسلم
ڇو مُڪو انکي خلق ڏي هيات لاءِ
ته هُن ڏي ننڍو ڪر ٿيا ڪيئي ڏاڍا

تڏهن ورنه وٺي لڳي ٻن ٻي هٿا
ڏناءِ سائل کي وري پڇڻ هٿن سان
فرمايائين نفلس ته اي سائل سگهورا
هيئر حاضر ناهي ڪي هن لڳي ڏارا
ڪيائين معذرت مسڪين ڪي عاجزي اپارا
وٺي سائل لڳي کي هليو پهچي گهر ڏانهن
جڏهن عورت ان مرد جي سڻي خبر اها
تڏهن روئڻ لڳي نڪن بيحد اپارا
ٻُڌي جان مرد ڪيئن وات لڳي ڪا
چون ٻائي چئن سڀ ڏاڍي جيڻي ڏانهه
تان قدرتس قادر جي لڳي تجارا
تاڪي ڪير ٻيئي ٿيا ظاهر ظهورا
جن خوبي تن ڪنون ٿي ٻئي جي ٽڙهيا
ٻي ڏاڍ مڙس سو مائي ڪير منجا
معجز وڏناءِ محبوب جو سرما سب ٿيا
ڏناءِ ڪيئي جو ڪي واري لڳي سا
جان وڃي عورت وٽم جوڙي چئن سان

تان

تان نرت ماکي کيتر منجهاتي خوشحالا
حمد ڪيا حڪيم کي لکه شڪرانا
برڪت پاڙي محبوب جي ويئي بکه وڃا
سرها ٿيا سڀ پرم جنيا جا نڪيتان
ڪکي ٻڌي منجهه ڪيري کيا محفوظا
حد ٿي پي ڏيه عورت کي ٿيو احتياجا
جان جوڙيا ڪکي کي وري اکري منجها
تان اڏيس الله جي ٿيو يا قوتا
منجها ڪکي ڪارڳ جي منهجي معجزي سان
سو جواهر ٿيو اهڙو احمر وتماما
جن ڪو سچو پي روشن ٿيو تنهجي جلوي منجها
عجب ميا ڏسي جواهر جلوا
جان نيا بازار ۾ وري يا قوت ڪا
ڏيکاري جوهرين کي قيمت پڇڪايا
تان مل نه مانڪ جو ست هزارنا
جي سڀئي دينار سون جا سچا سفرا
دينار ۾ سڪه هيڪڙي چار چار روپيا

جملو روپيا ٻه لک چاليهه هزار ٻيا
وڪڻي جواهرن ڪا خزانا
برڪت ڀلاري پيغمبر جي ڇتا تصديقا
سڀ حقيقت نبوي ڪر هو اقتداءِ
جن ڪرم سردار خلق جي هيڏي عشرتا
ڪري دعوى ڏوهس س جهه پارس پارا ها
ٻيائي فقر هو اختياري اضطراري نه آهه
يا نهن ڪيا پات اتي ڪني خوشي منجها
تات نظر سان نبي جي ٿي جبل سونا ٿيا
اچي جبلن جنا ٻم عرض ڪيو پاڻا
ته اسين سون ٿي هلهم اءِ هلو جيڏانهن
تان قبول نه ڪيا ته احتياج آسان نه آهي
ورا ودته الجبال الشم من ذهب اي پاڙ پڙن
سا ٿيانان ٽچيتا ليهم حڪايت لکيان سا پڻ سنئيياه
هو شخص هيڪڙو صالحن منجها
متورع هو متقي زاهد زمانا
تنکي هئين ڪنه بابم پر صابر هو سدا

عورت سندين هئي نڪن اهي ٿاما
ڀِري وڪندي هئي مردن اڳتر آرقاتا
ته اني ڏي مال کي نه ڪرهيون ٿوٽ تِنا
تڏهه هيڪري چيائين عورت ڪا
ته سباڻي وڃڻ بازار ۾ مزوري لاءِ
ڪري محنت پورهيو وٺي ايندس ٿيا
حبڻه رات وهامي ڏينهه ٿيو ڪو ٿشو ٿشاءِ
تِن مرد وڃڻ بازار ۾ ڪري نيت اها
وڃي ايندو ٿيو تهه جتي مزورن جا
تِن آيا مارو شهر جا ڪمن بارن لاءِ
بار وٺن پنن کي وٺيو ان هنڌ ا
ڪه نه پهتو مزوري جو هن فقير کي اضلا
نه ڪه يارو ڪمي ڪري ٿيجي هاڃ لاءِ
ايتي ان ماکم ڪنڊ رٽين مدت ڪا
تا نجان سچ منتي اٿو ڊڌ وقت هتا
تڏهه عابد موٽي هليو ورڻي بازار ڪا
پر هيبت ڪا عورت جي ورڻي نه وڃو ڪر ڏاءَ

وَڃِي ڪِيه صحراءَ ۾ ڪيائِ وضُو نمازا
مشغول ٿيو عبادت ۾ خالق جي اڪيا
تانجان نماز سُهڻي پڙهيائِ اُن جاءِ
پوءِ اُٿي هليو ڪَرَ ڏونهن ڪني هيبت سان
جڏهن عورت ڏٺو اکين ته اچي ٿو ڀَهرا
تِنِ گمان ڪياءِ ته اچي ٿو آءِ اڄُ جوڙي ڪا
پڇيائين ته ڪيڏا ٿو آندو اسان لاءِ
تا اڄ کيوم مَرد جوابُ ڏني عورت کا
ته اڄ ڪِم پيو هو جنهن جو ته فرمايو آه
ته سڀُ پَڻ اچي ڪڄ پيو هو اسان لاءِ
ڏيندس اڄ جو مَرد ڏيڻ جو تو کي ڪڄا
جوءِ جڏهن سُڻي اِي سڀ حقيقتا
تِنِ ڏم جي مرش ڪياءِ خصومتا
پوءِ پئي سُتي ڏمرس رات جي وقتا
جڏهن رات وئي گذري پره ڦُٽي پيدا
تڏهن مرد مُڪِتي هليو جوڪاٺي ڏانهن
ته مانه ڪونه ٿيم ڪميت پيءِ اجوڙي سان

تا پڻ مارڻ پيو پڻ کي هي رهيو پيو ا
ڪه نه پيو انکي ڪميت ڪرڻ لاءِ
حڪم سڀ متي آيو ڪمي سڀ ورتا
تڏه لاهي اسيد ڪميت جي هليو پٽا نه
ويجهي وضو ڪري مشغول ٿيو نماز ا
تا ٻيان رات پيئي ٿيو وقت عشاءُ
نماز پڙهي فارغ ٿي هليو گرڌانه
در حنبل واپس ڪرم سيتهي جان درا
تان زال زياده ڪيو جهڙو اکوئي ڪا
تڏه ڏم جي منڌ کي ڪري ٻنيا را
نه آءِ جنهي ڪريان تو خاصي خدمتا
سو اهي ڪريم نڪن پلومڌ يا
مٿس ڪيا وعدو ته ان شاءَ الله تعالیٰ
سڀاڻ توکي ترڏيهن جو ڏيندس اجورا
اجو ڪي رات ڪرين صبر ستيم مٿا
عورت ڪيو ڪيه سڀئي جهڙ وحيد الا
پوءِ حياءِ مرد کي ٿيري ڪال اها

ته جي سڀه مروي اجورو نه آنڌوءِ بيکجا
نه آءَ جوءِ تهنجي نه تن مهجو مرڊاءِ
جڏهن ويڙهيس پيتم هيڪلو تنها
پوءِ جڏهن رات گذري پره ٿي پيدا
مرد تيار ٿي هليو بازار ڏانهن
تڏهن عورت ڪني ڏٺو بد ڪو مرس کا
جي ڪينو واءُ هيڪي بانس همراهه
جيڪي جهڙي ترڏيهن جو اجور واصلاءِ
سو وچي اڄ تن هنم ورندي ويرا
مرس وٽ هليو بد ڪوٺان ساٿ
آجي آيتو بازار ما ڪوئي ترها
ڪمي وهبا مڻئي پهري هي رهيو نيا
اتي هليو بيت ڏني ڪري توڪلاءِ
وضو ساري ٿيو مجه نماز مشغولاءِ
جڏهن ڏيه گذري ڏن بيحي رات مٿا
تڏهن پري بد ڪو واري تحا هليو ڪرڏانه
هيبت ڪنا جو جي ايمنو ڪر بهراءِ

ياءِ

يا بد ڪو جيڏي ڏهلي مر وري وران
تان اوچتو ڪر منجھا آيس ڪٿر ري اها
عجب مر پئي جان آيو منجھران جا
تان ڪلنڊي نڪتي عورت ڪر منجھا
مرس چيو ٿڪي ته ڪي ڪهڙي بوءِ آهه
تان جيئس جوءِ جواب ته تون منجهه آءِ
جڏهن مرس آيو ڪرم پيهي در ڪا
تڏهن عورت چيو ته تون آهين سچو سخنا
جنهن شخص جي تو ڪي مزوري مختا
سوا هي سڀئي نڪرن بسجد اپار ا
آءٌ ونڃي هيئن ڪرم جان نا ڪاه
تان دشتڪ لڳي در ني آيو آواز ادر
جان در اپنيان تان هيڪو سوار آره
ڪپرا سبز مشي سڀئي ساوي
چيو مهنس پرم ته آچ تون ستو ڪيا
تا پئي آءٌ آيو اهميان صحي نه وٺا
ڪي خدمت جهڙي مرس تري ڏينه سچا

هيءَ طباخ ڏنا، تهجي مرتب ڏانهن
جيا، نه هيءَ اجور وٽ ڏيهن جو آره
جي اکي کنڌ کمرتن اچيو خوشيءَ سان
نه پورهو ڏيداس کنون آکر اگونسا
پوءِ طباخ وٺي هٿم جان اٿيات
تان پنجاه دينار بخشي آهين سون جا
سڪو دينار تورم پنجاه مثقال آره
هيءَ پوءِ گتوري جي پن اچي تي ثنا
نه ڏه فقير دنون نکن جيو عورت کا
ته اي بائي جهجي تي کي من خدمتا
سونزا هي هڏهم ڪو مخلوقن منجا
مگر خدمت کيم خالق جي جو رازق
جو بد ڪو ڏنو منکي هلنده ويرهتا
سو اجو دهليزم واري سيرو آهه
وجي آيس واري انم خوف تهجي کا
هاڻي جنڍي واريکي سو کني
الله کيو کرم باهجو لتو رحتيا جا

جان وِنجي عورت اُپٽيو بدُ وِکي ڪا
تان قدرت قادر جي جلّ وعلا عزاسمہ
منجي موتي مرجان ٿيا ته واري سڀنا
ڪِنِي اَنا ڪُرمان بد وکي ڪا
وِيله وِيچ ٿي تا ٿيا خوشنا لا
برڪت عبادت رب جي ٿيا محظوظا
سا چِيانان چيا ٿيا اِيهم حڪايت لِکيا سان سڀجا
هو شخص هيڪڙو بزرگن مان ٿا
هو رهاڪو بصري شهر مسٿاه ٿيشاه
سودا گر دلگير هو ڪنون غمنا ڪا
روندو هونڪن ٻيجهد اسار ا
چيا اُنکي جان اُنجي حقيقتا
تا نجي هو مرد هيڪڙو ولين سڀنا
ڪيم ٻي آدي تهس درجات تهجي دراز
متان منکي سبب اُنجي پئي عذابا سمہ
تڏهه پڇيائين پرتا اي ڪهڙي ٻي آدي
تا نجي هو مدت ڪنهن وٺ مرو وا

پُورِ هُو ڪَنڊُ وَزَبَدُ سَنڌُسِيءِ نامُ
ظَاهِرَ ۾ هُوندُو هُو سِيوُرُ ۽ اَپَارَا
بَرَ تنجهه باطِنَ عارِفُ هو سُکُورُ ۽ صحيا
اُوچِتُونِيءَ اِرادِيءَ کَجَ جي نِکسُ آءَ ڪرا
پَائُرَ يارَ ۾ بحيءِ هَليا مُڙ ڪلاڻ لاءِ
رَنڊُ پُٺ جان ڏِسان تان اچي ٿو پُٺيا
بُوءِ مُڙ ڪلاڻي مارِڻِ ڪا چيمُ رَنڊ ڪا
تَه تُنُ پُٺ ونجهر پُوتي وَري مارڻ سانِ
تانجي مُنکي پُٺ دِل ۾ جو ارادو آهه
تَنڌِه چيو مهسِنه خرچ سَمر توش نه آهه
تُنُ ڪيءَ هَلندُ ڪَجَ تي خرچ سمر ڏارا
تانجي جونيڊُ ڏِرب تُوکي زادِ راحلي سانِ
سُتو پيءِ قادِرُ آهي جَلَّ وعلا
جن ڏِري سمر ڏسائي مُنکي مکي شريف ڪا
جان ڪنهن وسي ڏيتي زبدکي ورڻ لاءِ
تان قبول نه ڪئاءِ هڏهن مُوتُ سُونُمو را
تنڌه لاري حيثم زبدکي ڏور جي سبا

دَرِيءَ ڇپيو مهِس نمُورهم رمنديءَ سِيجي راهه
تانجان منجهه مکي رسيءَ اندُر مڃ بجاءِ
حڏهن ڪناڃ فارغ ٿي هلِس مديني ڏانهه
منزلهه ڪريءَ بنڌجي جنم مکي ڪا
تننوءَ مرپا هجي وٺيو هوسُ جات
رفيقن بي ڪي ڪالي بنڌجي پانان
ٿي بيهيا پاڻ تِه بيچرا ائند جا
تان آيو ۽ اُجيو منجهه تنبوءَ زبيد متا
سلام ڏيئي ويٺو آڇي مُن اکيا
ڇپيو مهس ترم ته ڪڃ ڪيئو آهي ادا
تانجي مناسڪ حج جاريءَ ڪيم تماما
تڏهه جيئو مهس جترڪري ٿري پانا
ته جيئي جوتکي جي ڏناءَ تون ڪا
تانجي جيئي ٿي کهڙي جاڏين جاجين
تڏهه مُن جيئو زيدکي وري بهارا
ته جيڪڏ ڪنا عبادت حج جي ٿيي فارغا
تهڪي نرت هتم ڏيڻ جيئي براءِ تا

لکيو هو جهنم ته تلاڏي پيترفلاڻا
ڄڻ ڪنارو ۽ آهي جو تنکو اُن لاءِ
ڪنا عذاب آخرت جي سو ٺستڪارا
تانجي اُن جيئي براوه جهڪي ڪبوڪيڏانه
مُن چيو جوابم وريِ اُنکي اکيا
ته اوءِ جيئي رکي سا ٻڌي محفوظا
حڏهِ مري شخص اُو هلي ڪنا دُنيا
تڏهِ اُو سبراءت رکي ڪني تنجه ڪفنا
ته هو تنجه قبر ميت جي هيڪاندي
ته تنجه ڏيهه قيام جي اُن ڪري جيئي عذابا
حڏه سئي اي ڪالڙي رهيڊمن ڪنا
تڏه ٿيو دلگير نڪن ڪنون معلوما
چيائين تعجب سين لفظ سبحان الله
جُکس ثنا جيئي دنيا دار ٻنگا
۽ فقير نکي خوشنکي جي ڏناءُ نمورا
اي جيئي وري نکيو تنبوءِ منجا
پوءِ نه ڏٺو ميهنس ڪڏهن ڪنان ڏيهرا

جانبي

جانبي وِٽس مديني ۾ ڪيم زيارتا
ڪري زيارت پيغمبر جي اُئين منزل ٿيا نہ
وِنيئو هوس تنبوءَ ۾ تان آيو ناگاه
اچي وِنيئو مون وٽ ڌنار سڏ سلام ما
مون پڇيو پر ۾ ته هُئي ڪهڙي جاء
تانجي ورد ۾ وِٽس مڪي ڏنو براءت لاءِ
وٽي آئين آءَ جيتي ڪعبي شريف وٽا
مون چيو ان ڪاغذ لکي اُس هٿ نه وِسو را
تڏهن وِجي هٿ بغل ۾ ڪڍيا ڪاغذ ڪا
جهجهو مون نه ڏٺو ڪو ڪاغذ هميشاه
مٿي جنهن لکيو هو تڏهن خط سبز سان
انّ هذا براءة من الله لزيد من النار امر الفنا
نه تحقيق هي آهي جنهن جو ڪي جي زيد لاءِ
طرفان رب ڪريم جي ڪنا عذاب ا
جڏهن جي ڏٺم اُن ڪاغذ هتم زيد کا
تڏهن ڌرِس ڪنون نڪن ڏٺا من آنکرا
ڪري بيس بيهوش لئي مدت مدينہ ا

جڏهن وڏي آيس هوشيم پيغمبري ڪنا
تڏهن پڇيو مهس پرم وري حقيقت اِها
ته ڪهڙي حاصل ڪئي تو جني براءِ تا
تا ٻچي متوڪلائي لن ڪنا وٽس مڪي آهي ته
تان مادو مرلي متغرق بي آهين وٽا
حرم آهي هجوم ڪنا فارغ تما ما
تڏهن نزديڪ تنس آ ڪعبي شريف ڪا
جيم وت ڪعبي اِي ادب سان
ته اي رب مهجا رحيم ڏني عالم احوالا
وت بادشاهن دني جي آهين مالدار بله
قدر فقيرن ناهي ڪو وت ملوڪن مورا
پر نهو مُڪمان اي منجهه تهجي در ڪا ه
ته ڪين تن نوازي غني ٿو فقيرن ڏارا
اي الله آب زمين جا ڌڻي براءِ ت منڪا
تان ته آهين تهجي وڏائي جزاي خاوندوڏا
جن نه جڏهن س حرم تهجو هرگز هيئا ه
جانبي نه ڏٺو منڪي جيئي براءِ تا

جهڙي جيتي مالدارن کي ڪيو تو عطا
پوءِ متي حجر ير ڏٺئي ويٺس ساعتا
تان آيم او جيتي ٻنڌڪي اکين کا
آيو آواز هاتفي ڪعبي شريف منجها
نه وٺ جيتي پاهجي ونجرتن هن هندا
جان اکي اٿيان تان هت غيب منجها
ظاهر ٿيو آهي ڪعبي رُڪن کا
منجهه انڪرين تهجي جيتي براءة آءِ
اُتي وٺتيم جيتي هلئس هيج منجها
جڏهن ڪال ڪري فارغ ٿيو مرد مقبولا
تڏهن مار ٿيا عجم جيڪي حاضر هوا
پوءِ چيو زيد منکي ته جيتي وٺ من کنا
رکه سانڍي تهڪي ڪيئي پنهجي هٿن سان
جڏهن آءِ مري هن جهان کا لڏي هلان
تڏهن ڪفن منهجي سا جيتي رکجاه
راوي چيو رُوئي وٺتيم جيتي هٿن سان
جنهن رکيم متي اکي ڪيئي تبرڪ لاءِ

منجھ بصريءَ آئي صندوق ٿم ڪيم محفوظا
قفل ڏيئي صندوق کي ڪيم مهر متا
ڪڍ ڪڍ اکيءَ ڪڍي صندوق منجھا
ڪندو هوس تبرڪا زيارت ذوقا
پوءِ زيد وفات ٿي ڪن ڏينهن پڄاڻا
تن آءٌ نه هوس شهر ۾ حاضر ان ويرا
ويو هوس ڪنهن ڪم ٻاهر مسافرا
هيڏه آيس سفر کان ٻڌيم خبرا
تن دلگير ٿيس ڏکن ڪنون مغموما
ڪنا حيرت جي ڪيم ان ولي سان
ڏوڪي رڪيل هت وڌون انيم صندوقا
ريڪن وٽ جان اٿيم وري صندوقا
تان منجھس ڪاغذ نا هڪڙو سند ورا تا
نڏو تنهن انوس اگرو ٻيو اڪونا
ڏٺم ورندي رات منجھ خواب سُتي پڄاڻا
ته بهشت آهين نيون ٿيت سينگاريا
حور آهين اٻي صف ٻڌو صحيا

ءَ رنگيُ وچ اُن جي منجهه تخت وڇائيو آهه
مٿس جيتر قيمتي جڙيو جواهرن سان
مُن وجهي اُڏر وجان ڏِيُون سدا ما
تا ٻچياءِ ڏيري ته اِي شيخ سڪو سرا
تُون نه رسائين جي مُهجي فهم ڪا
پر آڪي رسائي مُنڪي مُهجي برابرا
اِجا مُهجي هت م حاضر آهجي سا
ڳاري جوري جان ڏسان تان اُهائي آهه
ڏسو ملائي عابدن جي ونو نصيحتا
سا پچاتان سُتيا اِيهم حڪايت نيڪيان سائين
سُنيجاهُ
شيخ ذوالنون جيري رحمت ڪريس خدا
ته ڪڏن هيڪري ٻيڙي بحر جي ٻڪس وطن ڏانهن
تِن رفيقن سِن هُوس آهه منجهه ٻيڙي سوارا
ءِ پڻ اُن ٻيڙيم هي جماعت تجارن منجها
جنهن هي صندوق ٻري مُوتين سان
اُن جهوپ مُوتي هيڪڙو وڃائُن ڪنا
ڀڳا ٻئي اُن مُوتي جي ڪناءُ وتن ودا

تان هٿ نه آئين هڏهن ڇڏائي ورتا
تن مون پرين هيڪڙو فقيرن منجها
ڪيرا جهڃا ضعيف ڪنون پڙهن پرانا
سئين مارن پيري جي ڪيو منجهان ڪمانا
نه مونجي مرن وچاگيو هن شخص آئه
ملڪ چياء فقير کي تهمت طريقا
نه مونتي آهي تو کن سو ڪيئي ڏئي اسانکا
فقير پڻ پرور تو ته ڏکڻاء تهمتا
تڏه ڪري مه آسمان ڏئي چياء ممسا
يا سميع يا عليم يا بصير تون هين دانا
تان پني جون فقير جي مرت ته ويرا
سڪه مڇي مه ڪڍو ٻهر پاڻي کا
وائيس سڪه مڇي جي مونتي عجيبا
تڏه وٺو فقير هيڪڙو مونتي تن منجها
سوڌنا ستو اڪري ڪيئي هتن سان
پاڻ آئي پيري تا پيو منجه دريا
ملبو ڏيو تجر رحيم سالم صحيحا

تانجان

پڙان سنجاهه

تا ڪجان ونجي غائب ٿيو مارن جي نظر کا
سنهو ڪرامت ڪاملن جي ميان مومنا
سا ڳجهانان انيتاليهه حڪايت ليکيان سا
راوي ڪيئي هن ريءَ روايت صحيحا
ته مخبر زماني اڳي ته جوڙو مرشد هوا
ٻئي صالح هوا نيڪ مسڪين منجها
اڪثر منجهه فقر فاقي گذاريندا هوا
اوچتو ڪه وقت ميڪري ٿي ڏيئر ڪنا
جن ڪاذ هوا ڪينڪ مطلقا مورا
ته ڇيو زاهد [illegible] صلاحيت منجها
ته ٿي ڏينهن اسان [illegible] ڪرم ٿي نه آهي ٻاهه
تنان ڪو واقف [illegible] ان ڪا ڪو ٻار ڏسين منجها
تان تنهن آئي ٻاهه ڪي ٻار ڏو تنور را
ته ٿي دفع ڪمان جو همسائين منجها
ڏنڌه آئي ٻاهه ڪي ٻار ڏو في الحال لا
ٻاڻ اڃي ونجي مرشد وٽ جهڏي شورا
تان آئي عورت هيڪڙي همسائين ڪنا

ته اچي جيرو ڪيو شرف تنهنجو مسجا
آواز ڪري چيائين ته ادي اوڏي آءُ
ڪماڻي وچي تنهنجو ڪيو فراموشا
هاڻي اچي ڪبد في الحاليم ماڻي تنوا
منان ڪامي ٿين س سڀئي صابعا
تڏهه اتي آئي عورت وهلي تنور ڏانهه
جان ڏسي تنور کي تان ماڻين پروآره
منڊائي ماني ڪئي موٽي مرهين ڏانهه
اچي چيائين مرد کي ته ڏس عجب آئي جا
تڏهه فقير جو ڪي ته ڪفر و عجب آهه
آهين ڪم ڪريم جا آعجب ان ڪنا
ڪائي ماني خوش ٿي ڪيا حمد ثناء
پوءِ عورت چيو مرد کي ته اي سڪورا
آءٌ ڏسان ٿي قرب تعجز آڪي ٿي اڪيا
جيسين ڪرين تن خرچ ڪي ساري اسان
ڪماڻو ٿاه ڏئي جي ترڪر هون تون تنا
هوندو تمي احتياج خلق جو هم مشغوا

تاجو

تان پڇيو فقير جواب ڏيري عورت کا
تڏاهين جڳائي نه هڏهن موچاري مات آءِ
جيڪي ڏني ڏاتار ٻانهن سو ڪجي تنولا ءِ
تان عورت کي مرد کي زاري زيادا
تڏهن مرس جيئو منڊ کي ته پڙهندس آءٌ دعا
عورت پڇي سني شيئو مرد مشغولا ءِ
ساري وضوءِ کي اپنيڻو منجهه نفل نمازا
جڏهن پڙهي تهجد ٿيو فارغ نفل کنا
تڏهن هٿ کڻي درگاهه ۾ ڇيائين مهما
ته اي الله منهنجا عليم ڏني دانا ڏلين جا
ته آهي رغبت منهنجي دولت ڏونهن اصلا
پر زال کري ٿي زيادتي سندي رزقا
ڪر مراد تهنجي دلجي حاصل تون آڳا جل جلاله
نانڪ پڇي دعا جي نيڪيويت منجا
هٿ کڻي هيڪر ڏجهن جواهر ٻي ڏبا
ڪر ٿيڪوڻي ڏونشن ٿيو جهي شعاعا
مرد جا ڳالهي جوءِ کي جيئو ٻاما

ته اُتي وَٽُ نُزولُ سو جنهِي هئي طلبا
تا ڏيکو جوءِ جوابَ ڏيري ته اَکيا
ته ڪه ڇا ڳا بو منڪي ميان نڌر منجها
لڌم ڀتي خواب هيڪر وڪنون عجيبا
تنه مُرسن ڪيس خواب جي وري حقيقتا
تا ڇيا نڪي بهشتم وٿي اهيان
تان تنهن اهي مارِٽي هيڪري جواهر منجها
ڪنڪري سڪه اُتي تهجي جواهر زيبا
تولڏي سوتهي نڪن ڪري شفاعا
بيبي اءِ تعجب محسن ان جي ڪيا
جان چيم يرم ته هي ڪجهي ماري اِه
تا ڏيکو ستکي جوابم حاضرن مهدا
ته هي اهي توءِ ٺهجي مرسن لاءِ
تنه ڪيم ماريم سهي سير جان
بان سيڪه ڪنڪري ني مانڪي ڀي نوا
نڪرمتي ڪنڪري هيڪري جواهر نرا آه
تنڍ اهي نقصان ستو نهم جهنم جي سيبا

تنهه

تڏهن پڇيم ته هي جواهر وڌو ڪنهن ڏانهن
تانجي هي ڏنا، انگي جواهر منجهه دنيا
تنهن ڏهه سوڪٽ تيئو آهي هن حاء
جيڪي مادر ڪي ڏيڻ ڏنيم سوڀي هنا
ڪتابن نعمتن منجها سندي عقبي
پور مرس جواهر ڪي رکيو عورت اڪيا
تڏاهي آهي اهو ئي جو ڏنو منجه خوابا
جوء جيئو مرسڪي نه هاڻي احتياج نيراه
هن ڏارا ماري آخرت جي ناقص ٿي آه
هاڻي آء ڪنديس صبر سڀيس تن پن دعا
ته هي جواهر ڏري ڏيڻي منجهه انهن جاء
ته منجهه سونهه ماري جي ٿيئي نه نقصانا
تڏهن فقير ڪري مه آسمان ڏي جيو مها
ته تن جاني تن ڏس تو هم سمنعا
جيڪي جيئو باني ته مجهي سونو توکي معلوما
هاڻي سوال ڪرايان توکي سڀيس صاحب
نه هي جواهر رسان تن آگا انسلي جا

تان ٿڌ ڙينس قادر جي، ٿيو هت پيدا
منجهان ڏيوار نڪري نيا جواهر ڪا
سُڻي ڳالهه صاحبن جي هنئون هي سان
سانڀيا نان اڏنو نجاهم حڪايت ليکيان شا — سُنڀياهه
نه شيخ بايزيد جي هئي عادت اها
جن قرض ڪنند وهو دنيادارن ڪنا
نيئي ڏيند وهو فقيرن کي محتشم مولي — جل شانه
ٿيو حڏڻ ڪري جڏهن وهو شيخ کي مال متاع
تڏهه ڏيند وهو قرضدارن کي ليئي ويانا
تان عجبان وقت هيڪڙي ڪنون ٿيو قرضا
۽ مال ميسر نه ٿيئي لاهي جهڻ منجها
قرض مڙي جمع ٿيو اٽ سا دينارن جا
۽ ٻي روايتم لک دينارن لکن تا
سبب تهجي شيخ ٿيو ڪنون دلگيرا ۽
اوچتو ۽ شيخ مريض ٿيو ڪهه سببا
ڪنڌ ڙي ڏيئي ٻهم مدت مد بدا
تان صحت نه ٿئي شيخ کي ان مرض ڪنا

قرضدار

قرضدار سڻي آزار جي حقيقت سا
اچي ويٺا در اُتي شيخ جي مري ميڙا ٿا
ايندي ويندي کي عجز سين ماهيت مرضا
تڏهن کيو عرض هيڪڙي مريدن سنجا
ته قرضدار پهر کر جي آهين مرسا
پيا عجز سين آهي هر هر حقيقتا
حال آهي جو ميري سخني رسيو آهه
تا پي لهنون اُن جو لاهيو کهير کتا
تڏهن شيخ هيجه هاري نهاري آپ ڏانهه
چيا جيتي زبانس فري لفظ اها
ته اي الله مهجا تو کنا ڪجهي موهر آهه
جن قرض اهي کنون متي بابي ضعيفا
مالڪ مڻ کنا تا کن تهجي طلبا
تا ته لاهن قرض جو تو بيان تو ملا
هي مدت هوس آ ڏنيم حياتا
ستو هوس که جي مالڪن وٽ اکا
هاڻي مرڻ مهجو جکس اڏ ڏو آهه

جي آءٌ موس ته ڪه ونُ منهنجي تن هٿا
۽ تنهن درگاهه تنهنجي صاحب سباجا
درست نه آهي هٿن هم ونن ڪه خواصدا
مهل ڪنا ادا قرض جي هرگز هنيا
تان ته آءُ سوال تو ڪريان الڳ تو ماڻ
جن روح منهنجو قبض نه ڪري آئي ڪنا ادا
ته منهنجي حياتي قرض لاهيان پان اتا
انجان شيخ فارغ ٿيو دعا پڙهي ڪنا
تان ڪونڙي سوار هيڪڙو آيو در بهرا
خوب صورت نڪن بجد ابارا
اکه نه ڏٺو ڪو اهڙو هرگز حسينا
اچي دستڪ هياءِ پر ڏنا ميانا
نه ڪتي آهين مڪندر بابڙيءَ جا
سُني آواز اڳو قرضدار جمع ٿيا
مڙدا ان سوار جي اچي پي اوپتا
سوارن ڏنو ساڻن ڪي موجب طلبا
جان سوار وري ون ڪري قرض ادا

تان

ٽان اُوچتو ئِي اُن ڏٺو هُن شيخ کي رحلتا
ڏيئي غسل ڪفن اُنکي ڪيائون دفنا
ٽان ورندي رات خواب ۾ ڏٺو ڪه مرد ا
ته پڇيو پرم ته اي شيخ سڪو پرا
ٿيوس خالق ڪئي ڪيو سل حقيقت سا
تاڻي ڪيائين لائق پاڻ سيئي وردڙا
پر ڪيائين عتاب هيڪڙو من ٿي مهر مڙا
ته اي بايزيد مسخر قرض هيڪڙي قدر ا
ڏنو ءِ ئي ضامن تنکي گهڻي سيا
ڪه ندم ٿئي دنيا ءِ جنهن کي مٿس آهه
سو ڪئي ضامن پيئي مٿي ڏنو ءِ فقيرن ڪا
ته آهن سو پوءِ قرض ڪر لاهيان تو تا
ڏسو مرتبو شيخ بايزيد جو سبحان الله
گهڙي ڪئي مدح ٿئي جئي ذي حي دُرا
سخنگاه ١ — ساڳئي اٿان چاليهم حڪايت نيڪيان سا ٻئي
ته ابراهيم پٽ ادهم جو رحمة الله عليه
ٻڌو وقت هيڪڙي نر ڪو عزيزن مٿا

سنڌ هِسِ نوٽُ ٿيو لَڏُو ڏُني مَنجها
جو هيو هو خراسان جا ولايت مشهورا
حد ۾ آهين مال کي حلال وجهه منجها
وارث شرعي ناهه کو شيخ ابراهيم ڏارا
تڏهن شيخ خيال ڪيو ته ٻين خراسان ڏانهن
وڃي مال مُوڙي ڪريان خيراتا
عزم ڪري هلي جان آيو منجهه دريا
تان اهي ٻڪي هيڪڙو نظر منا بينا
منجهه ڪنڌي درياءَ جي سو ويٺو آهه
ڏٺائين ٻڪيو هيڪڙو نانگ منجها درياءَ
واتر ته ڏٺه رجي هيڪڙو ڪي آ
حڏه اچي ڏٺه اوڏڙ ويٺو ٻڪي ڪا
تڏهن ٻڪي وات اپنو ڪيو ڪشادا
ڏٺه ٻڪي واتر وڌس ڪرمي ڪا
ابراهيم نبي الله جا لکي ٻيو منجهه عجبا
جيا ٻار ٻڪي جي سائين رفتي هوا
نه هتي ري ٻڪي کي پٽ رساني توت خدا

ري سعي ري مشقت ري هٿ تصديعا
ڏيڻ کني ان ڪارڻ مطيع ڪيو آهه
جو اٿيو وڃيس واتم کنيو پانا
تان مهجوري رزق مھنجي خراسان آهه ١
رسايندو رب پاڻهي آئي هن جاءِ
ناهه احتياج ٻهجي هلڻ جو خراسان ڏانهن
اي جيءَ ورڃي موٽيو ڏانهن وطنا ٢
ترڪي جي ترڪ ڪيائين طمع دل مڃا
جڏهن ٿري ڏٺه ان ڪال کي ورڃي ڪندنا
تڏهن تنهن احتياج وضوءَ جو ورڃي ڏانهن ترا
ت ڏٺائين ڪو هر هيڪڙو پيرو پاڻي سان
ڌلو وڏائين هٿ پاڻي ڪڍڻ لاءِ ٤
پاڻ طهارت ڪريان ڪڍي پاڻي ڪا
تان ڌلو مرجي آيو پهر موٽي تن سان
سو واري وڏائين ڪوهه هم ڪڍڻا ٻيهارا
تان پيرو موٽيو س ڏٺائين ڌلو ا
واري ورڃي ٿيڪي ڪڍڻا ترو مرتبا

تان پرو يا فوٽنس نڪيو ڪوڙهه منجها
تڏهه شيخ نهاريت آسمان ڏي هي لفظ چيا
ته اي الله مُهنجا منهنجي ارادو پاڻي جو آهه
نام ڪم جواهرن يا فوٽنس اصلا
تان آيو آواز هاتف صحي غيب منجها
ته اي ابراهيم تو ڪيو ارادو مال لاءِ
هلڻ نيت ڪري وري ان طرف ڏانهه
تڏهه مُوٽي جواهر مڪاس ٽوٽ تو ڏانهه
وري واڌ تنهنجي نبيءَ ڪم لاءِ
تڏهه ابراهيم توبه ڪري ورو گرد آنهه
سا نجا ناان آيڪو مجاهم حڪايت لکيان سا — سُنبجاهه بيت
ته جيو پير عبد الرحمن جي رحمة الله عليه
اوزاعي جنهنکي جوڻ لقب جي پار ا
ته رات هيڪري متحير ڪر وٺو هوس جان
اهرات هئي عيد جي تان پا ناگاه
ڪنهه هئي دستڪ درتي تنهن آواز
جان اُٿيم دڙڪي تان عورت هيڪري آهه

ڪنا

ڪنا يارو سائين مُنهنجي ته جيئو مُها
ته اي امام المسلمين ڏُوا ڏني جبا
آهي عيال دار احباب سڀ ڏيهه عيد جو آهه
هتم مُنهنجي نا هڪ جهه منجھا ڪريان
خرچ نهنجي عيال جو عيد جي ڏينهان
اُميد ڪري آيس آءٌ تو ڏانهه
ته ڪي ڏيار منکي ٻيٽر وجهه منجها
ٿئي خرچي عيال جي عيتي اسو دا
راوي جوئي روايت جو شيخ عمر جهنجو نام
ته مون ڪن هوا ان وقت نجيبه درم يوا
خرچي لاءِ عيال جي جي رکيا هتم ڪار عند
سڏي جيم جو نهنجي کي جيئوئي مُها
ترتلائي آئي اسان ڏو نه ڪري اميدا
آهي عيال دار نکي ڪثرت محتاجا
آکه نکيا ڪثرم سؤال اسا نکا
نجيبه درم جي تو وت آهن موجود ا
سي آئي ڏي منکي اسان الله جل شانه

ڏيڌو ويڙهي رحمتس ڪيئي پانا
وٺيئي عورت ڪرم انداءِ ڏيرمن ڪا
تنا ءِ اُن ڏال کي مهر محبت ملا
آهيان اُو عورت وٺيئي اسا هجي ڪرمنجا
تان ايو شخص هيڪڙو ٻهر ڏر ڪنا
دستڪ هڻي دراڻي پيٺو ڏر منجا
جنهن هٿ پير مُنهجا ڪيئي بنيا زسان
مُنهن جيئو انڪي ايئي برادر مُنهجا ءِ
ڪه ٿو جنهن هٿ پير مُنهجا ڪارن ٽيار
تا کيا ءِ جواب جيئو ڪري ڪالاءِ
ته آءِ آهيان ٻانون تهنجي پوجو ڏر خريدن منجا
ٽڪو هوس ته ڪنا مدت مديدا
هاڻي حڏه ڪيئي ڪڏ ڪيم نجيه دينارا
تنه پيشمانيءَ سڪن آيس توءِ آڪيا
هي آهي مال تهنجو آءِ پٽ غلاما
تنهنجي حرجي مٽ وٺو مال باقي ڪا
ءِ اجو ڪيو مهس ڪيئي خالص لاءِ خدا!

سرهو

سَرَهو ٿيو غُلامُ سَرِ ٿيَم اِيئَرِ خوشحالا
دُعا ڪَرَڻِ لَڳو خير جي وَڏي شيخ ڪا
پوءِ چيو شيخ جو ڪِي تَه ڏِسُ رَبَ جي قُدرتا
ٽوٽ ڏِنا پانکي پَنجيهه دينارا
عِوَضِ پَنجيهه دِرمَنِ جي جي ڪِيا مُ خيراتا
اِئِنَ اَچو ٿيو اُو غُلامُ ڪو لِپي ڪِنا
سا پُڇانانِ يا وَٽِجاهم حِڪايت ليکيان سا
راوِيَنِ ڪيو هيئَر نَقل حِڪا بيتا
تَه هُئو ڪَرمي هيڪَڙو بَني اِسرائيلَن مَنا
تِه چيو ڏِيهِ هيڪَري ٻَهِجي عورت ڪا
تَه ماني مُهجي پَچائي اَڄُ ٻَني ڏانهَ
حبڻ پَچائي ماني کي کيوارادا
تَه هاڻي وَٺِجان ٻَني ڏيئي ماني ڦِرَن لاءِ
تان اچي فقير هيڪري ڪيو سوالا
عورت ڏِنيئِي لُقمون اُنکي هَلي ٻَني ڏانهَ
تِئِ هُئوس پُٽُ هيڪَڙو نَنڍَڙو صَغيرا
سو ڪِنيو ويئي ڪِيجَم پاسِر هَمراها

سُنِجا

تان ريدي واتم ٿنس ڪو ضرورا
حڪمن ٿيڻي ٿلي جو ٿنس احتياجا
تڏهه جو ڪر وهاري ٻيت ٿي هيڪلو تها
ٻاڻ لکي ڪتم ته ٿي مشغولا
تان اوجنوي آجي ڪيو ٻيڪار شڪرڪا
ڏسي عورت ان حالکي ٿي حيرانا
تڏهه ڪئي نظر آسمان ڏي چيائين لفظ اِها
ته اي رب مهربان رحيم ڏني عالم احوالا
ڏيار منکي ٻيٽ مهجو هاڻي بيگار کا
تان في الحال بارڪي ٿيو حڪم حڪيما
ته جرب ڏيئي ونتو ڪرديم بيگار کا
اذاڻي هواءُ مان اڏاس عورت اکيا
آڻيان هو منڪر وانم بيگار جي ته ويرا
ٻار جيو عورتکي جيتو ڪري ڪالا
ته هن بيگار ٿيو هو ٿي ٿي پٽڙکي صحيا
ٻرجهڏه ٿو ڏنو ٿن لقمون صحيح سائل کا
تڏهه برڪت انجي جيتو ٿيڪر بيگار کا

مُها
پوءِ حبشه عورت جيڏا يو جو ڪرم ورجي
قدرتن قادر جي جل وعلي جو وڏو آره
تصديق نه اُني نڪري ڪا هڏهم اصلا
سالم سلامت سن رسيو مانس ڪا
سانچا نان تر و تجاهم حڪايت لکيان سا
هڪ عورت هيڪري منجهان ڪي زمانا
پڙهوس ٿنن پي نندڙو صغيرا
جيئوان زال ڪي پي عورت مها
ته لاهي ڏي پڙهن پترجو مهجي پترڪا
ڪرن عمل اهڙو خالص لاءِ خدا
ته لاهي عورت ڏنوت پڙاهن پترمتا
آن حڪم ساڻ حڪيم جي ترت ته ويا
نازل پيو قبض هيڪڙو آسمان ڪنا
سواجي پيو پڇي مشڪر جي في الحال
جيڏو پي وڏو پنو نڪرو قد پارا
ٿيندو پڙهن پي وڏو حڪم ساڻ خدا
منجهه دبر ڪائي فراخي موجب احتياجا

سينجاه پيٺ

نڪي پرانون ٿي تنهن نڪي ٿي مرڻ اصلا
نجا لسي هونتکر حيات ڏنيم مدت مديدا
نا لسي پوشاڪ مٿسي هو اهو پيراهنا
قدرت قادر جي منجهه سياري ڪرما
۽ منجهه اونهاري سرد سو موافق طبيعتا
نڪو احتياج ان جن جو سياري منجهارا
۽ نڪا ڪرمي آرام ۾ ٿي اصلا
اهڙي پلاءِ صدق جي سنهن تنهن منجها
مولى مهربان ڏني خالق خلق خدا جل جلاله
منهنجا مٿاي ٿي ڪو جاسب ڪمرا
ڏسي ڏوه گناه پاهجا ٿيو من حيا
ته ڪهڙو ڪندس جواب تن جو قيامت ڏينها
نڪو پاند نکا ڪيئن ڪو ليکي شمارا
ڪي ڪيم ڪجا تن منجها ڪي پڻ پڌرا
ڪي ڪيم ڪبائر تن منجها ڪي پڻ صغيرا
ڪي ڪيم ڄاڻي تن منجها ڪي پڻ خطا ما
ڪي آهنيم ياد تن منجها ڪي پڻ فراموشا

سڀئي سيئين عفو ڪري ڪرمس آڳا (جل جلاله)
آهم اميد توڏونه وڌي صاحب رب وڏا
اُڪني ڏهيم توفيق تن تن ڪمن لاءِ
جنهن رضا ٿئي ٿئي محبوب جي آهه
ءِ نيت ڏهيم نمري منجهه تن ڪمنا
صلاحيت تقوى پاڻ جي ڪرنا تن نصيبا
خوف توقع پاڄو منجهه دل دِيانا
جن خير شر نهان پاسيان ٻي نڪته ڳا
ڏوري رسائيم پرور تن پهچي درا
محتاج مڪر تن مخلوق جو مورا
ڳنا اُهڪاين مِن جهانن جي رکشن آڳا
ءِ نعمت دارين جي ڪرم سان عطا
جيئري ڏيکاريم ديه ذڪي روضو رهنما
مشرف ڪرهيم مهر ۾ جن ڪرباين زيارتا
پنهنجي پيش پيغمبر جي اِيان ادب سان (صلى الله عليه وآله وسلم)
ڪرياين تضرع زاري عرض احوالا
پوءِ ڏهيم جمعيت جاڪي منجهه مديني شهرا

جنِ مَرهيٖ وَنجانَ ماکِهِمُ پيرانديٖ پِرايٖن
وَاحِدَ وَليٖ محمدَ جيٖ سُنَ صَاحِبَ اِيٖ سدا
خاتمون کَرهِيمَ خيرَ سِلا مَتيٖ اِيمانا
سانِ مَرنِ مؤمِنَ جيٖ اُمتيٖ حضرَ تجا صلي الله عليه وآله وسلم
مؤتَ وِيرَيا دُڦاڙيٖ ڪلمونَ يقينَ مَنجا
لَآ اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ مُحَمَّدٌ رَّسُوْلُ اللّٰهِ
صلى الله تعالى عليه وعلى آله وصحبه وبارك وسلم

بِسۡمِ اللّٰهِ الرَّحۡمٰنِ الرَّحِيۡمِ

بَابُ سترهُون منجهِ تِن حِڪايتنا
جيٖ ماندا ملول بِڪَن ضعيفَ مُحتاجا
جِن وقتِ اُڪائيٖ جيٖ پِنيٖ دُعا
سا پُلنانَ جو وِنجاهِم حِڪايتَ لِکيانِ سابِئين سنجا
راوِيَنِ ڪِيو رِوايتَ جو هِنيرَ نقلُ
ته منجهِ زماني اَڳي هو هيڪِرُ ورهزنا
جو ويتو واٽ تيٖ هو مارِنِ ڦرِنَ لاءِ
حاجيٖ جيٖ اَچيٖ لنگهندا هُوا اُنَ وٽا
ته ڦريٖ مالَ متاعَ کي کڻِيندو هو تِندَ

هيءُ

هيءَ عادت اُن جي اِن پر مُدت مديدا
تان ڄاڻ اچي گذر ڪيو ڪه مسلمان اُتا
وهتر ڪسي اُن جو جيائش مهاڻا
نه ڪي ڏِس تو سِي مارِن جي جي اهين موا
تانجي آءِ ڏسان تو اِنڪي پڇن اکين سان
تانجي اي سڀئي هتا مهجي آهين موا
تڏهه چيائين چور کي ته وٺ مال متاع
منکي ڇڏ ڪري ته وڃو نجات راه
تانجي اي نڪندس هنڌهم مورا مطلقا
تڏهه چيائين چور کي ته ڏهيم ايتري فرصتا
پڙهان جهڙم به رڪعت نفل نمازا
پوءِ جيئن ڪا وڃين تو کي ڪڇ تن سا
تڏهه ڏني چور نفل جي موڪل اُن کا
هي شخص پڙهي نفل کي وِئو سجدي منجهارا
چيائين منجهه سجدي ياغياث المستغيثين رس رحمتا
جان ڪيائين متو ياهو فري سجدي کا
تان ڏٺائين سوار هيڪڙو جو آيو ستابا

آئي ڪنا چِپن اڪرچي آيو اُن حباءِ
هنجي نيڙو جوڙ ڪي ڪيا، جان حبدا
ڏسي مردان حالڪي پيو تنهجه عجبا
پُڇيا، پيرم سوار کي تان نالي الله جل شانه
سل منکي حقيقت پنهجي تر ڪيار ۾ تون نام
ڪير آهي ڪٿي رهه آئي سوار سکوترا
تا پُڇيا، اُن مرد کي آهر ۾ جوابا
ڪر ڪنڌ راڪ ڪال تا پڇيه مڃجونا م
تا پڇي سل منکي ته آچ تي ڪنا
تان ڏنا، جواب تهکي مفصل مهدا
ته لپتي منکي ڪنڌرنا سوتر ۽ وره سيجا
نيڙو ڪيو هتم هوس منتظرا
اهوئي امر منکي هو ڏيني جي يارا
ته اٿيو ڏس زمين ڏي هڪيو حاضرا
جهر ڪري نراد کو ظاهر زمين منجا
تهر دنج تن تهکي ٿڙت ته ويرا
هوس ا منتظر حکم جو هي مدنا

تانجڏهه تو جيو يا غياث المستغيثين رحمنا
تڏهه آيو فرمان رب جو مُن ڏونهن ناگاهه
تڏهن فرياد زمين ۾ تن رس تهڙ گا
آيس آءِ پتي حڪم جي ترت تعجيلا
رسيس آءِ سا غنم تهجي فريادا
سنياده
ساچيان آن ٻجو ٻجاهم حڪايت ليکيات ساڻن
چوري مالڪ ٻار ڏٺا ٻار رجو دحمه ڪرين خدا
ته وسُر ٿي وقت هيڪري ڏونهن ٻيو الله
جان هاليو وڃان ٻيم تان هيڪڙو آهي ڪا
ماليا آهس جهڳ ۾ تو ويجهي غار ڏانه
تڏهه تهجي ٻتير حقيقت ٻڌو ڙت لاءِ
تان ٻيو ڏٺم غار هيڪڙو شخص اڙه
هڻ ٻڙجهيا هڪڙم آهين ٻڌا
مٿي سيڻي آن جي وڃي ويٺو ڪاءِ
مالي تي ڏکي ٻڙڪيا جيئن جهٻ سان
تڪر تڪر ڪيو جين واڻ تهڙ دگا
تاجان ادمالي ڪارايا اکي ان تڙپيا

پوءِ جيڏي ماني کي اڏامي وڌو ڪاءُ
انڌا پيري جهٽ پيهجي پاڻي منجها
وڏائين واتم آئي اب ٿرا
پوءِ اڌ ماني جو ٻيو ٻن ڪارايا ٿڦا
پکي وريو وڌو انڌا پاڻي ٻهارا
وڃي پاڻي واتم وڌو اڏامي تہ پوءَ
راوي جي جڏهن ڏٺيم حقيقت اِها
تڏهن اوڏو واکي ان مرد کي چيم پانا
تہ ادا تون ڪير آهين ميان مونکا پاءِ
ڪهڙي حقيقت ٿي سڀ مونکي سنا
تڏهن چيائين جواب ۾ ڦري منهنجي ڪا
تہ هوس طالب ڄڄ جو پٽ ويس قافلي ساڻ
جان آيس هت ماڳ تان پيا چور مٿا
تن ڦري قافلو ويا مال متاع
پيا ڪُٺا مونکي ڇڏيا هن ٿرها
ڳتي راتي ٿري ڏينهن جڏهن مونکي ڪڏ ڏٺا
ڪاڄم نڌ ئي ڪي ٻرابر سانڌا

اوڏو

اُوڏو ٿِين مَرَن کي اُنجهه نه ڪَنا
تڏهه ڪريو مُهه آسمان ڏي جيئم هي مُها
تہ اي رب مهجا رسن تن ٻڌيڪا
جو ٿيو نا اُميد نڪن در تهجي دارا
تڏهه مولي مطيع ڪيو من ڪارنڪا
جو سنجهي صبح مهجي آجي لهي ڪرا
ڪاڻ اٿي پياري مشڪي رات رڙو مرا
جوئي شيخ مُن جوبرو اُن شخص ڪا
ڪڏجي هليا ٿُو پاڻ ڏٺو بيت الله
ونجي ڪيوس زيارت ڏٺس ڪعبي شريفا
ڏسو وڌائي واحد جي ميان مؤمنا هو
سا پڇايان جيا ونجام حڪايت لکيان ساٿين سڃا
راوين ڪيو هي بر نقل روايتا
ته هو فقير هيڪڙو صالحن منجها
تهڪي ڪنا مرض فالج جي هوا اڳرا ڪيرا
سورات هيڪري ٿيو اٿس ماندو ملولو
جڻ طاقت اٿين جي مورا نہ هيس ڪا

سُو پيو هو ڪرم هيڪلو تنها
پاڻي نه هو وٽس وضوءَ سارڪ لاءِ
تا نڪتان وقت آخر ٿيو نماز جو صحيبا
تنهن خوف وڃڻ جي سندو ٿي وتا
تڏهن ڪري نظر آسمان ڏي چياءِ مها
يا مسبب الاسباب منهن ڪر ڪو سببا
عجيبو ڏيکارين تون پنهنجي عجب سببا
تان اُڃتو ٿي قدرت قادر جي جل و علا
پارسي کي پيو قلم اهڙو خيالا
ته مان هان مريضڪي ڪو هوءِ احتياجا
سوائي آيو وٽس چياءِ پابا
ته اي شيخ سڪوترا آهي ڪا حاجتا
چياءِ انکي ته پاڻي ڪر جي وضوءَ لاءِ
پارسي کين سي دلو ڏنو گوهر دانه
جان پري آيو دلوڪي مهد امريضا
تان دلو سجو ئي موتين سي پرتيو آره
تڏهن شيخ چيو انکي ادا هي تنهنجو اجورا

منکي

مُنکي ڏنُو پاڻي جو پيو پري ڏيج ادا
سُڻي عجب الله جا هي ٻن هنجاهُ
پُنو پهجي رنگا ۾ پيئي ڪمرا
ته ڪريم ڪري ڪرم سڀئي پورا
آگا آرحم ڏني برڪتنا پلنتا جل شانه
دل ڪر ٻا ڪم پورا ڪر صاحب سين جا
سنا ٻچانان سنتو نجا هم حڪايت لکيا سيا پن سنيجاهُ
راوين اندر روايت جو هنير نقلا
ته هو ظالم هيڪر ونهم ملڪ پاتشاهُ
نه پاڻيو ته هيڪري ڪارڻ ماري ٻناء
ته دانا هند سنان جاء ڪمي ڪاريدا
جمع ڪراياءِ ته ڪن اڏ جو سنبا
شروع ڪياءِ منجهه ڪوني ٻناء جي اپنا
ٻناء وڏا ماري جي صحي ٻي پارا
نن برم مناء جي هو ڪر ٻري عورتا
جياءِ تهڪي ته ٻن تهجي منجهه ماري پاتشا
وجنداس آدم تن وت تهجي قيمتا

تان عورت جيُو جواب ۾ وري مهڏا
ته آءٌ رنّ زال آهيان پٽ عيال دارا
نه وِ ڪنند ٻي زمين ڪي عيال جي سيا
جان مارن عورت کي ڪيا وس وڏا
تان قبول نه ڪيا، مور هِم اِن ڪالِ ڪا
اُچتوئي وقت هيڪري وئي پِر عورت سا
تن جيرت لاتو ڪرڪي اُمر پاتشاه
جان موت آئي عورت وري ڪر ڏانه
تان سچوئي ڪر مزورن پچن ڪيو پورا
ڏسي اِن حالکي تي ڪنون ڏلگيرا
تڏهن ڪري منه آسمان ڏي چيا مُها
ته اي رب مُهجا رحيم ڏني آءٌ هيس غابا
پوئن نه هو غائب هڏِم پهچي قدرتا
بلڪ هر دم حاضر آهي اي آگا عزيزا
ڪهڙ لا تاءُ ڪر مهجو ٻچا ٻيتين ڪا
تان اُچتوئي لداڻ نبو ناڪه هي پيدا
ته اي جبرئيل مهجي باڻي ڪي رس تن شتابا

پوءِ قدرتن قادر جي منجهه انهن سا عتا
پيهي ويئي ماڙي زمين ۾ مال لشڪر سان
ڏسو وڏائي واحد جي ونئو عبرتا
سا ٻيانان اٿو تنجا هم حڪايت ليکيا ٿيون — سُنيچاءُ
ته هو شخص هيڪڙو صالح منجهه اڳي زمانا
سو نيت ڪري حج جي نڪتو گهر منجها
اچي رستو ڪهه پيو تن هئي رات مٿا
لڪس هڏو ٻير ۾ جو پيو هو منجهه راهه
ڏيرو ڪان جي ڪري پيو منجهه انهن جاءِ
اِتي اُتي نڪي جان ٿجي ڪري وسرا
ماڙو مرتيءُ ويا جيڪي رفيق هوا
هي پئي رهيو پٺ ۾ چلنس سڀ ڪا
جيڏهن تري ڏيه انکي اِتهم ڪند ويا
دلگير ٿيو نڪن ٻئي تهجو حالا لاءُ
رت سندي حج جي لاٿاءِ امتدا
تڏهن ڪني منهن آسمان ڏي بناءِ هي دعا
ته اي رب مهجا تون تو ڪرتانن ساٿ

هنئر ويرانيم هي تصديع آگيا
تحقيق بانون تهجو مرن کي اوڏو آهه
اُميد لاتا حج جي پهچي پل متجا
تون ئي نوري نا هين کو ٻيو سو تکيو تورا
ٻوءِ ڏيئي آئين شديئي ورئي ٻنئن گا
ڏٺا خوابم ته کر هيکو نانک عظيم آهه
ته اچي انکر نکي اٿي جنيو حياء متجا
تا بخدٽه پيرا هوا ابو وانهر نانکه کا
ندئه نرمر کري واتس کدياءِ هڏئي
جان جاکيو شخص اوڏو ڏيئي خواب کنا
تان پيرا اٿجو جنکه پلو اِذنس الله جل جلاله
اُتي هليوان ساعتم وڃي پهچي داه
اچي رسيو کي قافلي پرياءِ حج بيت الله
سا ٻجانان اونهنيم حکايت ليکيان — سائين ٻنجاه
ته هو بادشاه هيکر ومتجبر اکي زمانا
ٻجانان زماني حضرة عيسىٰ جي ستو هئو صحيا
جابوتي پانکي ته کوڙي کافر الله — نعوذ بالله منها

ناله

نالو تنهنجو ذونواس هوا ڪو نِندا
سُڪونت تنهنجي هئي منجهه يمن جي ملڪا
هئو ته پاتشاه وٽ هيڪڙو ساحرا
جو منجهه علم سحر جي هو جُست چالاڪا
سو ساحر پيرو ٿيو رسيو وڏائي ڪا
تڏهه ننگر هيڪڙو ساحر کي ڏنون پاتشا
ته ڪر تعليم هنکي احڪام سحر سندا
سو ننگر ويندو هو سحر جي سکڻ لاءِ
ڏهاڙي وٽ ساحر موجب فرمانا
تن هو جو ڪري جي واٽ هيڪڙو راهبا
ڪندو هو ڪندڙ ته وٽا اچن وڃن ويرا
سو راهب هو امتي سندو نبي عيسىٰ عليه السلام
هو دين دار نيڪن پورو درستا
ولي هو صاحب ڪرامة زاهد زمانا
ايندي ويندي ننگر وٽ ته راهب ڪنا
تي سکيو پري ايمان جي احڪام اسلاما
پري علم توحيد جو ٿيو خبردارا

جان آيو تي ننگر ڪَڏهن ويٺو ڏي واھ
تان ميڙ ڌمارن جو ڏٺائين وات مٿا
تن ڏٺا ناڪه هيڪڙو جو ڪنو عظيما
ويٺو آهي وات تي جھليو رستي ڪا
ڪو نه وڃي وات تا تھجي هيبتا
تڏھ ڪو ڏڪي جيو آچ ڪندس امتحانا
ته ڪي آهي راهب ڀلو ڪي ساحر ورتي خدا
کڻي پهڻ هيڪڙو ڪرڻا دعا ڏينيا
چيائين ڪني تضرع سين ته اي رب سچا
جي آهي تو وٽ راهب ڀلو ساحر ڪا
تماج من هتا هجي ناڪه هتي ويرا
ته رهي جاري وات خلق جي جن تصديعا
اي حي هيائين پهڻ سو وري ناڪه گا
تان مري پيو آن اتم اذن سان الله جل جلاله
لڳي تصديع مارن تا جي هوا ايتيا
ٿي مشهور ماڻهن ڪو ڏک جي ڪراما
ٻڌ پڻ ڪرامت ظاهر ته ڪنا

چڻ چنگان ٿيا ته هتا مادو مريضا
جهڙا انڌا ڪي ڪوڙها ڪي ٻيا جانِ جڏا
اچي مشهور ٿي ڳالهه ٿي ظاهر ظهورا
ته مصاحب هيڪڙو سندو بادشاه
سو هو انڌو اکي نظر نا بينا
سو ڳارن صحت جي آيو ننگر ڏانه
چي جيڪر سو ڏيان توکي پان ڪنا
پرلهي انڌا ارو اکي ٿيي صحت شفا
ڏيا جواب وري مصاحب ڪا
ته صحت نه آهي هت مونجي مگر شافي آه خدا
جن تن اکي ايمان اڻ ڪري لاهي دل دغا
ته آء پيان شفا ڪي آگو ڪريني عطا
نڏه ايمان آندا پڻ ننگريني دعا
ٻا قادر قبول ڪيي سندي ڪوڏي دعا
لٿو آنڌارو اکي سجو ٿيو صحيا
جڏه وڏو مصاحب سلام تي وت بادشاه
ملڪ ڏٺو مصاحب کي ته چنگو ٿيو آه

تڏهِ پُڇياسُ پِرِ مِ تہ سَلُ خَبَر سَنڌِ يارِ
تہ ڪِي ٿي آکِي تهِي اِينَ ڪِہ هِتا
تانجي مُهجي رَبَ ڏِني مُوٺاي مَولىٰ جل جلاله
تانجي ڪُو آهي رَبُ تُهجو مَن ڏارا
ڏِنا جَهنم جَوابُ ڪِي ظالِمَ پاتشاهَ
تہ رَبُ مُهجو ۽ تُهجو آهي هيڪُ اَللهُ جل جلاله
جنهِ اَپُ يُويُ خلقنا عالَمَ اُپايا
تڏهِ ڏمرجي ظالِمَ ڪارو عذابُ مُصاحِبَ کا
تہ سَلُ تُن اسانکي پهجي حقيقتا
تہ ڪِہ سِنگارِيو تو کِي اي دِينُ مذهب آه
تِن نالو وِتِيا ٺِڪرَ جو تہ سِکسُ اَن کا
مُوٺي ڪافِرَ کونا يُو ورِي ٺڪر کا
ڦِري ڪافِرَا تهڪي عقوبت عذابا
تہ اي وات تو کي کِہ جِي سَل حقيقتا
تڏهِ هَتُ ڪِيا راهِبَ ڏٺي جِيا مُهَا
تہ اي سکسُ هِن ڪنا هِي آهي اُستاذا
تڏهِ ڪرائي راهِبَ کي ڪنا تڪليفا

نه مون تن اِن دين کا منکي منجهه الله نعوذ بالله
تان ابا آڏين راهب اِن ڳالِ ڪنا
مون نه منجها تهڪي رهيو ثابت اسلام ما
تڏهه ڪافر ڪرت ڪرائي جيڻ ايو راهب ڪا
سو راهب شهادة رسول لذ و منجها دُنيا
پوءِ ڪرائي مصاحب ڪي ڪنا تڪليفا
ته منجهه منکي الله ڪري مون اسلام ما
تات ثابت رهيو اسلام مين مونتيو نمورا
پن جيڻ ايا آڳي وچ ڪرت متا
پوءِ ڪرائي منگر ڪي ڪئا تڪليف ڪفرا
تان جون ڪر جيئن جوابم ورِي مهدا
ته مون نه منجهيڻس نون ڪي ڪافر ڪئنا
تڏهه ڏمرجي ظالم جيو تهين مارن ڳا
ته ورِي ونجون آءِ متي اُتاهِم جبلا
جاري جونيءَ تي جبل جي واري بجاه
جان منجهيا الوهيت مجهي تان واري اڄا
ءِ جان نه تان جوتي اُتا ڪيري وِجاه

وَٺي وِياسِ ڏُونگر تي تان پُڻ ثابت آءِ
مُڙي نہ اسلام تان جان ڪَنس وَسَ وَڏا
تانيا ءِ تہ ڪيرهُوسُ هاڻي ڏُونگر تا
تَڏِهِ ننگر جيئو اللّٰهم اكفِنيهم بما شئت اَنَ وِيرا
تان ڏُونگر ڪيريا ماڙُو ڪافر جا
سي ڪِرندي مُئا جيڪي ننگر ڏارا
صاحب ٻچايو چوڪرو پنهنجي رحمت سانِ
آيو ڪُوڪو ڪافر ڏي اُهي جبل تا
پُڇُس پاتشاهہ جان وري حقيقتا
تان ڪيائين تهس جيڪا هُئي سا
تڏهہ موٽائي ڏِنائين ننگر و پاڻ مارڻ گا
تہ جاري ٻيڙي م آءِ هموس منجهہ دريا
اُجلي وِڄاهہ آءِ اِنڪي ٻيڙي منجهارا
وِڃي وِياٽهڪي سمونڊ ڏي ڪافر جا جيرا
تا پڻ آهي ثابت دين تي محڪم مضبوطا
ڪيائين قصد ڪيرڻ جو تہ وِجهم منجهہ دريا
تان پڻ جيئو ڪر جيا اهو ئي لفظ ٻيا

اللّٰهم

اَللّٰهُمَّ اكْفِنِيْهِمْ بِمَا شِئْتَ بيو ڪن نِڪتيا مما
تان لبنتي اونڌي ٿي پاڙي مارڻ سان
ٻڌي مؤا مري جيڪي ننگر ڏارا
پاڻ وري آيو وٺي ظالم پاتنا ٥
ڳجهيا حقيقت سڀ ڪيائين اظهارا
پوءِ جيئو ننگر بادشاهه کي وري پانا
ته اي ٻناري سڪندهه منکي هرگز هيتا
ٿڪر آءِ چوان جي ڪري اِن ترها
ته مري ڏهان ماکهي مرجي نقد ٻعا
تڏهن جيئس ڪافر وري ته سل اسانکي سا
تا ٻنجي اوءَ طريق اهري تنجهه من ڪنا
جن پرو وچي شهر م ڪريا زو جمعا
پوءِ حڏهه منجهه دشت هيڪري ٿين سوارا
تڏهن ڪوراءِ ڪات هيڪڙو ڪنون بلند
جاري چوتي اٿي تهجي هن سوري منڪا
لوءِ وري ڪان هيڪڙيتي منجهارا
سو وچي سنگم هنير جيجه مها ٤

بسم الله رب هذا الغلام

ته آءُ هنان ٿو ڪانگي ري نالي الله
جو آهي رب ننگر جو مولو مخبوداء
پوءِ ڪني هنج ڪان اُو وري متڪا
ته اِنير هوند ٿيي مرن مھجو تو هتا
اِي ڪالِ ڪنون خوش ائي ڪي ظالم پاتشاه
بيڪ جيونڪري سو اندا آءِ سپ بجاءِ
هياءِ ڪان ڪوڏڪي لڳو لوني ٿا
مري پيو نهس قادر جي قدرتا
حذه ٿي مارن مرن اِي سپ حقيقتا
ته مري ونن نالي رب جي ٿيس سڪ نڪا
تذه جيو سين ماروءِ جي حاضرات هوا
ته اسان منجيو رب ننگر جو اٿئي ايمانا
تذه وزيرن جيو ڪي بادشاه
ته بربنه ٿي جه ڪالِ پرسا ٿيي سڪا
منجيو رتڪي ننگر جي سين صدقه ٿيا
تذه بادشاه ڏمر جي حيذ ياءِ جيرا

ته ڪنِ ڄڻ زمين ۾ دير ڪي ڏي درازا
دير ڪهه سيڪهه ڄڻ ڄڻو چاليهه ڪڙ پورا
۽ ويل سيڪهه ڄڻ ڄڻو ٻارهه ڪڙ سچا
سي حدثهِ ڄڻ تيار ٿي انهن طريقا
تڏهه پائي ٻرايا ڄڻ نڪي ڪانئن سان
ٻارايا تنهن وڏن جيڙي ڪا
ڪنيو وڃايا تنهن مؤمن ظلم سان
۽ جن ٿي ميخيو ڪافر ڪي ڪري الله نعوذ بالله
ٿنڪي ٿي حيڏايا انهن عذاب ڪنا
ايئن ڪانيا ٻارهه هزار مؤمن حبا
ٿي هئي عورت هيڪڙي موحدن منجها
پٽڙو هو تهڪن ننڍڙو صغيرا
چيو ته عورتکي وڙهي پليت پاتشاهه
ته موت ٿي ڪفر ڏي حڏي انسلا ما
نات وڃا ٿيندس آرام ڪئي نٿو ڪا
تان منڊ نه ميخيو ڪافر ڪي ڏنا جوابا
تڏهه پاپي پهس ٻئي جيئو جيڙن ڪا

نه ڪسي ڪناس جو ڪر وڃو منجهه آراهه
حڏهه ڪيور ونا ۽ آچي عورت ڪنا
ت تنهن تردد دل ۾ نه هاڻي ڪي ڪريائي
تان قدرتس قادر جي ڪيور ڪيو ڪالاءِ
چيا جيئو ماءِ ڪي ته مجهه مر تن امان
آهي ڏين درست نڪن ڏين اسلام ما
صبر ڪيج هن باه تي جا سندي دنيا
فاني ٿيدي في الحال ڪندي ڪانه جزا
عجيرو آخرت جو سنو هوندو هميشا
تنهن ظالم وڃايا باه ۾ پتر ۽ ماءِ
پهر وڌائون پٽ ڪي ماءِ وڌائون ته مٿا
سڀ باري بهشت رسايا هئي رحمتا
اي هت ابت آڪي وقت تن نصيحتا
اُني تن اسلام رکي جهڙا آيا آکيان
ڏس ايمان تن انجا ته ڪهڙا قوي هوا
سا يرن قربان ٿيان ائ تن متا
پن سن تهتو ڪافر جو ٿئي دل ديانا

تهِ ويتو هو بادشاهَ پڇڻ مُصاحبن سانِ
مٿي ڪندي چرن جي ٻئي ڏنا، حقيقت سا
جا ٿي ڪندري مؤمنن سين عذاب جي بارا
ويٺي مرڪيا ڪافر، ماڪهم ڪفر جي سببا
پر ڪيو تن مؤمنن سين آڳي احسانا
جن روح تن جا آڳي جيري جي ٻون هٿا
ٿي قبض ڪرايا قادر پيڄي قدرتا
پُٺ وري ٿيو حڪم حڪيم جو جيرن ڪا
جن ڪافر جيري ڪندي ڏنبالي هوا
نڪري ڳانيو ٿنڪي جيري جرن مٿا
جهير ڏني خبران جي قادر مٿجهِ ڪلاما
قُتِلَ اَصحابُ الأُخدُودِ النّارِ ذاتِ الوَقُودِ
اِذْ هُمْ عَلَيْهَا قُعُودٌ وَهُمْ عَلٰى مَا يَفْعَلُونَ
بِالْمُؤْمِنِينَ شُهُودٌ ايڏا عجب آڳي جا
سا ڳجيانان سيتهم حڪايت ليڪيان سا
تهِ هو شخص هيڪڙو سردارن مٿا
آمير ڪنهِ پاتشاه جو لشڪر هُدارا

پُڙ سُنجياءُ

سو وقت هيڪري ٿي آيو لشڪر سان
اچي الٿو منجهه ڪوٽ هيڪري ڪيا نزولا
تن هو ڪر فقير جو مسڪين منجها
يا بنا منجهه ڪران جي ڪڙاين اوطاقا
تن اچي ٻيٺو ڪرم ان فقير جي لشڪر سان
تان جيئن مالڪ گهر جي هنيئر آکيا
ته آءٌ آهيان ضعيف نڪي صاحب عيالا
نيائي آهيان من ڪين تن گهر شرم حيا
مڪر اوطاق تنهنجه مه اچ اسا ڀي ڪر ڏانه
ءِ پڻ آهيم فرمان هتم سند وڃي بادشاه
ته منجهه گهر مٿي ڪو مه اچي ري اجازا
تڏهه امير جيو لشڪري ته اي اچو يارا
تڏ سڻهه اس فرمان کي جو هن ڪن آه
تڏهه فقير وٺي ڪرم ڪڍيو مصحف کا
آيتي پرياء امير وت هي آيتا
يا ايها الذين امنوا لا تدخلوا بيوتا غير بيوتكم
حتى تستانسوا وتسلموا على اهلها

ذالكم

ذالكم خير لكم لعلكم تذكرون ۵
معنيٰ هن آيت جي سڻهو سڀو جا
ته اي مؤمنان مه پهو پاڻهي ڪو ڏا ڏا
بي گهر ڪرم جا نشي مو ڪلايو مالڪ گا
ءِ ٻن ڏهو سلام اهل ڪر جي تي جاپر اسلاما
تڏهه چيو امير من پاڻو اگا ترو هنها
ته جڪس آهي هن مرد ڪن فرمان بادشاه
جو حاڪم زمين جو منجا ملوڪن دنيا
پان پيهي ڪرم اچي ونيو لشڪر سان
تڏهه ڪري فقير مه آسمان ڏونه چيو مها
يا سميع يا بصير سنج صاحب سباحا
جن نتا منجيان فرمان نهجو آگا اصلا
تان اوچتو ٿي قدرتن قادر جي جل وعلا
ڪري پيهي جيت ڪر جي ترت ته ويرا
امير لشڪران جو مرتي هيٺ رهيا
نه بچيو ڪو هيڪڙو ڪمڪ فقير پارن سان
جي ڪياهوا پهر اکيهم ڪيدي ڪرگا

ڏسُو وڏائي واحد جي ميان مؤمناه
لا اله الا الله محمد رسول الله صلى الله عليه وسلم
ساڃاڻان آن اِئڪهنهم حڪايت لنکيان ساڻ سُنجاڻاه
جوڻي شيخ ابراهيم رحمت ڪريس خدا
خواص جوڻِ جهڪي لقب جي پارا
ته وقت هيڪري مخزيت تي وٽس آءِ
تِن وِنڊي اُن دشتم ٻنهيم رات مٿا
وات وڃايم ٻهجي اُوند اهي جي سببا
هيڪلو عاجز رهيس نڪن تان ناگاه
سُنُم آواز ڪُلب جو ٻهجن ڪن سان
تڏهه پائم ٻهجي دلم تڪا ٻهتر آره
آهي ڪُتو جنهن هالي هلان اُن ڏانهن
تيس متوجه اُن يار ڏي نيت ڪري اِها
تان هيم طما جو جن هيڪري مُدّ فنا
تن ويهي رهيس درد ڪا دنز آيارا
ڪري مُدّ آسمان ڏي چيم اي آڪا جل شانه
ته هي نوڪيٿ تي وِئي ٻهجي ٻندي سان

تان

تان اُڇتوئي مرد هيڪڙو آيو اُن ويرا
سڀني مُهين جن جي حاضر اُن هٿ تئجا
آئي اکيا مُهجي هيا، زمين مٿا
تن ٿيو آولڙ ها تفي عيب منجا
ته اي ابراهيم ڪه عتاب ڪر خالق سا
جا نسئي مه مُهجو هو مالڪ پهجي ڏانه
تا نسئي هو، حفظ حفيظ جي ميان مامونا
حبذه آواز پئي ڪُني جي هله هيجا
تڏه توکي طما آچو هيو جن مه مٿا
حذه وڏي ڪيي شڪايت خالق اکيا
تڏه مالڪ وڏاي سڀني مونکلي توڏانه
سنيجاءُ سا ئيجا نان باهتيهم حڪايت ليکيان ساين
راوين روايت ڪئي هنر حڪايتا
ته جوي مرد هيڪڙ صالحن منجا
ته ڏنه هيڪري بازار ڏي وڃڻ جان
تان بادشاه شهر جو تي آيو آڏا
اڳيم پهجي هوا سپاهي ڪنان ء گانرا

جن تي ڏور ڏور ڪيئي مهدم بادشاه
تن هنيڪر نڪي همٿ هو چابڪ اُن منجها
ته ڪري هڪل هيبت سين جيئو منگا
ته ڀڄي ڀري ٿي تن ٽوٽ تحقيقا
نه هئي طاقت ڏوڳ جي منگي ضعف ڪنا
تن بادشاه اچي ٿيو اڏر ولشڪر سان
تڏهه هيو ان چابڪ منگي نيڙ منجها
تڏهه ڪنا ڏرڏان جي منگي ڪري لڙڪ ٻيا
پُن نڪتا مهجي مُها مهر الفاظا
ته شال ڏني وڏ ائي تهجا هٿڙا
ڪه هيو تو منگي چابڪ سختا
پن وڏو لنگي بادشاه ٻهجي لشڪر سان
تان تقدير سين قادر جي اُن شخص ڪا
هٿ جيئون آهن وڏو ظاهر ظهورا
وجيو ڪر ڏير ٿو وڃي بازار منجها
ائين عجب الله جا سمجهو سڀوحا
ڏکوين مسلمان کي تهجي جزا اهري آهه

تعالیٰ شانه

ساڃاڻان ٿو ڀينيهم حڪايت نيڪيان سان پنجاهه
هو جوان هيڪڙو سو هئون صاحبن منجها
ته منجهه ڪلي شهر جي ۾ وڪيو سي ڳا
۾ سنڌ وڏاءِ سو قيمت ته ڪو خريدار آهه
تان اچي ٻالي هيڪڙي منجها ماري پاتشاهه
ته اڄي جيئو جوانڪي ته تن منجهه آهي
جوان پٽي تهجي جان ٻيٺو منجهه سرا
حبه فقير آيو مادريم لنگهي دروازا
تڏهه چيو اچي ڪولي ڪي ته تن جيئو جوان ڳا
ته جيڏ تن ڪسب ٻاهجو هو وت اسان
عمر باقي ٻئجي ڪرڪنڌ رات عيش سان
تن سرهو اسان ڪري آس سرها نو سان
ٿي آڇيائين ڪم زناءِ جو ڪني رغبتا
تان جوان جيئو جواب ۾ وريئي مهڏا
ته آءُ نڪندس نبي فرماني رب جي جل وعلا
تڏهه اچي اي عورت پاتشاهه جي وٽ جوانا
چيائين ته ڪر جيئو اسان جو ڪني خوشيان

تان مارائيندين توکي ٺوٺ في الحالا
تڏهه ڪري فقير فڪر دل ۾ چيو آگي ڪا
ته اي باني آءٌ امر تنهنجو آڻيندس بجاءِ
پر آهي خطرو وضوءَ جو لاهي سوا جان
تانجي وضوءَ ڪر ماري تي صحت خاني مٿا
باني ڏنا جواب تنهنجي ته مون ٻير ڏيکاري آءٌ
جڏهه باني ورتي وٺي تنهنجي سا اندر ڏانهن
تڏهه فقير سوال ڪيو منجهه داور جي درگاهه
ته اي رب منهنجا رحيم ڏين تون جاني ظاهر بالينا
مارڻ تنهنجو پاپيان مونجهارا وڃن گناه
جيئن ڪرايان بيت فرماني تنهنجي اي آهم آگا
پوءِ چئي بسم الله کي تنهنجي صدق مٿا
اُڇلنا ڪئي باني ته ماري مٿا
پاءِ هيٺ باني بيت تي ڪرايان پوءِ ذرا
تان آنڌش الله جي آيو جبرئيل مٿا عليه السلام
ته وٺي ٻکر اٿندي اي لاٿي سلاءِ مٿا
ابتدي پلاءِ تقوى جي هئوهي سا

اي ڪا

اي آگا عليم ڏني صاحب سڀاجا
ڏيسي ڏوهه ڏهارين جا تون فضل فرما
ستر ڪر ساتر ڏني اوگڻ عاصين جا
جي اُس لائق عذاب جا آهيون آڳا
ته تون ڪر ڪرم مس پروردگار ورا
رحمت تنهنجي رحيم ڏني آگا بخشي آهه عطا
پرو جهجهو پاند نکو حد بخشايا
ولي محمد جي واحد ڏني مهجا رب ڏاڍا
ڪيم ڏوهه ڏنگائي جيا جانڪيتيان
جيئي لکي شيطان جي نيم حيف هتا
وڏم هيت حرامکي جاني جيان مٿا
آجل ايو اوڏڙ واجهه مران ڪي سبا
جيلو سارايان ڪو شڪو دي تنهنجي رحتا
تسي تون تو ڪر صاحب رب سڀا
جن ڪيو ستر مهجو مالڪ منجهه دنيا
تن گج رحمت سين رحيم تون منجهه آخرت عقبي
جت شيدا جمع سڀئي اڪيان ءِ نوشيان

اُتِ مَہ اَگارِج عِيبَنِ تُنِ عَاصِيَنِ جَا آگا
ڏيکارِ مُنکي ڏِيہَ ڏِني قبُول ڪَرِ نِما
رُوضو حضرتِ رَسُول جو مِيانِ مِهر سان — صلي الله عليه وآله وصحبه وسلم
جِنِ جُهمَي چَانِ پيغمبر جِي سَرِ هوَاءِ ٿِيَان
سَيڪِي ڪَمَر ڪَارِي مُنهجي ڪَرِ سَرِ بَجَا
هِتِ هُتِ مَرِ ڪَاهِنِم تُنِ مُنهنجِم مِيرِي مُهو
سَڪَرَاتِ سُهُلِي ڪَرِي سَائِمِ سَبَاجَا
خَاتمُو تُنِ ڪَجي هُمِ اِيمَانِ سِ مَوتِ وِير آڳِيا
جِنِ چَرَانِ ڪلمي طيبَ کِي سچي صِدِقَ سَنجَا

لَا اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللّٰهِ

صلي الله تعالى عليه وعلى آله وصحبه وبارك وسلم

بَابُ اَرِهُمُ مَنجهِ ٿِنِ حِڪَايتُنِ سَا
جِي مَنجهِ ذِڪرُ آولِيَائِنِ جِي جِي اَگِي هُوا
عِنِ مَنجهِ ذِڪرُ ڪَرَامَتِنِ اُنهي لِکِي ڪِتَابِنَا
سَاچِيَانِ جُو هِنِهِمِ حِڪَايَتَ لِکِيَانِ — سَاپِنُ سُنجَا
رَاوِيِنِ ڪِيُو حِڪَايتَ جُو هِنِيِر نَقِلُ

تہ شيخ

تہ شيخ ذوالنون مصري رحمۃ الله عليہ
سو متعت کيئي مصر ۾ هئو مقيما
تن نگا لائيد وهو کهس مو راکڈ اما
ءين منل نکيا ۽ مونهن کهي سان
تن هو گمان مارن جو ڏاهين ان طريقا
تہ حکمن اهي ملحد سوين ڏيئين منجها
تانجان شيخ وفات کئي لذت منجها دنيا
جن جنازو تيار کري ماڻهو کڻن لگا
تن کنان کري ڏٺا جي هيئي صورت اها
جن جنازي کي ڏڻ جو نہ هوا مکانا
تان او جيئو حکمن الله جي جل وعلا
پکي پيدا ٿيا ان آسمان کنان ءِ کا سرا
جي ڪري جنازي اتي آيئا برابر جان
جهڙي ٿئي ڇاءِ ككر جي تهڙي ٿيا
سڀئي وات جنازي اتي هيئي سا جان
جنهن اهل مصر جي ڏٺي اِي كراما
تنهن پيا تعجب ۾ مڙيئي ماڻهو شهر جا

اچي ڪڏ ٻيا جنازي اُتي نماز پڙهن لاءِ
جڏهن ڏڏواڙي وٽ ميت جي آچي رسيا
تن ٻانگي ٿي بانگ ڏني مهتم نماز لاءِ
ته جڏهن چيو اشهد ان لا اله الا الله
تڏهن شيخ اُنکر شهدي کڏو ڪفن کا
اشارو ڪري آسمان ڏي چيائين مُهُا
اشهد ان لا اله الا الله جو سُنو سينا
تن خلق پئي تعجب ۾ ياما جيرو آهه
لا هي جنازو زمين تي ڏنا جانب
تان جياڻي ناهي ڪا اُنکر انهيءَ آهه
سي آسمان ڏي ظاهر ظهور ا
جان سڀنو ڪيا ته ڪن انکر منجهه ڪفنا
تان موڙي ٿي منجهه سا ڪري ورتا
تڏهن پڙهي نماز جنازي جي ڪيائو دفنا
تڙي ڏٻه ڏنا قبر تي لکيا لفظ اها
پر اکر نه هوا ڦهرا جهرا مار ولکيتا
تاهت ذوالنون حبيب الله من الشوق قتيل الله

يعني

يعني فوت ٿيو ذوالنون ڏوسيت سندو خدا
جو ڪنا شوق محبت جي ٿيو شهيدا
سنايان ٻڌنهم حڪايت نيڪيان سا — سڻياه
راوي روايت جا ڪن هنئر نقلا
ته جڏهن وقت وفات جو آيو حضرة عمر کا
جو عمر بن عبدالعزيز جو سڪوتر وصحيحا
تڏهن چيا اهل کي گهر جي خادمن کا
ته اڄ رات منکي جڏهن پڇو هي ڪلو تنها
تڏهن مرڻ ماڻو آيا جيڪي حاضر هوا
دروازو گهر جو ٻوٽيا محڪمي سان
جڏهن صبح روشن ٿيو ويئي رات مٿا
تڏهن ٿيهي ويئي ڪرم بهڙ عورت فاطمان
جا ڌيئي عبدالملڪ جي پوٽري مروانا.
جان ٿيهي ڪرم ڏسي عمر بن عبدالعزيز کا
تان فوت ٿيو آهي سڪوتر وصحيحا
غسل ڪفن ٿيل اڳهم ڏٺون ١٢
سمهاريو آهي قبلي سامهون جن ڪيجي ميت کا

پسي ان کا لکي مارو متعجب ٿيا
سڪوني علما وقت جا جان پڇيا ته ڪا
تان فرمايو عالم رحمت ڪري ان خدا
ته عمر هو زاهد نڪن متقين منجها
ملائڪ مڪو ٿي ڪي ڪفن بهشت منجها
غسل ڏنا ر و آهي تهکي پڻ ملڪن هٿا
پر جاڻي ته ڏي ظاهري غسل جائز اٿئو
ته بن غسلن جي پلاڻي ٿيس ميسر
پوءِ ڏني غسل ٻيو کيا جنازي کا
آئي رکيا ها نماز جي نماز پڙهڻ لاءِ
سارو مڙني نماز لاءِ جڏهن جمع ٿيا
تڏهن مسلمه پٽ عبدالملڪ پوترو مروانا
سڏ ٿيو يارن نماز جنازي کا
تان لکس هٿ غيبي اوچتو اره متا
ڪري پيو پوئي وري ان سنڀال
پر هٿ هنڌ وڪه نه ڏٺو حاضر منجها
پوءِ هوا ان مجمع هيڪر و عالمن ملا

بزرگه

بزرگ هو ڪامل نڪن نالي الياسا
پٽ حبيب جو ٿڪي هو اچيندا
مارن ڪيو اتفاق ان تي ته پيءِ اماما
تان پڻ لکن هٿ اوچو وڙي نيت مٿا
خبر ڏڪي پوءِ ڪيو واري الياس ڪا
مڏ ماڻو ڏسي ان حال کي فڪر منجهه پيا
جڙن لڳا تعجب ڪري لفظ سبحان الله
جبار ۽ امير جو جو خليفو خلقتا
ڪهڙو پوڙهو زمين مري نمازا
عبارت سنڌي نماز جي نٿي ٿئي قدرتا
آخان اهم هوا حال تان اوچتو ناڪاه
پيدا ٿيو شخص هيڪڙو جنهن ڌاري جهڙا
ته جي تڪبير ڪئي ڪيو شروع نمازا
ڪهڙو سنجاتو ان کي حاضر منجها
ٻيتا نماز ان پٺيان ڪيا اقتدا
عالمن ۽ ولين مٿي ان فتوي
ته او حضرت خضر هو جو ٿيو اما ماءِ

پوءِ دفن ڪري عمر کي ڪانڌي موٽيا
جڏهن پڄاڻان وفات جي ٽي ڏيهه گذريا
تن ڏٺا، قبر اُتي هيڪڙي رقعي ڪا
مٿي جه هوءَ اهڙا الفاظا
هٰذَا كِتَابٌ مِّنَ اللهِ الْعَزِيزِ الْحَكِيم
لِعُمَرَ بْنِ عَبْدِ الْعَزِيزِ نَجَاتٌ مِّنَ النَّارِ
ته هي آهي لکيو ڪنا درگاه خدا
جو غالب ۽ صاحب حڪمتي مالڪ مختارا
ڪارڻ عمر بن عبد العزيز جي ڇوٽڪارو
ڪنا عذاب آخرت جي جيري چيا
اُن رقعو کڻي آڻيا عبد الملڪ اڳيا
جو خليفو ٿيو عمر بن عبد العزيز پڄاڻا
تان ڏسي خليفو تهڪي ٿيو حيرانا
حيا ڪي حاضر جي مهڙا اِن هوءَ آ
ته هي نه آهي ڪاغذ ڪين حريرا
پوءِ عالمن وقت جا ڪارِيا جمعا
ڏيکاريا تن کي رقعو ڪيئي پانا

تان ڪه نسبجا توته ڪهڙو قسم آهه
تانجان ان زماني هوا اصحابن منجها
حيات ان آئم حضرت انس بن مالڪا
ڏيگا رياء رتعوا انکي بيٺي حيان
تان ان پلي فرمايو رحمت ڪريس خدا
ته تحقيق من سنو هو ڪنان حضرة رسول صلى الله عليه وآله وسلم
جن بي فرمايا فضلس هيهري طريقا
سيڪون في امتي رجل يقال له عمر الاصغر
تڪتب له في الدنيا براءة من النار في الورق
من شجر الجنة اهي الفاظا
ته سکوئي پيدا ٿيندو شخص هيڪڙو اسان
امت منجها مهجي جهکي عمر اصغر چوندا
لکمل ليندي جه ڪارڻ منجه دنيا
جيئن جو تکي جي ڪنا دوزخ عذابا
هوندي مٿي پن درخت جي لکي سا
ڪنا درختن بهشت جي رهيم شڪ شبها
ڏسو ڪمال ڪاملن جا ونو عبرتا

ته ٿيو سڪريءَ منجهان جماعت حاضرا
حڪومت سو ڏاهو اهڙي استقامتا
جن ڏٺيا مبشارت لڌا سنڌي نجاتا
مرحبا مرحبا سو ڏني منجهانا
آءِ ڪوثر جان ڪني پيت تن سو نهارتا
سا پڇايان ڇا هنيهم حڪايت بنيان — پڻ پنجاهه
جن هو جوان مڪرو شامين منجها
سو منجهه جنگ ڪا زن جي ٿيو شهيدا
پيو ان جو منجهه محبت انجي هو دائم دلگيرا
سڪه جي رات خواب جي صورتا
ڏسندو پٽ ڪي ڪندو هو ورونها
اوچتوئي هيڪڙي ڪري نه ڏنائي پٽ ڪا
تن ٿيو مغموم نڪن شوق جي سنبا
حضرت ورندي جي ڏنائي وري خوابا
تنهن پڇيائي پٽ کي موٽي حقيقت سا
ته ڪهڙي سبب جي آڪي نه ڏٺم توڪا
تا پڇيو پٽ هس جواب ڦري جوانا

ته عمر بن عبدالعزيز ان راتر ڪي هئي روانا
ته لاءِ امر ٿيو رب جو سين شهيد ٿيا
نه ٿيو ڪانڊي تهس هلو هيڃ منجها
آءِ ٿي وڃو هوس انس ها تڪ هم اهيا
سا ڳالهيان ستهيئم حڪايت لکيان سا ان منجهاه
هئي جماعت هيڪڙي مڃ ٻيڙي سوارا
تان لڳو اوچتو سخت سترانون وا ود
لهرين لڳي ٻيڙي کي ٻيو جزيري ڏانهه
حدِ اچي ايتي ٻيڙي جزيري اڪيا
تڏهه ماڻهو مري الهي جبل تي ويٺا
تن هو جوان هيڪڙو ان جماعت منجها
سو نڀت وڏو ريتم الهي ٻيڙي ٿا
ساعة رکي ٻهر آيو وري جماعت ڏانهه
سانس هئي ته ڪنڌي ڪيري منجهارا
اچي چيا رفيقن کي ته اي مومناه
احل مهجو اڏڙيو آيو آهه
حڏهه مران ماڪهم ڪريان رحلتا

تڏهي به ڪنديءَ آءِ اُتجاهه
هيڪڙي مِر ڪفن آهي منجهه بي خوشبويا
ڪفن ٻه ڪاڻي خوشبوءِ لاهي هيءَ ٻن ڳچا
ءِ هي رقعو جو تو ڏيان آءُ اَڱا
سوگني وڃاهه پاڻ مهجي امانتا
ڪڏهن بو آنڪي جوان هيڪڙو سوڪندو طلبا
ڏجاه ڪين نهڪي ساري امانتا
پوءِ پاڻ وِڌو وَنئم مارڻو ٿنهين وِيا
تان مٿو بيٺو آهي ماڪهم منجهان جاءِ
ڪني انڌا ءَ بهرمت ڪي ڏنا عنشد
ڪنڌي سٻي اُٻتي ورهي حاضرن جان
تان منجهه هيڪڙي ڪيڙو آهي حريرا
جهجهو ڪه نه ڏٺو ڪڏهن هميشاه
ءِ پي منجهه خوشبوءِ هئي جا ڪنون عجيبا
جه جهڙي ڪن نسي ڪڏهن اصلا
ڏٺي جماعت مومن جيئو تعجبا
ته هي ڪفن خوشبوءِ آهين بهشت سندا

پوءِ

پوءِ ڏيئي ڪفن ڪامل کي پڙهياءِ نمازا
دفن ڪري مجھ جزيري ٿيا مفروغا
ڪيني رهيو يانس جيٿا مار و غرابا
تا في الحال ساجو لڪو سناءُ واءُ
ترت اچي ايتي ٻيڙي مٿي ڪنارا
جان ٻيڙي ڪا مارو لهي هيٺ ٿيا
تان ايو جوان هيڪڙو خاصي لباسا
ته ڏيئي سلام کي ڪريائين امانتا
تڏهن رهيو ڪين ڏنائين ترت تهم ڪا
جوان جي رهيو لاتائين ڪنڌي لکن تا
سڀ ڏيئي جماعت کي چيائين مهــا
ته جڏهن ڪه شهر ۾ داخل ٿيو ياراه
تڏهن هي ڪيرا ڪني ڏجاه نام خدا
تصدق ڪجاه قيمت کي مٿي فقراء
مارن پڇيو جوان کي ڪارڻ الله جل
ڪر ٻڌي اسان ڪالري سندي حقيقتا
ته او جوان ڪير هوءِ ڪي معلوم ٿي توکا

تہ آهي امانت آسان وٽ سنڌي جو ونا
تا ڀڄي اوجوان هو ابد الڙن متجا
جي چاليہ ڏيہ هوئن هميشہ متجہ جها نا
حدڻ اڙ ڦوٽ ٿيو رسيو رحمتا
تڏهہ آڪي مر تبو ڪيو منڪي عطا
سا ڳجانان انهيءَ هم حڪايت ليکيا ت سا
شيخ جنيد بغدادي ڪيو هي نقل
تہ ٻڌو من هن ڪالڪي ثابت ٻن صغار ڪا
تہ رلت هيڪري ٿي ڪاڏي ڪڻہ ميت سان
مجہ مقام بغداد شريف جي ڪانڌين سان
تان ايم بوءِ ڪتوري خالص جي ناگاہ
تڏهہ ٿي تعجب م ڪئم دل ديانا
ايم نوءِ جہ پار ڏي هلئس نيڏانہ
تان وتيون رهئس شيخ معروف جي تبرڪا
جان نظر ڪئم ڦري جو ڏس جو ڏارا
تان محجہ قبر شيخ جي وڏو شڪاف ٿيو آهہ
بوءِ ڪتوري خالص جي اچي ٿي اتا

پُڻ سُڻيا

سُڻهو ٻڌائي ٻلن جي مِيان مؤمنا
آڳا اِحسانن اسان ڪري برڪة ٻلنا
سا ٻچانان اوڻهتر نهم حڪايت ليکيان سا ٻُن سُڻيا
هيڪري بزرگ فرمايو رحمت ڪريس خدا
تڏهن هو وقت جوان هيڪرو خوب صورتا
نه اچي جيئو مونکي ته اي شيخ سڪورا
تن کي جاني غسل ميت جو موجب شريعتا
تڏهن مون جيئو جواب آئه ڪيا
ٻانهي تڏهن تون آءٌ منهن همراها
اچي ڏني غسل ميت کي سان صفا
راوي چوي هلي ويس آءٌ جوان سان
تان جان متي درسرا هيڪري اس آيا
تڏهن چيائي مونکي ته ساعت هيڪري رهُه جا
پوءِ آچ تون سراءِ م ويهي پانا
آءٌ ويٺس ان جاءِ م جان مدت ڪا
تان تڏهن آئڙ ڪو ميت جو سورا
نڪو ورتن پٺن انهن نڪو هل هتا

جان پيهي وِيس ڪَرِ مَٿان نُوجوان سُو پيو آهِ
پيُو آهي تِنبلي سا مُهُرِ مُنيءَ بِچانَ
جَيُم پڄي دِلِ ۾ تَه هِي آهي صالحِن مَنجا
پوءِ غسل ڏيئي خوشبوءِ مَکِي تِمِس فارغ جان
پايُم تَه ڪَفَنُ ڏِکايان تان نا ڳاهه
اُبتياءِ اَکِي مُرِ ڪَنَ لِکوءِ پانا
تَڏِهِ مُنِ چِيو تعجب ڪَري سُبحانَ الله
پوءِ چيو مُهِس خِطابُ ڪَري تَه اي وَلِي خدا
جي تُنِ مُئو آهِي تَه اَکِي پُورِ اَدا
ڪِلَنِ جِيڏ تَه ڪَفَنُ ڏِيانِ تُوکِي الحالا
جِنِ جِيرو آهِين اُتِي ڪَرِ فُرصَتَ نَڪا
تَڏِهِ چَيائِ مُنکي جيڪو جوابا
تَه ڪِي نَه آهي مَعلوم تُوکِي هِي حَقيقتا
اَلا اِنَّ اَولياءَ اللهِ لا يَمُوتُونَ وَاِنَّما يَنقَلُونَ
مِنَ الدّارِ تَه وَلِيَ نَه مَرَنِ مُورِهِم آهِينِ حَياتا
تِنَ هِيڪِي ڪَر ڪاهي ڪَرِ ڏُونڊ لڌِينِ مَتا
پوءِ اَکِي پُورِ پَارِ مِنِ ڏِکايو ڪَفنا

سُڻهو ڪرامت وليَن جي ساڃي مڙهان
ڪرهو پيروي پاڪن جي ته دستور ڄمنا
سا ڄاڻان سنئر پهه حڪايت نيڪيان سا ٻن سنيجا
ته جڏهن فوت ٿيو ثابت بن بنانا
۽ سڀ جاڏي آن جي آيا حاضر ٿيا
شيخ حميد طويل ۽ شيخ ربيع صحيحا
جڏهن ٻن رکيو جنازو قبر منجها
پانيا ته ڪر ڪر قبر جو وراڻون ناگاهه
تان ميت اڏامي وئو ٽُٽ قبر منجها
تڏهن عجب ميٺي هيڪڙي ڏونهن نهارن لڳا
پر ڪنا ٿڻ نشتن جي سڀ ٻيءِ ڪين ڪيا
ڪر ڪر ٻڌي قبر جو وڌي سڀ هليا
پوءِ حميد ڪيو ذڪر ان ڳالهه جو سليمان سان
پوءِ سليمان پڻ علي جو هئو خليفو ان وارا
سو سڻي ان ڳالهه کي پيو منجهه عجب
جڏهن ڏٺي سچو ٿي ڪئن رڙو ٿيڻي ڇران منا
تڏهن خليفي ڪيا سائين ڪي مارڻ همراهه

وڃڻ قبر تي ثابت جي اُيتا يا ٿهه ڪا
تان ميت آهي ڪو نڪو قبر خالي آهي
پوءِ واري قبر راس ڪري مٿو ٿيو ڪر ڏانهن
حبشه رات ڪندي ويٺي ڪيو شمس شاعر
تڏهه خليفو وڪر ثابت جي خادمن سان
پڇيا ڏينهن ڪي وري حقيقت اِها
ته پيا حيات ۾ ڪندو هو ڪم ڪهڙا
تانچي ڪه تهجد ۾ پڻ ڪيا ريڏا ۽
جڏهن ڪُنس آنون قبر ۾ ڪونه ڏٺو اڳين سان
تڏهه مرن جيئو لفظ سبحان الله
چي تو تي معلوم ٿيا آماي حقيقتا
تانچي پيو مهجو هو هميشه عابدن منجها
۽ پنڌ وهو ڏين گا دائم هي دعا
ته اي ڏينم خوشي دني جي ام ٿمبي خدمت
۽ عمر سو عجوبن آهه انهيء سبب
جن مرن گري خدمت تهجي تي مقطوعا
تات سوال تو ڪريان آه مالڪ تو مدد

ته

ته برڪت وڏائي تنهنجي واحد رب وڏا
مشڪي حيدر مه قبر ۾ مولي مرد پيو ا
ته آءٌ پوان نه پوءِ تي تنهنجي خدمت گا
پوءِ شيخ حسن بصري سڀ خبر اها
ته فرمايو قسم ڪري بالله
ته تابت من ڏٺو مني ڪي بچايا
ته اپنو پري نماز کي آهي مشغولا
سا آڳيا نات ايڪ ڪهتر بهم حڪايت لکيا سائين سنجا
راوين ڪيو روايت جو هنير نقلا
ته شيخ هيڪڙو فوت ٿيو صالحن منجها
جماعت اچي ڪڍي ڏنائس غسلا
پڻ ڪفن ڏنا نيا ڪيا قبرا
تمام تري پانيا ته ڪنس دفنا
تان مڇئي ڪوڙ ان جي ٿيا قسم ڪلن جا
خوشبو جن جي عجيب آمين بكير با
ته سيڪڻ ڪي هيڪ هيڪڙي تاري ڪلن جا
اڳي ڪانڌين رکي تاري ڪرين منجها

تن چاليه ڏيهه ڪنڌ رڳا جان ان ڪُلن ڪا
تان مُوئو نمرڻا ڪُلسي نڪ ڪِي سُڪا
آهي مشهور ريت ولايت خبر اِها
مارُو آچن مِرِنا ڪُلن جي زيارت لاءِ
آهيو ٿيسن ٿاري هلِيو هيجه منجها
تا ڄڏهه بادشاهه وقت جي سُڻي خبر اِها
تڏهه پرو ويا آيا خلق مِڪيا حڪما
ته سڀڪو آئي ٿاري ٻهجي وٽ بادشاهه
آنير مڙئي ٿاري ڪُلن جي ڪاڙنا جمعا
ڪَنِ رڪايا خزانيم ڪيي مَارُنڪا
ٿي ڏيهه جان ڪڍايا ورِي ٿارين ڪا
ٿيان ڏيرڙنه لهي ڪوهيڪڙوان ڪُلن منجها
غيب ٿيا غيبم حڪم سان خدا جل شانه
ٻوءِ خبر نه آهي ڪنهن کي نه ڪنڌانه ويا
سا ڪيانان ٻاهر ڪيم حڪايت ليکيان سائين ڪسنجها
راوي ڪن روايت هنير نقل
تڏهن حضرت عمر فوت ٿيو لڏ و منجها دنيا

تنهن مُدت ڪني منجهان ڏونڪرن اندا آواز هُوا
جهڙا آواز روئڻ جا ڪني درد منجها
پوءِ فرمايو عالم رحمت ڪريس خدا
ته اي آواز هُوا اسنداا دين اسلام ما
جن تي روئڻ ڪن حضرة عمر جي مرڻ لا
سا نِجانان نزهت بهجه حڪايت ليکيان سا
شيخ ابو عمر جوي رحمت ڪريس خدا جل جلاله
ته هو جوان هيڪڙو زاهد زمانا
سوڙ سيو رحمت رب جي لڏو منجها دنيا
تنهن ڏينهن هو ڪرم ڪموڻ ستراٺون تختنا
تڏهن اچي ٻيٺم خاطرم مصلحت اها
ته نِجانان نماز ظهر جي جڏهن تيڏي سرهوا
تڏهن ڏيڻاس غسل ميت کي ڪنداس دفنا
پوءِ اچي ويٺم ننڍڙي نيڻ ڪا
تان ڏٺم منجهه سهڻي مهڙي طريقا
ته ڪراهي تنبو هيڪڙو جواهر جي قسما
منجهه مصلا شهر جي ڪنتو اُٺيو ا ر ء

بن سنجاه

جنب پرت عيد ۾ جنازي نماز ادا

ڪنا شعاع جهڙي پڻ سڀئي روشن آهه

تن عجيب ڀئي ٿيس اُوڏو جان

نظر ڪيئم تان ڏٺم تنبوءَ مٿي جا

تان مخبر آهي جو رهندي آئي حسينا

سه ڪيڏو آهين بهر تنبو ڪنان

ڏيئي مکي ڇيا ۾ نرت ته ويرا

ته اي ابو عمر ڪه جليو آهي جوانگا

سڀ نماز ظهر جي ڪيا پيدا آهه

هاڻي وٺجي سنگس مون ڪليهين من ڏانهه

شيخ جهڙي پوءِ جا ڪلس آءُ ٿيس بيدار

اٿي بدي ڏني غسل جو لکي نرت ته ويرا

دکائي ڪفن کي پڙهيس نماز ا

پوءِ مٿي ماڪ تنبوءَ جي ڪيوس دفنا

سا عجيانان جو هتر بهر حڪايت لکيان سنجي آهه

تراريي ڪن روايت جا هنير نقل ۽

ته شيخ داؤد طائي رحمة الله عليه

ڪدو

ڪنڌ هو وري قوت دينار منجهاء
دينارم لنگهي موجب سنڌجي چار روپيا
هنس دينار ڪي مور وڌي مائٽن جا
تانجان وٽي رهيو هيڪڙو دينار سوا
تڏهه ڪو نه آيا حجام کي ته وٺي مڇيه ڪا
جان اچي وڃن لکو وار مڇيه جا
تڏهه شيخ آهي مشغول ذڪر شيخ سان
تڏهه چيو حجام شيخ کي ته اي سڪورا
ڪر صبر ساعت هيڪڙي تون پرين ڪنا
ته وار وٺن مڇيه جا تئين آسانا
تانچيو شيخ جواب ۾ هنر حجاما مڪا
ته تڏهه ڪر منع سچي کي تون هلن ڪنا
تات هلن ڪري سچي جي تا وڃن ساها
جو تيساهه سڪو عمر جو آهي بي بها
تڏهه ڪچي مات ڪريان وڃي ذڪر کا
جڏهه فارغ ٿيو شيخ سنت وٽان ڪنا
تڏهه دينار هيڪڙو جو وٽس هو حاضرا

سو ڪيئي ڏنا ٿيا مکي اُجوري طريقا
پاڻ اُتي شروع ڪيا، ٿيا نفل نمازا
ڇڏي پري نفل کي رسيو سجدي ڪا
تڏهن ٿيو سجدي فوت ٿيو وسيو رحمتا
ڏسو اطوار عارفن جا وٺو نصيحتا
مولىٰ مون مذنب کي ڪر عفو عصيانا
سائين تون ستر ڪر برڪت پلنا
مون ڪمايو ڪينڪ موجب فرمانا
آهيان ڪئون شرمندو ٿيو ڏسيو ڪم ڪيا
پيو والي وسيلو ٿهجو رحمت آهه سدا
تن نالائق نوازي نا ڪس نسورا
آئين آهيان آسري ٿهجي اُسدا
لا تقنطوا من رحمة الله ٿهجو ڪلاما
سرفعو آهيان سرتريم ڪبير ٿهجي انهيءَ سان
ذهن خوف تقوىٰ يا اچي مالڪ ملڪنا
صدا حيت ڪر نصيب مون سڀ امت سان
اهل اولاد ياٿن بي ڪر ناقص نصيبيا

زِيارَت حضرَت پيغمبرَ جي مير مُحَمّد شاهَ
كَرِ كاريءَ سَڀ سڀئي كَرِ انجاما
مُحتاجُ مَ كَرِ مخلوق جو واحد رَبَ وڏا
سَكرات ۽ قبر جا كَرِ اُمورَ آسانا
نعمَةَ دُنيا آخرت جي كَرِ فضل سانِ عطا
پِنِ جَهانَنِ ۾ جَسَ رَكُ هُمِ اُهِكا سا
سانِ مرنِ مؤمن جي اُمتيءَ حضرت جا
كَري كَرِ تِنِ جي كَلمن جِنِ كُما

صلى الله عليه وآله وسلم

لا اله الا الله محمد رسول الله

نعت صلى الله عليه وآله وصحبه وبارك وسلم

باب اُن ۾ هُن تحفن جي حكايتن جا
جي تحفہ بيان ڏسن وليتن جي مرن پيانا
سا پيانات پنجهه ۾ حكايت نيكيان سان
هيكري مرد صالح چيو رحمت كرِ ش خدا
ته ڏٺم ابراهيم پتر ادهم جي كي مرن پيانا
چيو ۾ خواب ته اي شيخ سو نهارا

سُنيجا

ڪَرَ هُو خبر بَهِجي حال جي ميان منْ سانِ
تَهِ ڪِي ڪيتُوتُوسْ پَرُوَرِ پاتشاهَ
تانجِي ڏِنَّا مُنهِجي رُوحَ کي ڀِجِّرِ بابُ الشمسِ جاءِ
وَرِيَ بِجِيمُ اِبرَاهيمُ کي تَه بابُ الشَّمسِ گِهارِيُو
تانجِي آهِي مِهارُ ڏِهِيڪَرُو سو نِهارُ وِصحِيا
اَلله خلقيو تهکي بَرابر عَرشِ عظيما جل جلاله
آهِينِ تهم ازواجِ وَيِّنِ سَتّرَ ا
ڏِسِنِ ڏِيهانِ نُورُ ربَ جو سَتّرَ پيرا ا
مَرهَا تِنِ تا سِپُ پرِڏِسِيو ڏَاتارَ کا
سا ٻُڌِيانانِ جا هَترِ بهِمرِ حڪايتُ نيڪيانِ سانُ — سُنِيَاهُ
دا وِيَنِ رِوَايتَ کِي سَندِيُ حِڪاياتا
جوڀِيُ مَرِ ڏهيڪَرُو صاحِبُ مَتِ غا
تَهِ منْ ڏِنُو بهشت کي خوابَ جي صورتا
آهي وَتِ هيتِ هيڪرِيُ خوشبوءِ طعاما
وَتَنگا رَنگِ جهڙا آهِينِ قسمَ گاجِنِ جا
جُوڙاري اُنِ خوانجي جي آهِينِ ملائڪ مِا
قَدِّرُ بارَنَه هزارن جا آهِينِ سڀ صحيا

چيلهيءَ ٻڌ ويا هجي هڪ ئا آهين اُيا
جهڙا اُيين خادم خدمت ٻنديءَ سندرا
اُن خوشيءَ وٽ ڪرسيءَ هيڪڙيءَ ياقوت جا
مٿي تہ جوان هيڪڙو موچاري صورتا
ڪنيءَ تجمل سو نهون ڏيٺوئيءَ آ رہ
منجا طعام بهشت جي تو ڪري تناولا
تڏهن ٻڇيم وريءَ حاضرن ڪا
تہ هي آهي جوان ڪهڙو ۽ ڪيارس نام
تانکيا ڏنيءَ جواب وريءَ مهندرا
تہ هي آهي مالڪ پٽ ديناررَ جو سڪونِ رضيا
۽ هي ملڪ مرشديءَ مو ڪليا موٽيءَ اُن ڏانہ
ڪنيءَ آيا مالڪ ڏوهہ پرت جو سينغا ما
تہ آڳي فرمايو تو کي پهچي رحمتا
تہ جہ شخص لذت دنيءَ جي حيلي من لاءِ
هيس طلب مهجي رضاء جي خالص خلوصا
سو مر ڪاٻيءِ ڪاڄ هي بهشتي لذيرا
راويءَ چويءَ حساب لنڪسُ اُن ماکہ ڪا

تان منجهه مڪان پيو ڏٺم پڻ جوانا
لباس جنهجو سبز هو پيرهن پاڪيزا
هٿ ٻڌي سيني اُتي آهينس بيٺا
اُنو نهاري نين کنيو ها تڪ ڏونهه هوا
پڇيم جان پرم حقيقت جوانا
ته هي آهي جوان ڪهڙو سڪونرو صحيا
آهين حلا حسين جنهجي بهشت سندا
تا چيو حاضرن جوابن ته اي معروف آه
ڪرخي ڪوٺين جنهکي لقب جي يارا
سو ڪنا شوق لقاء رب جي آهي مجنونا
اُنو ويت ڏونهه رب جي ڪري نظر نيڪ منجها
نتو نهاري ڪنڌهم بي طرف ڏانهه
سا پڇانان ستهه هم حڪايت نيڪيان سائين سُنيجاهُ
روايت ڪئي راوي صحي صحيحا
ته چيو عورت هيڪري وليا ئين منجها
ته مون ڏٺو هيڪر خوابن حضرة حسينا
جن ڪر ويٺا آهين ماڪه ڪه ڏرا ڏين جا

هيڪرو

هيڪڙو شخص آهي جنهن جانب جي پيو ڏاني
جان ڪڍي ويڙهه ڪا تان آيو تڙ تڙ مرتبا
ان پاپيو ته جنهن پاسي ڏونه وهسات
تان حضرت ڪوني اکي کيو مخبر بغداد
سڀئون انجو پهچي صدرس لايا لطفا
چوئي راويائي روايت جي صدق سچيرمنجا
تان اوچتوئي ان مجلس ۾ شيخ ميمونا
جو پٽ عمران جو رحمت ڪريس خدا
پڇيو تهڪي جان پرم حقيقت اها
ته هي آهين شخص ڪهڙا اسل تن حقيقت
تانکي جو ونيو آهي وڃم مهدار مرتبا
سو آهي سردار سڀ خلق جو مهدار مرتبا
۽ جيو ونيو آهي ورنه جنهن يار ڏانهه.
سو آهي صادق سائين حضرت صديقا
۽ جو ڏس ڏاني تن سو حضرت عمر آهه ۽
۽ جو آيو پوڙ حضور ۾ سڪوڙ و صحيا
کيو جهکي ڪيم دني پيغمبر خدا صلي الله عليه وسلم

سو سونهار ۽ عمر بن عبد العزيز جو آهي سونهنجا
سا نهنجا نان انهن تي ٻهشم حڪايت ليکيان ساين
ته ڏٺو شخص هڪڙي شيخ يحييٰ کا
جو يحييٰ بن معاذ رازي جو رحمة الله عليه
ڏٺا طريق خواب جي رحلت پڄانا
پڄاڻس پرم ته ڪيئن آگي ڪيئو تو سان
تا پڇي مولي منکي ڪو تيئو عرش عظيم اڳيا
پڄا ڏيهي نفلس ته اي يحييٰ رضي الله عنه
دنيا جي دارم تو ڪهڙا ڪم ڪيئا
ڪجيار ۽ آند ۽ هير تحفو اسان ڏانه
تڏهن مون چيو منجهه دادر جي درڳاه
ته اي رب مهجا هائي بخش بند نجائي نجا
بندي ڪي منجه بند نجاني ڪهڙي راحت آهه
پچر ۽ هندس حال نڪن نه وار درگاه
جراب هونڊ ۾ خفيف سنو عاجز اپار ا
آهي عادت اهڙي صحي منجه دنيا
جن حڏهه بندي نڪري وري بندمنجا
تڏه

تڏهن ڪن دلداري انگي ته حال مڙا
آءُ پڻ مُحتاج بند دنيءَ جي آيس تو آکيا
آهيان اميدوار نڪن مٿه تهنجي رحمتا
پوءِ آيو آواز هاتفيءَ غيب مٿنا
ته اي يحيٰ ڪيو نه رحيم ڪوص ڪهو اصلا
نڪو ڪريم ڪرم نڪو تهنجي مٿه سنا
هاڻي وڃه تون بهشتم ڪر منزل آسڪانا
ڪيم تقصير عفو تهنجي پا هئي رحمتا
سا ٻيانان اونا اسيهم حڪايت ليکيان — پڻ سنجاه
ته شيخ بشار بن غالب چيو رحمة ڪريس خدا
ته پيانان وفات ٿي بي رابعه جي جا سڪوري ڪتيا
بخشيد و هوس خمون سيگه رات ٿي بي ڪا
او جيتوني رات هيڪري ڏٺو مهس خوابجي منو ڏٺا
چياءِ مڪي وري ته اي شيخ سونهارا
تحفو تهجو تو رسي مڪي رات روزمرا
تڏهن جي پيو مهس موٽي ته اي رابعتا
رسي توکي ڪيا ڏيهان مرڪ پيارا

تڏهه پڻ بيان ڪئي مٿس حقيقتا
ته جيڪو صدقو دعا ختمون ڪرين جيرا
نيت ڪئه ميت جي خالص لکه خدا
ته اڳو انکي قبول ڪري ياهي ڪرما
پوءِ امر ڪري ملڪن کي صاحب ساجا
ته وڃي ان صدقي کي مٿجر نيئا طبقا
طبق واري ويرهو نور جي رومال مٿجا
ملڪن تيهم جن فرمائي خدا
پوءِ آڻن انکي مٿي ميت جي قبرا
چون ورهي ميت کي ته ائي فلانا
پٽ فلاڻي جا هي تحفو توڏونه آهه
جو فلاڻي پٽ فلاڻي جي هلو توڏانه
سنهو پلڏي ئي پلن جي ميان مومناه
ساڃيا آن اسيهم حڪايت لکيان سائين
فرمايو مرزي هيڪري صالحن مٿجا
ته هون آءُ ڪنڌهم مٿجر پري سوارا
تي آيو اوچتو سخت سترانون وارا

لهر لکي درياء جي نکو بيري کا
جيجي سا نگرائي تختا تختا جدا
ماڙو مري تختن اچي سلامت ٿيا
نکر جوان هيکڙو نيو غرق صالحن منجها
آءٌ نيس دل کي نکن تهم جي سبا
تان ڏٺو مهس رات جو خواب جي صورتا
سرهو ڪئون سرير ۾ خاطر خوشحالا
پڇيو مهس پير ۾ ورهي حقيقت اِها
جان تو سُر ڪيئي ڪيو قادر ڪريما
تان ڏنا خواب جهتم ورهي منڪا
ته جڏهن وقت ٻڏس درياء ۾ ڪري ٻيڙيا
لهر رسيس شمشاين کي ويهن ترضا
جان پڇيو مهس پير ۾ شمشاين جي معني
تان چي اهي مها ڙو هيڪڙو او جو عظيما
برابر عرش عظيم جي خالق خلقيو آهه
نه رسي انکي هذهم مثکر شهيد جو درياء
ٻڏي مري جو عمر تهجي آهه اِها حياءِ

اُنڊا ور واحد جا سدا هميشاهُ
سمائين سنجاڻه — سا پُڇان آن اِنڪا اسيمُ حڪايت لکيانِ
عيسيٰ پٽ موسيٰ جي، چيو رحمة الله عليه
تہ آيو مون وٽ شخص هڪڙو خراسان منجها
نہ اچي پڇي مونکي ويا نا حقيقت اِها
تہ ادا آءٌ تہ کي ٻڌايان شيخ شدادا
مؤذن جون جهڪي ٻانگون مشهور را
مون چيو تہ هڪي تہ تهنجو شيخ سان ڪهڙو ڪم هو
تہ پڇي مون ڏٺو رات هڪڙي سهڻي منجها
تہ تون ستير ڪر ٻاٻ بهشتم ڪيئي خوشي منجها
تان سو مرادآن هيڪڙو ٻانگ آن جاءِ
ڇڪيم ڪي اهل بهشت جي حقيقت آرا
تہ ڇي اي آوان آهي سند شدادا
جو آهي ٻانگو جيڙو اڄان منجهہ دنيا
جڏهن ڏي ٻانگ ڏنيم سو سڪو صحيحا
تڏهن پڇي آواز اڄو سنہ و منجهہ بهشتا
سنهو فضيلت وليت جي ميان مؤمنا

سا پڇان آن

ساڃاڻان تج ٻيا اسيهه مرد حڪايت لکيان سائين سڻيجا
جوئي راوي ۾ روايت جو صادق سچيءَ آ
ته ابراهيم پٽ ادهم جي جيئو رحمت ڪريس خدا
ته ڏٺم رات هيڪڙي بشر حافي ڪا
منجهه صورت خواب جي رحلة پڇانا
ته منجهه دامن شيخ جي ڪڙتو ڪو آهه
ڪنئو تو وٽي پهتي ڪنهن يار ڏانهن
تڏهن چيئو مهس پرم ته اي شيخ سونهارا
توهين ڪريم ڪنهي ڪيئو ڏي خراسان
تانجي ڪناري دريا ڄهو مٿس ادا
چيئو مهس پيو مرتبو وٽي تو ڪيڏانهن
پرين منجهه آستين تهجي ڳجارو آهه
تانجيا جوابه ڏوهي مهڻا
ته اج رات شيخ احمد بن خليل ڪئي وفات
امر ڪيئو ملڪ کي پرور پاتشاه
ته پيري طبق ياقوت جا ڪري هو نثار
مٿان روح شيخ جي آءِ نثار ڪياه

مُنْ پُنْ آسِتانَ پَڙهِي يَرِيْ تِنْ مَنجھا
تہ مَٿانْ رُوحَ شيخَ جِي ڪَرْيانِ نِثارا
چَوِيْ ابراهيمُ مُنْ پُڇيُو شيخَ بِشَرَ کا
تہ ڪَرْخَرْ مُنِشْ سَنديْ شيخَ يَحيٰ
ءِ پُنْ سَنديْ شيخَ اَحمَدَ بِنْ عَبدُ الله
اُنْ بِيْ آهِيِنْ ڪِهِڙِ پُڇيانا وفاتا
تانْ جِيْ هُونْ آءٌ هِيرَ اَنجَانْ اُنْ مَهِندا
اَجَانْ تُوتُر ذُبَرُوْ اُنْ ٿِيُو اُنْ وِٿا
آهِيِنْ بِيْ هِيبَتِ عَرْشَ جِي سَاڪِنْ سُکُونا
ڏُونِهُنْ ذات پاڪَ حَقَ جِيْ نَظَرَ ڪَرِيْنِ ٿا
آهِيِنْ مَحفُوظُ مَقبُولُ نِڪَنْ ذِڪَرْ ڪاهُمْ مَوْليٰ
سَا پُڇيانانْ تِرْنَا اَسِينْهُم حڪايتَ لِکِيَانْ پَانْ سُنيخاہ
رَاوِيَنْ رِوايَتَ ڪِئِي هِيئَرَ حِڪَايتا
تہ عُمَرْ بِنْ عَبدِالعَزِيزْ جِيُو رَحمَۃُ ڪَرِيْنِ خدا
تہ مُنْ ڏِنُو وَتَنْ هِيڪَرِيْ حَضرَتْ رَسُولْ خدا
تَنجھِہ سُنهِنِيْ پَاڻِي ڪَرْمَنْ الله
تِنْ بِيْ خَلِيفا وِٽا هُوَا حاضِرْ حُضُورْ ۾

حضرت

حضرت صديق هيڪر ۽ ٻيو فاروقا رضي الله عنهما

آءِ آسا اِ مرتبي ۽ ٻيئي مجلس منجهارا

تان آيو حضرت معاويه ساعت پڇاڻا

ڪڍجي حضرة علي ؓ منجهه حضرت حضورا

اچي ويٺا ٻئي منجهه خدمت خليلا

ٿوري ساعة رکي اٿيو حضرة علي مرتضى ڪرم الله وجهه

فرمايا فائق اِي اِهرا الفاظا

فضي لي ورب الكعبة تري مرتبا

يعني حساب پڄو مون ڌڻي خالق سڪا

سڀ پڇاڻي ڪنا ڪيم جوابا

سُڻه اَهم الله جو رب ڪعبي جو آهه جل جلاله

پوءِ اُٿي حضرة معاويه عرض ڪيو منجهه حضور

غفرلي ورب الكعبة چيائين لفظ اها

ته سُڻه آهم رب جو ڪعبي جل وعلا

جن آءِ عاجز تنهن حساب اڳي کي اکيا

پر نه اَيُن جوابن پڇاڻي جي ويرا

مڪر مالڪ منکي بخش ڪيو پاهجي فضلا

سُڻنجاهه

سا پڇيانان جويرا آسيهم حڪايت لکيان سائڻ

جوي شيخ علي موافق جو ولين منجها

ته هو جوان هيڪڙو اهل شام جي گا

سو تنهن جنکه مادر رسيو رحمتا

هو آشنا مهجو دوستن ملا

آجي خاطر مهجي پيئو خيالا

ته هو يار مهجو شامي جوانا

مُنهنجي پڇانان تهجي گذري مدت آه

هاڻي وڃي ڪريان تهجي آه زيارتا

نيت ڪري دلم آيس قبر اڪا

ختمون ڏيئي جوان کي فارغ ٿيس جان

سمهي رهيس انهن تان اچيو ٻاگاه

ڏٺو مهين خوابم اهکي صورتا

زنجير هنس پيرم ءِ ڪنٽ صخه ڪچا

هوا مقرر ملڪ مٿس عذاب لاءِ

تڏهه پڇيو مهين پرمته ڪهڙو حال آه

تانجي جڏن ڪرا آه لذتن منجها دنيا

ته منجه

تن منجھ عذاب آھيان خوالي ملڪ مالڪا
جو آھي اٿياري دوزخ کيو مولا
شيخ علي راوي چوي سڪو روضيا
ترڪنا ھيبت عذاب جي تنھن بيدارا
ڪنون مغموم تنھن نڪرن دل منڪيرا
وري ايس ڪري ڀجي ھلي مقام ڪا
حڏھ ان گالکي نور اتري ڏٺھ ٿيا
تڏھ ڏٺو مھس خواب ۾ موٽي بيھارا
مٿس آمين سترو گا بھشتي نور حبا
جيز منجھ اٿي سو نھنون نور جو آھ
پيئو مھس پرنڌھم ڏٺي ان طورا
ته اي يار اڪي ڏٺم توکي منجھري حالتا
تانجي ادا ڪيو تا فلو مصر شھر منجھا
تھن ھو مرد ھيڪڙو صالح وٽيا
ته پڙي اعوذ بسمله سورت قل ھو الله
ڪري مھ قبر ڏني جيا مھيا
ته اي الھ مھجا تن سنا ھد اھي اڪ حقيقتا

جن جيڪي من پڙهيو قرآن مڃيا
بخشيم ثواب تهجو مولا هن مسلمن کا
جي آمين مُوا هن مقام ساکن سڪورا
پهچي ثواب ان سونهن جو ملڪن ڪيو قسمنا
هي ايو يا نکو منکي تاپي ته مڃيا
باري بخشنا هجا ان ڪري ڏوه گناه
ڏنا هي مرتبو جو تو ڏس اکين ساڻ
سڻي ڪالهه صالحن جي وٺو عبرتا
مولا مهربان ڏيئي راحم رحيما جل جلاله
ڏيئي ڏوه ڏهاري جا ڪر عفو تن اڳا عز وجل
مهر ڪر هجا ڏيئي برڪت پلئنا رحمه
ڪيم ڏوه ڏنگائي جاڙ جا نڪيئان
جيئي لڳي نفس جي ڪيم فرمودا
ڪوڙا ڪيم ڪمرا جاڻي جيمارا
تهان ڪجو نا هڪ صاحب سا جا
شرمندا آهيان ڪن بسيو ڪم ڪيا
خيلو ساريان ڪو نڪوري ٿهجي رحمتا

پڻ شفاعة ري شفيع جي منگي راهه نڪا
شني تن توهه ڪر صاحب رب وڏا
جي منها ڪوجاي ٿي ڪمرا زبونا
ذات تهنجي ارحم ڏني ڪنون رحيما
سدا اتن قبول ڪر عاصين جي عذر جزا
ڏا ترڏش مه ڏوهه تن ڪريان ورا
لاثو تهنجو لاشريڪ ڏني عفو آهي عصيانا
واحد ولي محمد جوي اي آڪا
نادر پورا ڪر مهما صاحب سب ڪمرا
ڏيگاري ڏيد ڏني منگي مدين منارا
ته ڪريان زيارت ڏوقس اي در منجا
باهم تندي حضور م ڪريان عرض احوالا
سايم پوري ڪري صاحب اي سدا
صدق حيت تقوىٰ پاهجي ڪر ناقص نصيبا
ايا ءِ هم استقامة م متابعت الي مولىٰ
خاتمون ڪج تن خيرس ثبات ايمانا
يا رب يارب او لاداس رکهه محفوظا

ڪنا اهڪا ٻن دارن جي دوزخ عذابا
مرن ويل من ذڪر رڪم سترِ شيطانا عليه اللعنة
سان مرن مؤمن حرمت حضرتا صلي الله عليه وآله وسلم
ياد ڏياري يقين سان ڪلمون ڪريما جل جلاله
لا اله الا الله محمد رسول الله
صلي الله تعالىٰ عليه وعلى آله وصحبه وبارڪ وسلم
باب ويهون منجهه تن حڪايتنا
جي ڳالهه متفرقن جي لکن ڪتابا
سڀنيان تنها سيهم حڪايت بيان سان
روايت ڪري حديث جي حضرت عقيل
تا هو وقت هڪڙي حضرت سان همراه
تن ڏٺم تري معجزا حضرت پيغمبر ڪريم ڪنا
منجهه قدرت قربن جي بند ٻيا
هڪڙو معجزو مصر مشهور منجها
جن قضا حاجت جو حضرت کي ٿيو احتياجا
ان ماڳ ڪام ڪنهن ٻيا ها
لاهين احتياج کي جهڙ جي ٻنيا

ٽڪر ڏونگر اُتي هوا به درخت اُتنا
سڀ ٿي ڏٺا ڏور ڪنون بلنديءَ اُتا
پوءِ فرمايائون منکي ٿي ڀهجي شريف زبانا
ته چوڻ ٿي ڏونگر نگي اسان ڀيڄي پيارا
ته اچون ٿي اسان ڏونهن ٽڪرو ٿيجي ڏه
جان مَن ورتي جيو وٽن کي پڙهن پيغاما
تان موجب فرمان فاتح جي ڪيا ائين ها
پان ڪيا رحم ٿي جي قضا جا جتنا
پوءِ ڏٺا رخصت ڏين کي ته وڃو ڀهجي جا
ٿهان پوءِ مومن وهيا موجب امر حضرتا
پيو ڏٺو معجزو هو وسندو سردارا
جن هلي اُن ماڪه ڪا آيا مجهري جا
تان اچي جماعت هيڪري مري مارينا
ڏاري پاسي اُن جي آهين ڪذ ٿا
هشيار هئين مسلين جي آهين هڪا
گر آهين ڪرهي جي قتل جو خاطر خياله
اُو چنو ٿي اُن حالم اسان ڪيو ڪذ رانا

جڏهن پيو نظر انهن جو اسان تي ناگاهه،
تن ڏاڍا ڪيا دردس فرياد افغان
اغثني يا رسول الله چئو چيائون مهان
تڏهن پيغمبر پهچي پرين ڏنهن حاضر ٿي نڪا
ته ڪهڙو تا ڪري ڪي آيا ڪيا ٿي ڏاڍا،
چئو مارن حضور ۾ ته يا رسول الله،
اُن آهي جريو مائي تنهنجو ڪرا
ڪري اسان رات جو جرڪه جيئانا
ڏٺي پيٿي اسان اُتي وچي جڪ جرٿن جا
سڀ ان جي عاجز آهيون جاني جمل گا
تڏهن فاتح فرمايو احمد اُن ڪا
ته ڪوهه ٿو ڪري جرڪه آدمين سان اُنڙا
تا گذيا جواب حضور ۾ اپرنيا ذا
ته اڄ اهيان جرٿو يا رسول الله صلي الله عليه وآله وسلم
پڙهي مار ڪري رات جو غفلت منا اوا
شو مهاڻي پرين ڪا نڪا سمهن سوارا
تڏهن آئي ڪري بيدار انکي ته پرين نماز

مٿان اچي عذاب الله جو اِن تي اَچِنا
آءُ پڻ سُو متم اِن جي ٿيان هلاڪا
هي مارڻ يا ٿين اِن ڪري مُنکي محبُوبا
سڀئي ڪيو آهين مارڻ جو مُنکي انهن جي ماءُ
تڏهن حضرت پيغمبر پرزورايو وري مارڻ کا
امر ڪيائين اُنکي ته پڙهنداوٿي نماز عشاءَ
سُمهندا وٿي پوءِ تا دائم هميشا
ته اُن اُنکي ڇوڙيندو ڪنهين موزرا مطلقا
راوي چوي پوءِ هليائين وري اُن هنڌا
تان ڏٺم تڏهن معجزو سنڌو مصطفيٰ صلي الله عليه وآله وسلم
جن آءُ اُنجايُس نڪين پيڙجي سببا
تڏهن عرض ڪيم حضور پيش پيغمبر حدا
ته آءُ اُنجايو آهيان يارسول الله صلي الله عليه وآله وسلم
فرمايائين مُنکي نڪلس ته وٺج هن ڏونگر ڏانهن
وٺي جو ڏونگر کي اسا هي يارا
ته آءُ اُنجايو آهيان ٻاٿي ڪ پيار
تڏهن موجب فرمان فانق جي آءُ ويس ڏونگر ڏانهن

ٻڌايو حضرت نبيءَ جو ڏٺم جبل ڪارا
تا ڇيو جبل جابر دري اڪيا
ته رسائج سلام مُهنجو منجهه خدمت خليلو
۽ چئج هنئير حضور ۾ پانڌي پيغاما
ته جڏا ڪر نازل ٿي سڳوڙي هي آيتا
وَقُودُهَا النَّاسُ وَالْحِجَارَةُ قادر ڪلاما
ته ڪاٿين ٻترا دوزخ مارو ۽ ٻهن هوندا
تڏهان نڪر من ڏڙيج خالق جي خوفا
پاڻي ٿيجي وجود جو ڪڍيم پاڻ ڪنا
هاڻي ناهِ من منجهه هڏهم ڪي پاڻي ملا
ٿيا ڏنهه مُهجي پٺ ٻي ناهه ڪو اوتري منجها
سُڻيو مُعجزا محبوب جا ميان مؤمنان
سڏ انهن آکي عاشق ٻُڌي پڪارا
اي هڪ مُنهنجا مُعجزي ۽ وٺ نصيحت اها
ته ڪهڙي ڏُڙن جبل خالق جي ڊرا
سُڻي آيت ڪلام جي ڏُٺايان وسا
تون پڻ خوف خدا جو سِکُ جبلن ڪا

دوئي

رُڙي رِڃاءِ تُنِ پَرُ دَرُ پاتشاهُ
ٿو ڪي غفلت مُنجھايو حرص ۽ هوا ء
جن وِجھيني ٿا وِسَريو وعيد واحد جا
ساڳيا نان ڇا اسيهر حڪايت لکيان ساڻ — سُنيڄاهُ
راوين روايت جو ڪيو نقل حڪايتا
ته هيڪو ابدال هو منجھ زمين طرطوسا
نالو عبدالله جنھجو سندو مالڪ ويا د
ته چيو ته مون سنو شيخ محمد کنا
جو پٽ احمد جو پٽ هو ابدالن منجھا
ڇڄي هيڪڙي ڏيهِ ويٺو هوس منجھ مسجد مقدسا
مهندا مقبري حضرت سليمان بن داؤدا
پڙهُ نماز عصر جي جي جي ڏيهان
تان آيا ان آئم اوچيتا به جنان
جي نوراني نهايت هوا سگوڙا صحيا
هيڪڙو منجھان هو مارن مثالا
بي جي پيشاني هئي بيحد درانا
۽ پُٽ ڪشادو هوس نِڪن ڪنون ڪريتيانا

جو هو مارن جهر و سو آيو مون ڏانهن
اچي وينو اوڏڙو ڏنائين سلاما
پيو وينو هو اڪيلو گنون مون ڪنا
تڏهن پڇيم ان شخص کي جو وينو مون وٽا
حيات تن ڪير آهي ڪيا ڙنو ڏنا م
تان چيو آءٌ خضر آهيان نبي سنڌو الله
ورتي ڇڪيو مهش پرمته هي پيو ڪيڙا آهه
تا چيم اي آهي نبي ڏٽ جو ناس الياسا
تڏهن پيم هيبت دلم سيني اي ڪالا
تا ٿيا منکي ته مٿ رنج تن اسان ڪنا
اسان کي ڏسي ٿوس آهي اپارا
چيو جو تن توکي سينگارين هنکري دعا
برڪت جنهن دعا جي جيڪاپن مرادا
سا صاحب پوري ڪري اڳوا حسانا
مون جيئو سنگار هنيم شڪر ڪري سا دعا
تڏهن فرمايائين فضل هنپر منڪا
تنهن حبذه نماز عصر جي جمع جي ڏيهان ن

پڙهي

پوءِ فارغ ٿي تڏهن گهڻو ڪيم مهما
وڃي پرچ قبلي سان مهتم سي عزوبا
يا الله يا رحيم اي ٻچيءَ سڪورا نالا
جهڙيءَ اُهي ساڃهي جو ٿيئي وقتا
تهڙيءَ مطلب پاڻهيا صاحب جي درا
ته آکو ار حرم ڏني ڪريئي سب عطا
جوءِ محمد آءِ ٿئين ڪنون خوشحالا
جيم حضرت خضر کي دعا طريقا
ته ڏني خوش رکي تو کي جن مخوش ڪيو اسان
پوءِ پڇيو مهس پرم ته يا نبي الله عليه السلام
ولي ءِ ابدال زمين م آهين موجودا
ڪي سڃاڻن تن انکي ڪانو خبر آهه
تا مڃي انهه سڃانانا انکي اهين مشهورا
پڇيو مهس پرم وري پهارا
ته ڪهڙا آهي مرتبو اُن جو مهڪا اي خدا
تا ڏنيا جواب منکي وري مهدا
تن جڏهن ختم الانبياء وفات ڪي ڇڏيا دنيا

تڏهن زمين فريادي ٿي منجهه اڳي جي درگاه
روئي چيا رب کي آئي التجا
ته هاڻي خالق ٿيس بنين ڪنا
جن وري بني ٿيڏ ڪونڪو سي قياتا
تڏهن واحد هلايو وحي کي زمين ڏانه
تنهنجو الهام رب جو ته مٿان ٿئي لکيرا
آءٌ خلقيدس تو اتي اهڙا مارن منجها
هوندا قلب جنجا نبين جي قلب جها
راڌي جوئي من ڪيتو حضرت خضر ڪا
ته اوهه آهين ڪيترا ولين منجها
آهين ٽري سا هيڪڙا ولين جا
۽ ستر آهين بيا نجبا جن جو نام
۽ چاليه آهين ٽرٻا جنکي ابدال چون ٿا
۽ اوتاد ين چون نالو ان قسم کا
۽ چوٿا آهين نقبا جي پورا ڏهه ڄڻان
۽ ست آهين جن جو اسم عرفا
۽ ٽيهان آهين ٽري ڄڻان نالو جن جو مختار آهه

ءِ سنئو آهي مرد هيڪڙو غوث جنهن جهڪا
مرتبو سڀڪنهن قسم جو آهي حد اجد
جو پهر ذڪر م تهجو آدني مرتبو اره
جو تهان پو ذڪر م ستو پهري ڳا اعلى
حد ۽ آچي رسي ان مرد غوث کي وفات
تد هيڪڙو مختارن منجا تي منجهان اجا
ءِ ستن منجا رسي هيڪڙو مرتي مختارا
ءِ ذهن منجا نقبائن تي هيڪڙو داخل عزا
ءِ منجا جاليهن رسي هيڪڙو ذهن جي مرتبا
ءِ هيڪڙو ستن منجا تي منجه جاليهن جي جا
ءِ هيڪڙو ترسان منجا قري تي منجه نجبا
ءِ عامين منجا تي هيڪڙو ولي ان وقتا
داخل تي ترسان م تين سي پورا
اير ڏند فنا م سي هوندا سي همشاه
خالي نه ٿيندي زمين هذهم ولين کنا
ءِ دلي منجان ڪن جي جهري حضرة نوح
واري جي سڪون ء محمد جه نا

ته آءُ سُڻي اِن ڪالڪي پُٺس منجهه عجبا
پڇُيم وري حضرت خضر کي تڪرُ هِن منجهه مُهڙاءِ — عليه السلام
هُوءُ قلب جنهجو مثل قلب حضرت سليمانا
ڪِ مثل قلب حضرت ايوب جي ڪِ حضرت عيسى — عليهما السلام
تا ٻئي ڪِ نبيرو آهي منجهه قرآن ڪريما
جِن رب فرمايُ تنهن رحمتي آڳو احسانا
فبهُداهم اقتده قادر ڪلاما
نا آهي نبي ڪو اڪين نبين ڪنا
مگر آهي امتي هيڪڙو حضرت جي امت منجها
ٿئي وات ٻڌان جي سدا هميشاه
پر سڪو ٿيئم ولين جو اِن سڀن منجها
منجهه مقام ٻاهجي اَنبرِ آهي ڏار جدا
جن مثلان آهي غوث جو سڪوٽر وسينا
سو جي ٻئي مطلع مختارن جي حقيقتا
خبر ٻڌيس اڳي جي سنڌي اِن قسما
ته هوندڪري گمان اِن ٿرن ڏونر سنڌ و ڪفرا
ٻائي ته ڪافر آهين هي ٻي ڏيئن منجها

۶اا

۽ جي پٽي تر مختار نکي خبر ستن جي منجهيا
ته اوءِ پاڻ ستن کي ڪافرِ منجها
ڪهڻ ماردن اُن ستن جو پاڻ رواءُ
ابر نسم سيڪوان منجها ايي بي قسم ڪا
واري چوي پيش خبر تم سُني خبر اها
تڏهه چيو خضر منکي ڏسي حالت سا
ته ڪي پيو آهي عجب ان حقيقت ڪنا
مُن آنه چيو خوا بر وري آڪيا
تان فرمايائين منکي ته ڪي تو وسار يوآره
قصو منجهو سند وحضرت موسىٰ
حذه ٿياس بي منجهه پيري سوار ا
۽ من لا توءِ تختو بيري جو مصلحت لاءِ
ندِه چياءِ منکي اخرقتها لتغرق اهلها
۽ حذه رسياس نکرت الهي پيري تا
۽ من قتل ڪيو جو ڪرؤ منجه حڪما
تڏهه چياءِ اقتلت نفسا زکية طاهر ربا
۽ پڻ ڪنڌ ڪيوس وري پيت وتا

مُنْ ڪيو سُوئِيتَ کي عَرَضُ صَالِحَ لاءِ
تَڏهه چيائين لَوْ شِئْتَ لَاتَّخَذْتَ عَلَيْهِ اَجْرًا
پُوءِ ڇُڏَ اٿئِينُسُ سَبَبِ اُنَ جي حَضْرَةِ مُوسىٰ کا
رَاڙِي جوئِي مُنْ پُڇيو وَرِي خِضَرَ کا
تہ ڪِٿِي اهي سُڪُونَتَ اَهِي گهَرِي مَڪا
تانجي آءٌ اهيان پيئم منجهه جَزِيري اِلياسا
وَرِي پُڇيُمُ خِضَرَ کي تہ آءُ ڪيڏانہ هُئا
تانجي آهي وَقْتُ تِيو هيڪَرُو وِلِّيَنِ منجها
ڪانڌي پِيَنَ لاءِ تهنجي آهِيمُ هَلِيا
وَرِي پُڇيو مهنس پيرِ مَرِيا لاءِ وِلِّيَنِ جا
تان هِنِي هَتِ جِنِيم ڪَبِدَاءِ رُقِي کا
جهم هُوا لِڪيا نا لاءِ وِلِّيَنِ سندا
پوءِ اُنِي هَليا ٻئي جَڻان وَرِچِ مُنْ وَنا
آءِ ين هَلِيُسُ پِٺم اُنَ جي نَگَرِ بِجِلاءِ
تن پُڇيو حَضْرَةِ خِضَرِ مُنکي تہ هَلِيو اَهِي ڪيڏانہ
مُنْ جُنيو منجهه خِدْمَةِ آنهجي هَليو آهيان
تمان نيض مِنْدْ نيان آنهجي صحبتا

تانجياءِ

تا نچيا ڳ منکي تہ اي قدرت ٿوکي نہ آهہ
جن هل مون همراهہ ٿي ڪري صحبتا
ادا هميشه مهجي عادت آهہ اها
جن نماز فجر جي پڙهان منجهہ مڪي شريفا
ايتري سي سجه جي وهان منجهہ ان جاءِ
پوءِ ڪري طواف ڪعبي جو ٿيان فارغا
پڙهان نفل اشراق جا منجهہ مقام خليل جي
پوءِ ڪريان سير دشت جو ڪمان منجهہ صحراءِ
مهورن نتا ٿيان خالص لاءِ خدا جل وعلا
ع جيڪو ڪرو هو وقت ناتہ همراهي ڪريا
جڏهن وقت ظهر جو مڪي سجهہ مٿا
تڏهن منجهہ مديني وڃي پڙهان نمازا
زيارت ڪريان ڏوقس سندي پيغمبر خدا
صلوات جي حضور ۾ جڏهن فارغ ٿيان
تهر وڃان ٻري پيت ڏونڌ ڪريان ڪاراها
جن جيڪي ڪي بار ڪرو ٿيو ڏسان
مدد ڪريان تهين ڪنائي بار ڪنا

اچي ڪم ڪيو هو ڪهه واڱي ته وات نڪان ڀريا
جڏهن ٿي وقت نماز عصر جو تڏهن اچاڻ
بيت المقدس ۾ اُت پڙهان نماز اڌر
پوءِ نماز سا ٻجي مٿي طور جبل پڙهان
ڪڏهن جي پڙهان وليئن ۾ هيڪاند ونجاءِ
جڏهن نماز عشاءِ جو ٿئي وقت متا
تڏهن مٿي بند ذوالقرنين جي حاضر وڃي ٿيا
اِت اولياءُن ۾ ڪڏهن جي پڙهان نماز عشاءِ
پوءِ سڄي رات بند تي پيان آءُ دعا
ڪران پناه ياجوج ماجوج کا
جڏهن رات ڪڏري وڃن پره ٿي پيدا
تڏهن موٽي هلان مڪي شريف ڏونهن ڪارڻ نماز
اچي پڙهان نماز فجر جي مهڏا ڪعبي گهما
ان پراهي حال مهجو سيئي ڏيه قيامتا
ساڃاڻان ستا اسيهم حڪايت لکيا سان سپيتا
راوين ڪئي هنئن حڪايت صحيحا
آيو مرد هي ڪرو تنهن خدمت اميرا

يعني

ٻيڻيءَ حضرة عمرَ وٽ وڃي آبوءِ پڇي پٽ ڪا
عرض ڪيائين ته اي امير مؤمنن جا
جُڪسُ حقوق مٿي وياڏي آهين مائٽن جا
مٿي مائٽن نا هڪو حق سڌو ويا
تڏهه حضرة عمر فرمايو ته اي ادا اي نراه
ٻلڪ والدين تي پڻ آهين حقوق وياڏجا
هيڪ پڙناٿيس جو ساڃا آڇي اصلا
نه وياڪي نه ٿيي عيب ماءُ جي ڀارا
ڀيونالوڙ ڪيس سفر موجب شريعتا
تڙو علم ادب ڪريش تعليما
تڏهه پٽ چيو حضور ۾ ته اي امير سڪورا
آيي مٿن تڪيو ڪو هيڪڙو ان تنخا
ناڀي ڪيني پڻ سان پڙناٿا منڪما
ڄنالوڙ ڪيا من آتي جهل ناٿن مينجها
جهل جون تنڊر ڪي سڻي صحي ڪيجاه
پئن نپارنا ٿم هيڪڙي آية ڪلاما
حبشه سٽي اميرن ڪر گا حقيقت اها

عاجز عالم ٿيا ذليل دلگير ا
تان ناگه نعمان هو حاضر مجلس
امام اعظم لقب جنهجو صاحب مذهبا
هيس عمر ان وقت ٻنهه ورهه پورا
ته انهي نصراني کي ڏنو جاءِ منجها
ته الله هيٺ منبر کا ته ڏيان جواب
حبر تا صد اتو وري منبر مٿا
ته امام چڙهي ڪرسي تي ڏنون جوابا
ته الله ڪري تو قدرتس ڪهڙا ڪما
جن توکي الاهي منبر اتا جاريا منڪا
هيڪڙن ڏي اکر ارتو ٻين اهانتا
جاري هيڪڙن کي ماري ٻين کا
ڪم ڪري تو قادر ڏني آخر اهرا
ءِ تو ٿاڪ ڏکي مالڪ ملڪ جو اهڙيا صلا
جن هيڪڙا ڪم پيارا آهين صاحب ڪيا
ءِ اتي آهين وتي کي ڪم بيا
ءِ ترق جواب جهنم سن نصراني مُن ڪنا

جن

جن شمع ياري ڏس تن ڪري نظر ا

جان هونءَ مهارِ شمع جي ڪهڙ طرف ڏانهن

تان مهارِ مالڪ جي پاڻ ڪيه ڇهنا

۽ جان مهارِ شمع جي جو ڏس هيڪ ڪهي ١١

تان جاءِ اپر توجهه مولي جل جلاله

هر طرف هيڪ جهڙو جهم تفاوت نه آهي

تڏهه نصراني لاجواب ٿيو ويس قدر تا

اڳي ڏني فتح مومنن کي پاهجي يارا

سبب فراست فهم امام جي رحمة الله عليه

سائنچا نان ايڪا ٿوي حڪايت ليکيان — سائين سڻيجا

راوين کي روايت هنيئر صحيحا

ته جڏهه حضرت ابراهيم رونڊ وهو خاص خليل خدا

دپ جي دراءِ ڳني خالق جي خوفا

تڏهه آواز سجند وهو فرشتڪ جي تدڙا

فرشتڪ جيجي عربي مر ڪهن يند ڪا

۽ جي شروع ڪند وهو تڪبير تمام ا

ته تلب نه ڪامل جو ڪند وهو ادا

جهڙي خبر ڏنائين قادر موڪلي آه
وَمِنْ قَوْمِ مُوسَىٰ أُمَّةٌ يَهْدُونَ بِالْحَقِّ
وَبِهِ يَعْدِلُونَ قادر ڪلام ما
اِن هوائن هِت به جيان ياڻ سگها
ٻي ڪيئن عبادت ربّ جي جل وعلا
ٻُڌ ياد مصحفون ٿيو رسيو رحمتا
ڪيُم ڏٺن اُنکي منجهه هن هُجا
آئا رهيس هيڪلو منجهه جزيري تنها
جي تُ ڳُذاري سگهه ته ٿِڪ منجهه هن جاءِ
هُو رفيق منش ڪر عبادت خدا
مِن اُنه جيئي جزائين ٻجهيم اِن مرد کا
ته اچ منکي عبادت ڪاڻ ٿيان مشغولا
اِشاري موجب اُن جي ڪيُم شغل طاعتا
تنکي رهيس اُتهم منجهه عبادت مولا
تو اکان ڏِٺهم احان اِنير ڪُنڌ رِبا منجها
تان ڏِٺم ڏِٺه هيڪڙي بابي جاري جزيري
لکي رهيس ٻِئي تهجي ته آهان اڄِ تو ڪنا

ويخن

وَبَحِنْ رَسِسُ دَرْوَازِكِي جُوجَبَلْ وَجَا
يَاٻِي بِتْ نِكْتُوصَحِي تِهْ دَرْوَازِيْ كَاسِ
حَانْ بِيْنِسُ دَرْگَا تَانْ مَتِي كَنْدِي يَاٻِي جِٿْ
يَارْ ڤُهِيكَرُ وَجُوتَنْكُوزَنْجِيرِنْ سَارِنْ
دَانَهْ تُوكَرِيْ انْجِرْ گَا بُجِدِ اِيَارَا
آءِ ذِنِيْ اِنْ مَرْدَكِيْ تَسُ حَيْرَانَا
حَدِهْ ذِتَاءِ مُنْكِيْ كَنِيْ نَظَرْ بِنِنْ كَا
تَدِهْ دَانَهْ كَنَاءِ دَرْدِسِ دَرْيَاڤُ نِغَانْ
تَهْ اِيْ مَرْدَ بِيَارِ مُنْكِيْ جُرْعُوْ يَانِيْ مُلَا
آءِ تَسُ اُوڤُوْيَانِيْ كِيْ سِنِيْ تُوارْهَا
حَاتْ بِيَارِيَانْ آنْكِيْ كُوجِيكُوْ آبِ مَنْجَا
كَنِيْ بُكَمْ اَنْدُمُ اُوڤُ وُجَابْ
يَايِمْ وَحَابِسِ وَانْتُمْ تَانْ اُوجِيتُوْ مَاگَاهْ
زَنْجِيرْ جِكِيْ تُرُتْ بِنُوْمَنْجِهِ هَوَا
تَدِهْ هَارِيْ حَدِيمْ يَانِيكِيْ وَارِيْ هَتْ مَنْجَا
تَاتْ وَرِيْ زَنْجِيرْ دَرُوْ بِنُوْ اِيُوْ زَمِينْ ڤَانَهْ
مَنْ پِرُوْ بِيُوْ مَرْ تَبُوْ بُكَ يَانِيْ مَنْجَا

جان اُڏڻ آندم تان پڻ ڇڪيو زنجيرا
تڙو ڏاءِ پڻ انبر آئيو وڙو متخير هوا
تڏهه جبرائيل ٿيس نڪن پيئي حقيقت سا
ڇيو مهس برم ته ڪير آهي ڪجار ٿو نام
هي احوال توهس ٿيو ڪهڙي سببا
تانجي آءُ قابيل آهيان حضرت آدم ديار
ڪئو هوم يا بهجو هابيل جهجو نام
هي آهي عذاب من اتي انهم سببا
راوي جوڙي ورڻ دڙس نڪن وڏي هيبتا
موٽي آيس عابد وٽ تان بجيا منکا
تداخ ڪيتي هو کهڙا عجائب ڏٺاءِ
تڏهه ڪئم قصو تهنس مثالي مور ا
پوءِ هوس ان عابد وٽ ڪي ڏينهن ڪيترا
اچي دليم پيم ذڪر هيڪڙي حب وطنا
يار سارئم ڪيرا عزيز اقرب ياجها
ٿيم شوق ڪنون نڪن تن جي پسن لاءِ
روٿن لکس ڪنون تنهن غمناڪا

عابد ڏسي حال مهجو ڪيئي ترت ٻچاءِ
تداءِ ٻاءِ مهجا توکي ڪه ٿيو آهه
ڪُڪس ڪر نتر ٻاهجا وطن ياد ڪياءِ
من چيو آهه جواب ۾ وريءُ اڳيا
وري ٻچياءِ منکي ته ڪهڙو وطن مهجو آهه
من چيو شهر ۾ بصري جي آهه دهان
تڏهن ڪري مه آسمان ڏي ڪوٺياءِ ڪڪر ڪا
ٻچياءِ تهکي ته وڃين تو ڪيڏانهن
کهري پاسي آهي امر توکي صاحب جي يار
تا وڃي فلاڻي يار ڏي آهي منکي امر ا
انکي موڪل ڏني ڪونياءِ پي ڪا
ٻچياءِ تهکي ترت ٿي وڃ کهري طرف ڏکنه
آهي امر وسن جو سڀل حقيقت سا
تا وڃي ونجا تو بصري ڏي ڏنه امر سن الله جل جلاله
تڏهن چياءِ ڪڪر کي ته ونيو وڃي هن مرد
نيڪي جيڏ جا نهن بصري شهر کي ٻهرا
راويتيا توپي ڪيو ڪڪر منکي اوڇيو اتا

جان ڪنڌ ڍيئي وِيو م ڪا مُنڌت قليلا
تان اچي حيڌ تاہم ڏٺو تِتر ڪري جيت مٿا
ڏِسُو ڪماءِ ڪا لِن جي هنؤ هي سانِ
ڪر هو مُها رحق ڏونڌ پڌي غير جا خطرا
سا بچايا ان اونا حڪايت ليکيان سائين [illegible]
راوين ڪيو روايت جو هنير نقل
تہ حضرۃ سعيد بن جبير جو رحمت ڪرس خدا
هو ولي ڪامل نڪن تابعين مڃا
تهجي تتل جو ڪيو ارادو پادشاہ
انو حجاج بن يوسف جو اهي مشهورا
ظالم ظلم ونڙو بد بخت بيڪارا
تہ هلايا وِنہ جنان پاڻي پيادا
تہ ولي اچو حضرۃ سعيد کي نهاري من ڏاڻہ
مي پهري وهيا ويهي نهارن لاءِ
بچايا ڏي نهاريڌي اچي لنگها تا ڪاڻ
وتا نصراني هيڪري جو هو راهبن منجها
وينو هو منجهہ صومعي بچيا بہ گا

ڏٺا

ڏِٺا نِشانيءِ راهب کي سنڌي سعيدا
راهب چيو اِءِ سچا نانءُ انکي اصلا
آهي مرد هيڪڙو اِن نشانين سان
آهي فلاڻي جبل فلاڻي جاءِ
معلوم نہ هئي راهب کي حقيقت اِها
تہ ڪري او ظالم انکي ڪارڻ قتل لاءِ
ڏنس موجب راهب جي جان آيا اُن جاءِ
تان آهي سجدي منجهہ نماز جي حضرة سعيدا
جيڪا بادشاه جا آهي وٽس اُنا
جڏهن فارغ ٿيو حضرة سعيد نماز کنا
تڏهن سلام ڏنا ولي وار وسلام ما
پڇيا انکي تہ ڪهڙي ڪم آيا
تا ٻڌايا جوابہ تہ حجاج آهيم موڪليا
طلب ڪارڻ تهجي تو ڪوٺي نو ڪا
تا نجي ڪيا ٻڌاءِ تو ڪوٺي متکي بادشاه
تڏهن چيو مارڻ جوابہ تہ اسان معلوم نہ آهي
پر آهي هلڻ تهجو ڪنون دهر ڪارا

اُجي نه هلندڙ رضا سِ تڏهن ڏاس رزورانِ
تڏهن هت ڪني ڪياءِ قادر کي حمد ثنا
ءِ پڻ پڙهياءِ پيغمبر تي شوق سان صلوتا صلى الله عليه وآله وسلم
پوءِ اُتي هليو همراه ري پيادن سان
آهي اُن صومعي وٽ رات جو رسا
راهب هو جنهن ۾ وڏو نصارن منجها
ڪڏهن منهن پاڇو راهب دري تي ڪنا
پڇيو سڌ ڪري ورئي نقيبن کا
تڏهن هت ابو عابد آڳي يارا هو
مهدا پيادن جوابم انهن جيئو اکيا
تڏهن راهب جيئو تنهن آڇرا صومعي کا
آهين اِن زمين ۾ صحي سيه ڪنان
متان ڪو ڪري آڳي ايذا اِن منجها
تڏهن مريجي مارڻ ملڪ جا هليا صومعي ڏانهن
مگر سعيد ويهي رهيو تنهن اُن مڪانا
جيئو نقيبن پادشاهي تي تنهن منجهارا
تا نجهي آءَ نشو درجان مگر ڪنائي الله جل جلاله

ورِي جيئن پيا ڏنِ حضرة سعيد کا رضي الله عنه
ته ڪُڪُس پاڻي ته نه پيچي وِنجان هِتا
منجهِ نتو اچ تن اِنهن سبب لاءِ
تڏهن عابد فرمايو ته نه آهي ڪي خيالا
مگر سبب نه اچن جو مُنهنجي اهو آهه
جن تو نِيس ڪرم گهڻي مخلوقن منجها
تنهن مدت چيمار پاڇي هرگز هميشا
تا نجيو بيا ڏنِ وري ولي کي آکيا
ته توکي پهر تخت بادش هڏهم اصلا
جن کاڻي وڃي توکي سيه کو سيهن منجها
ته اِس پاتشاه کي گهڻو ڏنهم جوابا
جيئو سعيد تنکي وري هُن جواب اکيا
ته آءِ ڪر هئو خطر ڪو مڪو هرگز خيالا
آهي قادر مُن ڏني حافظ بند بنا
ته ترڪ آهين ڪي جن پچائي بند بيگا
ڪتنا سيهن مرت رکي محفوظ تا
تا پچايس وري ته ڪِن آهي منين مجا

جو ڪري تو فخر هيتر و نبوت جي بارا
سو نهاري سعيد جيو آءُ ٻنهي نه اهيان
گنهگار اهيان ڪو لو بسندو ٿي الله جل
سڏ آهي الله جو جو معجز اڳواڻ جو بشا
جن بخشندو آن گناهه هذهم اصلاه
تڪر هوندس پره سي ڏارا آن گناه
تڏهن پيا ڏن پاتشاه جي ڪيو ونيساها
در پوري صومعي جو مڙني منجهه وسا
ڪري گمان هتيم تن جت ويٺا
نه متان ٻجي سو ڏنجي بهتر بعد اٺا
تيجي رات جا ڪيا ويٺا منجهان جا
تان سڪوتر سعيد هو غار م مشغولا
سيهن اچو تواضع ڪيا محمور ڪو بشا
ونجيو ويٺا دو بريي گني ادب منجها
پيا ڏن ويڃي ڏني اي سيب حقيقتا
جڏهن رات ڪيڏي ويٺي پره ڦي سيدا
تڏهن الهي جت تا آيا حضرت سعيد اڪيا

هت پير چميا ءِ تهجا ڪني نياز منجها
خاڪ مکئا ۽ قدمن جي ڪني مهڪا
چوڻ لڳا وليءَ کي ته اي سعيد سونهارا
اسين فدا آهيون تنهجي قدمن متا
حيف آهي ان شخص کي ووءِ ووءِ واويلا
جو ٿيو ترڪي تنهجي قتل جو دلي ارادا
تر اسين ڪفري جي اسان وٽس نڪا
ڏٺي سه اسانکي ملڪ موڪليو آهي
تر هت اچي اکي جنهمرتي مجيد جاه
هاڻي جيڪا بي زماني ڪر هيون اسين سا
جن جو تر هلي ٿيهم توسن قتل هيڪاندا
تانجيو وليءَ تنکي وريو جواب
ته نه آهي مهنجي رضا انهن هرگز هيستاءُ
جن ٿي ايذاءُ ڪئه مومن کي من بترا
جي هوندي قضاء الله جي تنهن مهنجي قتل
ته البته ٿيندي جاري خواهش خدا
ڇين مهنجو ان ڪنا ڪندو نه نفعا

پوءِ اُتي هَليو بادشاهي پيادنِ سانَ
اَچي رَسيو تهِ شهر کي واسطِ جهنجو نامُ
ٻڌي چياءِ مارُئي ملڪ جي تراءِ يارا
آهين هواس سفرم رفيق هيڪاندا
تان جو جايو مهجو سنگي بخشجاه و
اجل آيو اوڏڙو مهجو اهِ آ ادا ءِ
اچي ڪي رات چڏيوم هيڪلو تنها
ته ڪريان ڪي توشو ساري سفر لاءِ
ڪنا گناهن پاهجي مون تان ڏونه مڙئي
تمانه الو عفو ڪريج مهجا ڏوه گناه
سڪرات ڪرهيم سڦڪي ءِ احوال قبر جا
ءِ سوال منڪر ءِ نڪير جو ڪرهيم آسانا
سنئي اي ڪالريث پيادا روئڻ لڳا
ءِ جوش لڳا سيني ۾ ته واد اسانکي وا
حبت تن هيڏي زهد ءِ رياضت سان
تو ڪري ڪالي صهري ۽ درجو ڏياءِ خدا
پوءِ اُتي عابد اُن جاءِ ڪا ڏينهن لاهي ماڳا

شروع

شروع ڪنا عبادت ۾ ساري سمر لاءِ
غسل ڪري ڏوتا مريئي ڪپڙا
سڄي رات عبادت ۾ ڪيا قيامَا
توبه ڪنا زاري اپر نيازا
پڻ پنا مرهي پهچن ڪنا هن لاءِ
جڏهن رات گذري ڪيو شمس شعاع
تڏهن آيا شهر ۾ ڪنا خبر ظالم ڪا
ته هنيئر اندون حضرت سعيد کي جني جلا
۾ هيرا ڏناس اکي عجب الهم جا
اڳيو پاپي پليت ظالم حجاج جا
ته اٿئو ٿيان ان ڪنا منافق ان جا
وڃي اچوس ترتم من وت في الحال
تڏهن پنا حضرت سعيد کي وٽ ظالم بادشاهه
ت پليت ڇيو پاپي ته ڪڇايو تون ناءِ
تابعي نالو مڃو سعيد بن جبير آهه رضي الله عنه
حجاج چيو وري ته تون ناهه سعيدا
ملڪ شقي آهي بد بخت بد ڪارا

تانچي مامُنڪرِ مُنُ ٿئي ڪيو اهو مُحِبُ نامُ
تان پڪيت جيو ڪارڻي پالي پاتشاهُ
ته جيڪو تن شئي آهي ٺهري تنهجي ماهُ
تانچي اڄ آهين علمُ عليمُ ڪي منڪي خبر نڪا
ته ڪي ماه منهجي شئي هئي ڪي سعيد بنجا
پانيو پاتشاه دلِ راهو وکيا لاهُ
ته مٿس بهانون ڪوڙ جو ڪوڪرياڻ
سڀ جهم جي ڏڪر ڪرياڻ سند وَرِي قلاءُ
پوءِ پڇياڻس دين جي ميهري حقيقت
ته ڪٿي جوءِ تن منجهه حق حضرت محمدا صلى الله عليه وآله وسلم
تانچي او نبي آهي سچو رهبر رهنما
تانچي ڪٿي جوءِ منجهه حق حضرت صديقا رضي الله عنه
تانچي او يار هو نبي جو خليفو خلقاءُ
وري جيا ٿه ڪٿي جوءِ حضرت عمرا رضي الله عنه
تانچي او ناصر هو دين جو يار پيغمبر جندا صلى الله عليه وآله وسلم
وري جيا ٿه ڪٿي جوءِ حضرت عثمان غني رضي الله عنه
تانچي اڄ هو سڀ پريا ڪُ حرام ڪنا

پارهو

يار هو پيغمبر پاڪ جو شهيدن منجها
ڪيا مال پاڻ جو صدقو صحابن تا
وري چيائين ته ڪيئي جو منجهه حق حضرت ابي آستاه
ٻانجهي او هو داماد نبي جو سڪون ۽ صحبيا
دروازو علم باطني جو افضل خلق کا
کرديني بيبي بتول جو فاطمة زهرا
پڇيائين ته ڪيئي جو حضرة معاوي ڏانهه
ٻانجهي او صحابي هو نبي جو هو ڪاتب الوحيا
تڏهه ڪا ساعت ماٺ ڪيائين ان پٺي پڇيا
پوءِ چيائين وائي تهجي حال کي اي سعيدا
ٻانجهي وا ان شخص لئي آهي هميشا
جو محروم بهشت کا ويندو دوزخ ڏانهه
پوءِ پڇيائين حضرة سعيد کي مصري طريقيا
ته ڪهڙي پٽ گماشتيان توکي جي تنسا
جيئو ڪامل جا ايم ته اختيار تهجو آهه
جهڙي تره تنس اچ ڪنڊه منجهه دنيا
تهڙي صورت توکي ٿيندي صحي سيا

منجهه ڏيهه قيام جي ڀيهر شڪ شتها
وري پڇيا سعيد کي ته ڪر توکي خيال آهه
ته آءٌ عفو ڪريان جيڏيان قتل ڪا
تانجي عفو جي نهجي منکي اميد نه آهه
پوءِ حجاج امر ڪيو پڇن مارينگا
ته پيئي ڀيهر تنل ڪرهو ان شخص ڪا
سي مارو جدا ڪئي ڪنهن ڀهر هلئا
آيا در وٽ ڀهري تان مر ڪيو منجا
ڏسي ڪلن ڪامل جو ظالم کي ٿيو عجبا
موٽي ڪوتائي پڇيا وري پاڻا
تهير وقت ڪلن جو ناهڪو اصلا
تو مر ڪيو در وٽ ميان ڪيا پيلا
تا مخيو ولي جوابم ان پليت ڪا
ته ڏٺي جرات تهجي ٿيم حيرتا
ته ڪهڙي جيري اي دوزخ جي ڪر جٽا
ٻين حلم ڪنا رب جي ٿيم عجبا
مدد پهين آيو پاپيو ڪنا حڪما

ته وڃي نت چمر چپ ڪر هوسي قتلا
جيئرن بادشاهه جي نت پکڙي ترٿا
متش سمها رنا سعيد کي ڪارڻ قتلا
تڏهه ڪامل ڪري مُهُ قبلي ڏوهه چيا الفاظا
اِنِّي وَجَّهْتُ وَجْهِيَ لِلَّذِيْ فَطَرَ السَّمٰوٰتِ
وَالْاَرْضَ ڪهڻا ڪلما
تن ڏمر جي امر ڪيو پليت بي حيا
ته مُهُ ڦير مومن اِئَ واري قبلي ڳنا
تڏهه چيا لِلّٰهِ المَشرِقُ وَالمَغرِبُ فَاَينَمَا
تُوَلُّوا اَنثَمَّ وَجهُ اللهِ اِي ڪلما
تڏهه جيئو جري مارئي پليت پهس منجها
ته اونڌو وڃي مُهُ ٻر ڪر هوسي قتلا
تن عابد اظهار ڪيا اهڙا الفاظا
مِنهَا خَلَقنَاكُم وَفِيهَا نُعِيدُكُم قادر ڪلاما
پيو وڃي مدير ڪتا ڪيا ٻيگا
سعيد شهادت رسيو لڌو منجها دنيا
ڏسو صبر ڪاملن جو مٿي رب رضا

جاوني واحد کي ساليءَ جانِ وا ءِ
راضي رهن رضا تي ڪن ڪين مُها
آءِ ڪو جان ڪني پرين صادقن اُنا
ساڃاڻان ٿوري حد آيت ليکيان سائين سنجاهه
روايت ڪي راوين هيءَ حڪايتا
ته هو منجهه ولايت روم جي هيڪڙو پاتشاهه
نصراني سو هو پڙهو ڪتاب اکيان
ته مڪو قاصد پنهنجو عالمن ڏانهن
جي عالم بصري شهر ۾ هوا رهندا
ته وڃي پڇي تن عالمن کي هي ٽي مسئلا
جان جواب ڏين مسئلن جا جيا ته تا
تا ڪنون موٽ جهاري نات جيڄ تن ان ڪا
ته جيڪو هو دين پاهجو مسلم اسلام ما
ڪر هو دين اسا هجو نصرانيه قبولا
جڏهن آيو قاصد بادشاهه جو منجهه بصري شهرا
تڏهن مڙيئي عالمن ان وقت جي چيو قاصد کا
ته پڇ تن مسئلا جي بادشاهه چيا

تا پڇي

تانجي پھرو مسئلو تن تنجا هي سنيا ه
ته ڪر نيٺو ڪم ڪهڙو پردو پاڪ خدا
بيٺو ويٺو شاڪ الله جي ڪهي ٿول جي آه
عرق مهاڊ مالڪ جي ڪهڙي طرف ڏانه
حڏه عالمن سوٽيغام ڪي رهبر ڪيا
تڏه ڪريا جاليه ڏبه مهلت ان ڪنا
فهيم مرني وڪرمرنا اٿي ڪڏ ٿيا
سڀن نهار نه جواب جي وڏا وتر ڪيا
تان حل نه ٿيو هيڪڙو مٿو هم تن منجا
عالم مرني جواب ڪا تا جڙي اٿيا
حڏه جا پيهو ٿيون اچي مدت معتودا
تڏه پيغامي پاتشاه جي ڪونيو عالمن ڪا
جمع ڪري پرنا بصري جا ڪيا پڇيا
تو قاصد جي منبر لتي ڪيو آواز
تري مسلمان ڏهو جواب مسئلن جا
نات حڏي دين باهيو ونو نصرانيه ڪا
تان جواب ڏي ڪو ڪو سب حيرت تا

عاجز عالم ۾ ٿيا دليل دلگيرا
تان ته نعمانؒ هو حاضر مجلس
امام اعظم لقب جنهنجو صاحب مذهبا
هئس عمران وقتم پنڌه وره پورا
ته اٿي نصراني کي ڏنو جواب منجها
ته الله هيٺ منبر ڪا ته ڏيان جواب
جڏهن قاصد اُنسو ورتي منبر ستا
تڏهن امام چڙهي ڪرسي تي ڏنو جوابا
ته الله ڪري تو تدريس هيڏا ڪرا
جڏهن تو کي الاهي منبر اُتا چاڙهيا منڪا
هيڪڙن ڏني آڪر ا تو بين اهانتا
چاڙهي هيڪڙن کي ماري بين ڪا
ڪم ڪري تو قادر ڏني آخر اگونه اهرا
۽ پوءِ شاڪر ڪري مالڪ ملڪ جو اهڙيا صلا
جڏهن هيڪڙا ڪم پيارا آهين صاحب ڪيا
۽ ٻيا تيئن آهين ورتي کي ڪم پيا
۽ تون جواب جهنم سان نصراني مڻ ڪنا

جن

جن شمع ياري ڏٺس تن ڪري نظرا
جان هوءَ مهار شمع جي ڪهڙي طرف ڏانهن
تان مهار مالڪ جي پاڻُ ڪنهن ڇهنا
۽ جان مهار شمع جي جو ڏٺس هيڪ ڪهي
تان جابجا ايئن توجهه مولى جل جلاله
هر طرف هيڪ ڪهو جهيم تفاوت نه آهه
تڏهن نصراني لاجواب ٿيو ويس تدرما
اگي ڏني فتح مومن کي پاهجي پارا
سبب فراست فهم امام جي رحمة الله عليه
سائين سنجا سا نچا نان ايڪا ٿري حڪايت ليکيان
راوين کي روايت هنيئر صحيحا
ته جڏهن حضرت ابراهيم رونداهو خاص خليل خدا
دين جي دراءِ ڪني خالق جي خوفا
تڏهن آوار سڃيندو هو فرشتن جي تدرا
فرشتن جي عربي مر ڪهن ٿيدا
۽ جي شروع ڪندو هو تکبير نماز
ته قلب نه ڪامل جو ڪندو هو ادا

منجا جوش اندر جي خالص خوف ڪنا
سو سجند وهو ڪوه پنڌ تي ظاهر ظهورا
مه مڃيو ذرڙ ڏي تيو اڳي جي عظمتا
ايڏو خوف خدا جو هو نبين ڪا
جي معصوم مقبول هئا ڪن ڏي پاڻ ڏوا
تنهن حضرت فرمايو هاشمي خاصي خرورا
ته رڳ براهم پاڻ کي ڀي فرماني ڪنا
جا پڻ فرماني الله جي منجهه ڪهم امرا
مهين وشيي نعمت ڏني جي پٽي معرورا
متان محروم ٿي ڪنا نعمتن عقبي
اڳي دنشل تن ٿي دوزخ عذابا
ناهه طاقت ڪهڪي سندي عذاب خدا
ٿوڻي قدر لحي هيڪري ڪ اکي جينا
پيئي حديث حبيب جي اچي ان ما ڪا
هاڻي شيهو مومنا هي جي ڪتي بسان
نه حلته صحابي حضرت جا هيئن روئندا ويا
قلب جن جا صحبت محمدي سي روشن ڪيا هوا
تمّه

تڏهه پر اسان جي حالڪي ڏوءِ ڏوءِ آسان وا
جن اِن گايوءِ پيو سمهون سوارا
زمانن پوءِ نتو ظاهر فتنو ٿيا
ڏين وڏو مٿان ما ڏوءِ صلاحيت ۽ تقوى
عمل ڏي مٿان عالم آيو قرب قيامتا
مڪر ڪجي ٿو ترا جي عامل عمل سان
اثر ظاهر ٿيا قيام جا فتنن ۽ فسادا
تڏهه ڪرجي اهڙي وقتم گوشو نِتِ ڪنا
تنها صحبت جن جي نفع موثر نه آهِ
يچي مادن گاهن زمان جي ڳجهي عزلتا
۽ تنجر علمن اکين جي ڪجهي نظر عبرتا
اقتدا ڪجي اُن جي تهڏ لا توڙ را
ته مانه متابعت من اُن جي رسجي هدايتا
جهڙي جيئو عالم جي باني ڏين سنڌا
إنّ من حرم الوعظ ضاع دينه
كالربض إذا فاته العلج
ته تحقيق جيه گوشو ڪيو سن وعظ جي گا

دين وڏو صحي تنهجي هٿ منجها
وڃايائِ آخرت کي ٿيو خرابا
آهي اُو مريض جي سدا هميشا
تانجي ته مريض جي ڪجي ڪان دوا
صحبت نه ٿئي تنهنکي اڪثر اوقاتا
اِنهي آهي سڀ ڪو مارو وعظ ڏارا
عين ڪن فرمايو عالم ڪرڻ رحم خدا
نه جيڪو نه ڪري ڏيهاڻي قرآن منجها
سنئون يا نڪو فرقان جو ساري شوقا
عين نه سڻي ڏيهاڻي مناقب مشائخن جا
يعني عادت اطوار ڪاملن سندا
نه ڏاڍو ٿئي قلب انهن جو اهڙي ڏاڍايا
جن ڪندي بي فرماني ٿيس باڪنڪا
ڏيهان ڏيهه ڪري زيادتي منجهه معصيتا
تانجان سبب گناهن جي ٿئي لائق عذابا
اولم ڪتاب جي ٻن هي ذڪر ٿيو آهه
پرواري اندر آخر مڪتي تا ڪنيد لاءِ

تمام

تہ مانہ يادِ ڪيريئي تي وريئي بھارا
سُڻي نصيحت ناقص جي پارا يادِ ڪيا،
جڏہ سڪورن عا لِمن انپر فرمايو آہ
تڏہ ڪو جي نہ عادت پا ھجي ڪجي ھميشاہ،
جيئن اڪين ڪاملِن ڪنان مشھور آہ
طرِيق پڙہ قرآن جي تھجي طريقا
نہ ڪي شوق جو نہ جھڪي عُرف اصلا،
معني اِن تھجي لِکي پڙھيءَ ڪرايا
تُون ڪا ھِجي مشھور ڪنون احتياج نا آہ
پڙهنان ڪن کي معلوم نہ هُئي حقيقتا
تہ وڃ ساري صحيح ڪن واتر سُونھاريئي سا
مُرادُن اگرن منجھا آھين سُورتن جا ماڻا
منجھا حرف ف جي سُور فاتحا مُراد آہ
آھي ابتداء قرآن جو سُور سڪو ريئي سا
ء ميم منجھا مقصود آھي سُور مائدا
عي يونس ليڪہ تن بي بني اسرائيلا،
شين تا لو شعراء جو جا طاسين نجم آ

۾ واو ٻنجار الصّافات کي وٽ ٿئي مرادا
۾ ٻنجا حرف قاف جي سورة قٓ ادا آهه
هاڻي سک طريق ٻرن جي ساري ڏيٺا
شروع ڪندو قاري جمعي جي ڏينهان
پڙهي فاتحه کي ابتدا ۾ اوّل مائدا
پڙهندو ڏينهن ڇنڇر جي سورة مائده وٽا
سوائي سورة يونس وٽ ڪندو تماما
۾ آچر ڏينهن اوّل کا يونس جي ڪندو شروعا
سورتي حدّ ڪندو وٽ بني اسرائيل
سومر ڏينهن شعبي ۾ پڙهندو بني اسرائيل کا
جي اوّل سورة شعراء ڪندو تماما
۾ حدّ اڱاري ڏينهن شروع ڪري شعراء کا
تڏهن سورة والصّافات وٽ ڪري اختتاما
۾ اربعا ڏينهن پڙهندو ورتي والصّافات وٽا
سوائي حدّ ڪندو سورة قٓ کي اڳيا
۾ پڙهي قاف وٽا ڏينهن خميس جي خوشي سان
سو ڪري قرآن جو ختم تماما

تمه

ته انهن ٽنهي ۾ فضيلت حاصل قاري کا
هيڪ ٻئن هفتي ۾ سڄو قرآنا
پڙهي متابعت اڪين جي تني حصو لاءِ
جا آهي طريق مقبول ڪنهن اڄ ساڄاءِ
ءِ جي مناقب مشائخن جا عالمن جيا
سي سڀڻن ڏينهان سڄي شوق منجها
مراد ٿين تنجا آهين ذڪر صالحن جا
جهڙا بحر هن نسخي آهين مذڪورا
اطوار صحابن تابعين ءِ ٻين ولين جا
تاپي ڪر جي ته ڏينهاني هن نسخي منجها
ڪ ٿري ڪه پڻ ڪتاب عربي فارسي
ڏسي ڪي سڀني ڳالهه ۽ نصيحتا
ته قلب ڪو ٿري تي لهي قساوت تهنجا
ءِ متابعت ان جي مانه اچي هت هيبا
آهي ڪتابن ۾ اهڙي ٻچا
ته فرمايو حضرت رسول رب جي مير محمد شا
ستو ذوا وجوه هڪ ذڪر الصالحين

معنيٰ اِنَ حديث جي سُڻي صحي ڪجاهُ
نہ ذڪرس صاحبن جي تبرڦ مه پهچا
ڪَناشر مندڪي ڪنا هن جي ڪرهو مرڪارا
آنهو يارُ قلب اتي ياهيا ڪنا ها
تحا معنيٰ هن حديث جي پڻ معلوم ٿي اها
تہ ڪرجي مارو ڪي ته سُڻي ذڪر صاحبن جا
ته ما نہ تقويٰ سُڻي تن جي تيئس حيا ۽
ڪري توبہ تضرع ۾ لاهي دل دغا
پترڙي ڪرانِ جي مٿي قول ۽ نفذ ٩
جن منجهه هذهم ناهي ڪو حال اخوا لاءِ
ڪو رو اهم قال زبان جو وات جا ورا
لائق نه آهيان اجهو جن ڪرمان نصيحتا
نصيحت ڪري سو جو آئي پاڻ بجاءِ
تا نه آهي وبال اڪر جن منجهه قرآن آيو
ڪبر مقتا عند الله ان تقولوا ما لا تفعلون — ايهم انهيا انا
موجب تڪليف تن ٻين جي جي شائق هوا
ڪارڻ سندي ڪرڻ هن ڪتاب جي نهڪالا ۽
ڪري

ڪري سگھيو تن جون جو ترجمو سنڌي ۾ وا
ڪيم متابعت تن ۾ جيئن اڳي سڳر هوا
جن نحوي سنڌي ۾ ڪئي ڪتابن ڪنا
ناته آهيان آءٌ هڏهن شاعرن منجھا
نه ڪا آهيم ۾ ور شعر جي نه ڪا خبر اورانا
نه ڪا ڄاڻان لغة سنڌي جي آهيان نا موزا
۾ موجب حديث حبيب جي ڪيم مشابهتا
من تشبه بقوم فهو منهم ڪامل ڪلاما
اهل ڪيم تن جي نمان ٿيان تن منجھا
طفيل انهن سڳرن جي ڇٽان عذابا
ٿئي فائدو ڪتاب جو عام ماڻهن ڪا
جي نه ڄاڻن عربي فارسي سهڪي ٿئي تن لا
منجھا ڪلام مصنف ڪتاب جي ٿوري معلوما
ته آهين هن ڪتاب ۾ اصل ويه باب پورا
سٺڪه بابن ڏه ته آهين حڪايتن يارا
سڀ سچي ڳالهه ٻيا ٻئي ليکي شمارا
منڊ حذف ڪيو سگھيو ترجم سنڌي لاءِ

تنهن اندر هت هيا ڪتاب جا به نسخا

هڪڙو عربي هو ٻيو فارسي لغتا

ٻئي موجود ڪري پاڻ وٽ ڪيم شروعا

تان باب وٽهين ٽنهين اصل موجب ٿيا

ٻر حڪاية ڏه ڏه بابن منجهه اصلا

ڪه بابن ڪري ڪجهه زيادا

جان سارين سڀني ڳالهين منجهان مون ورا

تان هيڪ سا ٻنهي نسخن ۾ حڪايتون پارا

باقي پنج ڳالهين منجهان نظر نه آيون اصلا

ڪس آهي لکيم سهو ڪاتبن جا

پايم پڻ خاطر ماهرو حيا

نه نهاريو ڪه نسخي ڪريان لسانا

پرهت نه ايڏر نسخو ڪو ٻيو اڪنيون سواء

ٻيلاڻه پيش ڪيم ترجمي ڪي ڪتي هن قدرا

ڪريان ٿو سوال آءٌ تن ناظرن ڪنا

ٻي نهارين هي نسخو ڪارن رب رضا

تنجي ڏسن سهو خطا ڪا منجهه ڪلاما

[illegible]

تنهن جو سنڌي جي ڪي لغت جي بارا
ڪي تنهن روايت ڪا انجي ڪري ڪجهه وجها
ته ور ڪري ڪرم ڪريم لکه جل وعلا
ساري ڪرين صحيح نسخي ناقص جي ڪا
ڏکي اميد ثواب جي انکي جي پارا
آهي وعدو جهڙو تنهن ڪلام خدا
ان الله لا يضيع اجر من احسن عملا
ابوجه ڪن ڪجهائي سڀ ڪن سڀو جا
خوور لائق جنهن سوور سيئي ڪندا
آهيم اميد وتري تن صالحن ڪنا
جي ڪارڻ نصيحت نهارن هن نسخي ڪا
ته ڪرين هن ڪيتي کي ڪاڏين لکي دعا
ڪرين نيت ناقص جي ڪڏهن ڪا نا تا
ته مانه مولو مهرب بخشي عاصي ڪا
جڏه ڏيڍ تمام شئو ترجهون هن ڪتابا
سئو هو ڏيڍ خمس جو يڪي تاريخا
ڪنا مهيني جمادي الاول جي سڳو ميسا

ٽن ٻارهن سا مَش ونڊ ويڙهه اکر ١
ڪنا هجرت حضرت محمد مصطفيٰ صلی اللہ علیہ وآلہ وسلم
جي ڪڍيا هئا ان وقتم وِرهن منجها
آڪا آرم ڏني سا يم سڀا جا جٿ نه
ولي محمد پُٽر ڪمال الدين جو منگي ٺوم ڏ
پيشندرن جي پوري ڪري صاحب رب ٻچا
منها ڪڄاءِ تي ڪوڙ ڪبرا
لٽڪو جن نا هڪو حد نه حسابا
لکن لنگهونه ليي پري پد منيا
ڪي ڪم ڪچا تن منجها ڪي پن پڌرا
ڪي ڪم ڪبيرا تن منجها ڪي من صغيرا
ڪي ڪيم ڄاڻندي ڪي ڄاڻي خطا منجها
ڪي اهنيم ياد دل ڪي ٿيا وسريا
سڀ سڃي سائيم توکي آهين معلوما
ڪجونه آهي ڪو ڍر ويتر جيڙو تو ڪنا
سڀ وڃن تاب بلڪم اسُ تو اکيا
ڪيم منه محمد عربي شافع هر دو سرا اء

ڪيم مير محمد عربي شافع هردوسرا صلى الله عليه وآله وسلم
پڻ پنجتن پاڪ پنجهين ڪيم تو ڏانهن صلوٰت الله وسلامه علی الخمسة وعليهم
پڻ چارئي يار نبي جا خاصا خليفا رضوان الله تعالیٰ عليهم
پڻ ازواج ۽ اهل بيت نبي جا سڀئي سڳورا رضي الله تعالیٰ عنهن
۽ پڻ مهدار مرڻ وليڻ جو گيلاني ڪلڏرا قدس الله سره العزيز
۽ پڻ ابدال ۽ اوتاد ۽ نجباء ۽ نقباء رحمهم الله تعالیٰ اجمعين
۽ پڻ غوث قطب امت جا مير ڪيم مولا رحمهم الله
۽ ٻارهن امام ٻهڪن ۽ سڀئا صحابا رضي الله عنهم اجمعين
۽ پڻ تابعي صحابن جا ۽ تابع تن جا رضي الله عنهم
۽ پڻ جن وليڻ جو هن نسخيم ذڪر آهه رحمهم الله عليهم
سڀ سپ در تهجي آگاه آندم منت لاءِ
تن بخش منکي تن ذنب تمهيا ذره گناه
ڪرهيم تادر تن منجا جي مقبول تهجا
۽ پڻ تهجي محبوب جا جي امتي خاصا
جي انعام تيا احمد حامد جا رات معراج جا
ڏهم طلب تات ٻهجي لاهيم خطرا غير جا
محبت وجهيم منهن ۾ پنهنجي مير محمد ڏانهن صلى الله عليه وآله وسلم

صلوات الله وسلامه عليه وعليهم اجمعين

۽ پڻ ڏونهن بخت تنهن ۽ آيت ۾ صحابن سا
جن راتو ڏينهان روح رحمت پيرين چيارا
خوف خشيت پاهجي ڪر عاصي کي عطا
سڀ جهڙي پيان بي فرمائين ڪنا
۽ متابعت پيغمبر پاڪ جي ظاهر باطن سان
ڪر نصيب ناقص کي سائين سڀا جا
مڪر هيم محتاج ڪهڙو مخلوقن منجها
رزق ڏي هيم رازق ڏني پهڇن خزانن منجها
ڏي منت مخلوق جي رهيم سوا لا
آڳا رهي احسانن مائٽن مهجا
۽ پائر پاڪ ڀائي اقرب عزيزا
۽ پڻ استاد مهجا جن سندم ڏاڏا
۽ جنبي کي ماءُ مهجا انها سواءِ ٻيا
۽ پڻ جن سڀني ڪيو منکي هن سندي جوڙڻ ۾
تن سڀن کي رهي جيڏا نور موا
سرخرو ڪر هيم سچا ڏين مجهه مجلس محبوبا
زيارت ڪر هيم ڏو تس سندي خير وري

سڪرات وير سهڪي ڪر سڀئي احوال تيا

مري مراد ڪري من جي پوري پاتشاه

ڏهيم فرزند صالح خير سان تم سڀا جا

وڏي عمر هوءِ جن جي هون صاحب هدايا

رب هب لي من لدنڪ ذرية طيبة سُن اي سدا

صدا جيئن نصيب ڪري اولاد کي مهجي آڪا

ڪنا اهڪاين دنيا آخرت جي رکهم مخزيا

ڪر نعمت دارين جي ارحم تن عطا جل جلاله

ستر ڪر ستار ڍڪي عيب عاصي جا

جهڙي ڪيو ستر دنيا تيئن تهه مجهه عقبيٰ

مڪج منڪي فضيح مجهه قيامت ڏينهان

جيئي ڏارج جيئي ڪج سڀجو حسابا

ميزان صراط سهڪي ڪري جنة ڏي جاءِ

يار و پيغمبر پاڪ جو پرور پاهجو لقاء و جل جلاله

مولى تميز من ڪري آڪا احسانا

قادر تن قبول ڪري ڪولي ڪفتارا

مرهي مومن مري ميت ءِ احياء

۱۰/ ۵

مُوْتَ وِيْرَ مَرَنِ يَادِ ڏِنَّارِيَ يَقِيْنَ مِنْجَا
تَهَ جِيئَ كَلِمُوْنَ كُوْڙِنَسِ لَڏِ يُهُمْ مَنْجَا دُنِيَا

لَآ اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ مُحَمَّدٌ رَّسُوْلُ اللّٰهِ

صلى الله تعالى عليه و على آله و صحبه و بارك و سلم ۝

تمام شد كتاب حكاية الصالحين سندي
تاريخ دويم ماه محرم الحرام سنه ۱۲۶۸ هجريه مقدسه
مطابق مورخه بيست هفتم شهر اكتوبر
سنه ۱۸۵۱ عيسويه

كتبه العبد المذنب الراجي الى
رحمت ربه الاحد الصمد الاحقر الافقر
نور محمد الشـ[illegible] سنوي غفر الله له ولوالديه

يلوح الخط في القرطاس دهرا
وكاتبه رميم في التراب